

Strategia rozwoju Euroregionu Silesia 2014-2020

MISJA » WIZJA » CELE STRATEGICZNE » DZIAŁANIA » PROJEKTY

AKTUALIZACJA 2019

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

**Projekt pt. „Aktualizacja i implementacja *Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na lata 2014 – 2020*”
jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
oraz z budżetu państwa Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Programu
INTERREG V-A Republika Czeska - Polska 2014-2020**

PRZEKACZAMY GRANICE

SPIS TREŚCI

Spis Treści	4
1 WPROWADZENIE	8
1.1 METODYKA I SPOSÓB AKTUALIZACJI	9
1.1.1 Definicje i zasady wyjściowe	9
1.1.2 Obszar Euroregionu Silesia	9
1.1.3 Ramy instytucjonalne	9
1.1.4 Metodyczna procedura aktualizacji dokumentu	10
2 ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI	11
3 STUDIUM ANALITYCZNE	14
3.1 PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA	14
3.1.1 Historia	14
3.1.2 Położenie	15
3.1.3 Status/rola euroregionu jako instytucji	28
3.1.4 Status/rola innych instytucji na terenie euroregionu	37
3.1.5 Kluczowe ustalenia	41
3.2 LUDNOŚĆ	42
3.2.1 Struktura wieku	42
3.2.2 Urodzenia, zgony, migracje	46
3.2.3 Kluczowe ustalenia	50
3.3 GOSPODARKA I RYNEK PRACY	50
3.3.1 Struktura środowiska biznesowego	50
3.3.2 Bezrobocie i rynek pracy	57
3.3.3 Zatrudnienie transgraniczne	61
3.3.4 Kluczowe ustalenia	63
3.4 TRANSPORT	63
3.4.1 Transport drogowy	63
3.4.2 Transport kolejowy	76
3.4.3 Komunikacja publiczna	82
3.4.4 Transport rowerowy	85
3.4.5 Transport wodny	89
3.4.6 Transport lotniczy	90
3.4.7 Kluczowe ustalenia	91
3.5 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	92
3.5.1 Zaopatrzenie w wodę	92
3.5.2 Sieć kanalizacyjna	99
3.5.3 Zaopatrzenie w gaz	102
3.5.4 Zaopatrzenie w energię ciepłą	104
3.5.5 Zaopatrzenie w energię elektryczną	105
3.5.6 Gospodarka odpadami	107
3.5.7 Kluczowe ustalenia	111
3.6 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	112
3.6.1 Placówki oświatowe	112
3.6.2 Placówki pomocy społecznej	118
3.6.3 Placówki służby zdrowia	123
3.6.4 Kluczowe ustalenia	124
3.7 KULTURA, SPORT, CZAS WOLNY I RUCH TURYSTYCZNY	126
3.7.1 Zabytki kultury i atrakcje	130
3.7.2 Atrakcje przyrodnicze	146
3.7.3 Sport	152
3.7.4 Turystyka rowerowa	156
3.7.5 Agroturystyka	159

3.7.6	Turystyka wodna	162
3.7.7	Turystyka konferencyjna.....	164
3.7.8	Kluczowe ustalenia	165
3.8	BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA MIESZKAŃCÓW	166
3.8.1	Policja, Straż miejska, Straż graniczna.....	166
3.8.2	Ochrona przeciwpożarowa	170
4	PROGRAMY POLSKO-CZESKIEJ WSPÓŁPRACY I FUNDUSZ MIKROPROJEKTÓW	177
4.1	PROGRAM OPERACYJNY WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ RCz-RP 2007-2013 I FUNDUSZ MIKROPROJEKTÓW W EUROREGIONIE SILESIA.....	178
4.1.1	Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia 2007-2013.....	178
4.1.2	Administracja Fundusz Mikroprojektów 2007-2013.....	180
4.2	INTERREG V-A RCz-POLSKA I FUNDUSZ MIKROPROJEKTÓW 2014-2020 W EUROREGIONIE SILESIA	181
4.2.1	Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia 2014-2020.....	182
4.3	PRZYGOTOWANIE CZESKO-POLSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ NA LATA 2021-2027	185
5	ANALIZA SWOT	187
6	OPIS OPRACOWANIA CZĘŚCI PROJEKT.....	197
6.1	OPIS OPRACOWANIA CZĘŚCI PROJEKTOWEJ	197
7	MISJA EUROREGIONU.....	198
8	STRATEGICZNA WIZJA EUROREGIONU.....	198
9	WIZJA, CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA W OBSZARZE POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZIN TEMATYCZNYCH	199
9.1	I. DZIEDZINA TEMATYCZNA - INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	199
9.1.1	Wizja tematycznej dziedziny.....	199
9.1.2	Cele strategiczne, działania	199
9.2	II. DZIEDZINA TEMATYCZNA - TURYSTYKA, KULTURA I SPORT	200
9.2.1	Wizja tematycznej dziedziny.....	200
9.2.2	Cele strategiczne, działania	200
9.3	III. DZIEDZINA TEMATYCZNA - EDUKACJA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	201
9.3.1	Wizja tematycznej dziedziny.....	201
9.3.2	Cele strategiczne, działania	202
9.4	IV. DZIEDZINA TEMATYCZNA - LUDZIE I WARUNKI ŻYCIA	202
9.4.1	Wizja tematycznej dziedziny.....	202
9.4.2	Cele strategiczne, działania	202
10	PRZYKŁADY PROJEKTÓW MOŻLIWYCH DO REALIZACJI	204
10.1	I. DZIEDZINA TEMATYCZNA - INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	204
10.2	II. DZIEDZINA TEMATYCZNA – TURYSTYKA, KULTURA I SPORT	206
10.3	III. DZIEDZINA TEMATYCZNA – EDUKACJA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	210
10.4	IV. DZIEDZINA TEMATYCZNA – LUDZIE I WARUNKI ŻYCIA	212
11	INNE DZIAŁANIA NA RZECZ INSTYTUCJONALNEGO ZAPEWNIENIA ROZWOJU EUROREGIONU SILESIA	215
11.1	V.1 DZIAŁANIE: EUROREGION SILESIA JAKO EUROPEJSKIE UGRUPOWANIE WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ – ANALIZA MOŻLIWOŚCI UTWORZENIA EUWT.....	215
11.2	V.2 DZIAŁANIE: AKTYWIZACJA I ROZSZERZENIE BAZY CZŁONKOWSKIEJ EUROREGIONU SILESIA.....	216
11.3	V.3 DZIAŁANIE: ROZSZERZENIE ROLI EUROREGIONU SILESIA	217
11.4	V.4 DZIAŁANIE: ROZWÓJ WSPÓŁPRACY EUROREGIONU SILESIA Z INNYMI PODMIOTAMI	217
12	SPECYFICZNE DZIAŁANIA I INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE ROZWÓJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ W EUROREGIONIE SILESIA	218
12.1	VI.1. PROGRAMY POLSKO-CZESKIEJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ ORAZ POZOSTAŁE PROGRAMY WSPIERAJĄCE	218

12.2	VI.2. WDRAŻANIE FUNDUSZU MAŁYCH PROJEKTÓW W EUROREGIONIE SILESIA.....	221
12.3	VI.3. SZEROKA PROMOCJA PROGRAMÓW TRANSGRANICZNYCH I DOBRYCH PRAKTYK W PROJEKTACH	222
12.4	VI.4. WYMIANA DOŚWIADCZEŃ W RAMACH EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ	223
13	WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU EUROREGIONU SILESIA NA OKRES 2014-2020..	224
14	ZAKOŃCZENIE	224
15	WYKAZY	226
15.1	WYKAZ TABEL.....	226
15.2	WYKAZ WYKRESÓW	228
15.3	WYKAZ RYSUNKÓW	228
15.4	WYKAZ SKRÓTÓW	229
16	ZAŁĄCZNIKI	230
16.1	ZAŁĄCZNIK 1 – CZĘŚĆ TABEL	230
16.2	ZAŁĄCZNIK 2 – MIEJSCA PRZEKRACANIA GRANICY PAŃSTWOWEJ	233

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1 WPROWADZENIE

Nazwa dokumentu: *Aktualizacja i implementacja Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na lata 2014 – 2020*

Opracowujący: **Euroregion Silesia – CZ** (strona czeska Euroregionu Silesia)
Horní nám. 69
746 26 Opava

Osoby do kontaktu:

Ing. Jana Novotná Galuszková, tel.: +420 553 756 220
Bc. Roman Tománek, tel.: + 420 553 756 384

Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry (strona polska Euroregionu Silesia)
ul. Batorego 7
47-400 Racibórz

Osoby do kontaktu:

mgr Daria Kardaczyńska, tel.: + 48 32 415 64 94
mgr Iwona Paprotny, tel.: + 48 32 415 64 94

**Konsultanci
zewnętrzni :**

HRAT, s.r.o. (strona czeska)
Družstevní 294
739 61 Třinec

Osoba do kontaktu: Ing. Marian Razima, tel.: + 420 558 321 280
Mgr. Eva Sikorová, tel.: + 420 558 321 280

dr hab. Sławomir Sitek (strona polska)
ul. Przełajska 78
41-250 Czeladź
Tel.: + 48 694 959 854

Data opracowania: styczeń 2018 – czerwiec 2019

1.1 METODYKA I SPOSÓB AKTUALIZACJI

1.1.1 Definicje i zasady wyjściowe

Celem aktualizacji Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na okres 2014-2020 jest zaktualizowanie uwarunkowań w zakresie systematycznego rozwoju współpracy transgranicznej oraz wspomagania działalności podmiotów podejmujących współpracę transgraniczną na terenie Euroregionu Silesia w oparciu o wspólny strategiczny dokument euroregionu. Niniejsza aktualizacja ma poprzez swoją treść przyczynić się do aktualizacji wizji Euroregionu Silesia, zidentyfikowania szans i mocnych stron w celu przekształcenia ich w realizowane przedsięwzięcia. W ramach aktualizacji strategii opracowana została aktualna charakterystyka analizowanego obszaru, analiza potrzeb oraz podjęto próbę skoordynowanego i jednolitego podejścia do planowania i wykorzystania potencjału na rzecz zrównoważonego rozwoju Euroregionu Silesia.

Głównym wynikiem aktualizacji jest uzupełnienie nowych informacji we wskazanym koncepcyjnym dokumencie prorozwojowym, który określa konkretne długoterminowe cele, działania i przedsięwzięcia, których realizacja powinna prowadzić do trwałego rozwoju obszaru, stając się wskazówką dla projektów gmin, podmiotów gospodarczych i innych podmiotów z Euroregionu Silesia we wspólnym dążeniu do rozwoju obszaru i jakości życia mieszkańców.

1.1.2 Obszar Euroregionu Silesia

Czeski obszar euroregionu

Strategia Rozwoju Euroregionu Silesia po stronie czeskiej przeznaczona jest nie tylko dla gmin i miast członkowskich z powiatów Opava, Bruntál, Nový Jičín i Ostrava-město, ale także dla stowarzyszonych organizacji członkowskich: Uniwersytet Śląski w Opawie, Powiatowa Izba Gospodarcza w Opawie, Macierz Śląska Opava, Lokalna Grupa Działania Opavsko i Lokalna Grupa Działania Hlučínsko.

W ramach opracowanej strategii nie można jednak pominąć zasięgu terytorialnego Euroregionu Silesia pod kątem obszaru zarządzanego przez Euroregion w ramach Funduszu Mikroprojektów w programie INTERREG V-A RCz-RP 2014-2020. Obejmuje on całe obszary 3 powiatów: Opava, Nový Jičín i Ostrava-město.

Polski obszar euroregionu

Po stronie polskiej Strategia Rozwoju Euroregionu Silesia przeznaczona jest miast i gmin członkowskich z terenu powiatów głubczyckiego, raciborskiego, rybnickiego i wodzisławskiego. Podobnie jak po stronie czeskiej, nie można nie uwzględnić zasięgu Euroregionu Silesia pod kątem obszaru zarządzanego przez Euroregion w ramach Funduszu Mikroprojektów w programie INTERREG V-A RCz-RP 2014-2020.

1.1.3 Ramy instytucjonalne

Proces aktualizacji wspólnego polsko-czeskiego dokumentu strategicznego zaplanowano tak, by odbywał się w ścisłej współpracy konsultantów i ekspertów eksternistycznych z obu stron granicy z pracownikami i przedstawicielami Euroregionu. Tylko dzięki temu można zagwarantować, by zaktualizowany dokument uzupełniał nowe konkretne potrzeby Euroregionu, z którymi jego członkowie będą się identyfikować. W tym celu wykorzystano grupę roboczą ds. aktualizacji i wdrażania Strategii oraz powołano wąski zespół projektowy współpracujący w „modernizacji” dokumentu i koordynacji prowadzonych prac.

Grupa robocza (GR)

W jej skład wchodziło 15 członków z obu stron euroregionu – 9 członków z polskiej i 6 członków z czeskiej strony, który nadzorowali i współuczestniczyli w całym procesie aktualizacji strategii. Skład grupy roboczej ustalono w oparciu o terytorialną strukturę euroregionu i możliwe merytoryczne zaangażowanie. W trakcie prowadzonych prac skład grupy roboczej kilkakrotnie modyfikowano (w szczególności po stronie polskiej).

Zespół projektowy (ZP)

W celu zaktualizowania dokumentu konieczne było powołanie węższego zespołu projektowego liczącego 5 osób – 2 osoby z polskiej strony i 3 osoby z czeskiej strony, którego podstawowym zadaniem była koordynacja wszystkich czynności, aktualizacja wybranych części Strategii i skompletowanie wszystkich nowych pozyskanych materiałów.

1.1.4 Metodyczna procedura aktualizacji dokumentu

Charakterystyczną cechą metodycznej procedury aktualizacji dokumentu pn. Strategia Rozwoju Euroregionu Silesia jest zorientowanie się na realizację czyli procedurę ukierunkowaną. Głównym aspektem aktualizacji Strategii była praca zespołowa w zakresie wykorzystania wiedzy, doświadczeń i inwencji wszystkich członków grupy roboczej i zespołu projektowego.

Analityczna część dokumentu

Pierwsze prace w ramach aktualizacji Strategii obejmowały analityczną część dokumentu. Istniejąca struktura części analitycznych została w ramach spotkań grupy roboczej uzupełniona o nowe części/dziedziny. Ponadto przyjęto dzień 31.12.2017 r., na który dane statystyczne zostaną zaktualizowane (ujednoczenie metodycznej procedury aktualizacji) a ponadto uzgodniono, że wybrane dane statystyczne będą opracowane na najbliższy tej dacie możliwy dzień. W ramach tych prac skorzystano z pomocy konsultantów eksternistycznych. Wybrane fragmenty części analitycznej dotyczące instytucjonalnego statusu euroregionu opracowane zostały przez zespół projektowy. Należy stwierdzić, że sposób przyjęty w ramach pierwotnego opracowania Strategii w postaci „mapping study” nie był w trakcie aktualizacji strategii zastosowany, będzie przedmiotem ewentualnej kolejnej aktualizacji danego dokumentu strategicznego.

Uzupełnione nowe elementy uwzględniono następnie w zdefiniowanych „kluczowych ustaleniach” odpowiednich rozdziałów, które stały się podstawową przesłanką dla zaktualizowania istniejących analiz SWOT dotyczących poszczególnych obszarów tematycznych (dziedzin kluczowych):

- TRANSPORT
- TURYSTYKA, KULTURA I SPORT
- EDUKACJA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
- LUDZIE I WARUNKI ŻYCIA

Zaktualizowane analizy SWOT poszczególnych obszarów tematycznych należało punktowo ocenić przy wykorzystaniu przyjętej metody, określając w ten sposób priorytety zdefiniowanych ustaleń poszczególnych części analiz SWOT, tzn. mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń dla danego obszaru tematycznego. Proces przyznawania punktów realizowany był w formie e-mailowej i zaangażowani w nim byli wszyscy członkowie grupy roboczej.

Projektowa część dokumentu

Na podstawie wniosków wynikających z zaktualizowanej analitycznej części dokumentu oraz w oparciu o zaktualizowane analizy SWOT poszczególnych obszarów tematycznych we współpracy z grupą roboczą „zmodernizowano” strategiczną wizję rozwoju oraz dziedziny i misję Euroregionu. Zmiany dotyczą przede wszystkim poszczególnych, dotychczas określonych celów strategicznych i działań, ze szczególnym uwzględnieniem wniosków

ustalonych na bazie nowo opracowanych analiz SWOT – priorytetów ustaleń. Następnie należało zaktualizować konkretne przykłady możliwych przedsięwzięć/działań projektowych uwzględniając elementy, które mogą być podstawą dla wdrożeniowej części dokumentu strategicznego.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na okres 2014-2020 została skoordynowana z przygotowywanymi (aktualizowanymi) rozwojowymi koncepcjami na poziomie regionu i całego kraju, jak również z tematycznym przygotowaniem dofinansowania unijnego w okresie planowania po 2020 roku (2021-2027).

2 ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Regionalne strategiczne dokumenty rozwojowe

Strategia Rozwoju Inteligentnego Regionu Kraju Morawsko-Śląskiego 2017-2023 „Bardziej inteligentny kraj”

Strategia „Bardziej inteligentny kraj” („Chytřejší kraj”) to średniookresowy plan strategiczny kraju morawsko-śląskiego, określający podstawowe kierunki na lata 2017-2023, w których kraj (w rozumieniu regionu) chce, poprzez wdrażanie inteligentnych technologii, długoterminowo podnosić jakość życia mieszkańców w miastach i gminach kraju morawsko-śląskiego. Realizowana jest przede wszystkim w formie projektów uszczegółowionych w planie działania w pięciu z góry zdefiniowanych obszarach priorytetowych.

https://www.msk.cz/assets/doprava/strategie-rozvoje-chytneho-regionu-msk-2017-2023-vcetne-analyticke-casti-13-06-2017_1.pdf

Strategia Zarządzania Turystyką w Kraju Morawsko-Śląskim

Strategia została opracowana w celu określenia efektywnego modelu zarządzania turystyką na terenie kraju (regionu), w tym zarządzania zasobami ludzkimi działającymi w podmiotach turystycznych. Ponadto celem Strategii jest określenie jasnych kompetencji w systemie zarządzania turystyką oraz wskazanie systemu finansowania organizacji turystycznych w kraju morawsko-śląskim na wypadek istnienia ustawy o wspieraniu rozwoju ruchu turystycznego w RCz lub w sytuacji jej braku.

<https://severnimorava.travel/moravian-silesian-tourism/marketing/strategie-a-akcni-plany>

Strategia organizacji turystycznej Destinační management Turistické oblasti Opavské Slezsko, z.s.

Strategia powstała w nawiązaniu do wygaśnięcia poprzedniej strategii, w oparciu o powstanie samodzielnego związku Turistická oblast Opavské Slezsko, z.s. Bazuje ona na potrzebie zarządzania obszarem turystycznym Śląsk Opawski (Opavské Slezsko) w celu realizacji określonych celów. To dokument strategiczny na okres 2018-2023.

<http://www.opavske-slezsko.cz/destinacni-management/strategicke-dokumenty/>

Mikroregionalne strategiczne dokumenty rozwojowe

Lokalna Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszaru LGD Opavsko z.s. na lata 2014-2020

Zintegrowana strategia dla obszaru funkcjonowania lokalnej grupy działania to ogólna strategia średnioterminowa. To kompleksowy dokument rozwojowy odnoszący się do obszaru działania LGD. Łączy podmioty, przedsięwzięcia i zasoby w kontekście okresu programowania Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

<http://www.masopavsko.cz/dotacni-podpory/strategie-clld-2014-2020/>

Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność obszaru LGD Hlučínsko z.s. na okres 2014-2020

Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (SCLLD) Lokalnej Grupy Działania Hlučínsko z.s. to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny pokazujący to, co w regionie jest, co jest potrzebne i co jest w planach w danym okresie. Opracowana została na bazie realnych potrzeb w ramach całego regionu bez względu na źródła finansowania.

<http://mashlucinsko.cz/index.php?co=strategie-komunitne-vedeneho-mistniho-rozvoje-uzemi>

Miejskie/gminne strategiczne dokumenty rozwojowe

Strategiczny Plan Rozwoju Miasta Ostrawy na lata 2017-2023

Opracowany strategiczny plan rozwoju miasta Ostrawa na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030 roku) ma na celu zatrzymanie trendu wyludniania i odchodzenia młodych i uzdolnionych ludzi. Celem planu jest to, by Ostrawa bardziej zbliżyła się do świata, ludzi i przyrody, oferując atrakcyjne miejsce do życia, pracy i zajęć w czasie wolnym. Bazuje na swoim bogactwie związanym z tradycją przemysłową i obecności ważnych pracodawców, energii aktywnych ludzi i dobrej jakości życia dla wszystkich pokoleń.

<http://fajnova.cz/wp-content/uploads/2017/03/Strategicky-plan-Ostrava.pdf>

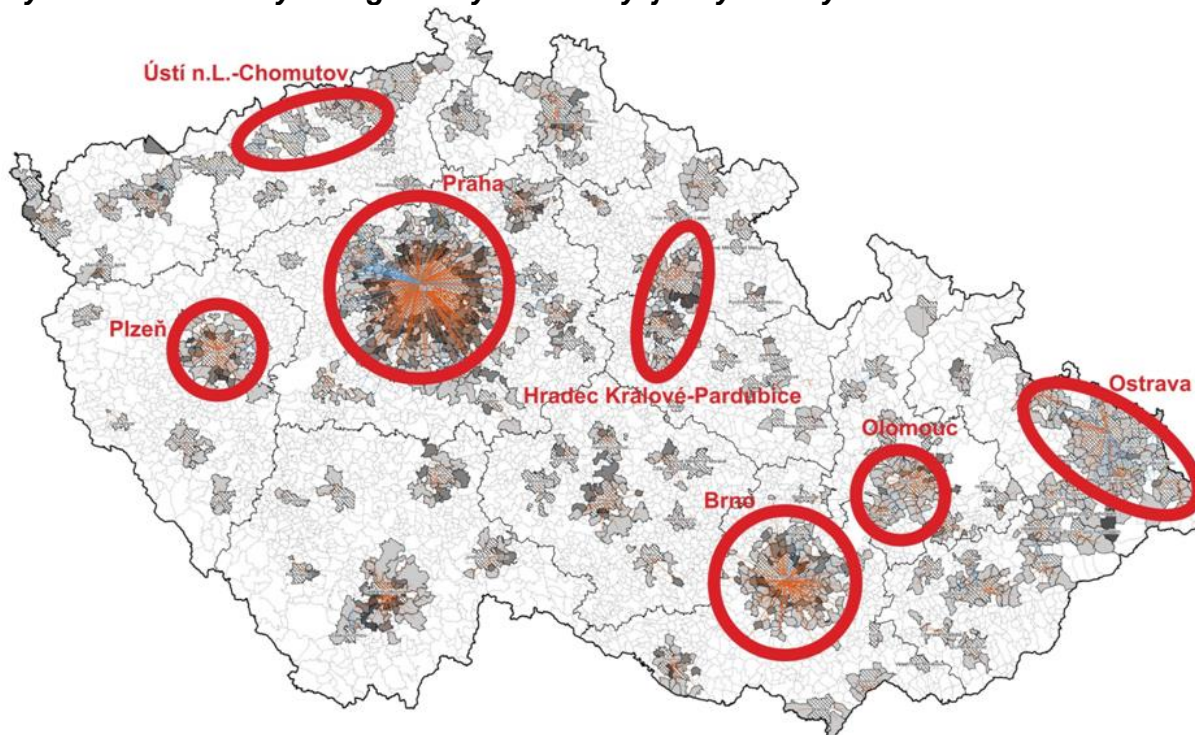
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Aglomeracji Ostrawskiej 2014-2020

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (zwane dalej ITI) Miasta Ostrava to strategia rozwoju dla obszaru aglomeracji ostrawskiej (obszaru skupiającego najważniejsze funkcje gospodarcze i społeczne wokół pięciu miast – Ostrava, Havířov, Karviná, Opava i Frýdek-Místek). Umożliwia ona przekrojowe korzystanie ze środków finansowych w ramach kilku osi priorytetowych jednego lub kilku programów operacyjnych w ramach Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych w okresie programowania 2014-2020. Za jej pośrednictwem rezerwowane są środki finansowe w poszczególnych programach operacyjnych zarządzanych przez ministerstwa – ich instytucje zarządzające. Strategia ITI uwzględnia zidentyfikowane problemy i potrzeby aglomeracji ostrawskiej i oparta jest na trzech kluczowych filarach i przyporządkowanych do nich celach szczegółowych – PRACA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ, ŚRODOWISKO.

ITI to instrument planowania inwestycyjnego, przeznaczony dla obszarów mocno zurbanizowanych, względnie metropolitalnych, które mają kluczowe znaczenie pod względem wzrostu gospodarczego i konkurencyjności międzynarodowej. W RCz z instrumentu tego może korzystać siedem dużych obszarów metropolitalnych i aglomeracji.

<https://itiostravsko.cz/cs-cz/>

Rysunek 1 - Obszary zintegrowanych inwestycji terytorialnych w RCz

Źródło: <https://itiostravsko.cz/cs-cz/>

Strategiczny Plan Rozwoju Gospodarczego i Terytorialnego Miasta Opawy na okres 2007-2020

To ważny dokument rozwojowy miasta Opawy, który został w 2014 roku zaktualizowany. Celem aktualizacji tego planu był podniesienie jakości i skuteczności strategicznego planowania miasta Opawy, określenie dobrego systemu tworzenia i realizacji planu strategicznego, w tym systemu bieżącej oceny realizacji działań priorytetowych na lata 2015-2020.

https://www.opava-city.cz/sites/default/files/soubory/aktualizovany_strategicky_plan_smo.pdf

Strategiczny Plan Rozwoju Miasta Nový Jičín na lata 2014-2020

Dokument pn. „Strategiczny Plan Rozwoju Miasta na okres 2014-2020”, wykorzystywany na lata 2014-2020 jako dokument podstawowy dla rozwoju w sferze gospodarczej, społecznej, w zakresie jakości życia, stosunków zewnętrznych i rozwoju współpracy miasta z podmiotami z zewnątrz. Strategiczny plan określa główne kierunki rozwoju miasta w nadchodzącym siedmioletnim okresie.

<https://www.novyjicin.cz/strategicky-plan-rozvoje-mesta-novy-jicin-pro-obdobi-2014-2020/>

Program Rozwoju Miasta Bílovec na lata 2018-2027

Program Rozwoju Miasta przedstawia wspólną, współdzieloną wizję rozwoju miasta Bílovec na lata 2018-2027. To podstawowy dokument rozwojowy, określający cele długoterminowe i krótkoterminowe, działania i poszczególne przedsięwzięcia, prowadzące do osiągnięcia tych celów.

http://www.bilovec.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=442&id_ktg=1048&archiv=0

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia można wykorzystać wiele innych dokumentów koncepcyjnych poszczególnych miast, gmin czy innych podmiotów mających wpływ na rozwój analizowanego obszaru.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Dokument zachowuje spójność ze wszystkimi istotnymi planami powstałymi na szczeblu unijnym, państwowym, regionalnym i lokalnym. Przede wszystkim dotyczy to takich dokumentów jak:

- Komunikat Komisji Europejskiej Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. KOM(2010) 2020 wersja ostateczna.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie. Dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010r.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”. Katowice, lipiec 2013r.
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. Opole, grudzień 2012r.
- Strategia Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2014 – 2020
- Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2015 – 2025, maj 2015r.
- Strategia Rozwoju Powiatu Rybnickiego na lata 2015-2020, listopad 2015r.

3 STUDIUM ANALITYCZNE

3.1 PODSTAWOWA CHARAKTERYSTYKA

Euroregion to jednostka znajdująca się na obszarze dwóch lub więcej państw stanowiąca formę współpracy transgranicznej pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego państw członkowskich Unii Europejskiej a także pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego państw członkowskich Unii Europejskiej oraz ich odpowiednikami z państw sąsiednich. Obecnie w całej Europie funkcjonuje ponad 185 euroregionów*, w tym 16 na granicach Polski i 13 na granicach Republiki Czeskiej. Euroregion Silesia jest jednym z sześciu euroregionów funkcjonujących na pograniczu czesko-polskim (pozostałe euroregiony to: Nysa, Glacensis, Pradziad, Śląsk Cieszyński oraz Beskidy).

*stan na 2018r., źródło: dane wg. mapy SERG/AEBR
http://www.aebr.eu/en/members/map_of_members.php

3.1.1 Historia

Obszar Śląska, rozpościerający się w północno-wschodniej części obecnej Republiki Czeskiej i południowej części Polski, został rozdzielony w 1742 roku, gdy Maria Teresa po wojnie z pruskim królem Fryderykiem II utraciła część tych terenów. Ziemie raciborska, głubczycka i hlučńska¹ przeszły pod panowanie Prus, natomiast ziemie opawska i krnovska pozostały na terenie korony czeskiej pod rządami austriackich Habsburgów i stały się częścią tzw. czeskiego Śląska (czasami określanego też mianem Śląska austriackiego). Powstanie granicy państwowej spowolniło, a później całkowicie zahamowało rozwój wzajemnych kontaktów. Również wynik II wojny światowej nie przyczynił się do połączenia tego obszaru – Górny Śląsk przypadł Polsce, a czeski Śląsk znalazł się w granicach Czechosłowacji. Rozwojowi kontaktów mieszkańców po obu stronach granicy nie sprzyjała też przynależność obu państw do tzw. obozu socjalistycznego, w którym silnie strzeżone granice państwowe można było przekraczać tylko na nielicznych przejściach granicznych. Dodatkowe utrudnienie stanowiły liczne formalności. Codzienne kontakty najbliższych sąsiadów były więc wykluczone.

Prawdziwa polsko-czeska współpraca na tym terenie mogła zacząć się rozwijać dopiero po 1989 roku w związku z demokratycznymi zmianami zachodzącymi w obu krajach. Początkowo miała ona charakter indywidualnych partnerskich kontaktów poszczególnych gmin i miast, stopniowo jednak przybierała zasięg regionalny. W 1998 roku po obu stronach granicy

¹ Ziemia hlučńska stała się częścią czeskiego Śląska w 1920 roku, gdy na podstawie traktatu wersalskiego została przyłączona do Czechosłowacji. Obszar ten, noszący regionalną nazwę Prajzsko, stanowił wcześniej część Prus. Swoją specyfikę pod względem społecznym oraz ekonomicznym zachował aż do czasów współczesnych.

powstały dwa stowarzyszenia: w maju w Raciborzu założono Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry, a w lipcu w Opawie powstało Regionalne Stowarzyszenie na rzecz Czesko-Polskiej Współpracy Śląsk Opawski [Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko] (dziś Euroregion Silesia – CZ). Organizacje te dnia 20 września 1998 roku zawarły umowę o współpracy pod nazwą Euroregion Silesia, pochodzącą od obszaru, który w przeważającej części euroregion obejmuje.

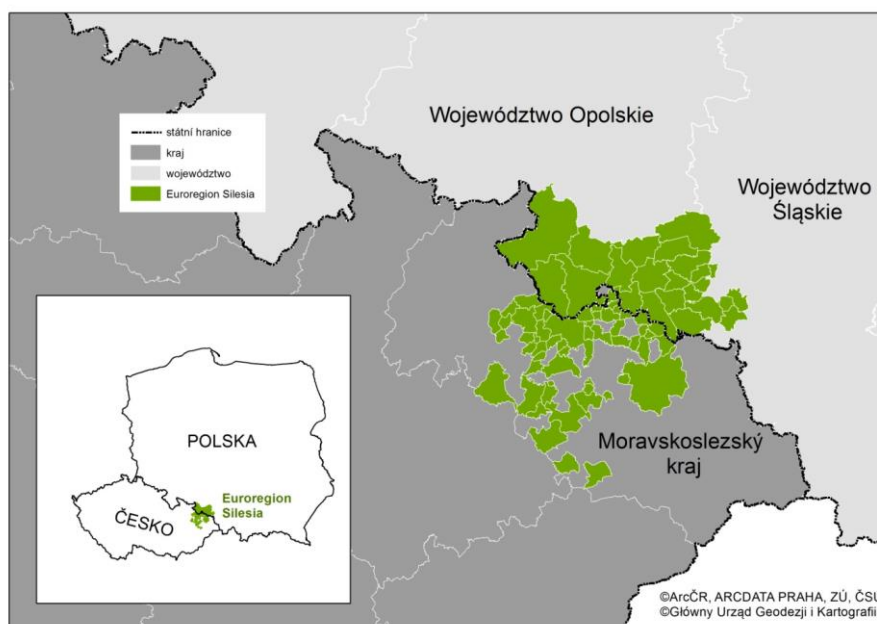
Do zbliżenia mieszkańców pogranicza przyczyniło się wprowadzenie w 1995 roku małego ruchu granicznego, dzięki czemu możliwe stało się przekraczanie granicy na dogodniejszych warunkach. W latach 90. XX wieku na stosunkowo krótkiej granicy Euroregionu Silesia (90 km) powstało 17 przejść granicznych, z czego 14 dla małego ruchu granicznego.

Ważnym punktem na osi czasu w historii Euroregionu Silesia jest przystąpienie Republiki Czeskiej i Polski do UE w maju 2004 roku, a przede wszystkim przystąpienie obu państw do układu z Schengen w grudniu 2007 roku. Przy tej okazji odbyła się wspólna konferencja euroregionów Śląsk Cieszyński, Beskidy i Silesia, którą zakończono podpisaniem tzw. Deklaracji Cieszyńskiej. Na mocy tego porozumienia przedstawiciele euroregionów polsko-czesko-słowackiego pogranicza deklarowali wolę współpracy w celu dalszego rozwoju tego obszaru przygranicznego.

W kwietniu 2008 roku zaczął funkcjonować Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013, który w odróżnieniu od poprzednich programów polsko-czeskiej współpracy transgranicznej po raz pierwszy oparty został na tzw. zasadzie partnera wiodącego. Dla Euroregionu Silesia oznaczało to duże zintensyfikowanie wzajemnych kontaktów, większe powiązanie podejmowanych działań i przedsięwzięć realizowanych po obu stronach granicy oraz współdzielenie odpowiedzialności przez obie części euroregionu. Jeszcze w trakcie trwania okresu programowania 2007-2013 rozpoczęły się przygotowania do nowego okresu programowania na lata 2014-2020. W kwietniu 2016 roku ogłoszono ciągły nabór wniosków o dofinansowanie w ramach Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia w Programie INTERREG V-A RCz-PL na lata 2014-2020.

3.1.2 Położenie

Rysunek 2 – Położenie Euroregionu Silesia

Źródło: ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ, 2016; Główny Urząd Geodezji i Kartografii; opracowanie własne

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Czeska część Euroregionu Silesia znajduje się w północno-wschodniej części Republiki Czeskiej na terenie kraju morawsko-śląskiego, określanego mianem „regionu wielu kontrastów i szans”. Euroregion obejmuje teren czterech spośród sześciu powiatów tego kraju, konkretnie powiatów Opava, Bruntál, Nový Jičín i Ostrava – město.

Głównymi ośrodkami analizowanego obszaru są miasto krajskie Ostrava i miasto Opava. Obszar ziemi opawskiej i nowojiczińskiej (zachodnia i południowa część czeskiej części Euroregionu Silesia) to pod względem warunków przyrodniczych teren o charakterze rolniczym. Ziemia ostrawska ma charakter przemysłowy, ponieważ w przeszłości region ten związany był z działalnością górnictwem i trwającym do dnia dzisiejszego przemysłem hutniczym oraz związanym z nim przemysłem budowy maszyn. Ze względu na charakter przemysłowy ziemi ostrawskiej obszar ten charakteryzuje się gorszym środowiskiem naturalnym.

Analizowany obszar czeskiej części Euroregionu Silesia leży na terenie dwóch systemów geomorfologicznych – hercyńskiego i alpejsko-himalajskiego. Zachodnia część analizowanego obszaru należy do Niskiego Jesioniku (Nížký Jeseník), który opada w kierunku wschodnim a na północy nawiązuje do płaskowyżu Opavská pahorkatina (pol. Płaskowyż Głubczycki) [rejon Niziny Śląskiej, podprowincja Nizin Środkowopolskich]. Wschodnia i południowa część analizowanego obszaru stanowi element Kotliny Ostrawskiej (czes. Ostravská pánev), Bramy Morawskiej oraz Podbeskidzia (podprowincja Podkarpacia Zewnętrzne).

Dla Kotliny Ostrawskiej bardzo ważny jest rozwój geologiczny od paleozoiku, konkretnie w karbonie, gdy miała miejsce sedimentacja i powstały złoża węgla kamiennego². W czwartorzędzie teren ten był pod wpływem zlodowacenia kontynentalnego i związanego z nim nawarstwiania się osadów glacialnych.

Obszar czeskiej części Euroregionu Silesia należy do jednej z trzech stref klimatycznych, ściślej do strefy klimatycznej umiarkowanie ciepłej (E. Quitt, 1971). Każda strefa klimatyczna dzieli się na kilka podstref na podstawie przebiegu i natężenia 14 cech klimatycznych. Strefa umiarkowanie ciepła dzieli się na 11 podstref (MT1 - MT11), przy czym MT1 jest najchłodniejsza i najbardziej wilgotna, a MT11 najcieplejsza i najbardziej sucha. Pod tym względem obszar Kotliny Ostrawskiej i płaskowyżu Opavská pahorkatina należy do najcieplejszych, zalicza się do strefy MT 10, charakteryzując się przykładowo przeciętną liczbą 40-50 ciepłych dni, 30-40 dni z temperaturą poniżej zera oraz 50-60 dni z pokrywą śnieżną. Natomiast najchłodniejszy klimat w czeskiej części Euroregionu Silesia występuje na zachodzie, na terenie Niskiego Jesioniku (Bruntálská vrchovina). Miejscowe warunki klimatyczne zaliczają się do strefy nawet MT 2, co oznacza, że w ciągu roku jest tu średnio 20-30 dni ciepłych, 40-50 dni z temperaturą poniżej zera, a pokrywa śnieżna utrzymuje się w od 60 do 100 dni.

Obszar czeskiej części Euroregionu Silesia odwadniany jest rzeką Odram (Morze Bałtyckie). Rzeka Odra ma swoje źródła w Górach Odrzańskich, nad zbiegiem z Opawą zbiera wody z południowej i wschodniej części Euroregionu Silesia. Na analizowanym terenie rzeka przepływa przez miasto Odry, Jeseník nad Odrou oraz Ostravę. W Ostrawie do Odry wpływają 2 ważne rzeki – Opava i Ostravice. Pomiędzy Jeseníkiem nad Odrou i Ostravą znajduje się Park Krajobrazowy Poodří (większość Parku Krajobrazowego Poodří leży poza Euroregion Silesia). Park Krajobrazowy Poodří ustanowiono w 1991 roku na powierzchni 81,5 km². To obszar z zachowanym dolinowym tarasem zalewowym rzeki Odry, z typową i wyjątkowo zachowaną gospodarką wodną z corocznymi podtopieniami rozległych części zalewiska

² CHLUPÁČ, Ivo, Rostislav BRZOBOHATÝ, Jiří KOVANDA a Zdeněk STRÁNÍK. *Geologická minulost České republiky*. Praha: Academia Praha, 2002. 436 s. Ediční číslo 2483. ISBN 80-200-0914-0.

(naturalna przeciwpowodziowa funkcja terenów zalewowych). Największe walory mają meandry i starorzecza Odry. Występują tu porosty trawiaste, lasy łąkowe oraz zespoły stawów rybnych.

Do najważniejszych dopływów Odry należy jej lewobrzeżny dopływ – rzeka Opava, która powstaje z połączenia Střední i Bílej Opavy w Vrbnie pod Pradědem. Zbiera ona wody z zachodniej połowy czeskiej części Euroregionu Silesia. Badanym obszarem rzeka płynie przez miasta Opava i Kravaře, w Dolním Benešovie opływa zespół stawów rybnych zasilanych potokiem Štěpánka. Obecnie na rzece nie ma większych akumulacji wody, które przyczyniałyby się do zatrzymywania fal powodziowych i niwelowania przepływów powodziowych. W celu zapewnienia ochrony przeciwpowodziowej przygotowywana jest budowa zapory Nové Heřminovy (leży poza analizowanym obszarem) na rzece Opava. Zapewni ochronę przeciwpowodziową gmin leżących pod zaporą, w tym miasta Opawy. Wśród kolejnych korzyści wymienia się poprawę przepływów w okresie suszy oraz rozwój turystyki w regionie.

Kolejną ważną rzeką jest prawobrzeżny dopływ Opawy – rzeka Moravice. Poziom Moravicy piętrzą 2 zbiorniki zaporowe. Wyżej na rzece zbiornik Slezská Harta, poza badanym obszarem, o całkowitej pojemności 218,7 mln m³, zbudowany w latach 1987-1997 w celu wzmocnienia niżej położonej zapory Kružberk. Zbiornik zaporowy Slezská Harta wykorzystywany jest do celów przemysłowych, produkcji energii oraz częściowo do celów rekreacyjnych. Zbiornik wodny znajduje się na atrakcyjnym turystycznie terenie jesionickich wulkanów (Venušina sopka, Velký Roudný, Malý Roudný). Okoliczne tereny są odpowiednie w szczególności dla turystyki pieszej i rowerowej.

Poniżej zbiornika Slezská Harta znajduje się zbiornik wodny Kružberk o całkowitej pojemności 35,5 mln m³. Zbudowano go w latach 1948 – 1955. Służy jako rezerwuuar wody pitnej dla mieszkańców niżej położonych miast i gmin, przede wszystkim na terenie ziemi ostrawskiej. Zapora Kružberk znajduje się na granicy analizowanego obszaru na północny gminy członkowskiej – miasta Budišov nad Budišovkou. Ze względu na funkcję zapory, tj. zapewnienie źródła wody pitnej, nie jest możliwe jej rekreacyjne wykorzystanie (za wyjątkiem wędkarstwa).

Pod zaporą Kružberk rzeka Moravice meandruje w zalesionej wąwozowej dolinie, będącej niepowtarzalną formą morfologiczną ze specyficzną roślinnością i fauną. Obszar ten należy do Parku Przyrody Moravice i stanowi najlepiej zachowany i najbardziej wartościowy teren ziemi opawskiej. Do ważnych dopływów należy lewostronny dopływ – rzeka Hvozdnice.

Na terenie czeskiej części euroregionu znajdują się małoprzetrzenne obszary objęte szczególną ochroną. To dziesięć pomników przyrody i dwa narodowe pomniki przyrody - Odkryv w miejscowości Kravaře i Landek. Na terenie euroregionu znajduje się także dziesięć rezerwatów przyrody i dwa parki przyrodnicze – Góry Odrzańskie (Oderské vrchy) i Moravice.

Tabela 1 – Niewielkie (małoprzestrzenne) obszary chronione w Euroregionie Silesia

Kat.	Nazwa	Obręb ewidencyjny	Ustanowienie	Powierzchnia (ha)	Opis
PP	Heraltický potok	Jamnice, Neplachovice, Štěmplevec	1991	14,39	Meandrujący ciek wodny ze starorzeczami i systematycznie zalewane łąki bagienne. Miejsce z gatunkowo bogatą fauną kręgowców.
PP	Hranečník	Pišť	1990	4,93	Niezwarty porost starzejącego się drzewostanu sosny

					zwyczajnej z kilkudziesięcioma gniazdami czapli siwej
PP	Hůrky	Velké Heraltice	1995	16,04	Unikatowy las mieszany w różnym wieku z dominującym udziałem autochtonicznego modrzewia sudeckiego
PP	Otická sopka	Otice, Slavkov u Opavy	1991	10,44	Pozostałość wulkanu z okresu dolnego miocenu, wychodnia skały bazaltowej, odkryta w kamieniołomie pod szczytem.
PP	Porubský bludný balvan	Poruba	1990	0,0025	Głaz narzutowy na kamiennym cokole w Ostravie-Porubie przy ulicy Vřesinská.
PP	Rovninské balvany	Moravská Ostrava	1964	0,0025	Głazy narzutowe umieszczone w parku na terenach wystawienniczych (teren targów) Černá louka w Ostravie.
PP	Šilheřovice	Šilheřovice	2013	95,19	Park przyrodniczo-krajobrazowy i sąsiednie aleje lipowe stanowią biotop bardzo zagrożonego gatunku chrząszcza pachnicy dębowej (<i>Osmoderma barnabita</i>).
PP	Turkov	Martinov ve Slezsku, Poruba – sever, Třebovice ve Slezsku	1993	20,12	Odizolowana ostoja ekosystemu lasu łęgowego w wyjątkowo uprzemysłowionej dzielnicy Ostravy.
PP	Údolí Moravice	Žimrovce, Lesní Albrechtice, Hradec nad Moravicí	2013	59,003 2	Oś terenu pomnika przyrody stanowi Bukovinský potok wraz z porostami leśnymi i terenami niezalesionymi..
PP	Úvalenské louky	Brumovice u Opavy	1957	6,50	Pozostałości unikatowych łąk borowinowych w tarasie zalewowym rzeki
NPP	Odkryv v Kravařích	Kravaře	1966	1,64	Geologiczny profil osadów zlodowacenia kontynentalnego.
NPP	Landek	Ostrava	1966 i 1989	85,7	Ochrona wychodni monoklin ostrawskich z pokładami węgla o grubości do 80 cm. W 1989 roku obszar zwiększono o przyrodniczo i kulturowo cenne zespoły porostów leśnych na wzgórzu Landek
RP	Černý les	Šilheřovice	1970	8,04	Stara, nieregularnie

	u Šilheřovic I.				porośnięta buczyna w miejscu noszącym nazwę U Trianglu, będąca przykładem porostów leśnych typowych kiedyś dla Niziny Śląskiej
RP	Černý les u Šilheřovic II.	Šilheřovice	1970	7,69	Pozostałość autochtonicznych podmokłych buczyn dębowych w miejscu noszącym nazwę Komora; świadectwo rozwoju ekosystemów leśnych w Kotlinie Ostrawskiej i na płaskowyżu Hlučínská pahorkatina.
RP	Dařenec	Vřesina	1969	32,94	Dębowa buczyna będąca pozostałością naturalnego leśnego i ziołoroślowego składu gatunkowego terenów fluwioglacjalnych płaskowyżu Hlučínská pahorkatina.
RP	Hněvošický háj	Hněvošice	1969	67,71	Naturalna dąbrowa lipowa z elementami flory karpackiej, ostoja lokalnej fauny lasów liściastych niższych partii
RP	Hořina	Brumovice u Opavy, Velké Heraldice	1948	22,30	Meandrująca rzeka z bogatą fauną wodną i zachowanymi porostami brzegowymi, na przyległych łąkach liczna populacja szafranu Heuffela.
RP	Hvozdnice	Slavkov u Opavy, Štáblovice, Uhlířov	1989	56,24	Meandrująca rzeka lokalnie odsłaniająca skalne podłoże. Gatunkowo bogate zbiorowiska stawów, mokradeł i pozostałości lasów łęgowych, ostoja wielu gatunków ptaków i płazów
RP	Koutské a Zábřežské louky	Kravaře ve Slezsku, Zábřeh u Hlučína	2007	202,93	Wyjątkowy zwarty kompleks łąk bagiennych, rozproszone tereny zielone i łągi z pozostałościami starorzeczy i systematycznie zalewanymi toniami w tarasie zalewowym rzeki Opavy, zwarty kompleks łąk bagiennych, ekosystemy mokradłowe z objętymi szczególną ochroną gatunkami zwierząt i roślin oraz

					ważne miejsce gniazdowania ptaków
RP	Přemyšov	Polanka nad Odrou, Svinov	2001	30,71	Lasy łąkowe z olszynami bagiennymi z mnóstwem drobnych źródeł, które w dolnej części obszaru przechodzą w mokradła z terenami wodnymi
RP	Štěpán	Děhylov, Poruba - Sever	1994, 1995	45,24	Dawny staw i mokradła z sadzawkami na terenie zalewowym rzeki Opavy, otoczone fragmentami lasów łąkowych dębowo-wiązowych oraz olszyn bagiennych
RP	Rezavka	Svinov	1998	83,68	Kompleks lasu łąkowego wokół ciągle nawodnionego starorzecza Odry i rozległe szuwały stawu Vrbenský rybník. Stanowisko wielu objętych ochroną roślin i zwierząt.
PPa	Oderské vrchy	Fulnek, Bílov, Bílovec, Bítov, Suchdol nad Odrou, Studénka, Odry, Heřmanice u Oder, Heřmánky, Zbyslavice, Kujavy, Olbramice, Pustějov, Slatina, Spálov, Tísek, Vrchy, Jakubčovice nad Odrou	1994	28 700	Góry Odrzańskie [Oderské vrchy] stanowią południowo-wschodnią część Niskiego Jesioniku. Ze względu na swoje walory w 1994 roku zostały ustanowione parkiem przyrodniczym. Bogate lasy z mnóstwem atrakcji przyrodniczych zachęcają przez cały rok do spacerów, pod koniec lata i jesienią są rajem dla grzybiarzy.
PPa	Moravice	Hradec nad Moravicí, Žimrovice, Domoradovice, Melč, Nové a Staré Lublice, Kružberk, Staré a Nové Těchanovice, Březová, Skřipov, Hlubočice, Raduň a Chvalíkovice	1994	14 250	Park przyrodniczy Moravice należy do najlepiej zachowanych i najbardziej wartościowych terenów ziemi opawskiej. Miejscowa flora ma przeważnie charakter podgórski, z typowymi cechami przedgórza jesionickiego. Dolina rzeki Moravicy na odcinku od Kružberka do Hradca nad Moravicí należy do najpiękniejszych dolin rzecznych w Republice Czeskiej.

PP = přírodní památka [pomnik przyrody], NPP = národní přírodní památka [narodowy pomnik przyrody], RP = přírodní rezervace [rezervat przyrody], PPa = přírodní park [park przyrodniczy].

Źródło: https://www.msk.cz/zivotni_prostredi/mzchu.html a https://www.msk.cz/cz/zivotni_prostredi/prirodni-parky-41558/

W ramach projektu Natura 2000 tworzony jest system obszarów chronionych mających znaczenie dla Wspólnoty, który obejmuje najcenniejsze stanowiska przyrodnicze, chroniąc także najbardziej zagrożone gatunki roślin i zwierząt. Po przystąpieniu do Unii Europejskiej (UE) Republika Czeska ma obowiązek włączenia się w proces tworzenia tego systemu.

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się w całości lub części wymienione poniżej obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Tabela 2 - Specjalne obszary ochrony siedlisk w czeskiej części Euroregionu Silesia

Nazwa	Obręb ewidencyjny	Powierzchnia (ha)	Przedmiot ochrony	Opis obszaru	Proponowana kategoria ochrony
Čermná – Důl Potlachový	Čermná ve Slezsku	0,0243	mopek zachodni	Kilka połączonych z sobą komór o wysokości 10 m i szerokości 20 m, niektóre z nich są częściowo zalane wodą. Wejście nie jest zabezpieczone. W okolicy przeważają monokultury świerkowe. Zimowisko nietoperzy.	PP
Černý Důl	Svatoňovice	0,0398	mopek zachodni	Opustoszałe wyrobisko po wydobyciu łąpka około 4 km na zachód od Vítkova. Jedno z pięciu najważniejszych w RCz zimowisk mopka.	PP
Děhylovský potok - Štěpán	Děhylov, Martinov ve Slezsku	80,1703	Kumak nizinny, piskorz	Biotopy wodne i mokradłowe płytkiego stawu i jego okolic, występują tu szczególnie chronione gatunki roślin i zwierząt. Na wałach wysokiej jakości porosty o charakterze lasów łągowych dębowlązowowo - jesionowych, w okolicy szuwały, tojeście oraz olszyny bagienne	RP
Jakartovice	Deštné, Jakartovice, Mladecko	13,7477	Modraszek nausitous	Aluwialne, gatunkowo ubogie wilgotne łąki	PP

				wyczyńcowe T1.4 z krwiściągiem lekarskim (Sanugisorba officinalis); meandrujący ciek wodny jest otoczony dolinnym łągiem jesionowo-olszowym.	
Jilešovice - Děhylov	Děhylov, Dobroslavice	20,7676	Modraszek nausitous	Obszar rozciąga się w terenie zalewowym rzeki Opawy na aluwialnych osadach rzecznych	PP
Šilheřovice	Šilheřovice	101,4709	pachnica dębowa	Pole golfowe i sąsiednie aleje w okolicy gminy Šilheřovice stanowiące bardzo cenne miejsce występowania pachnicy dębowej.	PP
Poodří	Albrechtický, Bartošovice, Bernartice nad Odrou, Bravantice, Butovice, Hladké Životice, Hukovice, Jeseník nad Odrou, Jistebník, Košatka nad Odrou, Kunín, Mankovice, Nová Horka, Odry, Petřvaldík, Polanka nad Odrou, Proskovice, Pustějov, Stará Bělá, Stará Ves nad Ondřejnicí, Studénka nad Odrou, Suchdol nad Odrou, Svinov, Šenov u Nového Jičína, Velké Albrechtice, Vražné u Oder,	5235,0293	mieszane łągowe lasy jesionowo-olszowe strefy umiarkowanej i borealnej Europy pachnica dębowa	Tereny zalewowe rzeki Odry na południowy wschód od Ostravy na odcinku Jistebník - Studénka - Mankovice, w tym tarasy rzeczne. Mozaika zbiorowisk rzek, lasów łągowych, łąk, stawów, trwałych i okresowych sadzawek i mokradeł stanowi bardzo korzystne warunki dla stałego występowania wielu objętych ochroną i zagrożonych gatunków roślin.	PK/PR/PP

	Výškovice u Ostravy, Zábřeh nad Odrou				
Údolí Moravice	Domoradovice, Hradec nad Moravicí, Lesní Albrechtice, Žimrovice	129,6264	Krasopani hena, biegacz gruzelkowa ty, głowacz białopłetwy	Rzeźbę terenu tworzą strome zbocza doliny Moravicy, na których dnie kształtuje się płaski teren zalewowy. Moravice stanowi tu ciek wodny z zachowaną naturalną strukturą osadów dennych i ustabilizowanym przepływem wody pod zbiornikami wodnymi Kružberk i Slezská Harta	PP

PP = přírodní památka [pomnik przyrody], RP = přírodní rezervace [rezerwat przyrody], PK = chráněná krajinná oblast [park krajobrazowy]

Žródło: https://www.msk.cz/zivotni_prostredi/evropsky_vyznamne_lokality.htm

Tabela 3 – Obszary specjalnej ochrony ptaków sięgające na teren Euroregionu Silesia

Nazwa	Obręb ewidencyjny	Powierzchnia (ha)	Przedmiot ochrony	Opis obszaru
Ptačí oblast Hermánský stav – Odra - Poolší	Dětmárovice, Dolní Lutyně, Heřmanice, Horní Lutyně, Hrušov, Koblóv, Kopytov, Koukolná, Nový Bohumín, Petrovice u Karviné, Poruba u Orlové, Pudlov, Rychvald, Skřečoň, Staré Město u Karviné, Starý Bohumín, Šilheřovice, Věřňovice, Vrbice nad Odrou, Záblatí u Bohumína, Závada nad Olší	3100,8670	Bączek zwyczajny, zimorodek zwyczajny, podróżniczek	Obszar znajduje się w północno-wschodniej części kraju morawsko-śląskiego przy granicy z Polską. Oś obszaru stanowią rzeki Odra (na długości ok. 10 km) oraz Olza (na długości ok. 16 km) wraz z przyległymi terenami zalewowymi. Ze wschodniej strony przyłączony jest zespół Stawów Karwińskich [Karwińskie rybníky] oraz graniczny odcinek cieku wodnego Piotrówka [Petrůvka], od strony południowej zespół stawów w Rychvaldzie, Bohumínie – Záblatí i Heřmanicach.
Ptačí oblast Poodří	Albrechtický, Bartošovice, Bernartice nad Odrou, Butovice, Hladké Životice, Hukovice, Jeseník nad Odrou, Jistebník, Košatka nad Odrou, Kunín, Mankovice, Nová Horka, Petřvaldík, Polanka nad Odrou, Proskovice, Pustějov, Stará Bělá, Stará Ves	8042,5882	Bąk zwyczajny, błotniak stawowy, zimorodek zwyczajny, kaczka krakwa	Obszar leżący pomiędzy dzielnicą miasta Ostrava-jih a gminą Jeseník nad Odrou. Granice ostoi ptaków są identyczne jak granica Parku Krajobrazowego Poodří. Teren stanowi wąski pas wzdłuż rzeki Odry o długości 32 km i szerokości 4 km.

	nad Ondřejnicí, Studénka nad Odrou, Suchdol nad Odrou, Svinov, Šenov u Nového Jičína, Vražné u Oder, Výškovice u Ostravy, Zábřeh nad Odrou			
--	---	--	--	--

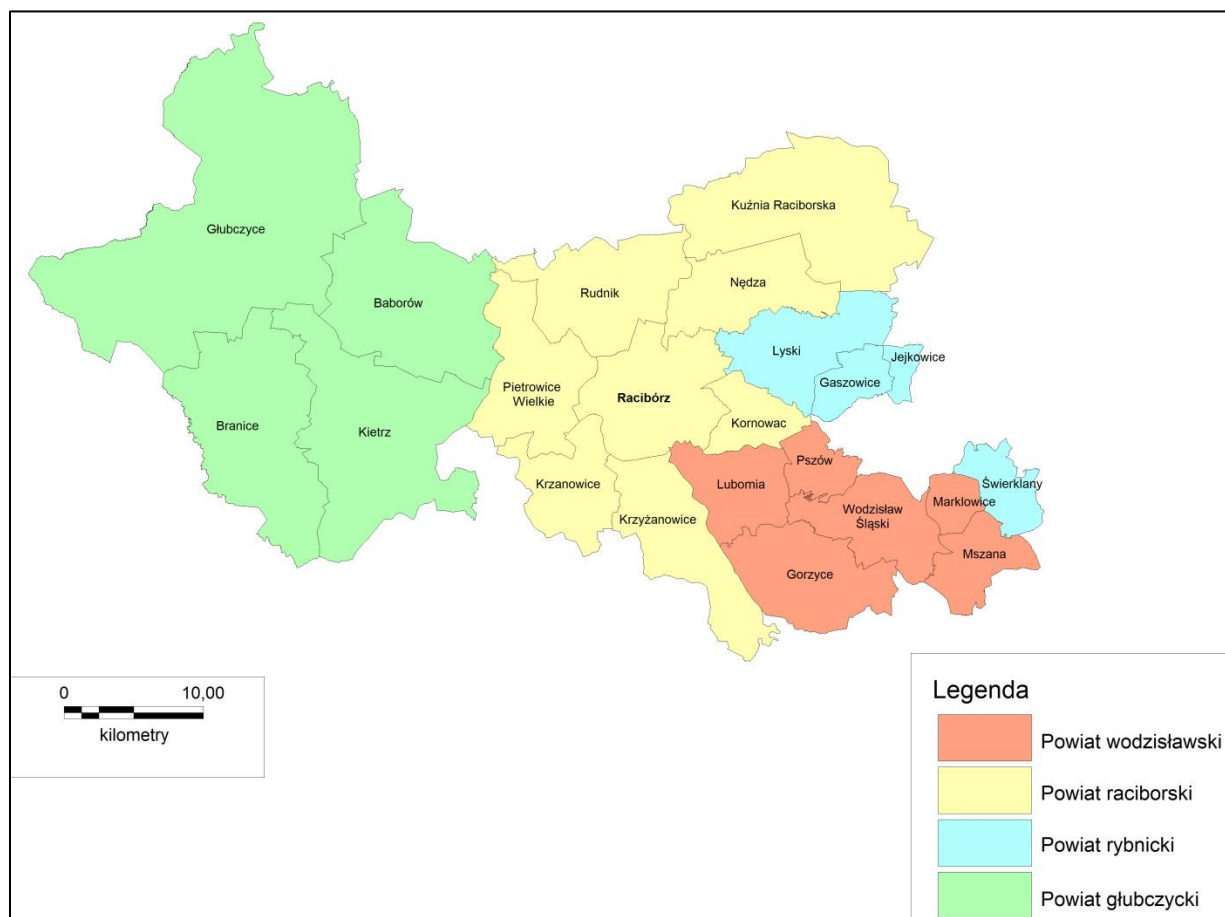
Źródło: <http://iszp.kr-moravskoslezsky.cz/cz/priroda/natura/ptaci-oblasti/default.htm>

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Polska część Euroregionu leży w dorzeczu górnej Odry i obejmuje Kotlinę Raciborską, część Płaskowyżu Głubczyckiego, część Płaskowyżu Rybnickiego i Kotliny Ostrawskiej. Obejmuje obszar ok. 1 547 km², zamieszkuje ją ok. 295 tys. mieszkańców.

Obszar stanowiący polską część Euroregionu Silesia położony jest w obrębie województwa śląskiego oraz opolskiego i obejmuje powiaty: głubczycki (woj. opolskie), raciborski, rybnicki i wodzisławski (woj. śląskie). W otoczeniu obszaru znajdują się duże aglomeracje tj. Górnośląska-Zagłębiowska Metropolia, Aglomeracja Ostrawska oraz Aglomeracja Opolska. Głównym miastem polskiej części obszaru jest Racibórz, który jest miastem o bardzo bogatych tradycjach i historii. Średniowieczny Racibórz był przez prawie dwa wieki stolicą rozległego księstwa obejmującego swymi granicami znaczącą część tej krainy geograficznej. Polska część Euroregionu jest postrzegana jako obszar czysty ekologicznie i zasobny w zdrową żywność. Teren ten stanowi obszar o urozmaiconym krajobrazie, w skład którego wchodzi przede wszystkim: Doliny Górnej Odry, Płaskowyż Rybnicki oraz Płaskowyż Głubczycki.

Rysunek 3 – Mapa Gmin członkowskich strony polskiej Euroregionu Silesia

Źródło: opracowanie własne

Działalność pierwszego na Górnym Śląsku klasztoru Cystersów w Rudach miała decydujący wpływ na obecne bogactwo przyrodnicze tej części Śląska: Są to m.in.:

- Rezerwat Łęczczok – zagospodarowany gospodarczo przez Cystersów obszar starorzecza Odry,
- rozległe lasy założone na piaszczystych nieurodzajnych glebach.

Charakterystycznym elementem obszaru są wieloprzestrzenne kompozycje krajobrazowe, z których najrozleglejszą stanowi obszar Parku Krajobrazowego pn. "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich". Typowe dla tego obszaru są również rozległe kompozycje krajobrazowe (np. Krowiarki w Gminie Pietrowice Wielkie oraz Łubowice w gminie Rudnik).

Obszary chronione na terenie polskiej części Euroregionu Silesia

Obszary chronione w obrębie polskiej części Euroregionu Silesia obejmują łącznie obszar przeszło 340 km², co stanowi 21,8% całej powierzchni. Występują one na terenie 13 gmin euroregionu. Powierzchniowo najwięcej jest parków krajobrazowych. Do gmin w których powierzchnia chroniona jest największa należą Kuźnia Raciborska, Głubczyce oraz Nędza.

Tabela 4 – Rodzaj oraz powierzchnia obszarów chronionych na terenie polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku

Gmina	ogółem	rezerваты przyrody	parki krajobrazowe	rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	obszary chronionego krajobrazu	użytki ekologiczne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Baborów	125,3	0,0	0,0	0,0	125,3	0,0	0,0
Branice	207,6	0,0	0,0	0,0	207,6	0,0	0,0
Głubczyce	9 197,4	0,0	0,0	0,0	9 197,4	0,0	0,0
Kietrz	101,8	101,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Racibórz	1 370,0	81,3	1 370,0	81,3	0,0	0,0	0,0
Kornowac	68,0	0,0	68,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krzyżanowice	162,0	0,0	0,0	0,0	162,0	0,0	0,0
Kuźnia Raciborska	12 680,0	0,0	12 680,0	2,1	0,0	2,1	0,0
Nędza	5 340,0	396,1	5 340,0	397,3	0,0	1,2	0,0
Gaszowice	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Jejkowice	20,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lyski	4 050,0	0,0	4 050,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lubomia	642,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	642,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Parki krajobrazowe

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich

Powierzchnia parku wynosi 49 387 ha. Natomiast powierzchnia otuliny liczy 14 010 ha (składa się z 5 niestykających się ze sobą obszarów). Swoją powierzchnią obejmuje północno-wschodnią część miasta Racibórz (począwszy od wschodniego brzegu kanału Ulgi wraz z dzielnicą Markowice aż po wschodnią granicę miasta wraz z Arboretum Bramy Morawskiej – na terenie miasta zajmuje powierzchnię ok. 12 km²), a także częściowo gminy: Nędza,

Kuźnia Raciborska, Knurów, Czerwionka-Leszczyny, Orzesze, Żory, Suszec, Rybnik, Lyski, Gaszowice, Jejkowice, Kornowac, Sośnicowice i Pilchowice.

Park należy pod względem powierzchni do największych parków w Polsce.

Według struktury użytkowania gruntów lasy zajmują powierzchnię 28 387 ha (58,4%), użytki rolne – 16 806 ha (34,03%), wody – 635 ha (1,28%) oraz nieużytki i tereny zurbanizowane obejmujące 3 106 ha (6,29%). W obrębie parku znajduje się rezerwat przyrody Łęczczok, założony w 1957 r., o powierzchni 400 ha.

Ochronie podlegają pozostałości naturalnych lasów łęgowych i grądowych, typowych dla doliny górnej Odry oraz stawy – tereny łęgowe ptaków i siedliska rzadkiej roślinności błotnej i wodnej (m.in. cibora żółta, kotewka orzech wodny). Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej to m.in. głaz narzutowy na północny wschód od Rybnika-Paruszowca. W Rudach znajduje się jeden z jęgo ośrodków edukacyjnych.

Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody Łęczczok

Leśny rezerwat przyrody w województwie śląskim, w powiecie raciborskim położony pomiędzy Raciborzem, Nędzą, Zawadą Książęcą i Babicami. Znajduje się na terenie Parku Krajobrazowego "Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich". Posiada bogatą faunę oraz florę, podziwiać można w nim m.in. ponad połowę gatunków ptaków żyjących w Polsce. Przechodzą przez niego dwa szlaki turystyczne oraz jedna trasa rowerowa. Status rezerwatu posiada od 23 stycznia 1957 roku.

Teren rezerwatu ograniczony jest od wschodu linią kolejową nr 151 biegnącą z Kędzierzyna-Koźła do Chałupek. Jest jednym z największych w województwie śląskim. Jego powierzchnia wynosi 408,9 ha, z czego 245 ha stanowią stawy, 144 ha lasy, 7 ha łąki, zaś pozostałą część stanowią drogi i groble. Łęczczok sąsiaduje z użytkami zielonymi i polami uprawnymi. Na terenie rezerwatu znajduje się 8 stawów: Ligotniak, Brzeziniak, Babiczak, Grabowiec, Tatusiak, Markowiak, Salm Duży i Salm Mały. Stawy te istnieją już od XIII wieku i prowadzona jest na nich ekstensywna gospodarka rybacka.

Rezerwat Przyrody „Rozumice”

Celem ochrony jest zachowanie zbiorowisk leśnych o cechach naturalnych, z licznymi gatunkami chronionymi i rzadkimi. Skład florystyczny wszystkich warstw roślinności ma charakter naturalny. W runie wyróżniono 9 gatunków roślin prawnie chronionych oraz 12 gatunków uznanych za rzadkie w naszej florze. Rezerwat położony jest na Płaskowyżu Głubczyckim przy granicy Polsko-Czeskiej, na południowy wschód od wsi Rozumice.

Rezerwat Przyrody „Góra Gipsowa”

Utworzony w celu zachowania ze względów naukowych naturalnego zbiorowiska roślinności stepowej, występującej na jednym z nielicznych stanowisk w tej części kraju. Choć zajmuje niewielki skrawek terenu, to jednak stanowi najbogatsze i najlepiej zachowane zbiorowisko roślin ciepłolubnych na Śląsku Opolskim. Położony jest na wschód od miejscowości Dzierżysław, wśród pól uprawnych i ugorów na południowo-zachodnim zboczu Góry Gipsowej (283.4 m n.p.m) na Płaskowyżu Głubczyckim.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Wielikąt

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy w gminie Lubomia. Obejmuje kompleks stawów hodowlanych Gospodarstwa Rybackiego „Wielikąt”, wraz z otaczającymi polami i łąkami. Kompleks składa się z dziewięciu większych (17-40 ha) i kilkunastu małych stawów. Jego łączna powierzchnia wynosi 636,5 ha, z czego zbiorniki wodne zajmują 370,5 ha. Wzdłuż większości grobli występują szuwały, najczęściej szerokości 2-4 m, a niekiedy do 50m

szerokości. Główną masę roślinności wynurzonej stanowi trzcina pospolita, a następnie pałki – szerokolistna i wąskolistna. Występuje tu także rzadki Kosaciec Żółty. Groble otaczające zbiorniki na ogół porastają drzewa liściaste, przede wszystkim dęby szypułkowe, klony – zwyczajne i jawory, brzozy brodawkowate, topole czarne, osiki, graby oraz olchy czarne. Stare jawory i klony rosną też wzdłuż drogi polnej łączącej dwa przysiółki – Wielikąt z Grabówką. Oprócz tego od strony wschodniej przylegają do ogroblowania pasy starego zadrzewienia (głównie olsza) o łącznej powierzchni około 7 ha. Wśród występujących w „Wielikacie” krzewów przeważają wierzby – biała, krucha i szara, bez czarna, tarnina, dzika róża, jeżyna popielica, a także kalina koralowa i kruszyna pospolita. Woda do napełniania i zasilania stawów pochodzi z potoków Syrynka i Lubomka. Przez środek kompleksu stawów przebiega kolejowa linia towarowa. W odległości około 450 m na zachód od stawów przepływa Odra.

Kompleks stawów stwarza unikatowe warunki dla bytowania i rozrodu ptactwa wodnego. Jest on ważnym elementem korytarza ekologicznego. Został zaliczony do najcenniejszych akwenów Śląska. W 2004 roku Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, na podstawie obowiązujących w całej Unii Europejskiej kryteriów, ogłosiło stawy Wielikąt wraz z sąsiednim Lasem Tworkowskim ostoją ptaków o randze międzynarodowej (IBA). W 2008r. Rozporządzeniem Ministra Środowiska ostoja ta została włączona do obszarów specjalnej ochrony ptaków (Europejskiej Sieci Ekologicznej) Natura 2000. W roku 2003 wytyczono w „Wielikacie” 4-kilometrową ścieżkę dydaktyczną.

Użytki ekologiczne

- Starorzecze przy Klasztorze w Rudach (gmina Kuźnia Raciborska).

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu „Wronin – Maciowakrze”

Obszar ten o powierzchni 5650 ha charakteryzuje się typowym dla południowej Opolszczyzny pagórkowatym ukształtowaniem terenu. Liczne wąwozy, jary wraz z płacami grądów tworzą urokliwy zakątek województwa opolskiego. Teren ten leży w górnej części zlewni Wrońskim Wody – lewobrzeźnego dopływu Odry. Charakterystyczne są rozległe, suche wierzchowiny lessowe oraz silnie wilgotne dna dolinne z licznymi mokradłami oraz oczkami wodnymi. W bardzo gęstej sieci dolinek denudacyjnych spływ wód jest okresowy w porach obfitych opadów i tajania śniegów.

Obszar Chronionego Krajobrazu Meandry Rzeki Odry (gmina Krzyżanowice)

Celem ochrony jest nieuregulowany odcinek rzeki Odry cenny ze względów przyrodniczo – krajobrazowych.

Obszar chronionego krajobrazu – Las Głubczycki

Największy kompleks leśny Płaskowyżu Głubczyckiego.

Obszar chronionego krajobrazu "Mokre-Lewice"

Drugi położony w granicach Polski fragment Gór Opawskich.

NATURA 2000

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 „Stawy Wielikąt i Las Tworkowski”
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Las koło Tworkowa”
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Stawy Łęczczok”
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Rozumicki Las”
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Graniczny Meander Odry”

Pomniki przyrody

Na obszarze gmin Euroregionu Silesia zarejestrowanych jest według stanu na 2017 rok 75 pomników przyrody. Najwięcej tego typu obiektów zlokalizowanych jest w Raciborzu oraz Kuźni Raciborskiej.

Tabela 5 – Pomniki przyrody w polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku

Gmina	Liczba pomników przyrody
Baborów	1
Gaszowice	2
Głubczyce	6
Gorzyce	1
Kietrz	2
Kornowac	1
Krzyżanowice	3
Kuźnia Raciborska	17
Lubomia	3
Lyski	2
Marklowice	2
Mszana	1
Nędza	1
Pietrowice Wielkie	1
Racibórz	19
Rudnik	2
Świerklany	4
Wodzisław Śląski	7
Razem	75

Źródło: Opracowanie własne

3.1.3 Status/rola euroregionu jako instytucji

Czeska część Euroregionu Silesia (Euroregion Silesia – CZ) jest stowarzyszeniem branżowym osób prawnych zgodnie z ustawą nr 40 z 1964 roku - kodeks cywilny z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.

Polska część Euroregionu Silesia (Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry) jest stowarzyszeniem zgodnie z ustawą o stowarzyszeniach z dnia 07. 05. 1989r. z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.

Członkami czeskiej części Euroregionu Silesia mogą być gminy lub miasta, stowarzyszenia gmin regionu przygranicznego oraz *kraje*, członkami stowarzyszonych mogą być również inne osoby prawne z regionu pogranicza. Członkami polskiej części Euroregionu Silesia mogą być wyłącznie gminy lub miasta. Inne osoby fizyczne lub prawne mogą być wspierającymi członkami stowarzyszenia.

Baza członkowska Euroregionu Silesia

Baza członkowska czeskiej części Euroregionu Silesia³:

- powiat Opava: Bolatice, Branka u Opavy, Brumovice, Budišov nad Budišovkou, Černá ve Slezsku, Darkovice, Dolní Benešov, Dolní Žitovice, Hať, Hlavnice, Hlučín, Hněvošice, Holasovice, Hradec nad Moravicí, Chlebičov, Chuchelná, Jezdkovice, Kobeřice, Kozmice, Kravaře, Litultovice, Melč, Mikołajice, Neplachovice, Oldřišov, Opava, Otice, Píšť, Rohov, Slavkov, Služovice, Sosnová, Stěbořice, Strahovice, Sudice, Šilheřovice,

³ Stan na dzień 01.07.2018r.

- Velké Heraltice, Velké Hoštice, Větrkovice, Vítkov, Vřesina.
- powiat Bruntál: Horní Benešov, Horní Životice, Staré Heřminovy.
- powiat Nový Jičín: Bílovec, Fulnek, Jeseník nad Odrou, Nový Jičín, Odry, Slatina.
- powiat Ostrava – miasto: Ostrava.

Tabela 6 – Baza członkowska czeskiej części Euroregionu Silesia

Rok	Początek członkostwa	Koniec członkostwa	Stan łącznie na 31.12.2013
	Liczba gmin/miast		
1998	2	0	2
1999	17	0	19
2000	19	0	38
2001	19	1	56
2002	2	0	58
2003	2	0	60
2004	1	2	59
2005	0	0	59
2006	0	2	57
2007	0	0	57
2008	1	0	58
2009	0	0	58
2010	0	1	57
2011	1	1	57
2012	0	0	57
2013	0	0	57

Źródło: Sekretariat czeskiej części Euroregionu Silesia

Czeska część Euroregionu Silesia pod nazwą „Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Opavské Slezsko“⁴ [Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Czesko-Polskiej Współpracy Śląsk Opawski] została założona dnia 7.7.1998 r. tylko przez dwa miasta – Miasto Opava i Miasto Krnov. W trakcie 1999 roku stowarzyszenie pozyskało kolejnych 17 miast i gmin członkowskich, przy czym dzięki przystąpieniu Miasta Nový Jičín działalność euroregionu rozprzestrzeniła się z czeskiego Śląska także na teren północnych Moraw. W 2000 roku przystąpiło kolejnych 19 miast i gmin a w 2001 roku kolejnych 18, przy czym członkiem stał się cały Mikroregion Matice Slezská [Mikroregion Macierz Śląska] z 15 członkami. Maksymalną liczbę 60 gmin i miast członkowskich stowarzyszenie odnotowało w 2003 roku. W listopadzie 2008 roku członkiem zostało Miasto Ostrava, trzecie pod względem wielkości miasto w Czechach (300 tysięcy mieszkańców), dzięki czemu liczba mieszkańców czeskiej części Euroregionu Silesia wzrosła ponad dwukrotnie. Jednocześnie, od 2001 roku niektórzy członkowie występowali z Euroregionu a największe znaczenie miało zakończenie członkostwa założycielskiego Miasta Krnov z dniem 31.12.2011 roku z powodu równoległego członkostwa w sąsiednim Euroregionie Pradziad oraz ustanie członkostwa Mikroregionu Matice Slezská z jego 14 członkami oraz gmin Uhlířov i Pustá Polom z dniem 31.12.2014 roku. Cel czeskiej części Euroregionu Silesia, by nadal zwiększać bazę członkowską, udało się na przestrzeni lat 2014-2018 zrealizować. Nowymi członkami zostały Město Bílovec, Obec Darkovice, Obec Chuchelná, Obec Jezdkovice, Obec Jeseník nad Odrou, Obec Otice, Obec Slatina, Obec Větrkovice i Obec Vřesina. Dzięki temu na dzień 01.07.2018 r. liczba gmin i miast członkowskich wynosiła 51.

Członkowie stowarzyszeni

Uniwersytet Śląski w Opawie [Slezská univerzita v Opavě] – jest członkiem Euroregionu Silesia od 4/1999. Uniwersytet Śląski został założony w 1991 roku. Jest członkiem European University Association. Ma zawarte umowy o współpracy z wieloma uniwersytetami zagranicznymi, m.in. również z polskimi śląskimi uczelniami. Z inicjatywy Uniwersytetu

⁴ W kwietniu 2003 roku nazwę zmieniono na „Euroregion Silesia – CZ“

Śląskiego w Opawie w 2003 roku powołano Konferencję Rektorów Śląskich Uniwersytetów. (www.slu.cz)

Powiatowa Izba Gospodarcza Opava [Okresní hospodářská komora Opava] – członkiem Euroregionu Silesia jest od 4/1999. Izba Gospodarcza w Opawie nawiązuje do tradycji Izby Handlowej i Rzemieślniczej [Obchodní a živnostenská komora] ustanowionej w Opawie w 1850 roku. Od 1993 roku działa w regionie, jako Powiatowa Izba Gospodarcza Opava. Obecna Izba Gospodarcza w Opawie zrzesza około 90 członków i tradycyjnie zajmuje się rozwijaniem stosunków z sąsiednią Polską, za co przyznano jej Medal Honorowy Ministra Spraw Zagranicznych RCz. Celem Izby jest nie tylko bronienie uzasadnionych interesów swoich członków, ale w szczególności wspomaganie tworzenia optymalnych warunków na rzecz wspierania i rozwoju działań biznesowych podejmowanych przez podmioty gospodarcze. Izba świadczy także profesjonalne usługi zarówno początkującym przedsiębiorcom, jak i w zakresie specyficznych zagadnień związanych z handlem zagranicznym. (www.komora.opava.cz).

Macierz Śląska Opava [Matice slezská Opava] – członkiem Euroregionu Silesia jest od 11/2000. Macierz Śląska jest niepolitycznym stowarzyszeniem społecznym, którego misją jest przede wszystkim rozpowszechnianie oświaty na terenie Śląska Czeskiego, pomaganie w edukacji mieszkających tu obywateli pod względem kulturowym i społecznym, współpraca w zakresie ratowania i ochrony pomników przyrody i zabytków kultury, kultywowanie i rozwijanie tradycji Śląska Czeskiego jako trzeciej historycznej krainy czeskiego państwa. Macierz Śląska prowadzi działalność wykładową, publicystyczną, wydawniczą i wycieczkową, pomaga instytucjom naukowym i kulturalnym w ich pracy o tematyce śląskiej. Macierz Śląska utrzymuje kontakty z organizacjami o podobnym charakterze z Górnego i Dolnego Śląska w Polsce i innych krajach. (www.maticeslezska-opava.cz)

Lokalna Grupa Działania Opavsko [Místní akční skupina Opavsko] – członkiem Euroregionu Silesia jest od 9/2011. Powstała w 2006 rok jako stowarzyszenie społeczne funkcjonujące w oparciu o metodę Leader. Członkami LGD Opavsko są miasta, gminy, gminy Mikroregionu Matice Slezská, Mikroregionu Hvozdnice, podmioty gospodarcze i przedsiębiorstwa rolne, Powiatowa Izba Rolna Opava [Agrární komora Opava] oraz kilka stowarzyszeń społecznych. Podobnie jak LGD Hlučínsko również ta LGD nawiązania współpracą z polską LGD Płaskowyz Dobrej Ziemi, która działa po polskiej stronie Euroregionu Silesia (www.masopavsko.cz).

Lokalna Grupa Działania Hlučínsko [Místní akční skupina Hlučínsko] – członkiem Euroregionu Silesia jest od 10/2012. Powstała w 2006 roku jako stowarzyszenie społeczne, działające w oparciu o metodę Leader. Członkami LGD Hlučínsko są gminy Związku Gmin Mikroregionu Hlučínsko [Svazek obcí mikroregionu Hlučínska] oraz Związku Gmin Mikroregionu Hlučínsko – Zachód [Svazek obcí mikroregionu Hlučínska – západ], podmioty gospodarcze i przedsiębiorstwa rolne, organizacja non-profit (Charita Hlučín) oraz jedno stowarzyszenie społeczne. LGD ma zawarte porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem Gmin Hlučínska [Sdružení obcí Hlučínska] oraz polską LGD Płaskowyz Dobrej Ziemi. (www.mashlucinsko.cz).

Tabela 7 – Przegląd rozwoju bazy członków stowarzyszonych w czeskiej części Euroregionu Silesia

Rok	Rozpoczęcie członkostwa	Stan – razem na 31.12.
	Ilość członków stowarzyszonych	
1999	2	2
2000	1	3
2011	1	4
2012	1	5
2013	0	5
2014	0	5
2015	0	5
2016	0	5
2017	0	5

Źródło: Sekretariat strony czeskiej Euroregionu Silesia

Na przestrzeni 1999 roku członkami stowarzyszonymi stowarzyszenia został Uniwersytet Śląski w Opawie oraz Powiatowa Izba Gospodarcza Opava. W 2000 roku przystąpiło stowarzyszenie społeczne Macierz Śląska. W latach 2011 i 2012 stowarzyszona baza członkowska powiększyła się o dwie lokalne grupy działania – LGD Opavsko w 2011 roku oraz LGD Hlučínsko w 2012 roku. Zamierzeniem czeskiej części Euroregionu Silesia jest dalsza rozbudowa stowarzyszonej bazy członkowskiej, przykładowo o kolejne uczelnie wyższe z terenu euroregionu.

Baza członkowska polskiej części Euroregionu Silesia

Polską część Euroregionu Silesia tworzy Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry. W dniu 5 maja 1998 roku w Raciborzu zorganizowano pierwsze Zebranie Gmin Założycielskich Stowarzyszenia. W dniu 4 czerwca 1998 roku zarejestrowano Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry w Sądzie Wojewódzkim w Katowicach oraz dokonano wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego w Gliwicach.

Wykaz według dat przystąpienia poszczególnych Gmin w poczet członków Stowarzyszenia (wg powiatów, stan na 31.12.2018r.):

- powiat głubczycki:
 - 05.05.1998r. - Gmina Baborów obejmuje miasto Baborów oraz sołectwa: Babice, Boguchwałów, Czerwonków, Dziećmarów, Dzielów, Księżę Pole, Raków, Sucha Psina, Sułków, Szczyty, Tłustomosty.
 - 25.06.1998r. - Gmina Branice obejmuje miasto Branice oraz sołectwa: Bliszczycze, Boboluszki, Dzbańce, Dzbańce Osiedle, Dzierżkowice, Gródczany, Jabłonka, Jakubowice, Jędrychowice, Lewice, Michałkowice, Niekazanice, Posucice, Turków, Uciechowice, Wiechowice, Włodzienin, Włodzienin – Kolonia, Wódka, Wysoka.
 - 25.06.1998r. - Gmina Głubczyce obejmuje miasto Głubczyce oraz sołectwa: Bernacice, Bernacice Górne, Biernatów-Biernatówek, Bogdanowice, Braciszów 42, Chomiąża, Chróstno, Ciermięcice, Debrzyca, Dobieszów, Gadzowice, Głubczyce Sady, Gołuszowice, Grobniki, Kietlice, Klisino, Krasne Pole, Królowe, Krzyżowice, Kwiatoniów, Lenarcice, Lisięcice, Lwowiany, Mokre, Mokre – Kolonia, Nowa Wieś Głubczycka, Nowe Gołuszowice, Nowe Sady, Nowy Rożnów, Opawica, Pielgrzymów, Pietrowice, Pomorzowice, Pomorzowiczki, Radynia, Równie, Sławoszów, Stara Wieś, Ściborzyce Małe, Tarnkowa, Widok, Zawiszyce, Zopowy, Zopowy Osiedle, Zubrzyce.
 - 05.05.1998r. - Gmina Kietrz obejmuje miasto Kietrz oraz sołectwa: Dzierżysław, Chróścielów, Kozłówki, Lubotyń, Ludmierzyce, Nasiedle, Nowa Cerekwia, Pilszcz, Rogożany, Rozumice, Ściborzyce Wielkie, Wojnowice.
- powiat raciborski:

- 05.05.1998r. - Gmina Kornowac obejmuje miejscowość Kornowac oraz sołectwa: Kobyla, Łańce, Pogrzebień, Rzuchów.
 - 25.06.1998r. - Gmina Krzanowice obejmuje miasto Krzanowice oraz sołectwa: Bojanów, Borucin, Moravia, Pietraszyn, Wojnowice.
 - 25.06.1998r. - Gmina Krzyżanowice obejmuje miejscowość Krzyżanowice oraz sołectwa: Bieńkowice, Bolesław, Chałupki, Nowa Wioska, Owsiszcze, Roszków, Rudyszwałd, Tworków, Zabełków.
 - 13.05.1999r. - Gmina Kuźnia Raciborska obejmuje miasto Kuźnia Raciborska oraz sołectwa: Budziska, Jankowice, Ruda, Ruda Kozielska, Rudy, Siedliska, Turze.
 - 25.06.1998r. - Gmina Pietrowice Wielkie obejmuje miejscowość Pietrowice Wielkie oraz sołectwa: Amandów, Cyprzanów, Gródczanki, Krowiarki, Kornice, Lekartów, Maków, Pawłów, Samborowice, Żerdziny.
 - 05.05.1998r. - Miasto Racibórz obejmuje dzielnice: Nowe Zagrody, Ocice, Stara Wieś, Miedonia, Ostróg, Markowice, Płonia, Brzezcie, Sudół, Studzienna, Obora.
 - 05.05.1998r. - Gmina Rudnik obejmuje miejscowość Rudnik oraz sołectwa: Brzeźnica, Czerwięcice, Dolędzin, Gamów, Grzegorzowice, Jastrzębie, Lasaki, Ligota Książęca, Łubowice, Modzurów, Ponięcice, Sławików, Strzybnik, Szonowice.
 - 13.05.1999r. – Gmina Nędza, która wystąpiła ze Stowarzyszenia 28.02.2005r.
 - 21.05.2015r. – Gmina Nędza wstąpiła do Stowarzyszenia; obejmuje sołectwa: Nędza, Babice, Ciechowice, Górki Śląskie, Łęg, Szymocice, Zawada Książęca.
- powiat rybnicki:
 - 05.05.1998r. - Gmina Lyski obejmuje miejscowość Lyski oraz sołectwa: Adamowice, Bogunice, Dzimierz, Nowa Wieś, Pstrążna, Raszczyce, Sumina, Zwonowice, Żytna.
 - 02.06.2014r. – Gmina Jejkowice wstąpiła do Stowarzyszenia.
 - 21.05.2015r. – Gmina Gaszowice obejmuje miejscowość Gaszowice oraz sołectwa: Gaszowice, Czernica, Łuków Śląski, Piece, Szczerbice.
 - 18.09.2015r. – Gmina Świerklany obejmuje miejscowość Świerklany oraz sołectwa: Jankowice, Świerklany Dolne, Świerklany Górne.
- powiat wodzisławski:
 - 10.12.1998r. - Gmina Gorzyce obejmuje miejscowość Gorzyce oraz sołectwa: Bełsznica, Bluszczów, Czyżowice, Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Odra, Olza, Osiny, Rogów, Turza Śląska, Uchylsko.
 - 05.05.1998r. - Gmina Lubomia obejmuje miejscowość Lubomia oraz sołectwa: Buków, Grabówka, Ligota Tworkowska, Nieboczowy, Syrynia.
 - 13.05.1999r. – Gmina Marklowice obejmuje miejscowość Marklowice.
 - 13.05.1999r. – Gmina Mszana obejmuje miejscowość Mszana oraz sołectwa: Gogołowa, Połomia.
 - 13.05.1999r. – Miasto Pszów obejmuje dzielnice: Krzyżkowice, Pszowskie Doły, Kalwaria, Stara Maszyna, Kozłowina, Wrzosy.
 - 07.12.2004r. - Miasto Rydułtowy obejmuje dzielnice: Rydułtowy Dolne, Rydułtowy Górne, Orłowiec, Radoszowy Dolne, Radoszowy Górne, Kolonia Buńczowiec.
 - 25.06.1998r. - Miasto Wodzisław Śląski obejmuje dzielnice: Jedłownik Osiedle, Jedłownik-Turzyczka-Karkoszka, Kokoszyce, Nowe Miasto, Osiedla XXX-lecia - Piastów - Dąbrówki, Radlin II, Stare Miasto, Wilchwy, Zawada.
 - 26.03.2016r. – Gmina Rydułtowy wystąpiła ze Stowarzyszenia
- 11.02.2002r. - Przyjęcie członka wspierającego: Andrzej Markowiak
 - 16.01.2018r. - Przyjęcie członka wspierającego: Józef Matela

Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na zwyczajnych i wspierających. Członkiem zwyczajnym może być każda gmina. Członkiem wspierającym może być osoba fizyczna lub prawna, która wspiera działalność Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry i deklaruje poparcie finansowe lub wniesie istotny wkład w pracę Stowarzyszenia. Członek wspierający ma prawo uczestniczyć w walnym zgromadzeniu członków z głosem doradczym. Ma także prawo zgłaszania wniosków dotyczących działalności Stowarzyszenia.

Dane statystyczne o Euroregionie Silesia

Tabela 8 – Dane statystyczne o Euroregionie Silesia na dzień 31.12.2017r.

Euroregion Silesia	Część czeska	Część polska	Razem
	Euroregion Silesia-CZ	Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry	
Powierzchnia w km ²	1 242	1 547	2 789
Liczba obywateli w tys.	482	295	777
Liczba członków	51 *)	22	73
Członkowie specjalni/ członkowie wspierający	5	2	7
Powiaty	Opava, Bruntál – část, Nový Jičín – část, Ostrava-město – část	ratibořský, hlubčický, wodzisławský – část, rybnický – část	8
Województwa	Moravskoslezský	Slezské, Opolské	3
Siedziba	Opava	Racibórz	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie uzyskanych danych statystycznych

*) dane na 01.07.2018

Działalność Euroregionu Silesia

Struktura instytucjonalna Euroregionu Silesia

Struktura instytucjonalna Euroregionu Silesia obejmuje organy wspólne dla obu części narodowych oraz organy samodzielne dla każdej części narodowej.

Organami wspólnymi euroregionu są:

- prezydium euroregionu,
- przewodniczący euroregionu,
- grupy robocze.

W skład prezydium euroregionu wchodzi po 5 przedstawicieli strony polskiej oraz po 5 przedstawicieli strony czeskiej. Wspomniani przedstawiciele wybierają ze swojego grona przewodniczącego prezydium.

Do zadań prezydium euroregionu należy m.in.:

- uchwalanie Statutu Euroregionu oraz jego zmian na podstawie zaleceń Walnego Zgromadzenia obu części Euroregionu;
- uchwalanie postaci logo Euroregionu oraz jego zmiany;
- wybór Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego na podstawie zaleceń Walnych Zgromadzeń obu części Euroregionu;
- wytyczanie kierunków działalności Euroregionu;
- omawianie sprawozdań z działalności organów obu części Euroregionu;
- zatwierdzanie wspólnych projektów Euroregionu oraz uczestnictwo w projektach innych podmiotów;
- zatwierdzanie planów finansowych wspólnych projektów Euroregionu;
- powoływanie i rozwiązywanie wspólnych Grup Roboczych Euroregionu oraz ustalanie ich praw i obowiązków;
- powzięcie uchwały o rozwiązaniu Euroregionu;
- organizacja wspólnych spotkań przedstawicieli członków euroregionu.

Rysunek 4 – Schemat organizacyjny Euroregionu Silesia

Źródło: opracowanie własne.

Euroregion reprezentuje Przewodniczący, przy czym funkcję Przewodniczącego wykonuje na zmianę wybrany przedstawiciel polskiej i czeskiej strony Euroregionu. Przewodniczącego zastępuje Wiceprzewodniczący Euroregionu, przy czym obowiązuje zasada, że funkcję Wiceprzewodniczącego sprawuje zawsze przedstawiciel drugiej strony Euroregionu. Kadencja Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego trwa 1 rok.

Zadaniem sekretariatów euroregionu jest bieżąca obsługa administracyjna organów euroregionu. Sekretariat po stronie polskiej ma siedzibę w Raciborzu, a po stronie czeskiej w Opawie. Na dzień 31.12.2018r. w polskim sekretariacie zatrudnionych było 8 osób, w czeskim 4 osoby. Na czele polskiego sekretariatu stoi dyrektor, na czele czeskiego sekretariatu sekretarz.

Grupy Robocze składają się zawsze z przedstawicieli obu stron Euroregionu. Grupy mogą składać się z członków stowarzyszeń założycielskich euroregionu lub ekspertów spoza członków tych stowarzyszeń. Do realizacji zadań Euroregionu powoływane są w szczególności stałe Grupy Robocze. Do realizacji specyficznych zadań mogą być natomiast powoływane Grupy Robocze na czas określony. W dniu 31.01.2013 została założona 1 grupa robocza – grupa robocza ds. EUWT (Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej).

W dniu 18 marca 2014 roku została powołana przez Prezydium Euroregionu Silesia Grupa robocza ds. wdrażania Strategii rozwoju Euroregionu Silesia na lata 2014-2020. Jej zadaniem było opracowanie dwóch trzyletnich planów działania i ich przedstawienie właściwym organom euroregionu, zapewnienie warunków do aktualizacji dokumentu strategicznego oraz kontrola realizacji zdefiniowanych celów.

Działalność Euroregionu Silesia

Ze statutu Euroregionu Silesia wynika główny przedmiot działalności, jakim jest wspieranie i realizacja polsko-czeskiej współpracy w regionie przygranicznym polskiego Śląska oraz Śląska Czeskiego i Moraw w celu zniwelowania negatywnego wpływu istnienia granicy państwowej, zapewnienia równomiernego rozwoju obszaru przygranicznego po obu stronach granicy oraz umożliwienia w ten sposób płynnej integracji tego obszaru

w ramach Unii Europejskiej.

W ramach współpracy polsko-czeskiej Euroregion realizuje przede wszystkim poniższe zadania:

- zajmuje się wspólnymi interesami w dziedzinie infrastruktury transportowej i przejść granicznych, względnie miejsc przekraczania granicy państwowej,
- rozwiązuje wspólne problemy w zakresie środowiska,
- wspiera rozwój turystyki i ruchu turystycznego w regionie przygranicznym,
- wspiera współpracę szkół i młodzieży po obu stronach granicy,
- wspiera współpracę transgraniczną także innych podmiotów po obu stronach granicy, troszczy się o wspólne dziedzictwo kulturowe,
- wspiera rozwój kultury, edukacji i sportu w regionie przygranicznym,
- wspiera wymianę doświadczeń i informacje z zakresu rynku pracy,
- wspiera współpracę w sferze gospodarczej i handlowej,
- wspiera prewencję i usuwanie skutków klęsk żywiołowych,
- wspiera wspólne planowanie rozwoju regionu przygranicznego,
- przekazuje informacje nt. regionu przygranicznego i zapewnia jego prezentację,
- wspiera idee integracji europejskiej.

W związku ze wspieraniem i realizacją polsko-czeskiej współpracy, Euroregion stwarza warunki umożliwiające wykorzystanie programów wzmacniających tą współpracę. Status prawny oraz statut czeskiej części Euroregionu Silesia umożliwiają mu świadczenie także odpłatnych usług.

Euroregion Silesia jest obecnie organizacją stabilną i funkcjonalną, z profesjonalną kadrami i dużym doświadczeniem w zakresie współpracy transgranicznej. Dzięki swoim doświadczeniom jest również partnerem dla wielu czeskich, polskich i europejskich instytucji zajmujących się rozwojem współpracy na obszarach przygranicznych. Za wieloletni i aktywny wkład w rozwój czesko-polskiej współpracy transgranicznej zarówno polska, jak i czeska część Euroregionu Silesia otrzymała w 2007 roku wyróżnienie Ministerstwa Spraw Zagranicznych RCz – srebrny Medal Jana Masaryka. We wrześniu 2018 roku z okazji 20 rocznicy Euroregionu Silesia polskiej i czeskiej stronie Euroregionu przyznano Złotą Odznakę Honorową za Zasługi dla Województwa Śląskiego.

Euroregion Silesia pełni ważną rolę przede wszystkim **w programach UE przeznaczonych na wspieranie współpracy transgranicznej**. Euroregion Silesia angażował się w proces wdrażania już w programach przedakcesyjnych Phare CBC CZ-PL 1999-2003. Był członkiem Wspólnego Komitetu Współpracy (JCC) i od programu w 2000 roku pełnił funkcję tzw. sekretariatu ds. wyboru projektów w ramach Wspólnego Funduszu Małych Projektów. Po przystąpieniu Polski i Czech do UE w maju 2004 roku oba kraje mogły się przyłączyć do Inicjatywy INTERREG IIIA. Czeska część Euroregionu Silesia uczestniczyła we współdecydowaniu o alokacjach dla programów współpracy transgranicznej w RCz na okres 2004-2006. W programie INTERREG IIIA RCz-Polska obie strony Euroregionu Silesia zostały członkami Komitetu Sterującego i Komitetu Monitorującego oraz pełniły funkcję Zarządzającego tzw. *Funduszu Mikroprojektów*, będącego elementem tego programu. Podobnie miało to miejsce w Programie Operacyjnym Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 – współdecydowanie o alokacjach, udział w Komitecie Monitorującym⁵, Zarządzanie *Funduszem Mikroprojektów*. Oprócz tego Euroregion Silesia włączył się w 2011 roku do grupy roboczej ds. zmiany sposobu oceny projektów.

⁵ W POWT RCz-RP 2007-2013 funkcje Komitetu Sterującego i Komitetu Monitorującego połączono.

Tabela 9 – Podsumowanie „funduszy małych projektów” w Euroregionie Silesia w okresie 1999-2018

Program – Fundusz	Alokacja na mikroprojekty z EFRR	Liczba zatwierdzonych mikroprojektów
Phare CBC CZ-PL 1999 – 2003 – Wspólny Fundusz Małych Projektów	901 800 EUR	135
INTERREG IIIA RCz - Polska 2004 – 2006 – Fundusz Mikroprojektów	897 551 EUR	147
Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007 – 2013 – Fundusz Mikroprojektów	5 918 550 EUR	505
INTERREG V-A RCz-PL 2014-2020 – Fundusz Mikroprojektów	6 142 151 EUR	191 ⁶
Razem	13 860 052 EUR	978

Źródło: opracowanie własne.

W 2012 roku Euroregion Silesia włączył się w przygotowania Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2014-2020 (polska część Euroregionu Silesia, jako członek tzw. Grupy Roboczej [Task Force]). We wrześniu 2013 roku Euroregion Silesia ponownie uczestniczył we współdecydowaniu o alokacjach przyznawanych programom współpracy transgranicznej w RCz na okres 2014-2020. W dniu 23 czerwca 2015 roku został zatwierdzony przez Komisję Europejską Program INTERREG V-A Republika Czeska – Polska, umożliwiając tym samym uruchomienie Funduszu Mikroprojektów na lata 2014–2020, który ponownie powierzono w zarządzanie wszystkim 6 euroregionami na granicy czesko-polskiej.

Ważną pozycję Euroregion Silesia zbudował sobie w ramach **Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej**, w której działaniach aktywnie uczestniczy już od 2000 roku. Komisję powołano na mocy porozumienia zawartego pomiędzy rządami obu państw we wrześniu 1994 roku i jej zadaniem jest ustalanie kierunków i form współpracy transgranicznej, badanie problemów, utrudniających tę współpracę oraz opracowywanie zaleceń prowadzących do usunięcia tych problemów. W skład komisji wchodzi grupy oraz podgrupy robocze zajmujące się poszczególnymi obszarami działalności (infrastruktura transportowa, gospodarka, środowisko, szkolnictwo, kultura itp.). Euroregion Silesia bardzo aktywnie włączył się przede wszystkim w działalność grupy roboczej ds. transportu i przekraczania granic. Ważnym sukcesem polsko-czeskich euroregionów było założenie we wrześniu 2001 roku podgrupy roboczej ds. euroregionów, przy czym współprzewodniczącymi tej podgrupy roboczej stali się przewodniczący Euroregionu Silesia. W 2007 roku na mocy decyzji Komisji podgrupa ta przekształciła się w oddzielną grupę roboczą i obecnie należy do najlepiej współpracujących grup Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej.

Od 2007 roku organy Euroregionu Silesia zajmują się tematyką dotyczącą **europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej (EUWT)**. W 2007 roku czeska część Euroregionu Silesia została członkiem Grupy Ekspertckiej ds. EUWT (EGTC Expert Group), powołanej przez Komitet Regionów UE. We wrześniu 2012 roku powołano wspólną grupę roboczą ds. EUWT, której zadaniem jest przygotowanie materiałów do podjęcia decyzji przez organy Euroregionu Silesia w sprawie stworzenia EUWT, tj. decyzji, czy stowarzyszenia narodowe tworzące Euroregion Silesia połączą się w jeden podmiot prawny – europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej na mocy odpowiedniego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady⁷ czy też nie.

⁶ Stan na 30.06.2018r.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1082/2006 z dnia 5 lipca 2006 roku w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej

Rolę Euroregionu Silesia w kolejnych obszarach współpracy transgranicznej (transport, turystyka itp.) opisano w poszczególnych rozdziałach niniejszego dokumentu strategicznego.

3.1.4 Status/rola innych instytucji na terenie euroregionu

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie czeskiej części euroregionu działa wiele instytucji zajmujących się rozwojem obszaru i wzmocnieniem jego potencjału. Poniżej wymieniono te najważniejsze spośród nich, przy czym z niektórymi czeska część Euroregionu Silesia ma nawiązaną współpracę.

Kraj Morawsko-Śląski [Moravskoslezský kraj], www.kr-moravskoslezsky.cz

Współpraca czeskiej części Euroregionu Silesia z Krajem Morawsko-Śląskim rozwijała się bardzo wolno. Euroregion angażował się przykładowo w procesy opracowywania lub aktualizowania krajowych dokumentów rozwojowych (2009, 2011) oraz w niektóre projekty realizowane we współpracy z *krajem* (np. partnerstwo w projekcie pn. "Wzmocnienie możliwości w zakresie planowania i realizacji programów w kraju morawsko-śląskim" w latach 2005-2007, współpraca w ramach projektu pn. "Strategie systemowej współpracy instytucji publicznych kraju morawsko-śląskiego, województwa śląskiego i opolskiego" w 2011 roku). W marcu 2012 roku czeska część Euroregionu Silesia zawarła z Krajem Morawsko-Śląskim umowę o współpracy. Na mocy tej umowy obie strony zobowiązały się do wspólnego wspierania rozwoju współpracy transgranicznej na terenie kraju morawsko-śląskiego oraz podejmowania wzajemnej współpracy w dziedzinach współpracy transgranicznej. Dążeniem czeskiej strony Euroregionu Silesia jest dalszy rozwój współpracy z *krajem*.

EUWT TRITIA, <http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/esus.html>

EUWT TRITIA to europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej z osobowością prawną, które w 2013 roku założyły cztery regiony przygraniczne: Województwo Śląskie, Województwo Opolskie, Kraj Morawsko-Śląski oraz Żyliński Kraj Samorządowy. Celem ugrupowania jest wspieranie i promowanie efektywnej międzynarodowej współpracy w wymienionych regionach. Obie strony Euroregionu Silesia w 2011 roku uczestniczyły w opracowaniu dokumentu pn. *Strategia systemowej współpracy instytucji publicznych kraju morawsko-śląskiego, województwa śląskiego i opolskiego*, która powinna być podstawą strategii EUWT TRITIA. Euroregion Silesia nie nawiązał do tej pory oficjalnej współpracy z EUWT TRITIA po jego założeniu.

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kraju Morawsko-Śląskiego [Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje], www.msunion.cz

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kraju Morawsko-Śląskiego jest zrzeszeniem osób prawnych, które powstało w 1990 roku. Powodem założenia było dążenie do opanowania szeroko zakrojonej transformacji przemysłowej, określenie głównych celów oraz wsparcie realizacji projektów prorozwojowych, programu i koncepcji. Czeska część Euroregionu Silesia nie nawiązała jeszcze oficjalnej współpracy z tym stowarzyszeniem, współpracuje z nim jednak w ramach przygotowania i realizacji niektórych czesko-polskich projektów.

Stowarzyszenie na Rzecz Budowy Drogi I/11 – I/57 z siedzibą w Opawie [Sdružení pro výstavbu komunikace I/11 – I/57 se sídlem v Opavě], www.sdruzeni1157.cz

Stowarzyszenie powstało w 2001 roku z inicjatywy 18 miast i gmin leżących na trasie drogi I/11 i I/57 pomiędzy Ostravą, Opawą, Krnovem i Bartultovicami w celu przyspieszenia rozwiązania długo utrzymującej się złej sytuacji komunikacyjnej na tych dwóch głównych drogach w kraju morawsko-śląskim. Z tym stowarzyszeniem czeska część Euroregionu Silesia współpracuje okazjonalnie.

Czesko-Polska Izba Handlowa [Česko – polská obchodní komora], www.opolsku.cz

Czesko-Polska Izba Handlowa jest czeską osobą prawną zrzeszającą polskie i czeskie spółki handlowe, względnie inne osoby prawne i fizyczne w celu wspierania rozwoju kontaktów handlowych i współpracy polskich i czeskich podmiotów. Członkiem jest między innymi także Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kraju Morawsko-Śląskiego [Sdružení pro rozvoj Moravskoslezského kraje]. Przedmiotem działalności Izby Handlowej jest działalność marketingowa, badanie opinii publicznej, organizowanie wystaw, targów, wydarzeń kontraktacyjnych i innych, działalność wydawnicza, organizacja i prowadzenie szkoleń oraz prowadzenie zajęć edukacyjnych i działalność konsultacyjna, jak również pośrednictwo. Czeska część Euroregionu Silesia współpracuje z tym stowarzyszeniem w ramach przygotowania i realizacji niektórych polsko-czeskich projektów.

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się kilka mikroregionów, które są dobrowolnymi związkami (stowarzyszeniami) gmin. Są to poniższe mikroregiony (stowarzyszenia/związki gmin):

- **Mikroregion Macierz Śląska [Mikroregion Matice Slezská]** – powstał w 1999 roku i był członkiem czeskiej części Euroregionu Silesia. Wystąpił w 2014 roku. Mikroregion zrzesza 14 gmin z kraju morawsko-śląskiego w celu ochrony interesów i realizacji celów stowarzyszenia gmin w dziedzinach, które są przedmiotem jego działalności.
www.maticeslezska.cz
- **Stowarzyszenie Gmin Ziemi Hlučínskiej [Sdružení obcí Hlučínska]** – zarejestrowane zostało ponownie w 2003 roku, zrzesza 27 gmin w celu rozszerzenia, poprawy i pogłębienia współpracy gospodarczej, kulturalnej i innej pomiędzy członkami związku gmin na rzecz regionu „Hlučínsko“, koordynacji między członkami w ramach wszystkich projektów regionalnych w sferze gminnej i gospodarczej. Stowarzyszenie podejmuje bardzo szerokie działania transgraniczne z sąsiednimi gminami z polskiej strony Euroregionu Silesia i realizuje wiele projektów transgranicznych. Jest w bardzo ścisłym kontakcie z Euroregionem.
www.hlucinsko.eu
- **Związek Gmin Mikroregionu Ziemi Hlučínskiej – wschód [Svazek obcí mikroregionu Hlučínska]** – powstał w 2001 roku, zrzesza 15 gmin.
Adres do kontaktu: Mírové náměstí 23, Hlučín
- **Związek Gmin Mikroregionu Ziemi Hlučínskiej - zachód [Svazek obcí mikroregionu Hlučínska - západ]** – powstał w 2001 roku, zrzesza 14 gmin.
Adres do kontaktu: Náměstí 405/43, Kravaře
- **Mikroregion Hvozdnice** – powstał w 2003 roku, zrzesza 11 gmin w celu podnoszenia jakości życia lokalnych mieszkańców i ożywienia gospodarki, ruchu turystycznego i turystyki.
www.mikroregionhvozdnice.cz
- **Mikroregion Ziemia Opawska Północny Zachód [Mikroregion Opavsko severozápad]** – został założony w 2001 roku, zrzesza 9 gmin. W swojej działalności, kontaktach i współpracy związek gmin otwarty jest w stronę swoich sąsiadów, czyli miast Opava, Krnov i sąsiednich czeskich i polskich gmin.
www.opavsko-severozapad.cz
- **Wiejski Mikroregion Morawica [Venkovský mikroregion Moravice]** – powstał w 2000 roku, zrzesza 16 gmin.
www.mikroregion-moravice.cz

- **Mikroregion Ziemia Odrzańska [Mikroregion Odersko]** – powstał w 2001 roku, zrzesza 10 gmin.

www.odersko.cz

- **Region Poodří** – powstał w 1999 roku i zrzesza łącznie 21 gmin.

www.regionpoodri.cz

- **Region Dorzecza Sedlnicy (Region povodí Sedlnice)** – powstał w 2000 roku i zrzesza łącznie 6 gmin.

Siedziba: Ženklaava

- **Stowarzyszenie Gmin Ziemi Bíloveckiej (Sdružení obcí Bílovecka)** – powstało w 2001 roku i zrzesza łącznie 11 gmin.

Siedziba: Bílovec

W ostatnich latach na terenie czeskiej części euroregionu tworzone są zarządzane struktury w dziedzinie turystyki – organizacje turystyczne (destinační management = spółki zarządzające regionami turystycznymi). **Destinační management** to proces zarządzania, którego podstawę stanowi komunikacja, koordynacja i kooperacja, nie tylko w ramach spółki, ale w ramach całego regionu (zasada sojuszu i równorzędnego partnerstwa). Promowanie regionu jako harmonijnej całości jest wówczas bardziej skuteczne niż w przypadku odrębnych ośrodków. Poniżej przedstawiono aktualnie istniejące instytucje, z którymi Euroregion Silesia nawiązał współpracę lub z którymi się ona już rozwija.

Moravian-Silesian Tourism, s.r.o., www.mstourism.cz

Moravian-Silesian Tourism, s.r.o., to spółka założona przez samorząd Kraju Morawsko-Śląskiego w maju 2014 roku. Koordynuje zarządzanie regionem turystycznym i realizuje działania marketingowe w Republice Czeskiej i zagranicą a głównym jej celem jest podniesienie wiedzy nt. regionu turystycznego Północne Morawy i Śląsk jako atrakcyjnego regionu urlopowego, filmowego i kongresowego. Współpraca czeskiej części Euroregionu z tą instytucją powoli się rozwija i na przyszłość istnieje tu możliwość ściślejszej współpracy w zakresie rozwoju czesko-polskiego ruchu turystycznego.

Turistická oblast Opavské Slezsko, z.s., www.opavske-slezsko.cz

Organizacja turystyczna obszaru turystycznego Śląsk Opawski (cały powiat Opava) to organizacja, której zadaniem jest koordynacja i kooperacja usługodawców turystycznych na danym terenie w celu bardziej efektywnego zarządzania turystyką w regionie. Dąży ona do zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszaru, konkurencyjności na rynku, kompleksowej oferty działalności i współpracy z sektorem publicznym i prywatnym przy wykorzystaniu narzędzi zarządzania. Instytucja została założona pod koniec 2015 roku przez trzy podmioty – Miasto Opava, LGD Opavsko i LGD Hlučínsko. Czeska część Euroregionu Silesia współuczestniczyła w powstaniu tej organizacji i jednocześnie z nią ściśle współpracuje w dziedzinie turystyki. Tradycyjnym działaniem jest „otwieranie sezonu turystycznego”.

Destinační management turistické oblasti Poodří – Moravské Kravařsko, o.p.s.

www.moravskekravarsko.cz

Obszar turystyczny Poodří – Moravské Kravařsko znajduje się na terenie Mikroregionu Odersko, Regionu Poodří i przecina także Bílovecko i obejmuje miasta Fulnek i Studénka. Organizacja rozpoczęła działalność już w 2003 roku jako wolny związek bez osobowości prawnej. Dopiero w 2013 roku się przekształciła i na dzień 9.10.2014 roku powstała spółka pożytku publicznego, której założycielami były miasta Bílovec, Fulnek i Studénka razem z Mikroregionem Odersko i Regionem Poodří. Obie części Euroregionu bardzo ściśle współpracują z tą organizacją, co zaowocowało realizacją wspólnego polsko-czeskiego

projektu pn. „Bajkowa Odra” w latach 2017-2018.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Najważniejszymi instytucjami odpowiedzialnymi za rozwój współpracy polsko-czeskiej w polskiej części Euroregionu Silesia są jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego, jak również powiatowego i wojewódzkiego a także instytucje państwowe (np. jednostki Policji, Straży Granicznej, Straży Pożarnej). Równie ważną rolę w rozwoju współpracy polsko-czeskiej odgrywają także jednostki organizacyjne JST. Stale rosnącą rolę w zakresie rozwijania współpracy transgranicznej w Euroregionie Silesia odgrywa również współpraca organizacji pozarządowych.

Największą instytucją ukierunkowaną na rozwój współpracy transgranicznej w obrębie Euroregionu Silesia jest:

EUWT TRITIA – to Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej które tworzy 4 członków: Województwo Śląskie w partnerstwie z Województwem Opolskim (Polska), Kraj Morawośląski (Republika Czeska), Samorządowy Kraj Żyliński (Republika Słowacka). TRITIA jest organizacją efektywnej współpracy międzynarodowej mającej na celu identyfikację, promocję i wdrażanie programów, projektów oraz organizację wspólnych imprez przyczyniających się do rozwoju i poprawy warunków życia mieszkańców pogranicza czesko-polsko-słowackiego

<http://www.egttrititia.eu/pl/>

Województwo Śląskie <http://www.slaskie.pl>

Województwo Opolskie <http://www.opolskie.pl>

Współpraca polskiej części Euroregionu Silesia z Województwem Śląskim i Opolskim do tej pory była sporadyczna i rozwijała się bardzo wolno. W okresie programowania 2007-2013 w ramach POWT RCz-RP Euroregion współpracował z województwami na płaszczyźnie prac w grupach roboczych przygotowujących dokumenty programowe oraz w ramach prac w Komitecie Monitorującym Programu. W 2011 roku strona polska Euroregionu została zaproszona do współpracy w ramach prac w grupach roboczych projektu pn. "Strategie systemowej współpracy instytucji publicznych kraju morawsko - śląskiego, województwa śląskiego i opolskiego".

W 2012 roku nastąpiło ożywienie współpracy z województwami, doszło do kilku spotkań najwyższych przedstawicieli zarówno województw jak i Stowarzyszenia w wyniku czego w dniu 03.12.2012r. został podpisany List Intencyjny pomiędzy Województwem Śląskim, Opolskim oraz stroną polską Euroregionu Silesia, Beskidy, Pradziad i Śląsk Cieszyński. Podejmowane inicjatywy w ramach podpisanego Listu mają tworzyć optymalne warunki rozwoju obszaru na styku granic: polskiej, czeskiej i słowackiej, w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Pozostałe instytucje skupiające Gminy będące również członkami Stowarzyszenia to:

Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku – to stowarzyszenie 28 gmin i powiatów z obszaru Subregionu Zachodniego. Związek formalnie funkcjonuje od maja 2002 roku. Głównymi przedmiotami działalności stowarzyszenia są: lobbying dla spraw ważnych dla Subregionu, integracja różnych środowisk z tego obszaru oraz promocja gospodarcza i turystyczna

<http://www.subregion.pl/>

Lokalne Grupy Działania (w skrócie "LGD") – rodzaj partnerstwa terytorialnego tworzonego zwykle na obszarach wiejskich, zrzeszającego przedstawicieli lokalnych organizacji (z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego) oraz mieszkańców danego obszaru wyznaczonego granicą gmin członkowskich. W Polsce podstawą prawną funkcjonowania LGD są ustawy: o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich oraz o stowarzyszeniach.

Na terenie Euroregionu Silesia funkcjonują następujące LGD:

- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla rozwoju”, ul. 1-go Maja 8b, 47–480 Pietrowice Wielkie; <http://www.grupadzialania.pl/site/start.html>
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”, ul. Raciborska 27, 44–350 Gorzyce; <http://www.morawskie-wrota.pl/>
- Stowarzyszenie „LYSKOR”, ul. Sikorskiego 2, 44–295 Lyski, <http://www.lyskor.pl/>
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Płaskowyż Dobrej Ziemi”, ul. Wojska Polskiego 21, 48–130 Kietrz; <http://www.plaskowyzlgd.pl/>

Euroregion Silesia rozwija również ścisłą współpracę z wieloma instytucjami działającymi na różnych poziomach.

Na poziomie krajowym polska część Euroregionu Silesia współpracuje z pozostałymi euroregionami na terenie Polski w ramach Forum Polskich Regionów Granicznych oraz w ramach założonej w 2012 roku „Federacji Euroregionów Rzeczypospolitej Polskiej” – związkiem Stowarzyszeń utworzonym przez strony polskie Euroregionów.

Od roku 2000 Euroregion Silesia działa również aktywnie w ramach Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej.

Zadaniem działającej od roku 1994 Komisji jest ustalanie kierunków i form współpracy transgranicznej, analizowanie problemów, które utrudniają współpracę oraz opracowywanie określonych zaleceń prowadzących do usunięcia tych problemów.

Od roku 2004 Euroregion współpracuje również z niemiecko-francuskim euroregionem REGIO PAMINA, który należy do najbardziej doświadczonych instytucji tego typu w Europie.

3.1.5 Kluczowe ustalenia

- Euroregion Silesia powstał w 1998 roku. Chociaż należy do tych młodszych euroregionów (m. in. jest o 40 lat młodszy od najstarszego europejskiego euroregionu EUREGIO i 7 lat młodszy od najstarszego euroregionu w Polsce i Czechach – Euroregionu Nysa), jest obecnie stabilną i funkcjonalną organizacją z profesjonalną kadrą i dużym doświadczeniem w zakresie współpracy transgranicznej.
- Czeska część euroregionu leży na terenie kraju morawsko-śląskiego, konkretnie na terenie czterech powiatów: Opawa, Ostrava-město, Nový Jičín i Bruntál. Polska część euroregionu leży na obszarze południowo-zachodniej części województwa śląskiego oraz województwa opolskiego (Powiat Głubczycki).
- Czeska strona Euroregionu Silesia ma obecnie łącznie 57 członkowskich gmin i 5 członków stowarzyszonych. Polska część Euroregionu Silesia liczy obecnie 22 gminy członkowskie.
- Status prawny oraz statut czeskiej części Euroregionu Silesia umożliwiają mu świadczenie także usług odpłatnych.
- Euroregion Silesia pełni już od czasu programów przedakcesyjnych Phare CBC ważną rolę przede wszystkim w programach UE przeznaczonych na wspieranie współpracy transgranicznej. Jego główna rola polega na zarządzaniu "funduszem małych projektów". Alokacja na małe projekty w latach 1999-2013 wynosiła w Euroregionie Silesia 7,7 mln EUR. Na lata 2014-2020 na realizację mikroprojektów przeznaczono 6,14 mln EUR (z EFRR)
- Od 2000 roku Euroregion Silesia aktywnie uczestniczy w pracach Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej.
- Euroregion Silesia współpracuje z wieloma organizacjami odpowiedzialnymi za realizację polityk publicznych w Polsce oraz Czechach (JST wszystkich szczebli oraz ich jednostki

- podległe, instytucje państwowe, Euroregiony, organizacje pozarządowe).
- Euroregion Silesia podejmuje kroki w celu podjęcia decyzji, czy stworzy europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej czy też nie.
- Euroregion Silesia uczestniczy w rozwoju turystyki i współpracuje z organizacjami koordynującymi zarządzanie turystyką (np. w czeskiej części tzw. „destinační management / zarządzanie destynacjami”, itp.)

3.2 LUDNOŚĆ

3.2.1 Struktura wieku

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Dane dotyczące ludności za lata 2013 -2017 pochodzą z publicznej bazy danych Czeskiego Urzędu Statystycznego oraz uwzględniają bazę członkowską czeskiej części Euroregionu Silesia.

Na dzień 31.12.2013 r. czeska część Euroregionu Silesia miała łącznie 56 członków. Łączna liczba osób mieszkających na terenie gmin członkowskich wynosiła 486 279, z tego 71 079 osób było w wieku 0-14 lat, 331 184 osób w wieku 15–64 lat i 84 016 osób w wieku 65 lat i powyżej.

W analizowanym okresie 2013-2017 zmiany liczby osób mieszkających na terenie gmin członkowskich wynikają nie tylko z przyrostu i ubytku naturalnego oraz migracji mieszkańców, ale spowodowane są także zmianami bazy członkowskiej Euroregionu Silesia. Na dzień 31.12.2017 r. czeska część Euroregionu Silesia miała łącznie 49 członków. Łączna liczba osób mieszkających na terenie gmin członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia wynosiła 478 106, z tego 72 497 osób było w wieku 0-14 lat, 313 314 osób w wieku 15–64 lat i 92 295 osób w wieku 65 lat i powyżej. Więcej informacji dotyczących dynamiki liczby ludności przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10 - Liczba osób zamieszkujących czeską część Euroregionu Silesia na dzień 31.12. danego roku

Gmina (powiat)	2013	2014	2015	2016	2017
Břilovec (powiat Nový Jičín)	-	-	-	-	7 407
Bolatice (powiat Opava)	4 441	4 464	4 452	4 443	4 462
Branka u Opavy (powiat Opava)	1 090	1 090	1 101	1 100	1 082
Brumovice (powiat Opava)	1 506	1 524	1 500	1 506	1 503
Budišov nad Budišovkou (powiat Opava)	2 994	2 952	2 911	2 906	2 891
Budišovice (powiat Opava)	703	695	-	-	-
Čavisov (powiat Ostrava-město)	524	520	-	-	-
Čermná ve Slezsku (powiat Opava)	382	398	382	370	383
Darkovice (powiat Opava)	-	-	-	-	1 367
Dolní Benešov (powiat Opava)	4 116	4 081	4 056	4 046	4 053
Dolní Lhota (powiat Ostrava-město)	1 435	1 454	-	-	-
Dolní Životice (powiat Opava)	1 126	1 092	1 074	1 043	1 056
Fulnek (powiat Nový Jičín)	5 825	5 751	5 757	5 740	5 702
Háj ve Slezsku (powiat Opava)	3 283	3 298	-	-	-
Hať (powiat Opava)	2 546	2 558	2 571	2 570	2 556
Hlavnice (powiat Opava)	623	630	640	635	648
Hlubočec (powiat Opava)	582	580	-	-	-
Hlučín (powiat Opava)	14 042	13 988	14 020	13 970	13 996
Hněvošice (powiat Opava)	1 030	1 020	1 019	1 008	1 006
Holasovice (powiat Opava)	1 387	1 366	1 370	1 359	1 358
Horní Benešov (powiat Bruntál)	2 301	2 296	2 266	2 253	2 235
Horní Lhota (powiat Ostrava-město)	803	790	-	-	-
Horní Životice (powiat Bruntál)	312	305	308	315	333
Hrabyně (powiat Opava)	1 143	1 128	-	-	-

Hradec nad Moravicí (powiat Opava)	5 398	5 392	5 416	5 402	5 455
Chlebičov (powiat Opava)	1 093	1 103	1 127	1 152	1 167
Chuchelná (powiat Opava)	-	-	-	-	1 277
Jezdkovice (powiat Opava)	-	-	-	244	244
Kobeřice (powiat Opava)	3 280	3 304	3 301	3 299	3 303
Kozmice (powiat Opava)	1 881	1 880	1 888	1 905	1 912
Kravaře (powiat Opava)	6 737	6 733	6 681	6 699	6 668
Kyjovice (powiat Opava)	806	811	-	-	-
Litultovice (powiat Opava)	897	913	918	906	925
Melč (powiat Opava)	641	623	620	635	629
Mikolajice (powiat Opava)	281	291	286	277	284
Mokrý Lazce (powiat Opava)	1 157	1 139	-	-	-
Neplachovice (powiat Opava)	943	942	947	943	948
Nové Sedlice (powiat Opava)	497	497	-	-	-
Nový Jičín (powiat Nový Jičín)	23 676	23 639	23 571	23 550	23 567
Odry (powiat Nový Jičín)	7 361	7 350	7 308	7 291	7 236
Oldřišov (powiat Opava)	1 363	1 358	1 365	1 360	1 367
Opava (powiat Opava)	57 931	57 772	57 676	57 387	57 019
Ostrava (powiat Ostrava-město)	295 653	294 200	292 681	291 634	290 450
Otice (powiat Opava)	-	-	-	1 421	1 407
Píšť (powiat Opava)	2 104	2 112	2 115	2 138	2 128
Rohov (powiat Opava)	607	592	589	585	587
Slavkov (powiat Opava)	1 925	1 940	1 955	2 010	2 013
Služovice (powiat Opava)	820	836	819	815	790
Sosnová (powiat Opava)	415	410	409	401	402
Staré Heřminovy (powiat Bruntál)	250	238	236	217	197
Stěbořice (powiat Opava)	1 423	1 434	1 450	1 454	1 452
Strahovice (powiat Opava)	909	891	882	886	879
Sudice (powiat Opava)	655	650	636	643	627
Šilheřovice (powiat Opava)	1 595	1 594	1 585	1 581	1 584
Štítina (powiat Opava)	1 225	1 242	-	-	-
Těškovice (powiat Opava)	841	835	-	-	-
Uhliřov (powiat Opava)	337	338	-	-	-
Velká Polom (powiat Ostrava-město)	2 036	2 039	-	-	-
Velké Heraltice (powiat Opava)	1 626	1 625	1 632	1 609	1 611
Velké Hoštice (powiat Opava)	1 810	1 815	1 825	1 830	1 831
Větkovice (powiat Opava)	-	-	-	748	737
Vítkov (powiat Opava)	5 912	5 825	5 806	5 787	5 753
Vřesina (powiat Opava)	-	-	-	-	1 619
Łącznie	486 279	484 343	467 151	468 073	478 106

obj.: W przypadku gminy, która nie była członkiem na dzień 31.12. danego roku, wpisano -.

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

Strukturę wiekową osób zamieszkujących na terytorium gmin członkowskich Euroregionu Silesia na koniec 2017 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 - Struktura wiekowa osób mieszkających na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia na dzień 31.12.2017r.

Gmina (powiat)	Liczba osób ogółem	Grupa wiekowa		
		0-14	15-64	65+
Bílovec (powiat Nový Jičín)	7 407	1 130	4 880	1 397
Bolatice (powiat Opava)	4 462	755	2 980	727
Branka u Opavy (powiat Opava)	1 082	163	727	192
Brumovice (powiat Opava)	1 503	241	1 004	258
Budišov nad Budišovkou (powiat Opava)	2 891	461	1 861	569
Čermná ve Slezsku (powiat Opava)	383	83	259	41
Darkovice (powiat Opava)	1 367	239	918	210
Dolní Benešov (powiat Opava)	4 053	571	2 700	782

Dolní Životice (powiat Opava)	1 056	155	707	194
Fulnek (powiat Nový Jičín)	5 702	877	3 727	1 098
Hať (powiat Opava)	2 556	390	1 746	420
Hlavnice (powiat Opava)	648	121	429	98
Hlučín (powiat Opava)	13 996	2 104	9 062	2 830
Hněvošice (powiat Opava)	1 006	147	684	175
Holasovice (powiat Opava)	1 358	199	933	226
Horní Benešov (powiat Bruntál)	2 235	343	1 450	442
Horní Životice (powiat Bruntál)	333	56	224	53
Hradec nad Moravicí (powiat Opava)	5 455	892	3 538	1 025
Chlebičov (powiat Opava)	1 167	207	772	188
Chuchelná (powiat Opava)	1 277	193	878	206
Jezdkovice (powiat Opava)	244	35	158	51
Kobeřice (powiat Opava)	3 303	539	2 255	509
Kozmice (powiat Opava)	1 912	304	1 249	359
Kravaře (powiat Opava)	6 668	1 066	4 452	1 150
Litultovice (powiat Opava)	925	164	592	169
Melč (powiat Opava)	629	93	401	135
Mikolajice (powiat Opava)	284	50	202	32
Neplachovice (powiat Opava)	948	173	597	178
Nový Jičín (powiat Nový Jičín)	23 567	3 747	15 244	4 576
Odry (powiat Nový Jičín)	7 236	1 152	4 701	1 383
Oldřišov (powiat Opava)	1 367	230	903	234
Opava (powiat Opava)	57 019	8 471	37 027	11 521
Ostrava (powiat Ostrava-město)	290 450	43 317	190 484	56 649
Otice (powiat Opava)	1 407	239	920	248
Píšť (powiat Opava)	2 128	318	1 406	404
Rohov (powiat Opava)	587	91	401	95
Slavkov (powiat Opava)	2 013	376	1 301	336
Služovice (powiat Opava)	790	125	560	105
Sosnová (powiat Opava)	402	56	285	61
Staré Heřminovy (powiat Bruntál)	197	28	121	48
Stěbořice (powiat Opava)	1 452	250	951	251
Strahovice (powiat Opava)	879	139	599	141
Sudice (powiat Opava)	627	96	433	98
Šilheřovice (powiat Opava)	1 584	238	1 073	273
Velké Heraltice (powiat Opava)	1 611	273	1 023	315
Velké Hoštice (powiat Opava)	1 831	327	1 209	295
Větkovice (powiat Opava)	737	109	480	148
Vítkov (powiat Opava)	5 753	869	3 725	1 159
Vřesina (powiat Opava)	1 619	295	1 083	241
Łącznie gminy członkowskie na dzień 31.12.2017 r.	478 106	72 497	313 314	92 295

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Dane dotyczące ludności polskiej części Euroregionu Silesia pochodzą z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Obecnie (stan na 2018 rok) polska część Euroregionu Silesia liczy 22 gmin członkowskich. W grupie tej znajdują się 3 gminy miejskie, 5 miejsko-wiejskich oraz 14 wiejskich. Całkowita liczba ludności zamieszkującej wspomniane gminy wynosi ponad 295 tys. osób.

W latach 2015-2017 dominowała tendencja ubytku liczby mieszkańców. Na 22 gminy w 12 odnotowano spadek liczby ludności. Najsilniejsza dynamika wyludnienia dotyczyła gmin

powiatu głubczyckiego: Branice, Baborów oraz Kietrz i wyniosła przeszło 1,5%. Z kolei najsilniejszy przyrost liczby mieszkańców, który przekroczył poziom 1% odnotowano w gminach Gaszowice, Jejkowice, Mszana, Rudnik i Świerklany.

Zdecydowanie największymi ośrodkami miejskimi polskiej części Euroregionu Silesia są odpowiednio Racibórz (55 tys. mieszkańców) oraz Wodzisław Śląski (48 tys.) Dwie kolejne gminy o zbliżonej liczbie mieszkańców oscylującej w granicach 21-22 tys. to Głubczyce i Gorzyce. Dalsze pięć gmin posiada potencjał z przedziału 11-14 tys. mieszkańców i obejmuje to Pszów, Świerklany, Kuźnie Raciborską, Krzyżanowice i Kietrz. Potencjał demograficzny 12 gmin Euroregionu Silesia zawiera się w przedziale 5-10 tys. mieszkańców, zaś najmniejszą jednostką są Jejkowice, które liczą nieco ponad 4,1 tys. mieszkańców.

Tabela 12 – Liczba osób zamieszkujących polską część Euroregionu Silesia w latach 2015-2017

Jednostka terytorialna	typ gminy	stan na 31.12.2015	stan na 31.12.2016	stan na 31.12.2017
		osoba	osoba	osoba
Baborów	M-W	6 151	6 089	6 038
Branice	W	6 744	6 569	6 601
Gaszowice	W	9 495	9 589	9 652
Głubczyce	M-W	22 776	22 658	22 527
Gorzyce	W	20 866	21 003	21 100
Jejkowice	W	4 084	4 095	4 137
Kietrz	M-W	11 221	11 129	11 043
Kornowac	W	5 139	5 156	5 156
Krzanowice	M-W	5 820	5 772	5 753
Krzyżanowice	W	11 328	11 363	11 362
Kuźnia Raciborska	M-W	11 909	11 889	11 894
Lubomia	W	7 932	7 904	7 900
Lyski	W	9 600	9 643	9 636
Markłowice	W	5 440	5 403	5 447
Mszana	W	7 548	7 624	7 647
Nędza	W	7 374	7 405	7 440
Pietrowice Wielkie	W	6 963	6 939	6 935
Pszów	M	14 186	14 186	14 114
Racibórz	M	55 492	55 404	55 189
Rudnik	W	5 136	5 183	5 189
Rydułtowy	M	21 741	21 715	-21 700
Świerklany	W	12 228	12 271	12 347
Wodzisław Śląski	M	48 677	48 573	48 345
Razem		317 850	317 562	295 452

M- miejska; M-W miejsko-wiejska; W – wiejska
Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym w odniesieniu do całej populacji polskiej części euroregionu kształtuje się na poziomie 65,2%, co jest o 1,2 p.p. więcej aniżeli średnia krajowa, która wynosi 64,0%. Z kolei udziału osób w wieku poprodukcyjnym wynosi 20,5% i jest niższy o 0,3 p.p. od średniej krajowej. Trendy i prognozy w tym zakresie są negatywne. W perspektywie 2030 roku można oczekiwać dalszego ubytku mieszkańców i zmiany struktury ludności, wyrażającej się wzrostem udziału ludzi w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 13 – Struktura wieku ludności polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku

Jednostka terytorialna	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej	w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni	w wieku poprodukcyjnym
Baborów	6 038	742	4 101	1 195
Branice	6 601	790	4 232	1 579
Gaszowice	9 652	1 679	6 218	1 755

Głubczyce	22 527	3 085	14 298	5 144
Gorzyce	21 100	3 380	13 632	4 088
Jejkowice	4 137	740	2 743	654
Kietrz	11 043	1 425	7 289	2 329
Kornowac	5 156	841	3 411	904
Krzanowice	5 753	751	3 892	1 110
Krzyżanowice	11 362	1 601	7 621	2 140
Kuźnia Raciborska	11 894	1 506	8 038	2 350
Lubomia	7 900	1 213	5 216	1 471
Lyski	9 636	1 342	6 417	1 877
Marklowice	5 447	884	3 480	1 083
Mszana	7 647	1 338	5 005	1 304
Nędza	7 440	969	5 120	1 351
Pietrowice Wielkie	6 935	926	4 672	1 337
Pszów	14 114	2 029	9 290	2 795
Racibórz	55 189	7 025	36 134	12 030
Rudnik	5 189	730	3 466	993
Świerklany	12 347	2 244	8 023	2 080
Wodzisław Śląski	48 345	6 947	30 570	10 828
EUROREGION PL	295 452	42 187	192 868	60 397
OPOLSKIE	990069	131 361	646 490	212 218
ŚLĄSKIE	4548180	651 755	2 895 859	1 000 566
POLSKA	38433558	5 824 219	24 614 076	7 995 263

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

3.2.2 Urodzenia, zgony, migracje

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W przypadku salda migracji, urodzeń i zgonów badano dane dotyczące poszczególnych gmin w latach 2013-2017. W analizowanym okresie można od długiego czasu zaobserwować ubytek naturalny osób mieszkających na terenie gmin członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia, to znaczy, że liczba zgonów jest większa od żywych urodzeń. Największy ubytek naturalny odnotowano w 2017 roku – 544 osoby. W tym roku największy ubytek naturalny zarejestrowano w miastach Ostrava, Hlučín i Odry, natomiast największy przyrost naturalny odnotowano w miastach Opava, Nový Jičín i gminie Kobeřice.

Tabela 14 - Przyrost/ubytek naturalny na dzień 31.12. danego roku w poszczególnych latach

Gmina (powiat)	2013	2014	2015	2016	2017
Bílovec (powiat Nový Jičín)	-	-	-	-	9
Bolatice (powiat Opava)	13	18	2	1	9
Branka u Opavy (powiat Opava)	1	-1	3	0	-1
Brumovice (powiat Opava)	3	4	-1	-1	-2
Budišov nad Budišovkou (powiat Opava)	-8	-7	-9	-19	-14
Budišovice (powiat Opava)	4	-5	-	-	-
Čavisov (powiat Ostrava-město)	-1	4	-	-	-
Čermná ve Slezsku (powiat Opava)	3	2	9	4	2
Darkovice (powiat Opava)	-	-	-	-	-6
Dolní Benešov (powiat Opava)	-6	3	3	-6	-1
Dolní Lhota (powiat Ostrava-město)	3	-3	-	-	-
Dolní Životice (powiat Opava)	-8	-11	-6	-7	-
Fulnek (powiat Nový Jičín)	-13	-15	15	6	-11
Háj ve Slezsku (powiat Opava)	-15	-18	-	-	-
Hať (powiat Opava)	2	6	14	7	3
Hlavnice (powiat Opava)	0	4	7	-2	2
Hlubočec (powiat Opava)	4	-3	-	-	-

Hlučín (powiat Opava)	-11	-36	-36	-38	-44
Hněvošice (powiat Opava)	2	1	1	-1	5
Holasovice (powiat Opava)	5	6	2	8	2
Horní Benešov (powiat Bruntál)	-14	15	2	-2	-17
Horní Lhota (powiat Ostrava-město)	2	-4	-	-	-
Horní Životice (powiat Bruntál)	-8	1	3	3	4
Hrabyně (powiat Opava)	-17	-32	-	-	-
Hradec nad Moravicí (powiat Opava)	-10	-4	7	10	3
Chlebičov (powiat Opava)	4	3	0	9	2
Chuchelná (powiat Opava)	-	-	-	-	2
Jezdkovice (powiat Opava)	-	-	-	8	-3
Kobeřice (powiat Opava)	14	17	-11	19	10
Kozmice (powiat Opava)	4	2	1	3	5
Kravaře (powiat Opava)	-7	11	-19	-9	4
Kyjovice (powiat Opava)	-12	-9	-	-	-
Litultovice (powiat Opava)	-3	-3	0	-1	-2
Melč (powiat Opava)	-3	-1	-1	-5	-1
Mikolajice (powiat Opava)	7	-1	-1	-2	-2
Mokrý Lazce (powiat Opava)	0	-1	-	-	-
Neplachovice (powiat Opava)	3	6	7	-3	3
Nové Sedlice (powiat Opava)	-4	2	-	-	-
Nový Jičín (powiat Nový Jičín)	-11	27	-4	13	23
Odry (powiat Nový Jičín)	-18	-1	-7	-9	-28
Oldříšov (powiat Opava)	-13	3	5	3	6
Opava (powiat Opava)	-9	-97	24	5	40
Ostrava (powiat Ostrava-město)	-364	-356	-484	-355	-521
Otice (powiat Opava)	-	-	-	3	5
Píšť (powiat Opava)	6	-4	5	-4	6
Rohov (powiat Opava)	-3	-3	-3	0	0
Slavkov (powiat Opava)	-1	2	-9	14	-7
Služovice (powiat Opava)	2	8	2	4	-6
Sosnová (powiat Opava)	3	-3	-1	-1	-4
Staré Heřminovy (powiat Bruntál)	2	-1	1	-6	4
Stěbořice (powiat Opava)	7	12	6	6	1
Strahovice (powiat Opava)	4	-5	-2	0	-2
Sudice (powiat Opava)	2	1	-5	0	5
Šilheřovice (powiat Opava)	-9	1	-3	8	-3
Štítina (powiat Opava)	3	7	-	-	-
Těškovice (powiat Opava)	-4	-5	-	-	-
Uhliřov (powiat Opava)	1	1	-	-	-
Velká Polom (powiat Ostrava-město)	9	8	-	-	-
Velké Heraltice (powiat Opava)	-2	-8	5	5	5
Velké Hoštice (powiat Opava)	-3	12	13	7	5
Větkovice (powiat Opava)	-	-	-	2	-2
Vítkov (powiat Opava)	-22	-22	-30	-26	-27
Vřesina (powiat Opava)	-	-	-	-	-5
Łącznie	-486	-472	-495	-349	-544

obj.: W przypadku gminy, która nie była członkiem na dzień 31.12. danego roku, wpisano -.

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

W większym stopniu aniżeli naturalny ubytek, na ogólny spadek liczby osób zamieszkujących teren czeskiej części Euroregionu Silesia wpływa ujemne saldo migracji. Największe ujemne saldo migracji w latach 2013-2017 odnotowano w 2013 roku – 1 558 osób. W następnych latach aż do końca badanego okresu coroczny ubytek wynikający z migracji ludności po czeskiej stronie Euroregionu Silesia maleje a w 2017 roku ujemne saldo migracji wynosiło 1099 osób. W tym roku odnotowano największe ujemne saldo migracji w miastach Ostrava,

Opava i Kravaře, natomiast największe dodatnie saldo migracji zarejestrowano w miastach Hlučín, Hradec nad Moravicí i Litultovice.

Tabela 15 - Dodatnie/ujemne saldo migracji na 31.12. danego roku

Gmina (powiat)	2013	2014	2015	2016	2017
Bílovec (powiat Nový Jičín)	-	-	-	-	-17
Bolatice (powiat Opava)	-9	5	-14	-10	10
Branka u Opavy (powiat Opava)	6	1	8	-1	-17
Brumovice (powiat Opava)	19	14	-23	7	-1
Budišov nad Budišovkou (powiat Opava)	-12	-35	-32	14	-1
Budišovice (powiat Opava)	15	-3	-	-	-
Čavisov (powiat Ostrava-město)	2	-8	-	-	-
Čermná ve Slezsku (powiat Opava)	-1	14	-25	-16	11
Darkovice (powiat Opava)	-	-	-	-	6
Dolní Benešov (powiat Opava)	-45	-38	-28	-4	8
Dolní Lhota (powiat Ostrava-město)	3	22	-	-	-
Dolní Životice (powiat Opava)	-5	-23	-12	-24	13
Fulnek (powiat Nový Jičín)	-39	-59	-9	-23	-27
Háj ve Slezsku (powiat Opava)	15	33	-	-	-
Hať (powiat Opava)	-27	6	-1	-8	-17
Hlavnice (powiat Opava)	0	3	3	-3	11
Hlubočec (powiat Opava)	3	1	-	-	-
Hlučín (powiat Opava)	4	-18	68	-12	70
Hněvošice (powiat Opava)	-7	-11	-2	-10	-7
Holasovice (powiat Opava)	8	-27	2	-19	-3
Horní Benešov (powiat Bruntál)	-11	-20	-32	-11	-1
Horní Lhota (powiat Ostrava-město)	13	-9	-	-	-
Horní Životice (powiat Bruntál)	-7	-8	0	4	14
Hrabyně (powiat Opava)	-4	17	-	-	-
Hradec nad Moravicí (powiat Opava)	-51	-2	17	-24	50
Chlebičov (powiat Opava)	-14	7	24	16	13
Chuchelná (powiat Opava)	-	-	-	-	5
Jezdkovice (powiat Opava)	-	-	-	1	3
Kobeřice (powiat Opava)	-5	7	8	-21	-6
Kozmice (powiat Opava)	9	-3	7	14	2
Kravaře (powiat Opava)	-18	-15	-33	27	-35
Kyjovice (powiat Opava)	6	14	-	-	-
Litultovice (powiat Opava)	17	19	5	-11	21
Melč (powiat Opava)	-1	-17	-2	20	-5
Mikolajice (powiat Opava)	4	11	-4	-7	9
Mokré Lazce (powiat Opava)	5	-17	-	-	-
Neplachovice (powiat Opava)	3	-7	-2	-1	2
Nové Sedlice (powiat Opava)	4	-2	-	-	-
Nový Jičín (powiat Nový Jičín)	-44	-64	-64	-34	-6
Odry (powiat Nový Jičín)	21	-10	-35	-8	-27
Oldřišov (powiat Opava)	5	-8	2	-8	1
Opava (powiat Opava)	-114	-62	-120	-294	-408
Ostrava (powiat Ostrava-město)	-1 404	-1 097	-1 035	-692	-663
Otice (powiat Opava)	-	-	-	0	-19
Píšť (powiat Opava)	0	12	-2	27	-16
Rohov (powiat Opava)	-9	-12	0	-4	2
Slavkov (powiat Opava)	36	13	24	41	10
Služovice (powiat Opava)	-4	8	-19	-8	-19
Sosnová (powiat Opava)	3	-2	0	-7	5
Staré Heřminovy (powiat Bruntál)	7	-11	-3	-13	-24
Stěbořice (powiat Opava)	22	-1	10	-2	-3
Strahovice (powiat Opava)	-14	-13	-7	4	-5
Sudice (powiat Opava)	0	-6	-9	7	-21

Šilheřovice (powiat Opava)	8	-2	-6	-12	6
Štítina (powiat Opava)	22	10	-	-	-
Těškovice (powiat Opava)	-6	-1	-	-	-
Uhlířov (powiat Opava)	-4	0	-	-	-
Velká Polom (powiat Ostrava-město)	30	-5	-	-	-
Velké Heraltice (powiat Opava)	-33	7	2	-28	-3
Velké Hoštice (powiat Opava)	48	-7	-3	-2	-4
Větrkovice (powiat Opava)	-	-	-	0	-9
Vítkov (powiat Opava)	-8	-65	11	7	-7
Vřesina (powiat Opava)	-	-	-	-	0
Łącznie	-1 558	-1 464	-1 331	-1 128	-1 099

obj.: W przypadku gminy, która nie była członkiem na dzień 31.12. danego roku, wpisano -.

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W 2017 roku jedynym powiatem Euroregionu, który posiadał dodatni przyrost naturalny był powiat rybnicki. Największy naturalny ubytek ludności wystąpił w powiecie głubczyckim pomimo, że liczba odnotowanych tam urodzeń jak i zgonów była najniższa. W ujęciu całościowym obszar Euroregionu cechuje depopulacja, która jest efektem nadwyżki zgonów nad urodzeniami.

Tabela 16 – Liczba urodzeń i zgonów (dane za rok 2017)

Jednostka terytorialna	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost/ubytek naturalny
Powiat głubczycki	373	630	-257
Powiat raciborski	1017	1121	-104
Powiat rybnicki	900	727	173
Powiat wodzisławski	1641	1651	-10

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Wszystkie podregiony na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia, za wyjątkiem powiatu rybnickiego, charakteryzuje ujemne saldo migracyjne. Jednym z głównych powodów ujemnego salda migracyjnego na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia jest brak większych ośrodków miejskich oraz akademickich. Skala ubytku ludności, która jest efektem migracji największa była w powiecie głubczyckim.

Tabela 17 – Migracje ludności polskiej części Euroregionu (dane za rok 2017)

Jednostka terytorialna	Liczba przyjeżdżających	Liczba wyjeżdżających	Saldo
Powiat głubczycki	533	680	-147
Powiat raciborski	1 026	1 066	-40
Powiat rybnicki	837	753	84
Powiat wodzisławski	1 785	1 867	-82

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

3.2.3 Kluczowe ustalenia

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- Na dynamikę liczby ludności wpływają zmiany bazy członkowskiej czeskiej części Euroregionu Silesia.
- Długofalowo można obserwować spadek liczby ludności w gminach członkowskich, w których występuję ubytek naturalny, jak i ujemne saldo migracji.
- Długofalowo można również obserwować zjawisko starzenia się populacji, gdy rośnie liczba mieszkańców powyżej 65. roku życia a maleje liczba osób poniżej 15-64 lat.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- W polskiej części Euroregionu Silesia postępuje proces starzenia się społeczeństwa.
- Wszystkie podregiony na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia, za wyjątkiem powiatu rybnickiego, charakteryzuje ujemne saldo migracyjne.

3.3 GOSPODARKA I RYNEK PRACY

3.3.1 Struktura środowiska biznesowego

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Czeska część Euroregionu Silesia obejmuje teren czterech powiatów kraju morawsko-śląskiego, konkretnie powiatów Opava, Bruntál, Nový Jičín i Ostrava – Město. Obszar ten jest różnorodny pod względem swojego charakteru a na przestrzeni ostatnich lat stopniowo się zmienia. Rośnie liczba podmiotów gospodarczych działających na rynku, które skupiają się zarówno na tradycyjnych branżach, jak i nowych z wysokiej klasy technologiami i produktami hi-tech. To wciąż obszar z dużym udziałem przemysłu, przede wszystkim hutnictwa i ciężkiego przemysłu maszynowego. Kolejnymi ważnymi sektorami są lekki przemysł maszynowy, elektrotechniczny i spożywczy, ponadto budownictwo, produkcja wyrobów z tworzyw sztucznych oraz technologie informacyjne i komunikacyjne. Rolnictwo dotyczy całego obszaru (regionem rolniczym jest w szczególności ziemia opawska), na przedgórzu Jesioników prowadzona jest zaś gospodarka leśna.

Wskaźnikiem, przy pomocy którego można scharakteryzować poziom otoczenia biznesowego (mikro środowiska) na danym terenie, jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Rejestrze Podmiotów Gospodarczych [Registr ekonomických subjektů (RES)] oraz jej przeliczenie na tysiąc mieszkańców.

Ogólna liczba podmiotów gospodarczych w Republice Czeskiej w perspektywie długoterminowej rośnie, w analizowanym okresie od 2013 do 2017 roku liczba ta wzrosła o około 154 tysiące. W badanym okresie największy przyrost odnotowano pomiędzy latami 2016 i 2017, o 41 140 podmiotów. Podobny trend był w zeszłym roku zaobserwowany także w kraju morawsko-śląskim, w którym ogólna liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o ponad 2,6 tysiąca. W powiatach Bruntál, Nový Jičín i Ostrava-město znajdujących się na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia sytuacja między 2016 a 2017 rokiem była podobna, w powiecie Bruntál odnotowano wzrost o 150 podmiotów, w powiecie Nový Jičín o 296 podmiotów, a w powiecie Ostrava-město o 1 023 podmiotów. W powiecie Opava w tym okresie odnotowano spadek o 93 podmioty gospodarcze, jednak w całym badanym okresie 2013-2017 nastąpił wzrost o 647 podmiotów gospodarczych.

W skali ogólnokrajowej na 1000 mieszkańców przypada średnio 268 podmiotów gospodarczych. Wszystkie powiaty należące terytorialnie do czeskiej części Euroregionu Silesia są poniżej tej średniej. Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 18 - Liczba podmiotów gospodarczych na dzień 31.12.2017r. w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców

Wskaźnik	kraj MŚ		Powiat Opava		Powiat Bruntál		Powiat Nový Jičín		Powiat Ostrava - město	
	Σ	na 1000 mieszk.	Σ	na 1000 mieszk.	Σ	na 1000 mieszk.	Σ	na 1000 mieszk.	Σ	na 1000 mieszk.
Liczba ludności	1 205 886		176 385		92 453		151 566		322 419	
Łączna liczba podmiotów gospodarczych (RES)	254 525	211	38 345	217	19 893	215	30 984	204	78 107	242

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

W kolejnej tabeli przedstawiono listę dużych i znaczących pracodawców w czeskiej części Euroregionu Silesia. Spółki te zlokalizowane są przede wszystkim w dużych miastach, takich jak Ostrava, Opava, Nový Jičín, co może mieć wpływ na natężenie dojazdów do pracy poza gminę zamieszkania. Kolejnymi ważnymi podmiotami są pracodawcy ogólnokrajowi, np. Česká pošta (Poczta Czeska), České dráhy (Koleje Czeskie), administracja publiczna itp.

Tabela 19 - Najwięksi pracodawcy w czeskiej części Euroregionu Silesia

Nazwa gminy	Nazwa spółki	Główny przedmiot działalności
Ostrava	ArcelorMittal Engineering Products Ostrava, a. s.	hutnictwo
	ArcelorMittal Ostrava, a. s.	hutnictwo
	ArcelorMittal Tubular Products Ostrava, a. s.	hutnictwo
	ARRIVA MORAVA a.s.	transport i łączność
	BREMBO Czech, s. r. o.	przemysł motoryzacyjny
	Dopravní podnik Ostrava, a.s.	transport i łączność
	Fakultní nemocnice Ostrava	służba zdrowia
	H R U Š K A, spol. s r. o.	handel
	Hutní montáže, a. s.	produkcja konstrukcji metalowych oraz wyrobów z metalu, oprócz maszyn i urządzeń
	ITT Holdings Czech Republic, s.r.o.	przemysł motoryzacyjny
	KES - kabelové a elektronické systémy, s. r. o.	przemysł motoryzacyjny
	Maxion Wheels Czech s.r.o.	przemysł motoryzacyjny
	Městská nemocnice Ostrava	służba zdrowia
	OKK Koksovny, a. s.	przetwórstwo paliw stałych i gazowych
	Ostravská univerzita v Ostravě	edukacja
	PEGATRON Czech, s. r. o.	elektrotechnika
	SUNGWOO HITECH s.r.o.	produkcja pozostałych części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych
	Třinecké železářny, a. s., provoz VT	hutnictwo
	VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY, a. s.	budowa maszyn
	VÍTKOVICE MECHANIKA, a. s.	budowa maszyn
	VÍTKOVICE POWER ENGINEERING, a.s.	budowa maszyn
	VÍTKOVICE STEEL, a. s.	hutnictwo
	Vítkovická nemocnice, a. s.	służba zdrowia

	VŠB-TU Ostrava	edukacja
Opava	Akzo Nobel Coatings CZ, a.s.	produkcja farb i lakierów
	Armatury Group a.s.	produkcja armatury
	Bidfood Czech Republic s.r.o.	produkcja lodów i mrożonek
	Bivoj a.s.	produkcja wyrobów mięsnych
	BRANO GROUP, a.s.	produkcja części dla przemysłu motoryzacyjnego
	Ferram a.s.	budowa maszyn
	Tiskárna Grafico s.r.o.	przemysł poligraficzny
	Hagemann a. s.	naprawy i produkcja dla samochodów ciężarowych
	Hon a.s.	produkcja mebli biurowych
	KOMAS, spol. s r.o.	produkcja elementów kutych i części dla przemysłu motoryzacyjnego i elektrycznego
	KSR Industrial, s.r.o.	produkcja części dla przemysłu motoryzacyjnego
	MLÝN HERBER spol. s r. o.	produkcja mąki i pasz
	Model Obaly, a. s.	produkcja opakowań, kartonów składanych i tektury falistej
	Mondelez Czech Republic s.r.o.	produkcja słodyczy i ciastek
	Moravskoslezské cukrovary, a.s.	produkcja cukru
	Optys, spol. s r. o.	prace drukarskie i poligraficzne
	OSTROJ a.s.	produkcja urządzeń górniczych i innych wyrobów maszynowych
	Protech Oxyplast CZ, s.r.o.	produkcja farb i lakierów
	RKL Opava spol s.r.o.	transport i logistyka
	Strojcar s.r.o.	produkcja dla przemysłu motoryzacyjnego i lotniczego
Štencel Transport s.r.o.	transport wewnątrz krajowy i międzynarodowy, spedycja i naprawy	
Teva Pharmaceuticals CR, s.r.o	przemysł farmaceutyczny	
TQM - holding s.r.o.	transport towarowy i osobowy oraz logistyka	
Witzenmann Opava, spol. s r.o.	produkcja elementów nierdzewnych	
Nový Jičín	Hanon Systems Autopal s.r.o.	produkcja elementów urządzeń klimatyzacyjnych i chłodzących dla przemysłu motoryzacyjnego
	Forman Adamec, a.s.	transport wewnątrz krajowy i międzynarodowy, spedycja
	Laboratoře AGEL a.s.	szużba zdrowia
	Tonak, a.s.	produkcja pozostałej odzieży i dodatków odzieżowych
Odry	Semperflex Optimitt, s.r.o.	produkcja węży przemysłowych i hydraulicznych
Hradec nad Moravicí	BRANO GROUP, a.s.	produkcja produktów elektromechanicznych dla przemysłu motoryzacyjnego, systemy zamykania
Mokré Lazce	Haberkorn s.r.o.	produkcja części maszyn i komponentów dla przedsiębiorstw przemysłowych

Žródło: Registr ekonomických subjektů (Rejestr Podmiotów Gospodarczych), strony internetowe: <https://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/ekonomicky-profil-mesta/nejvyznamnejsi-zamestnavatele>, <http://www.opava-city.cz/cs/nejvyznamnejsi-zamestnavatele>, opracowanie własne

Ważnym aspektem jest obecnie także powstawanie i rozszerzanie nowych i istniejących stref przemysłowych (odpowiedników polskich specjalnych stref ekonomicznych) oraz terenów rozwojowych, generujących nowe miejsca pracy. Strefy przemysłowe to ważne i perspektywiczne tereny, które są pod każdym względem przygotowane do rozpoczęcia projektów inwestycyjnych. W kraju morawsko-śląskim istnieje bogata oferta miejsc odpowiednich do prowadzenia działalności gospodarczej. Są to strefy przemysłowe, tereny rozwojowe i brownfields. Wszystkie te lokalizacje są ewidencjonowane i regularnie aktualizowane przez Agencję Rozwoju Regionalnego na stronach INVEST MORE. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się kilka stref przemysłowych i terenów rozwojowych nadających się do celów prowadzenia działalności gospodarczej, patrz poniższa tabela.

Tabela 20 - Lista stref przemysłowych (SP) i terenów rozwojowych (TR) na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia, opracowana na dzień 30.06.2018r.

Nazwa strefy, terenów rozwojowych	Typ terenu	Gmina	Powierzchnia ogółem (ha)	Wolna powierzchnia (ha)
<i>Na analizowanym terenie powiatu Opava</i>				
Průmyslová zóna Bolatice	SP	Bolatice	20,00	0,00
Bolatice - Borová	TR	Bolatice	1,00	1,00
Bolatice - U Hřiště	TR	Bolatice	3,00	0,00
Dolní Benešov	SP	Dolní Benešov	132,05	132,05
Moravec I	TR	Dolní Benešov	86,00	86,00
Moravec II	TR	Dolní Benešov	30,00	30,00
Pod Širokým	TR	Dolní Benešov	25,00	25,00
Rozvojová plocha obce Oldřišov	TR	Oldřišov	0,77	0,77
Opava - Lokalita Květinová	TR	Opava	31,00	31,00
Za Drahou I	TR	Opava	10,00	10,00
Za Drahou II	TR	Opava	4,00	4,00
Zadní Guslice	TR	Opava	12,00	12,00
Zóna Sever	TR	Píšť	3,86	3,86
Zóna Východ	TR	Píšť	1,97	1,97
Rohov	TR	Rohov	0,70	0,70
<i>Na analizowanym terenie powiatu Nový Jičín</i>				
Bílovec - Podzámčí	TR	Bílovec	2,00	2,00
Plocha Woodsal	TR	Bílovec	0,80	0,80
Průmyslová zóna Fulnek - Jerlochovice	SP	Fulnek	11,00	0,00
CTPark Nový Jičín	SP	Nový Jičín	34,30	2,00
Areál Bezručova	TR	Nový Jičín	1,27	1,27
Lokalita B. Martinů	TR	Nový Jičín	4,00	4,00
Lokalita Bocheta	TR	Nový Jičín	4,71	4,71
Odry	TR	Odry	9,40	0,00
<i>Na analizowanym terenie powiatu Bruntál</i>				
Horní Benešov	TR	Horní Benešov	4,00	4,00
<i>Na analizowanym terenie powiatu Ostrava-město</i>				
Průmyslová zóna Ostrava - Hrabová	SP	Ostrava	115,00	-
Business park Ostrava	SP	Ostrava	13,50	0,00
CTPark Ostrava	SP	Ostrava	120,00	13,00
Logistický Park Ostrava	SP	Ostrava	11,00	0,00
Proubka Business Park	SP	Ostrava	3,40	3,40
Trovatar	SP	Ostrava	3,00	0,00
Tulipan Park	SP	Ostrava	2,00	0,00

Hošťálkovice	TR	Ostrava	38,00	38,00
Plocha vedle Benziny	TR	Ostrava	1,00	1,00
Proskovice	TR	Ostrava	13,00	13,00
Rozvojová zóna Hrušov	TR	Ostrava	35,00	35,00
Svinov - ul. Stanislavského	TR	Ostrava	10,00	0,00
Zárubek	TR	Ostrava	3,20	3,20

obj.: w przypadku, gdy danych nie stwierdzono, wpisano: „-”

Źródło: <http://invest-msr.com/cz/component/investor/?ref=type01&Itemid=132>, <http://invest-msr.com/cz/?Itemid=134>, <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/moravskoslezsky-kraj/regionalni-informace/prumyslove-zony/> i <http://www.ostrava.cz/cs/podnikatel-investor/projekty-mesta-ostravy/projekty-mesta-ostravy/prumyslova-zona-hrabova>

W bezpośrednim sąsiedztwie miasta Ostrava znajduje się strefa przemysłowa Ostrava-Mošnov o powierzchni około 200 ha, której dogodnym uzupełnieniem jest także jedyne lotnisko w regionie – lotnisko Leoša Janáčka Ostrava, i chociaż nie leży na terenie Euroregionu Silesia, nie można jej pominąć ze względu na zasadniczy korzystny wpływ na rozwój działalności gospodarczej i zatrudnienie w regionie.

Rolnictwo i leśnictwo

Czeska część Euroregionu Silesia należy do obszarów o przeważająco umiarkowanie ciepłych aż chłodnych (przeważająca część powiatu Bruntál) warunkach klimatycznych. Na tym terenie występują przede wszystkim gleby gliniaste i gliniasto-piaszczyste, a pod względem rodzaju gleby brunatne. Rejony podgórskie porastają przeważnie lasy świerkowe z występującymi gatunkami liściastymi, przede wszystkim bukiem. Pomimo przemysłowego charakteru regionu występuje tu produkcja rolna i leśna. Tereny najbardziej urodzajne, sprzyjające intensywnej produkcji, znajdują się w powiatach Opava i Nový Jičín, na terenie których uprawiany jest burak cukrowy, pszenica, jęczmień słodowy, kukurydza na ziarno, rośliny oleiste, warzywa oraz kilkuletnie rośliny pastewne. W produkcji zwierzęcej przeważa hodowla krów mlecznych, w ograniczonym zakresie hodowla świń i drobiu.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie polskiej strony Euroregionu występują zasoby naturalne w postaci węgla kamiennego, gazu ziemnego, soli kamiennej, a ponadto surowce przydatne dla przemysłu budowlanego (surowce ilaste i łupki karbońskie wykorzystywane do wypalania cegły, gliny i glinka ogniotrwała oraz żwiry).

Wiele firm przemysłowych i usługowych działających na terenie wschodniej części Euroregionu jest powiązanych z sektorem górnictwa. W przypadku powiatu głubczyckiego najważniejsze znaczenie dla rozwoju tego obszaru ma działalność rolnicza.

Tabela 21 – Podmioty wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w roku 2017

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym
Baborów	760	8,3
Branice	573	6,4
Gaszowice	780	10,7
Głubczyce	1 027	10,9
Gorzyce	711	9,7
Jejkowice	892	11,6
Kietrz	824	8,6
Kornowac	723	9,0
Krzanowice	487	5,6
Krzyżanowice	684	8,5
Kuźnia Raciborska	625	7,1
Lubomia	608	7,9
Lyski	750	9,4

Marklowice	650	8,5
Mszana	696	9,0
Nędza	563	6,8
Pietrowice Wielkie	633	6,9
Pszów	578	7,5
Racibórz	927	9,4
Rudnik	646	7,4
Świerklany	769	10,3
Wodzisław Śląski	830	9,5
Euroregion Silesia PL	712	8,6
POLSKA	1121	12,8

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2017 roku kształtuje się na poziomie znacznie niższym niż średnia krajowa. To samo dotyczy liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Najlepsze wskaźniki w tym zakresie w polskiej części Euroregionu Silesia notuje się w głównych ośrodkach gospodarczych euroregionu, którymi są obecnie Racibórz oraz Głubczyce. Relacja liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym najkorzystniejsza jest w Jejkowicach.

Tabela 22 – Liczba podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON według przewidywanej liczby pracujących w 2017 roku

Gminy	Ogółem						w %				
	razem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Baborów	459	440	17	2	0	0	95,9	3,7	0,4	0,0	0,0
Branice	378	361	15	1	1	0	95,5	4,0	0,3	0,3	0,0
Głubczyce	2 314	2 208	74	27	5	0	95,4	3,2	1,2	0,2	0,0
Kietrz	910	875	26	8	1	0	96,2	2,9	0,9	0,1	0,0
Racibórz	5 116	4 810	242	58	5	1	94,0	4,7	1,1	0,1	0,0
Kornowac	373	356	17	0	0	0	95,4	4,6	0,0	0,0	0,0
Krzanowice	280	258	22	0	0	0	92,1	7,9	0,0	0,0	0,0
Krzyżanowice	777	744	30	3	0	0	95,8	3,9	0,4	0,0	0,0
Kuźnia Raciborska	743	693	38	10	2	0	93,3	5,1	1,3	0,3	0,0
Nędza	419	401	17	1	0	0	95,7	4,1	0,2	0,0	0,0
Pietrowice Wielkie	439	408	27	4	0	1	92,9	6,2	0,9	0,0	0,0
Rudnik	335	318	17	0	0	0	94,9	5,1	0,0	0,0	0,0
Gaszowice	753	724	26	2	1	0	96,1	3,5	0,3	0,1	0,0
Jejkowice	369	356	11	2	0	0	96,5	3,0	0,5	0,0	0,0
Lyski	723	691	24	7	1	0	95,6	3,3	1,0	0,1	0,0
Świerklany	950	910	35	4	1	0	95,8	3,7	0,4	0,1	0,0
Pszów	816	782	27	7	0	0	95,8	3,3	0,9	0,0	0,0
Wodzisław Śląski	4 015	3 790	184	38	3	0	94,4	4,6	0,9	0,1	0,0
Gorzyce	1 501	1 433	59	8	1	0	95,5	3,9	0,5	0,1	0,0
Lubomia	480	461	15	4	0	0	96,0	3,1	0,8	0,0	0,0
Marklowice	354	333	19	2	0	0	94,1	5,4	0,6	0,0	0,0
Mszana	532	508	23	1	0	0	95,5	4,3	0,2	0,0	0,0
Razem	23 036	21 860	965	189	21	2	94,9	4,2	0,8	0,1	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Lokalnych

W strukturze podmiotów gospodarczych według przewidywanej liczby pracujących zdecydowanie dominują podmioty małe zatrudniające do 9 osób. Stanowią one 94,9% wszystkich jednostek. Kolejne 4,2% firm zatrudnia od 10 do 49 osób. Dużych podmiotów w których pracuje od 50 do 249 osób na terenie gmin Euroregionu jest 189 (0,8%). Najmniej liczną grupę stanowią jednostki zatrudniające od 250 do 999 (21 firm) oraz dwa podmioty z najwyższej klasy wielkości przekraczającej 1000 pracowników. Zlokalizowane są one odpowiednio w Raciborzu i Pietrowicach Wielkich. W Raciborzufunkcjonuje jeszcze 5 firm z liczbą pracujących do 250 do 999 osób. W Głubczycach odnotowano 5 firm z klasy 250-999 pracujących, zaś w Wodzisławiu Śląskim są 3 takie firmy.

Największe firmy z obszaru Euroregionu Silesia pod względem przychodu w 2017 roku zajmowały odpowiednio 186, 315 i 363 miejsce w rankingu 500 podmiotów w Polsce. Były to Rafako S.A. z Raciborza o przychodach 1,78 mld złotych przychodu, EKO-OKNA S.A. o przychodach 919 mln oraz Cobex Polska z Raciborza 737 mln złotych przychodów⁸. W Rafako pracowało w 2017 roku 2151 osób, zaś 557 pracowników zatrudniała firma Rafamet notowana na GPW w Warszawie⁹.

Na terenie polskiej strony Euroregionu powoli rozwijają się również strefy przemysłowe. Strefa przemysłowa to wyodrębniona administracyjnie część terytorium Polski, przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Przedsiębiorca w takiej strefie ma zapewnione ulgi podatkowe, a dodatkową korzyścią jest fakt, że może rozpocząć działalność na specjalnie przygotowanym, uzbrojonym terenie.

Do tego typu stref zaliczyć można Strefę Przemysłową Czyżowice, Strefę Przemysłową Gorzyczki (w trakcie uzbrajania), oraz Specjalną Strefę Ekonomiczną w Raciborzu. Pozostałe, wymienione w tabeli poniżej strefy to najczęściej wyodrębnione w gminnym planie zagospodarowania przestrzennego tereny inwestycyjne przeznaczone zarówno pod działalność produkcyjną czy usługową jednak nie oferujące w chwili obecnej dodatkowych korzyści w postaci np. ulg podatkowych.

Zdecydowanie największe strefy gospodarcze są zlokalizowane w Wodzisławiu Śląskim. We wszystkich strefach inwestycyjnych wciąż duży udział stanowią tereny wolne, co świadczy o wciąż niewyczerpanym potencjale w zakresie absorpcji nowych inwestycji. W gminie Kietrz zlokalizowany jest też fragment Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, której jednak obszar został już całkowicie zagospodarowany.

Tabela 23 – Strefy przemysłowe na terenie polskiej części Euroregionu Silesia (stan na 31.12.2017)

Nazwa strefy	Gmina	Powierzchnia łącznie (ha)	Wolne tereny (ha)	Liczba nowo stworzonych miejsc pracy
Teren inwestycyjny miasta Głubczyce	Głubczyce	11,36 ha	11,36 ha	b.d.
Strefa Przemysłowa Gorzyczki-niezagospodarowana	Gorzycy	ok.41 ha	ok. 37 ha	b.d.
Strefa Przemysłowa Czyżowice	Gorzycy	ok.44 ha	ok. 30%	b.d.
Obszar przy ul. Przemysłowej, Leśnej oraz obszar przy ul. Niedobczyckiej	Jejkowice	ok. 14,8 ha	b.d.	b.d.
Obszar przy ulicy Bogunickiej w Lyskach przeznaczony pod działalność przemysłową	Lyski	4,7 ha	b.d.	b.d.
Obszar/Strefa Aktywności Gospodarczej „SAG”	Markłowice	11,65 ha	b.d.	b.d.
Strefa Przemysłowa Gminy Mszana - niezagospodarowana	Mszana	ok.30 ha	ok.30 ha	b.d.

⁸ Lista 500 "Rzeczypospolitej" <https://dziennikzachodni.pl/ranking-rzeczypospolitej-49-firm-ze-slaska-wsrod-500-najwiekszych-firm-polski-galeria/ar/13277644>

⁹ www.money.pl

Teren Aktywności Gospodarczej (peryferia Kornic)	Pietrowice Wielkie	ok. 25 ha	10 ha	ok. 400
Specjalna Strefa Ekonomiczna	Racibórz	13,00 ha	5,18 ha	b.d.
Obszar/Strefa Inwestycyjna Olszyny	Wodzisław Śląski	142 ha	125 ha	150
Obszar/Strefa inwestycyjna ul. Armii Ludowej, (była KWK 1 Maja)	Wodzisław Śląski	115,00 ha	73,18 ha	b.d.
Obszar/Strefa gospodarcza ul. Kokoszyckiej	Wodzisław Śląski	ok.14,5 ha	12.76 ha	b.d.
Obszar/Strefa gospodarcza ul. Markłowickiej	Wodzisław Śląski	ok. 90 ha	8,46 ha	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin (b.d. – brak danych)

3.3.2 Bezrobocie i rynek pracy

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Ustawa nr 435 z 2004 roku o zatrudnieniu, zgodnie z prawem Unii Europejskiej reguluje państwową politykę zatrudnienia, której celem jest osiągnięcie pełnego zatrudnienia oraz ochrona przed bezrobociem. Bezrobocie stanowi nadal największy problem w całym kraju morawsko-śląskim, czyli tym samym także w analizowanych powiatach czeskiej części Euroregionu Silesia. Podstawowymi elementami w walce przeciwko bezrobociu są instrumenty aktywnej polityki zatrudnienia oraz tworzenie nowych miejsc pracy.

Ogólnie, na rozwój bezrobocia wpływają pewne prawidłowości zachodzące na rynku pracy, np.:

- prace sezonowe, powodujące pod koniec miesiący jesiennych wzrost bezrobocia i przeciwnie w miesiącach wiosennych, względnie w miesiącach letnich jego spadek (sektor rolnictwa, budownictwo)
- stosunki pracowniczo-pracodawcze zawierane na czas określony, w większości kończące się pod koniec roku – wyższa stopa bezrobocia w styczniu następnego roku
- regularny "napływ" absolwentów szkół średnich w czerwcu i lipcu oraz uczelni wyższych w miesiącu wrześniu.

Do podstawowych statystycznych wskaźników rozwoju bezrobocia należy udział bezrobotnych, liczba zarejestrowanych osób ubiegających się o zatrudnienie oraz liczba wolnych miejsc pracy. Wskaźnik „udział bezrobotnych” wyrażający udział osiągalnych osób ubiegających się o zatrudnienie w wieku 15-64 lat w liczbie wszystkich mieszkańców w tym samym wieku zastąpił wcześniej publikowaną stopę bezrobocia rejestrowanego, która określała wszystkie osiągalne osoby ubiegające się o zatrudnienie tylko w stosunku do osób czynnych zawodowo. Zmiana ta nastąpiła na początku 2013 roku.

Z poniższej tabeli przedstawiającej dynamikę udziału bezrobotnych w kraju morawsko-śląskim i poszczególnych powiatach, na których terenie leży Euroregion Silesia, wynika, że sytuacja na rynku pracy ulega poprawie, przede wszystkim dzięki korzystnemu rozwojowi gospodarki w Republice Czeskiej. Bezrobocie w kraju morawsko-śląskim maleje we wszystkich jego częściach. Poważnym problemem na rynku pracy w kraju morawsko-śląskim jest bezrobocie długoterminowe i powtarzające się, które ma swoje odzwierciedlenie w sferze społecznej a także postrzeganiu wartości moralnych, cechach osobowych długoterminowo rejestrowanych bezrobotnych. Pod koniec 2017 roku udział bezrobotnych taki sam lub wyższy od średniej ogólnokrajowej (3,8%) był łącznie w 36 powiatach, wśród których na czwartym miejscu jest powiat Bruntál (7,0 %) a za nim powiat Ostrava-město (6,9 %) ¹⁰.

¹⁰ Źródło: Zintegrowany Portal Ministerstwa Pracy i Spraw Społecznych, Informacje nt. bezrobocia w Republice Czeskiej na dzień 31.12.2017 r. (Integrovaný portál MPSV, Informace o nezaměstnanosti v České republice k 31.12.2017)

Tabela 24 - Udział bezrobotnych w % na dzień 31.12. danego roku

Jednostka terytorialna	2013	2014	2015	2016	2017
kraj MŚ	10,5	9,8	8,6	7,5	5,8
powiat Opava	9,0	8,2	7,1	5,6	4,1
powiat Bruntál	14,3	13,5	11,6	9,5	7,0
powiat Nový Jičín	8,1	6,9	5,2	4,4	3,5
powiat Ostrava - město	11,6	11,0	10,1	8,9	6,9

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

obj.: szczegółowa dynamika udziału bezrobotnych w poszczególnych latach w gminach członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się w części – **rozdział 16, załącznik 1.**

Popytowa strona rynku pracy w kraju morawsko-śląskim w badanym okresie 2013-2017 charakteryzuje się rosnącą liczbą wolnych miejsc pracy. Największa oferta wolnych miejsc pracy na badanym obszarze utrzymuje się długoterminowo w powiecie Ostrava-město.

Tabela 25 - Liczba wolnych miejsc pracy, grudzień danego roku

Jednostka terytorialna	2 013	2 014	2 015	2 016	2 017
kraj MŚ	2 280	5 399	10 324	10 911	13 973
Opava	307	546	1 034	1 213	1 297
Bruntál	146	264	415	809	1 068
Nový Jičín	415	881	2 290	1 804	2 403
Ostrava-město	629	2 155	3 939	4 389	5 355

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

obj.: szczegółowa dynamika liczby wolnych miejsc pracy w poszczególnych latach w gminach członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się w części – **rozdział 16, załącznik 1.**

Ważnym zjawiskiem jest dojeżdżanie mieszkańców do pracy. Odległości, kierunki i formy dojazdów odzwierciedlają strukturę ekonomiczną danego obszaru. Z jednej strony są związane ze stopniem koncentracji mieszkańców a z drugiej strony z rozmieszczeniem miejsc pracy. W przypadku większości gmin czeskiej części Euroregionu Silesia odnotowano ujemne saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy. Największa ujemna różnica salda występuje w mieście Hlučín oraz w gminach Kravaře i Hať. Przeciwnie, największe dodatnie saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy odnotowano w miastach Ostrava, Opava i Nový Jičín.

Tabela 26 - Przyjazdy i wyjazdy mieszkańców do pracy w poszczególnych gminach czeskiej części Euroregionu Silesia w 2011 roku

Nazwa gminy	Liczba osób wyjeżdżających do pracy	Liczba osób przyjeżdżających do pracy	Saldo wyjazdów i przyjazdów do pracy
Bílovec (powiat Nový Jičín)	952	526	-426
Bolatice (powiat Opava)	627	262	-365
Branka u Opavy (powiat Opava)	205	85	-120
Brumovice (powiat Opava)	189	54	-135
Budišov nad Budišovkou (powiat Opava)	193	93	-100
Čermná ve Slezsku (powiat Opava)	30	11	-19
Darkovice (powiat Opava)	240	11	-229
Dolní Benešov (powiat Opava)	549	628	79
Dolní Životice (powiat Opava)	121	130	9
Fulnek (powiat Nový Jičín)	735	395	-340

Hań (powiat Opava)	474	30	-444
Hlawnice (powiat Opava)	77	36	-41
Hlučín (powiat Opava)	2 076	1 056	-1 020
Hněvošice (powiat Opava)	188	17	-171
Holasovice (powiat Opava)	180	51	-129
Horní Benešov (powiat Bruntál)	248	166	-82
Horní Životice (powiat Bruntál)	51	12	-39
Hradec nad Moravicí (powiat Opava)	679	680	1
Chlebičov (powiat Opava)	276	15	-261
Chuchelná (powiat Opava)	203	162	-41
Jeseník nad Odrou (powiat Nový Jičín)	329	31	-298
Jezdkovice (powiat Opava)	29	6	-23
Kobeřice (powiat Opava)	520	85	-435
Kozmice (powiat Opava)	297	35	-262
Kravaře (powiat Opava)	900	416	-484
Litultovice (powiat Opava)	114	44	-70
Melč (powiat Opava)	76	44	-32
Mikolajice (powiat Opava)	56	1	-55
Neplachovice (powiat Opava)	149	66	-83
Nový Jičín (powiat Nový Jičín)	1 923	4 394	2 471
Odry (powiat Nový Jičín)	524	602	78
Oldříšov (powiat Opava)	206	52	-154
Opava (powiat Opava)	2 996	6 943	3 947
Ostrava (powiat Ostrava-město)	8 142	35 663	27 521
Otice (powiat Opava)	209	360	151
Píšť (powiat Opava)	336	43	-293
Rohov (powiat Opava)	82	11	-71
Slatina (powiat Nový Jičín)	159	6	-153
Slavkov (powiat Opava)	331	56	-275
Služovice (powiat Opava)	170	20	-150
Sosnová (powiat Opava)	49	3	-46
Staré Heřminovy (powiat Bruntál)	31	12	-19
Stěbořice (powiat Opava)	235	44	-191
Strahovice (powiat Opava)	151	13	-138
Sudice (powiat Opava)	100	18	-82
Šilheřovice (powiat Opava)	252	74	-178
Velké Heraltice (powiat Opava)	181	82	-99
Velké Hoštice (powiat Opava)	297	75	-222
Větkovice (powiat Opava)	122	17	-105
Vítkov (powiat Opava)	362	464	102
Vřesina (powiat Opava)	278	16	-262

Zródło: Spis ludności, domów i mieszkań z 2011 roku

obj.: Informacje dotyczące wyjazdów i przyjazdów do pracy badane są tylko w ramach spisu ludności, domów i mieszkań, który przeprowadzono co 10 lat.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Zadania państwa w zakresie polityki rynku pracy w Polsce wytycza Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ustawa określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Publiczne służby zatrudnienia tworzą organy zatrudnienia wraz z powiatowymi i wojewódzkimi urzędami pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy oraz urzędami wojewódzkimi, realizującymi zadania określone ustawą.

Na terenie polskiej strony Euroregionu Silesia działają cztery Powiatowe Urzędy Pracy:

- Powiatowy Urząd Pracy w Głubczycach,
- Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu,

- Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim,
- Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku.

Pozytywne zmiany na rynku potwierdza przyrost liczby ofert pracy. W powiecie wodzisławskim oraz głubczyckim maksymalna podaż ofert pracy wystąpiła w 2017 roku, podczas gdy w powiecie raciborskim i rybnickim maksimum zanotowano w 2016 roku.

Tabela 27 – Ilość zgłoszonych ofert pracy w latach 2013-2017

Jednostka terytorialna	2013	2014	2015	2016	2017
Powiat głubczycki	53	63	16	29	49
Powiat raciborski	87	221	72	963	244
Powiat rybnicki	43	15	31	85	30
Powiat wodzisławski	148	153	221	120	244

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Średni udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtuje się na poziomie 3,15%, co stanowi wartość niższą od średniej krajowej odnotowanej w roku 2017, która wyniosła 4,6%. Najwyższe bezrobocie odnotowano w gminach powiatu głubczyckiego, najniższe natomiast w gminach Lyski, Jejkowice, Mszana i Pietrowice Wielkie (poniżej 2%). Ogólna tendencja wskazuje, że od 2013 roku stopa bezrobocia rejestrowanego spada a najniższy poziom odnotowano w 2017 roku.

Tabela 28 – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)

Jednostka terytorialna	Ogółem							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Baborów	9,8	10,3	10,9	10,6	9,0	7,8	6,7	6,2
Branice	8,7	8,7	10,7	10,7	8,5	7,9	7,2	6,0
Gaszowice	3,7	4,2	4,3	4,8	4,1	3,7	2,8	2,3
Głubczyce	10,2	10,5	11,1	10,7	9,5	7,8	8,0	6,3
Gorzyce	4,2	4,6	4,9	5,1	4,7	4,2	3,3	2,6
Jejkowice	3,4	3,9	4,0	4,0	4,0	3,5	3,0	1,9
Kietrz	9,2	9,0	11,0	10,6	8,8	7,3	6,4	5,4
Kornowac	3,1	3,5	3,3	3,8	3,3	3,3	2,8	2,5
Krzanowice	3,6	3,3	3,4	3,7	3,3	3,1	2,3	2,2
Krzyżanowice	3,3	3,4	3,6	4,1	3,8	3,1	2,8	2,6
Kuźnia Raciborska	3,8	3,8	4,5	4,5	4,0	4,1	3,8	3,3
Lubomia	4,1	4,6	4,6	4,4	3,8	3,5	3,0	2,6
Lyski	3,3	3,2	3,5	3,6	3,0	3,1	2,4	1,6
Marklowice	4,3	4,6	4,1	4,3	4,1	3,9	3,2	2,4
Mszana	3,5	3,7	3,9	4,2	4,4	3,8	2,7	2,0
Nędza	3,6	3,4	3,6	3,7	3,9	3,0	3,0	2,6
Pietrowice Wielkie	2,9	3,1	3,3	2,8	2,5	2,8	2,5	2,0
Pszów	5,1	6,0	5,7	5,6	5,2	4,7	4,4	3,0
Racibórz	4,4	4,1	4,6	4,8	4,1	3,7	3,5	3,2
Rudnik	3,7	4,1	4,3	4,0	4,1	3,5	3,6	3,2
Świerklany	3,0	3,2	3,7	3,8	3,7	3,2	3,0	2,2
Wodzisław Śląski	5,3	5,8	6,1	6,5	5,7	5,1	4,2	3,2
OPOLSKIE	7,3	7,2	7,9	7,9	6,6	5,7	5,2	4,2
ŚLĄSKIE	6,0	6,2	6,9	7,1	6,1	5,2	4,3	3,4
POLSKA	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5	6,5	5,6	4,6

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Znaczenie lokalnych rynków pracy wyznacza ich oddziaływanie w zakresie dojazdów do pracy. Jedynymi ośrodkami miejskimi w polskiej części Euroregionu Silesia, w których odnotowano dodatnie saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy są Racibórz i Głubczyce. Najwyższy ujemny bilans przyjeżdżających i wyjeżdżających występuje w gminach Gorzyce, Wodzisław Śląski, Lyski oraz Pszów.

Tabela 29 – Stosunek liczby osób wyjeżdżających do pracy do osób przyjeżdżających do pracy (dane za rok 2011)

Jednostka terytorialna	Liczba osób wyjeżdżających do pracy	Liczba osób przyjeżdżających do pracy	Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy
Baborów	573	43	-530
Branice	490	182	-308
Gaszowice	1379	200	-1179
Głubczyce	801	1098	297
Gorzyce	3467	1543	-1924
Jejkowice	555	138	-417
Kietrz	873	135	-738
Kornowac	796	122	-674
Krzanowice	431	45	-386
Krzyżanowice	920	194	-726
Kuźnia Raciborska	800	342	-458
Lubomia	1046	252	-794
Lyski	1403	146	-1257
Marklowice	808	105	-703
Mszana	1199	238	-961
Nędza	828	97	-731
Pietrowice Wielkie	536	432	-104
Pszów	1670	443	-1227
Racibórz	2492	4187	1695
Rudnik	381	115	-266
Świerklany	1684	901	-783
Wodzisław Śląski	5255	3509	-1746

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

3.3.3 Zatrudnienie transgraniczne

Zgodnie z przepisami unijnymi dotyczącymi swobodnego przepływu pracowników w ramach Wspólnoty Europejskiej transgraniczny pracownik zdefiniowany jest jako osoba, która wykonuje pracę zarobkową w innym państwie członkowskim i regularnie wraca do państwa zamieszkania przynajmniej raz w tygodniu.

Transgraniczne dojazdy do pracy występują w dużej mierze w regionach transgranicznych. Czeski Urząd Statystyczny przeprowadził wybiórcze badania dotyczące dojazdów do pracy za granicę. Badanie objęło przede wszystkim osoby, które wyjeżdżają za granicę codziennie lub w krótszych odcinkach czasu. Z badań wynika, że wyjazdy osób w wieku 25-64 lat do pracy za granicę są częstsze na granicy Republiki Czeskiej z sąsiednimi Niemcami i Austrią¹¹.

We współpracy z Krajskim Urzędem Pracy w Ostrawie udało się zdobyć informacje dotyczące liczby polskich obywateli pracujących w kraju morawsko-śląskim. W badanym okresie 2013-2017 liczba polskich obywateli w kraju morawsko-śląskim rosła. W 2013 roku były to 4 773 osoby, natomiast w 2017 roku już 10 276 osób, czyli o 5 503 osoby więcej. Z udostępnianych danych wynika, że najwięcej obywateli z Polski zatrudnionych jest tradycyjnie w powiecie

¹¹ Miesięcznik Czeskiego Urzędu Statystycznego, *Statistika&my*, 03/2017. Dostępny na <http://www.statistikaamy.cz/wp-content/uploads/2017/03/18041703.pdf>, str. 31.

Karviná. W 2017 roku było to 35% osób z ogólnej liczby polskich obywateli zatrudnionych w Republice Czeskiej. Do kolejnych powiatów, w których zatrudnionych jest najwięcej polskich obywateli, należy powiat Ostrava-město - 2 424 osoby (23 %) i powiat Nový Jičín – 2 160 osób (21 %).

Tabela 30 - Dynamika zatrudnienia zagranicznego – liczba polskich obywateli zatrudnionych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia na dzień 31.12. w latach 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
kraj MŚ	4 773	5 017	5 948	7 566	10 276
powiat Bruntál	-	148	137	159	174
powiat Nový Jičín	-	85	233	1 008	2 160
powiat Opava	-	84	165	373	787
powiat Ostrava - město	-	899	1 156	1 598	2 424

obj.: Dane za 2013 rok nie są w układzie powiatowym dostępne.

Źródło: Úřad Pracy Republiky Czeskiej, Oddział Krajski w Ostravie

Mianem pracownika transgranicznego określa się osobę, która pracuje na własny rachunek lub też jest zatrudniona w państwie członkowskim innym niż państwo zamieszkania i do którego wraca każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu. Pracownicy ci podlegają przepisom państwa, w którym pracują¹².

W przypadku pracowników transgranicznych dojeżdżających do pracy codziennie zasadniczo obowiązuje prawo pracy państwa, w którym pracują. Pracownicy transgraniczni mają zawartą umowę o pracę z pracodawcą w kraju zatrudnienia, która musi spełniać wymogi i warunki określone w przepisach prawa państwa zatrudnienia i ważnych układach zbiorowych.

W miejscu pracy wszyscy pracownicy mają równy status. Obywatelstwo, narodowość lub miejsce zamieszkania nie odgrywają żadnej roli w prawie pracy. Transgraniczni pracownicy mają więc w swoim miejscu pracy takie same prawa i obowiązki jak pracownicy rodzimi.

Ponieważ pomiędzy poszczególnymi państwami istnieje wiele różnic w zakresie ochrony pracowników i ich praw, ważne jest posiadanie informacji nt. przepisów obowiązujących w kraju zatrudnienia¹³. Transgraniczni pracownicy borykają się więc z barierami administracyjnymi, prawnymi lub podatkowymi w zakresie mobilności. W tych sprawach transgraniczni pracownicy mogą się zwrócić do służb zatrudnienia EURES, których zadaniem jest pomoc w realizacji prawa do pracy i życia w jakimkolwiek państwie europejskim (UE/EOG + Szwajcaria), poprzez udzielanie informacji, doradztwa i usług w celu umożliwienia osobom ubiegającym się o zatrudnienie znalezienia pracy a pracodawcom rekrutowania nowych pracowników.

W maju 2014 roku po przyłączeniu Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej w skład sieci EURES (EUROpean Employment Services – Europejskie Służby Zatrudnienia), która powstała w 1993 roku, weszły urzędy pracy.

Na terytorium Republiki Czeskiej (kraj hradecki, kraj liberecki, Severozápad [północny zachód]), Niemiec (Chemnitz, Dresden) i Polski (region legnicko-głogowski, wałbrzyski) działa transgraniczne partnerstwo publicznych służb zatrudnienia, związków zawodowych i związków pracodawców EURES – TriRegio (<http://www.eures-triregio.eu/startseite.html>). Na terenie Euroregionu Silesia nie funkcjonuje podmiot partnerstwa przygranicznego EURES.

¹² Źródło: Práce přes hranici – pendleři MPSV, EURES

¹³ Źródło: Informace pro přeshraniční pracovníky v česko-německo-polském pohraničí 2017 (Informacje dla pracowników transgranicznych na czesko-niemiecko-polskim pograniczu 2017), www.eures-triregio.eu

3.3.4 Kluczowe ustalenia

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- We wszystkich powiatach należących terytorialnie do czeskiej części Euroregionu Silesia odnotowuje się mniejszą liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców aniżeli w całej Republice Czeskiej.
- Bezrobocie w kraju morawsko-śląskim w analizowanym okresie 2013-2017 malało we wszystkich jego częściach, w tym w powiatach Bruntál, Nový Jičín, Opava i Ostrava-město, jednak pomimo to pod koniec 2017 roku udział bezrobotnych był większy od średniej ogólnokrajowej (3,8%) w trzech z czterech powiatów, na których leży czeska część Euroregionu Silesia: Bruntál (7,0 %), Ostrava-město (6,9 %) i Opava (4,1 %).
- W 2017 roku w przypadku 24 gmin czeskiej części Euroregionu Silesia, tj. ok. 47%, odnotowano udział bezrobotnych wyższy od średniej ogólnokrajowej. W skali lokalnej największe bezrobocie w 2017 roku zarejestrowano w gminach Čermná ve Slezsku (15,4 %), Budišov nad Budišovkou (9,2 %) i Horní Benešov (8,6 %). Przeciwnie, najniższy udział bezrobotnych zaewidencjonowano w gminach: Jezdkovice (1,9 %), Hať, Mikolajice i Stěbořice (po 2 %).
- Na rynku pracy utrzymuje się problem związany z bezrobociem długoterminowym i powtarzającym się, które ma swoje odzwierciedlenie w sferze społecznej.
- Największa liczba wolnych miejsc pracy utrzymuje się długoterminowo w miastach Ostrava, Opava i Nový Jičín.
- Dodatkowo saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy w czeskiej części Euroregionu Silesia odnotowano w 9 gminach spośród 51, co stanowi 18%.
- Liczba polskich obywateli zatrudnionych w kraju morawsko-śląskim, w tym w powiatach należących do Euroregionu Silesia w okresie 2013 - 2017 rosła.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w polskiej części euroregionu kształtuje się na poziomie znacznie niższym niż średnia krajowa. To samo dotyczy liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym.
- Średni udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w roku 2017 kształtuje się na poziomie 3,15%, co stanowi wartość niższą od średniej krajowej, która wyniosła 4,6%.. Poziom bezrobocia wykazuje zdecydowanie tendencję spadkową.
- Najwyższe bezrobocie odnotowano w gminach powiatu głubczyckiego, najniższe natomiast w gminach Lyski, Jejkowice, Mszana i Pietrowice Wielkie (poniżej 2%).
- Jedynymi ośrodkami miejskimi w polskiej części Euroregionu Silesia, w których notuje się dodatkowo saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy są odpowiednio Racibórz i Głubczyce.

3.4 TRANSPORT

3.4.1 Transport drogowy

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Informacje wprowadzające

Drogi w Republice Czeskiej można podzielić na kilka rodzajów w zależności od własności i znaczenia. W tabeli przedstawiono poszczególne typy dróg.

Tabela 31 – Typy dróg na terenie kraju morawsko-śląskiego

Typ drogi	Opis	Właściciel	Zarządca
Autostrada	To droga lądowa przeznaczona do szybkiego, dalekobieżnego i międzypaństwowego transportu drogowymi pojazdami mechanicznymi; zbudowana jest bez skrzyżowań jednopoziomowych, z oddzielonymi miejscami połączeń dla wjazdów i wyjazdów; ma kierunkowo oddzielone pasy ruchu.	Republika Czeska	Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz
Droga ekspresowa	Przeznaczona do szybkiego ruchu, dostępna wyłącznie dla drogowych pojazdów mechanicznych, których najwyższa dozwolona prędkość nie jest niższa od określonej w odrębnych przepisach. Droga ekspresowa ma podobne wyposażenie budowlano-techniczne jak autostrada.		
Droga I klasy	Przeznaczona w szczególności do transportu dalekobieżnego i międzypaństwowego.		
Droga II klasy	Przeznaczona do transportu między powiatami.	Kraj Morawsko-Śląski	Dyrekcja Dróg Kraju Morawsko-Śląskiego, jednostka budżetowa [Správa silnic Moravskoslezskéh o kraje, p. o.]
Droga III klasy	Przeznaczona do połączenia gmin lub ich połączenia z innymi drogami lądowymi.		
Drogi lokalne I klasy	Służą przede wszystkim do transportu lokalnego na terenie gminy – zwłaszcza drogi lokalne do przyspieszonego ruchu.	Poszczególne gminy, na których terenie katastralnym leżą drogi	Gminy lub powołane i założone przez nie jednostki zapewniające przejezdność i utrzymanie dróg.
Drogi lokalne II klasy	Służą głównie do transportu lokalnego na terenie gminy – przede wszystkim są to zbiorcze drogi o znaczeniu transportowym z ograniczeniem bezpośredniego połączenia z sąsiednimi nieruchomościami.		
Drogi lokalne III klasy	Służą przede wszystkim do lokalnego ruchu na terenie gminy – są to drogi dojazdowe.		
Drogi lokalne IV klasy	Służą przeważnie do lokalnego ruchu na terenie gminy – są to drogi niedostępne dla ruchu drogowych pojazdów mechanicznych i bez możliwości ruchu mieszanego.		

Źródło: opracowanie własne

W kraju morawsko-śląskim na dzień 01.01.2019 r. łączna długość dróg będących własnością skarbu państwa lub *kraju* wynosiła 3 466 km. Najwięcej było dróg III klasy (patrz tabela). Wymienione drogi stanowią główną sieć drogową kraju morawsko-śląskiego. Dochodzą do nich drogi lokalne, będące własnością poszczególnych gmin, które zapewniają ich obsługę. W tabeli nie podano długości dróg lokalnych, tego typu dane statystyczne nie są pozyskiwane.

Tabela 32 – Długość sieci drogowej w wybranych powiatach w km, stan na dzień 01.01.2019r.

Powiat	Autostrady	Droga I klasy	Droga II klasy	Drogi III klasy - razem	Razem
Bruntál	-	143,8	277,8	413,5	835,1
Nový Jičín	30,2	106,8	107,3	406,5	650,9
Opava	1,2	140,2	173,3	475,8	790,6
Ostrava-město	24,5	57,1	100,4	140,8	323,0

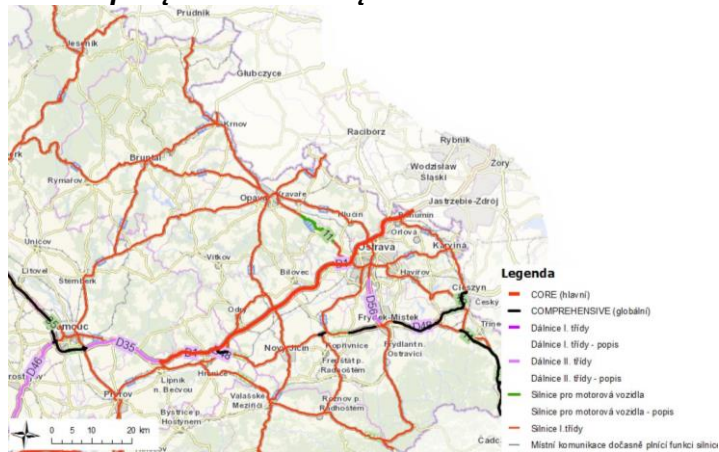
Zdroj: <https://www.rsd.cz/wps/portal/web/rsd/Silnicni-databanka>

Transport drogowy w Euroregionie Silesia

W czeskiej części Euroregionu Silesia główne ciągi komunikacyjne stanowią przede wszystkim drogi I klasy, konkretnie drogi I/11, I/46, I/56 i I/57. Przez peryferyjne tereny czeskiej części Euroregionu Silesia biegnie autostrada D1 oraz droga I/48. Drogi te mają jednak bardzo duże znaczenie krajowe i europejskie i należą do sieci paneuropejskiej TEN-T (główne = „core”,

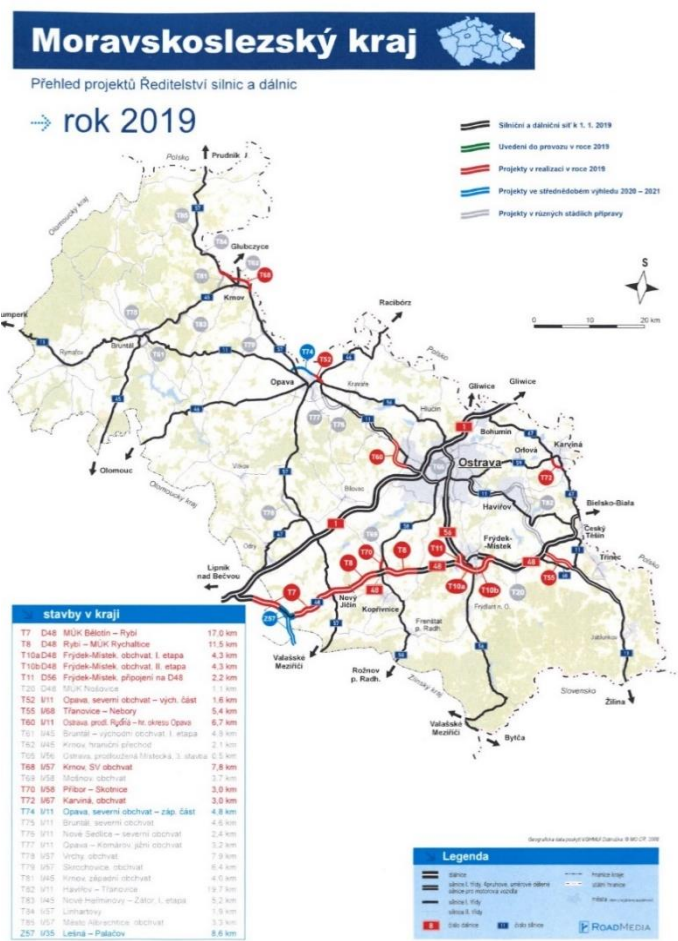
globalne = „comprehensive”). Połączenie sieci drogowej z siecią TEN-T oraz jej węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych jest ważnym aspektem pozyskania dofinansowania ze środków unijnych w okresie 2014-2020 oraz w okresie 2021-2027.

Rysunek 5 – Najważniejsze ciągi komunikacyjne jezdne po czeskiej stronie Euroregionu Silesia połączone z siecią TEN-T

Źródło: opracowanie mapowe z Geoportalu Dyrekcji Dróg i Autostrad Republiki Czeskiej na dzień 1.01.2019 r.

Rysunek 6 - Inwestycje drogowe na terenie kraju morawsko-śląskiego

Źródło: <https://www.rsd.cz/wps/portal/web/Silnice-a-dalnice/mapy>

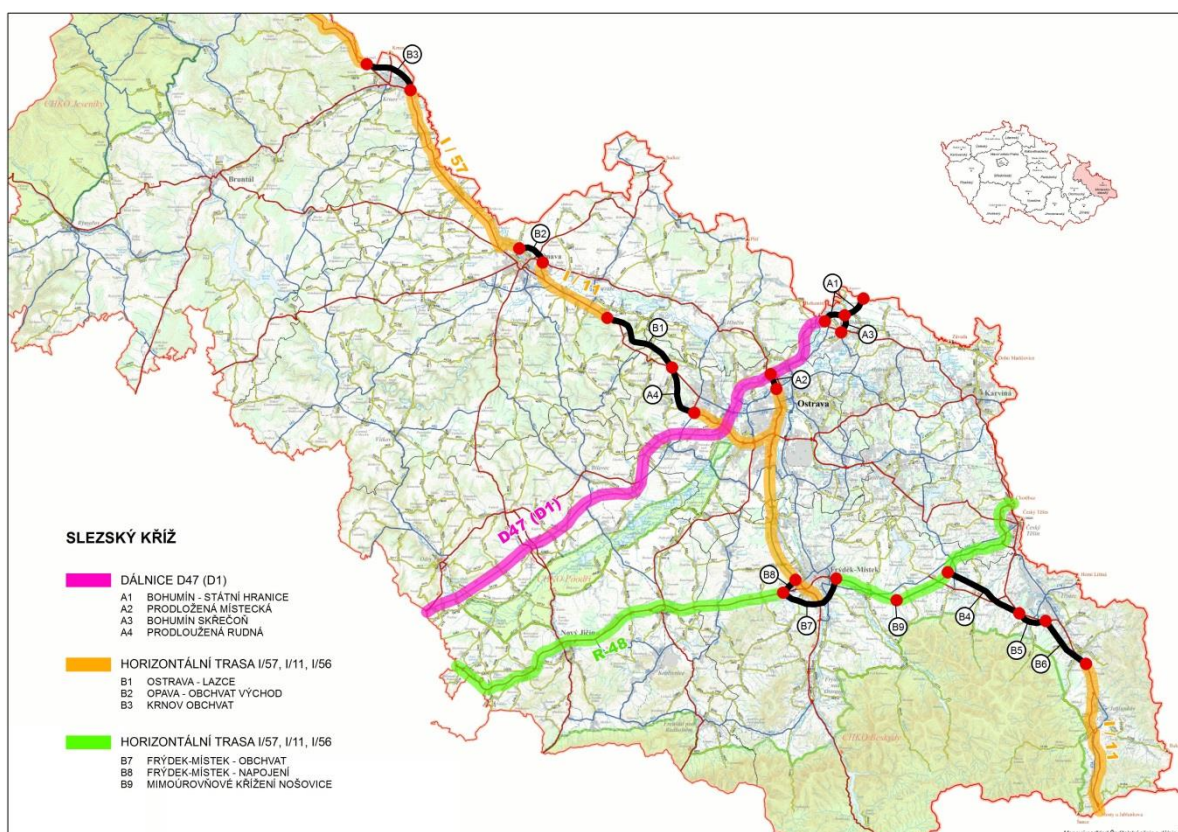
Podstawowym łącznikiem między czeską i polską częścią Euroregionu Silesia jest droga I/46 (nr 916 po stronie polskiej), łącząca główne ośrodki euroregionu – miasta Opawę i Racibórz i przechodząca przez przejście Sudice-Pietraszyn. Już w 1999 roku, a później także w 2002 najwyżsi przedstawiciele Euroregionu Silesia oraz powiatów raciborskiego i głubczyckiego podpisali Deklarację o potrzebie rekonstrukcji drogi I/46.

W 2002 roku opracowano studium wykonalności rekonstrukcji tej drogi na odcinku Opava – Sudice, wraz z przeniesieniem trasy na odcinku Hněvošice – Sudice, poprowadzonej przez terytorium Polski (obwodnica Ściborzyc Wielkich). W 2006 roku w tej sprawie odbywały się wspólne polsko-czeskie spotkania przedstawicieli Euroregionu Silesia, Województwa Opolskiego, Kraju Morawsko-Śląskiego oraz Dyrekcji Dróg i Autostrad, które jednak nie przyniosły żadnego konkretnego rozwiązania. Obecnie realizacja przeniesienia wydaje się nierealistyczna w odniesieniu do natężenia ruchu, a tym samym korzystania z przedmiotowej drogi.

Kluczowym obiektem transportowym, nie tylko na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia, są – budowane obecnie – odcinki drogi I/11 i I/57 między Ostrawą, Opawą, Krnovem i Bartultovicami, będące elementami tzw. Śląskiego Krzyża, drogowej osi kraju morawsko-śląskiego. Odcinek między Opawą i Ostrawą (I/11) powinien zostać ukończony do końca 2015 roku, odcinek od Opawy na zachód w kierunku Krnova i dalej do granicy z Polską (I/57) jest dopiero na etapie przygotowania.

Celem jest osiągnięcie dobrego połączenia kraju morawsko-śląskiego z polską siecią drogową nie tylko w kierunku na północ, ale jednocześnie ze Słowacji w kierunku na zachód do polskiej autostrady A4 koło Krapkowic.

Rysunek 7 – Połączenie dróg I/11 i I/57 – Slezský kříž (Śląski Krzyż)

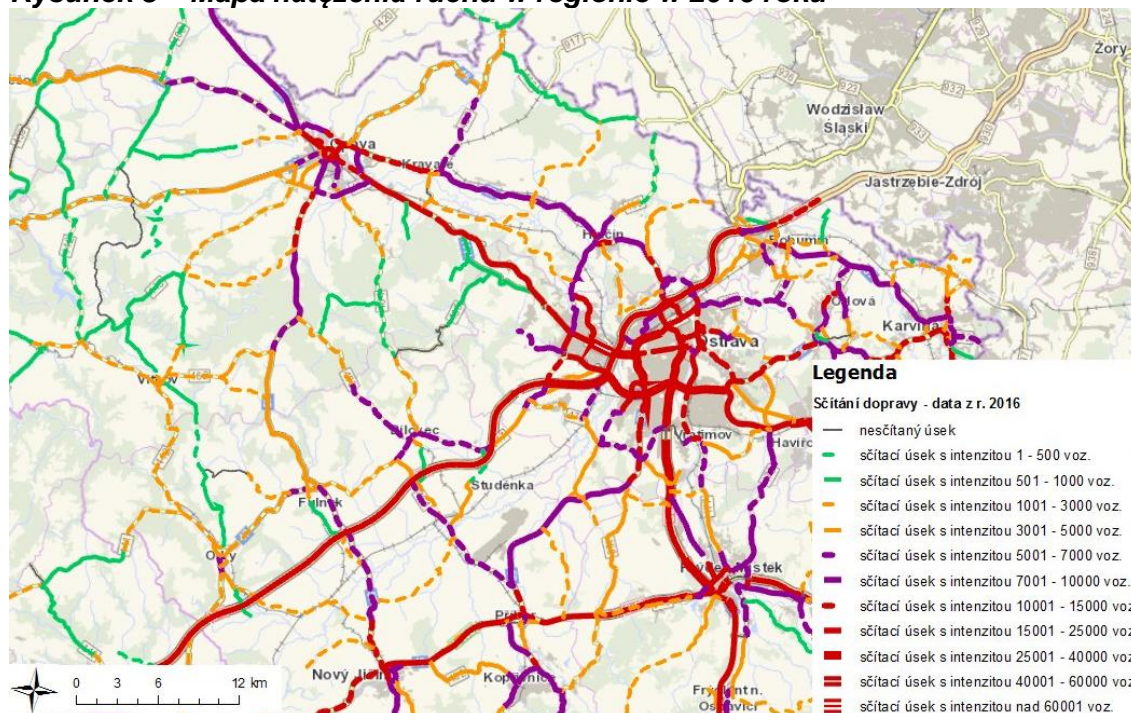

Źródło: <http://www.sdruzeni1157.cz/scripts/detail566b.html?id=42737>

Natężenie ruchu badane jest w ramach ogólnokrajowego badania ruchu, które odbywa się co pięć lat. Ostatnie badania ruchu przeprowadzono w 2016 roku a nacisk położono przede wszystkim na zgromadzenie metodą ręczną dobrej jakości danych na odcinkach badawczych przy określonej liczbie terminów badania w zależności od kategorii drogi.

Na poniższej mapie przedstawiono natężenie ruchu w 2016 roku odnotowane na poszczególnych badanych drogach. Kolorami rozróżniono poszczególne przedziały wielkości natężenia ruchu. Podane wartości stanowią roczną średnią dobowego natężenia ruchu pojazdów (za 24h).

Rysunek 8 – Mapa natężenia ruchu w regionie w 2016 roku

Źródło: opracowanie mapowe z Geoportalu Dyrekcji Dróg i Autostrad Republiki Czeskiej

Przekraczanie granicy państwowej RCz-RP

Euroregion Silesia we współpracy z innymi podmiotami zajmuje się zagadnieniami przekraczania polsko-czeskiej granicy państwowej, zarówno pod kątem konieczności modernizacji i odbudowy infrastruktury transportowej, jak i z punktu widzenia efektywności i wykorzystywania poszczególnych przejść granicznych. Krótco po swoim powołaniu Euroregion Silesia włączył się w prace grupy roboczej ds. transportu i przekraczania granicy polsko-czeskiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Transgranicznej, w ramach której wraz z przedstawicielami innych euroregionów z polsko-czeskiego pogranicza, przygranicznych województw i krajów, właściwych polskich i czeskich organów państwowych uczestniczył w rozwiązywaniu problemów dotyczących przejść granicznych oraz transgranicznej infrastruktury transportowej.

Aby wszystkie naturalne miejsca przekraczania granicy przygotowane były do swobodnego przemieszczania się osób po przystąpieniu obu państw do układu z Schengen, Euroregion Silesia wraz z miastem Opawa opracował w latach 2003-2005 modelowe studium przekraczania czesko-polskiej granicy państwowej na swoim terytorium pod nazwą "Border Crossing w Euroregionie Silesia". To dwujęzyczne studium, w którym wskazano najdogodniejsze miejsca przekraczania granicy przez pieszych, rowerzystów, ruch osobowy i ciężarowy oraz niezbędny zakres połączeń infrastruktury transportowej obu państw (w tym propozycje rozwiązań technicznych oraz orientacyjne koszty), powstało w ścisłej współpracy

samorządów lokalnych i regionalnych z obu stron granicy i dzięki temu jest przykładem wspólnego rozwiązania jednego z najważniejszych problemów regionów przygranicznych – złej dostępności transportowej i odizolowania. Studium przekazano do dyspozycji wszystkim właściwym podmiotom (Krajowi Morawsko-Śląskiemu, Województwu Śląskiemu i Województwu Opolskiemu, powiatom, Euroregionowi Pradziad). W listopadzie 2006 roku Euroregion Silesia w hiszpańskiej Pampelunie otrzymał za to studium wyróżnienie honorowe Stowarzyszenia Europejskich Regionów Granicznych.

W oparciu o opracowane studium na polsko-czeskiej granicy na terenie Euroregionu Silesia, liczącej niespełna 90 km długości, zidentyfikowano 24 najdogodniejsze miejsca do przekraczania granicy, zarówno w miejscach istniejących już przejść, jak i nowo projektowanych. Na terenie Euroregionu Silesia znajduje się 6 mostów granicznych i 1 wspólny odcinek drogi. Euroregion Silesia wspólnie z innymi podmiotami przygotowuje obecnie możliwą aktualizację ww. studium a także pomaga przy instytucjonalnej koordynacji w zakresie utrzymania mostów granicznych na terenie Euroregionu Silesia.

Do najważniejszych przejść granicznych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia należą (przeznaczone dla pojazdów silnikowych):

1. Šilheřovice/Chałupki,
2. Šilheřovice/Rudyszwałd,
3. Hať /Rudyszwałd,
4. Hať/Tworków,
5. Píšť/Owsiszczce,
6. Chuchelná/Krzanowice,
7. Strahovice/Krzanowice,
8. Sudice/Pietraszyn,
9. Třebom/Gródczanki,
10. Třebom/Kietrz,
11. Sudice/Ściborzyce Wielkie,
12. Hněvošice/Ściborzyce Wielkie,
13. Opava/Pilszcz,
14. Opava-Vávrovice/Wiechowice (most),
15. Opava-Držkovice/Dzierżkowice (most),
16. Skrochovice/Boboluszki (most),
17. Úvalno/Branice (most).

Miejsca te są przedstawione na dokumentacji fotograficznej w części "**Załącznik 2 – Miejsca przekraczania granicy państwowej**". **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Informacje podstawowe

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 71, poz. 838) drogi publiczne w Polsce dzielą się na następujące kategorie:

- drogi krajowe w tym: (wzór oznaczenie drogi krajowej, liczba dwucyfrowa **45**
 - autostrady (wzór oznaczenie autostrady, litera A i liczba **A1**)
 - drogi ekspresowe (wzór oznaczenie drogi ekspresowej, litera S i liczba **S1**)
- drogi wojewódzkie (wzór oznaczenie drogi wojewódzkiej, liczba trzycyfrowa **936**)
- drogi powiatowe (liczba czterocyfrowa i wyróżnik województwa)¹⁴
- drogi gminne (liczba sześciocyfrowa i wyróżnik województwa)

Drogi publiczne ze względu na ich dostępność dzielą się na:

- drogi ogólnodostępne;

¹⁴ Wyróżnik dla Województwa Śląskiego „S”, Opolskiego „O”

- drogi o ograniczonej dostępności, w tym autostrady i drogi ekspresowe
Drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa. Drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne stanowią własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy. Drogi publiczne są zarządzane przez odpowiednie organy wykonawcze samorządowych jednostek terytorialnych, lub w przypadku dróg krajowych przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad.

Tabela 33 – Opis własności oraz zarządców dróg i ruchu w Polsce

Kategoria drogi	Zarządca drogi	Zarządca ruchu	Własność drogi
Gminna	wójt (burmistrz, prezydent miasta)[1]	Starosta[2]	samorząd gminy
Powiatowa	zarząd powiatu[1]	Starosta[2]	samorząd powiatowy
Wojewódzka	zarząd województwa[1]	Marszałek Województwa[2]	samorząd województwa
Krajowa	Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA)[1]	Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) [2]	Skarb Państwa

[1] W granicach miast na prawach powiatu zarządcą wszystkich dróg publicznych, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, jest prezydent miasta.

[2] W granicach miast na prawach powiatu zarządcą ruchu na wszystkich drogach publicznych, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, jest prezydent miasta.

Transport drogowy w polskiej części Euroregionu Silesia

Sieć drogowa po obu stronach granicy obszaru Euroregionu Silesia jest złożona raczej z dróg o charakterze regionalnym i lokalnym (drogi powiatowe i gminne). Układ dróg kołowych na obszarze Euroregionu Silesia obejmuje autostradę A1 o przebiegu północ-południe, trzy drogi krajowe numer 78, 45 i 38, a także 16 dróg wojewódzkich. Należy dodać, że polską część Euroregionu Silesia charakteryzuje przewaga dróg w relacji północ-południe nad korytarzami transportowymi w układzie wschód-zachód.

Bardzo duże znaczenie dla dostępności komunikacyjnej tego obszaru ma autostrada A1, która przebiega wzdłuż wschodniej granicy Euroregionu i docelowo będzie prowadzić przez całą Polskę aż do Gdańska. Autostrada A1 znajduje się w ciągu międzynarodowej trasy E75, leżącej w VI transeuropejskim korytarzu transportowym (TEN-T) i jest zwana również „Autostradą Bursztynową“. Warto podkreślić również fakt, że autostrada A1 jest jedyną polską autostradą o przebiegu południkowym oraz jedynym połączeniem autostradowym między Republiką Czeską, a Polską.

Z dróg krajowych bardzo duże znaczenie ma droga nr 78 łącząca Euroregion z Rybnikiem, a następnie dalej Gliwicami, które wchodzi w skład Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Droga ta przecina się w okolicach Gliwic z autostradą A4. Przebieg DK 78 jest równoległy do autostrady A1, która przejęła część ruchu. Droga krajowa nr 45 w Euroregionie Silesia biegnie od granicy państwa przez Racibórz w kierunku Opola. Drogi DK 78 oraz DK 45 łączą się na południu w okolicach byłego przejścia granicznego w Chałupkach. W obrębie powiatu głubczyckiego przebiega DK 38 relacji Kędzierzyn-Koźle, Głubczyce - granica państwa.

System dróg uzupełniają drogi wojewódzkie. Przez obszar Euroregionu Silesia przebiegają odpowiednio drogi wojewódzkie numer:

- 416 relacji Głogówek – Głubczyce – Kietrz – Racibórz;
- 417 relacji Racibórz – Baborów – Raclawice Śląskie;
- 419 relacji Nowa Cerekwia – Branice – granica państwa;
- 420 relacji Kietrz – granica państwa;
- 421 Nędza –Baborów;
- 916 relacji Racibórz – granica państwa;
- 917 relacji Racibórz – Krzanowice - granica państwa;
- 915 relacji Racibórz – Grzegorzowice;
- 919 relacji Racibórz – Rudy – Sośnicowice;
- 923 Racibórz – Rydułtowy;
- 925 relacji Rudy – Kuźnia Raciborska – Bierawa;
- 929 Świerklany – Rybnik;
- 932 Wodzisław Śląski – Świerklany – Żory;
- 933 Rydułtowy – Wodzisław – Jastrzębie Zdrój;
- 935 relacji Racibórz – Rydułtowy – Rybnik;
- 936 Wodzisław Śląski – Krzyżanowice – granica państwa.

Rysunek 11 – Mapa drogowych odcinków sieci TEN-T w Polsce, horyzont czasowy do 2023 roku

Źródło: Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylające decyzję nr 661/2010/UE

W kontekście komunikacyjnej peryferyjności transgranicznej obszaru Euroregionu Silesia, poza siecią drogową, ważnym aspektem jest gęstość przejść granicznych. Zgodnie z zasadami tzw. Strefy Schengen istnieje możliwość przekraczania granicy w dowolnym miejscu, dlatego jedną barierą pozostaje niewystarczająca infrastruktura transportowa.

Na obszarze Euroregionu Silesia znajduje się 19-miejsc przekraczania granicy dla pojazdów. Wszystkie miejsca przekraczania granicy mają ograniczenia, z czego jedynie 1 bez żadnych ograniczeń związanych z tonażem dróg (Bohumín-Chałupki) oraz dwa przejścia graniczne posiadające ograniczenie tonażu - (Sudice-Pietraszyn do 20 t.) oraz (Úvalno-Branice do 7,5 t.). Aż 16 z istniejących na terenie Euroregionu Silesia przejść granicznych posiada ograniczenie do 3,5 t po jednej ze stron dróg dojazdowych (patrz tabela miejsc przekraczania granicy na obszarze Euroregionu Silesia).

Tabela 34 – Drogowe miejsca przekraczania granicy na terenie polskiej części Euroregionu Silesia

Lp.	Miejsce przecięcia granicy		Oznaczenie drogi			Uwagi
	RCz	Polska	RCz	Polska	Ograniczenia	
1	Bohumín	Gorzyczki	D1	A1	Bez ograniczeń	
2	Bohumín	Chałupki	I/67	DK 78	Bez ograniczeń	most oraz tory kolejowe
3	Stary Bohumín	Chałupki	MK (slezská)	DG 612903S	do 3,5 t	most
4	Šilheřovice	Chałupki	III/4696	DP 3532S	do 3,5 t	
5	Hař	Rudyszwałd	MK	DG 612704S	do 3,5 t	
6	Hař	Tworków	II/469	DP 3507S	do 3,5 t	
7	Píšť	Owsiszczce	II/466	DP 3511S/936	do 3,5 t	
8	Chuchelná	Krzanowice	III/46822	DW 917	do 3,5 t	
9	Strahovice	Krzanowice	MK/ÚK	DG 671013S	do 3,5 t	
10	Sudice	Pietraszyn	I/46	DW 916	pozostałe	do 20 t
11	Třebom	Gródczanki	III/46826	DP 3526S	do 3,5 t	nie dotyczy pojazdów rolniczych
12	Třebom	Kietrz	II/467	416 (droga lokalna) / 20820	do 3,5 t	
13	Sudice	Šciborzyce Wielkie	III/04614	droga lokalna	do 3,5 t	
14	Hněvošice	Šciborzyce Wielkie	III/04613	droga lokalna	do 3,5 t	
15	Opava	Pilszcz	III/01129	II/420	do 3,5 t	
16	Opava/ Vávrovce	Wiechowice	III/0578	droga lokalna	do 3,5 t	most
17	Opava/ Držkovice	Dzierżkowice	III/05712	droga lokalna	do 3,5 t	most
18	Skrochovice	Boboluszki	-	Droga lokalna	do 3,5 t	most
19	Úvalno	Branice	III/4593	II/419	do 7,5 t	most
20	Krnov	Ciermęcice	-	Droga lokalna	-	
21	Krnov	Pietrowice	I/45	I/38	-	
22	Rusin	Gadzowice	Droga lokalna	Droga lokalna	-	
23	Osoblaha	Pomorzowiczki	II/457	I/34	do 3,5 t	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Programu POWT RCz-RP 2007-2013.

Największą długością dróg lokalnych zarządzanych przez samorząd powiatowy, wyróżnia się powiat głubczycki, który posiada ponad 300 km szos. Z kolei największy kilometr dróg gminnych ma miejsce w gminach powiatu głubczyckiego oraz Wodzisławiu Śląskim i Gorzycach.

Tabela 35 – Drogi gminne wg lokalizacji w km - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Jednostka terytorialna	Zamiejskie	W granicach administracyjnych miast
1	Baborów	68	11
2	Branice	76	0
3	Gaszowice	0	64
4	Głubczyce	137	23
5	Gorzyce	115	0
6	Jejkowice	20	0
7	Kietrz	36,2	12,30
8	Kornowac	26	0

9	Krzanowice	18	13
10	Krzyżanowice	84	0
11	Kuźnia Raciborska	42	16
12	Lubomia	35	0
13	Lyski	55	0
14	Markłowice	44	0
15	Mszana	38,5	0
16	Nędza	50	0
17	Pietrowice Wielkie	46	0
18	Pszów	0	24
19	Racibórz	0	118
20	Rudnik	21	0
21	Świerklany	73	0
22	Wodzisław Śląski	0	ok 76 km drogi gminne publiczne ok 56 km drogi gminne wewnętrzne

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z gmin

Tabela 36 – Drogi powiatowe wg lokalizacji w km (stan na rok 2017)

Jednostka terytorialna	o nawierzchni twardej	o nawierzchni twardej ulepszonej	o nawierzchni gruntowej
Powiat głubczycki	332	331	5
Powiat raciborski	164	160	6
Powiat rybnicki	107	106	0
Powiat wodzisławski	202	199	2

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

O znaczeniu poszczególnych dróg świadczy występujące na nich natężenie ruchu. Natężenie ruchu na autostradzie A1 maleje w kierunku granicy państwa. Na odcinku przebiegającym przez Świerklany to przeszło 15 tys. pojazdów na dobę, w Mszanej 11 tys. pojazdów, a na odcinku Gorzycki – granica państwa jest to 9 tys. Największe natężenie ruchu odnotowano na DK78 w obrębie Wodzisławia Śląskiego, gdzie przekracza poziom 16 tys., maleje szczególnie w kierunku granicy państwa, gdzie wynosi 2,5 tys. pojazdów. Natężenie ruchu na DK45 relacji Krzyżanowice-Racibórz-Opole największe jest w granicach Raciborza i wynosi 7-8 tys. pojazdów na dobę. Na pozostałych odcinkach jest jeszcze niższe i wynosi do 5 tys. pojazdów. Jeszcze niższe natężenie ruchu występuje na drodze DK38, które na większości odcinków wynosi od 2,5-4,2 tys. pojazdów na dobę. Najbardziej obciążony odcinek obejmuje fragment w granicach miasta Głubczyce i przekracza poziom 9 tys. pojazdów.

Największe natężenie ruchu w obrębie Euroregionu Silesia odnotowano na DW935 w obrębie Raciborza, gdzie przekracza 18 tys. pojazdów na dobę. Drugi w kolejności odcinek to DW933 w granicach Wodzisławia Śląskiego w kierunku na Rydułtowy, gdzie natężenie ruchu przekracza 16 tys. pojazdów na dobę.

Okazuje się, że największe odcinkowo natężenie ruchu występuje nie na drogach krajowych a wojewódzkich, co wskazuje na przewagę ruchu lokalnego i subregionalnego, nad ruchem tranzytowym. Na rozkład ruchu wyraźny wpływ wywarło oddanie autostrady A1. W konsekwencji tego na DK78 zmalał o prawie połowę ruch samochodów ciężarowych.

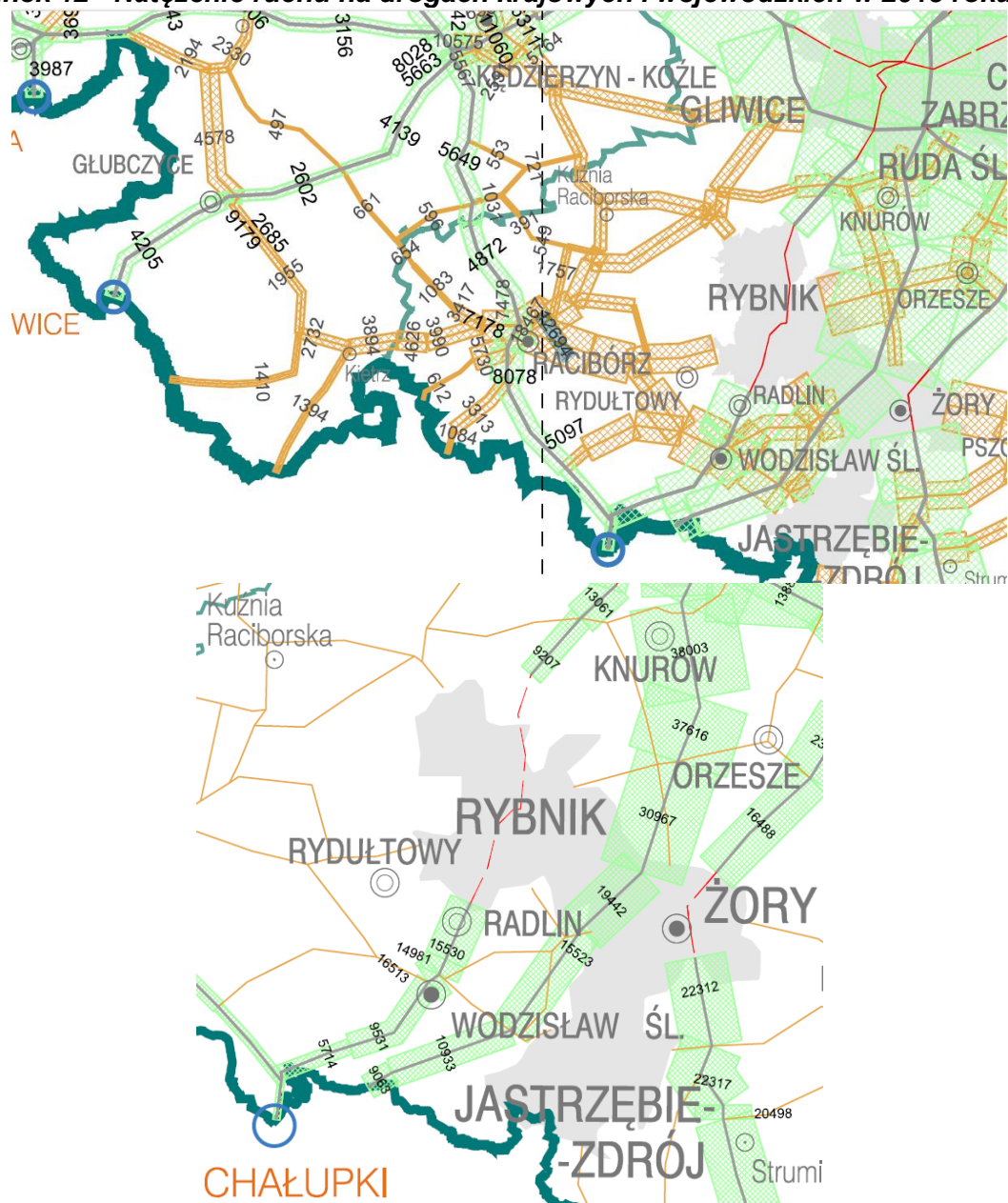
Tabela 37 – Struktura natężenia ruchu drogowego na odcinkach, na których natężenie ruchu przekracza 10000 pojazdów na 24h, stan na lata 2000, 2005, 2010, 2015

Droga	Rok	ciężkie pojazdy silnikowe	samochody osobowe i dostawcze	pojazdy jednośladowe	natężenie ruchu łącznie
DK 78 GORZYCE-WODZISŁAW DW 933	2015	391	8 518	107	9 531
	2010	779	9 670	107	10 562
	2005	513	8 289	35	8 846
	2000	523	5 390	54	6 015
DK 78 933 WODZISŁAW – RYBNIK	2015	886	13 525	151	15 530
	2010	1 478	15 080	140	16 734
	2005	932	13 326	43	14 330

	2000	1 056	12 960	42	14 086
DW 935 RACIBÓRZ (DK 45) – RACIBÓRZ (DW 919)	2015	831	16 140	222	18 467
	2010	832	16 635	195	17 697
	2005	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	2000	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
DW 935 RACIBÓRZ (DW 919) – KORNOWAC	2015	414	8 969	121	10 089
	2010	514	10 037	128	10 700
	2005	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	2000	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródło: www.gddkia.gov.pl

Rysunek 12 - Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku

Źródło: https://www.gddkia.gov.pl/userfiles/articles/g/generalny-pomiar-ruchu-w2015_15598//SYNTEZA/MAPA_SDRR2015_DK_DW.pdf

3.4.2 Transport kolejowy

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Informacje wprowadzające

Transport kolejowy w Republice Czeskiej leży w gestii Ministerstwa Transportu RCz. Zarządzaniem transportem kolejowym zajmuje się jednostka państwowa Zarząd Transportu Kolejowego (Správa železniční dopravní cesty, s. o.), której głównym zadaniem jest pełnienie funkcji właściciela kolei, zapewnienie użytkowania, przejezdności, modernizacji i rozwoju kolei. Transport kolejowy w Republice Czeskiej obsługuje kilka spółek przewozowych. Do najważniejszych przewoźników w zakresie ruchu pasażerskiego należą České dráhy, a.s., LEO Expres a.s. i RegioJet a.s. Jednym z najważniejszych przewoźników w ramach towarowego transportu kolejowego jest przede wszystkim ČD Cargo, a.s.

Główne ciągi kolejowe w Republice Czeskiej tworzą 4 korytarze kolejowe. Przez kraj morawsko-śląski prowadzą trasy dwóch korytarzy kolejowych:

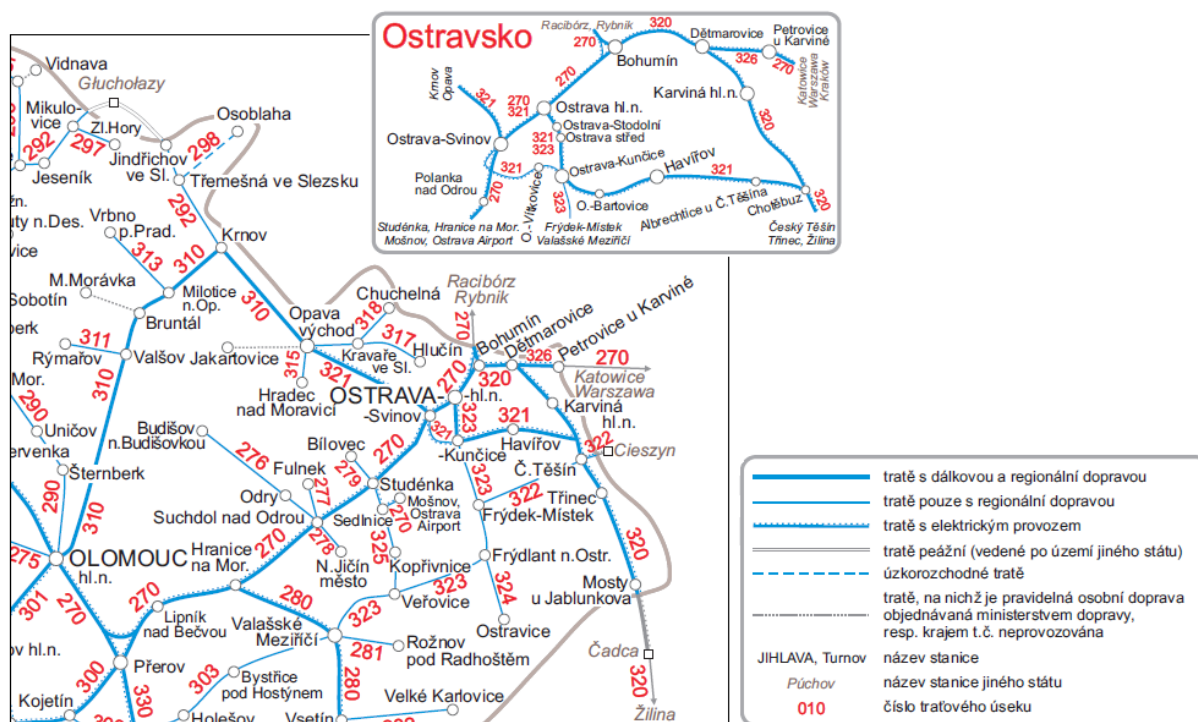
- II korytarz kolejowy => Słowacja – Břeclav – Přerov – Ostrava – Polska (Petrovice u Karviné),
- III korytarz kolejowy => Niemcy – Plzeň – Praha – Olomouc – Ostrava – Słowacja (Mosty u Jablunkova).

Korytarze te łączą się z siecią regionalnych linii kolejowych, zapewniającą obsługę całego kraju morawsko-śląskiego (patrz mapa sieci kolejowej). Najważniejszymi węzłami kolejowymi w kraju morawsko-śląskim są stacje Ostrava-Svinov oraz Opava-východ. Połączenia czeskiej części Euroregionu Silesia z Pragą z Ostravy obsługuje trzech przewoźników poprzez bezpośrednie połączenia kilka razy dziennie (3-4 godziny jazdy).

Większość linii kolejowych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia nie jest zelektryfikowana. Zelektryfikowane są tylko trzy główne linie, tj. linia nr 270 z Olomouca do Ostravy i Bohumína, linia nr 321 z Českého Těšína do Opavy východ oraz linia nr 323 Ostrava hlavní nádraží - Hostašovice adm.hr. VÚSC. Pozostałe linie są przeznaczone tylko dla pociągów motorowych, np. linia nr 276 Suchdol nad Odrou – Budišov nad Budišovkou, linia nr 277 Suchdol nad Odrou – Fulnek, linia nr 278 Suchdol nad Odrou – Nový Jičín město, linia nr 279 Studénka – Bílovec, linia nr 310 Dětfichov n. B. adm.hr. VÚSC – Opava východ, linia nr 315 Opava východ – Hradec nad Moravicí, linia nr 317 Opava východ – Hlučín oraz linia nr 318 Kravaře ve Slezsku – Chuchelná.

Z poniższej mapy wynika, że na terenie Euroregionu Silesia nie ma obecnie żadnego bezpośredniego połączenia kolejowego z polską stroną, które istniało w przeszłości. Istnieją jednak możliwości podróżowania koleją z terenu czeskiej części Euroregionu Silesia bez przesiadania do Polski, np. na trasie Praha – Ostrava Svinov – Ostrava hlavní nádraží – Bohumín – Chałupki – Rybnik – Katowice – Warszawa.

Rysunek 13 - Mapa sieci kolejowej w kraju morawsko-śląskim

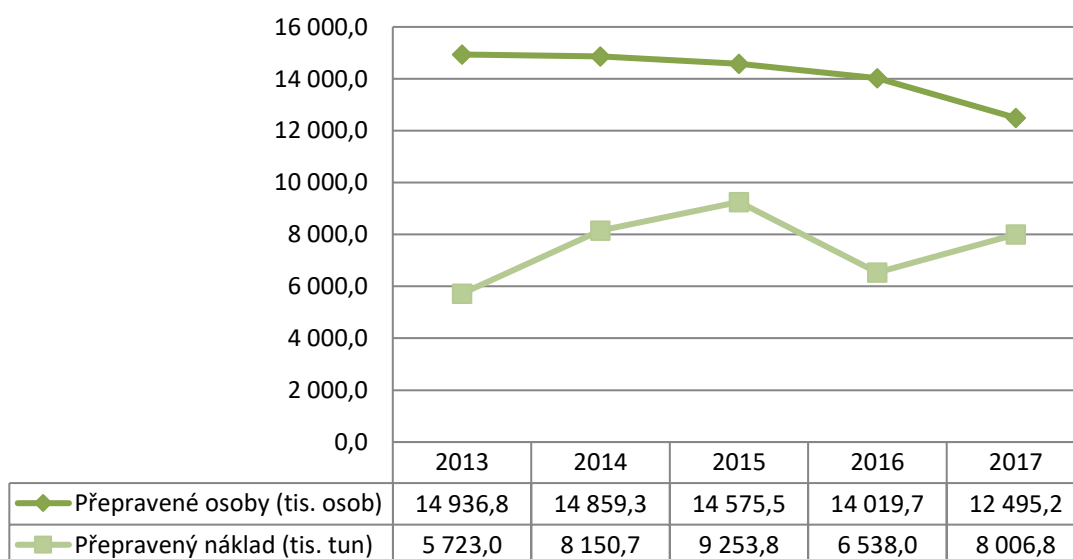

Źródło: Železniční mapy ČR [Mapy kolejowe RCZ], Mapa zveřejněná v knižním jízdním řádu [Mapa umieszczona w książkowym rozkładzie jazdy], <http://www.szdc.cz/o-nas/zeleznicni-mapy-cr.html>

Statystyki ruchu kolejowego

Transport kolejowy jest bardzo popularną formą zbiorowej komunikacji publicznej. Poniższy wykres przedstawia dynamikę zmian liczby osób korzystających z kolei w kraju morawsko-śląskim. Liczba podróżnych w poszczególnych latach maleje, ale długoterminowo utrzymuje się średnio na poziomie około 14 mln podróżnych na rok.

Wykres 1 – Dynamika zmian liczby podróżnych (w tys.) oraz przewożonych ładunków (tys. ton) koleją w kraju morawsko-śląskim za rok

Źródło: roczniki transportu, opracowanie własne

Na wykresie przedstawiono także dynamikę zmian ilości ładunków przewożonych koleją. W poszczególnych latach masa ogólnych przewożonych ładunków ulegała zmianom, niemniej jednak w perspektywie długoterminowej można zaobserwować lekko rosnący trend wielkości przewozów towarowych.

Modernizacja dróg kolejowych

Dnia 5.11.2013 r. podpisano Memorandum w sprawie współpracy w zakresie obsługi transportowej i rozwoju infrastruktury kolejowej w kraju morawsko-śląskim w celu tworzenia perspektywicznego systemu transportowego z dużym udziałem transportu kolejowego, a tym samym poprawy jakości obsługi transportowej w regionie z naciskiem na jej gospodarność, bezpieczeństwo i przyjazny charakter dla środowiska, w szczególności powietrza. Sygnatariusze memorandum uzgodnili współpracę w zakresie wybranych przedsięwzięć zasadniczych dla rozwoju obsługi transportowej i kolejowej infrastruktury transportowej realizowanych od 2014 roku, wśród których dla czeskiej części Euroregionu Silesia wpisano poniższe projekty: Optymalizacja linii Ostrava – Frýdek – Místek, Modernizacja węzła Ostrava oraz Modernizacja i elektryfikacja linii kolejowej Opava – Krnov – Olomouc.¹⁵

Na bieżąco modernizowane są drogi kolejowe na terenie całej Republiki Czeskiej; na terenie czeskiej strony Euroregionu Silesia i w jego najbliższej okolicy były lub są realizowane bądź przygotowywane do realizacji poniższe inwestycje:

W grudniu 2013 roku zakończono realizację inwestycji **Rekonstrukce a zkapacitnění trati Studénka – Mošnov [Rekonstrukcja i poprawa parametrów linii Studénka – Mošnov]**. Stworzono warunki dla kolejnej inwestycji, która związana jest z budową **połączenia kolejowego do lotniska Mošnov**. Inwestycję oddano do użytku o rok później, czyli w grudniu 2014 roku. Dzięki temu znacząco poprawiła się dostępność transportowa lotniska a znaczenie międzynarodowego lotniska im. Leoša Janáčka Ostrava na rynku lotnisk regionalnych znacznie wzrosło. Ponadto stworzono warunki dla dalszego rozwoju gospodarczego w okolicy lotniska, choćby połączenia ze strefą przemysłową Mošnov i przyszłymi strefami logistycznymi i handlowymi¹⁶.

W kwietniu 2017 roku zakończono **modernizację linii Opava – Krnov**. W ramach modernizacji wyremontowano tory kolejowe, perony, mosty kolejowe, stacje i przejazdy oraz zmodernizowano urządzenia zabezpieczające. Na wyremontowanej linii pociągi mogą jeździć z większą prędkością, do 120 kilometrów na godzinę. Linia ta nie została jednak zelektryfikowana. Elektryfikacja planowana jest w horyzoncie długoterminowym¹⁷.

W czerwcu 2017 roku zakończono projekt **Revitalizace trati Opava-východ – Olomouc [Rewitalizacja linii Opava-východ – Olomouc]**. Na odcinku pomiędzy stacją Krnov i stacją Opava východ projekt przyczynił się do poprawy komfortu jazdy, zwiększenia prędkości drogowej, podniesienia bezpieczeństwa na przejazdach kolejowych. Ponadto zmodernizowano dworce i stacje kolejowe pod kątem obecnych i przyszłych wymagań organów zamawiających przewozy pasażerskie. Komfort podróży podniesiono poprzez budowę nowych zadaszeń peronów i zdalne sterowanie całego odcinka¹⁸.

Zmiany o zasadniczym charakterze zaprojektowane i przygotowane do realizacji w infrastrukturze kolejowej zawarte są przede wszystkim w dwóch dokumentach:

- Studium wykonalności „Beskydy“ obejmujące elektryfikację i modernizację linii Ostrava

¹⁵ Źródło: Memorandum o spolupráci při řešení dopravní obslužnosti a rozvoji železniční infrastruktury v MSK, <https://www.msk.cz/cz/doprava/rozvoj-zeleznicni-infrastruktury-55339/>

¹⁶ Źródło: <https://www.msk.cz/cz/investice/kolejove-napojeni-letiste-leose-janacka-ostava-67199/>

¹⁷ Źródło: <https://polar.cz/zpravy/opavsko/opava/1100006747/oprava-zel-trati-opava--krnov-dokoncena>, <https://www.denik.cz/moravskoslezsky-kraj/trat-z-krnova-do-opavy-ceka-velmi-dlouha-vyluka-20160117-blwd.html>

¹⁸ Źródło: http://www.szdc.cz/modernizace-drahy/prehled-projektu.html?district=t&EU_contribution=all&programme=all&total_costs=all&building=all&state=all&corridor=all

- Valašské Meziříčí, Frýdek-Místek - Český Těšín, Frýdlant nad Ostravicí - Ostravice oraz Sedlnice – Veřovice
- Studium wykonalności „Uzel Ostrava“ obejmujące modernizację odcinka Ostrava hl.n. – Ostrava-Svinov.

Kolejne cele w zakresie transportu kolejowego na terenie kraju morawsko-śląskiego obejmują podniesienie prędkości eksploatacyjnej i rozkładowej na wybranych liniach kolejowych poprzez przebudowę, elektryfikację i zabezpieczenia ruchu. Wśród wybranych linii biegnących przez czeską część Euroregionu Silesia są przykładowo poniższe linie:

- linia 276 (Suchdol nad Odrou – Budišov nad Budišovkou) – zwiększenie prędkości drogowej do 100 km/h,
- linia 277 (Suchdol nad Odrou – Fulnek) – zwiększenie prędkości drogowej do 100 km/h,
- linia 278 (Suchdol nad Odrou – Nový Jičín město) – zwiększenie prędkości drogowej do 80 km/h,
- linia 279 (Studénka – Bílovec) – zwiększenie prędkości drogowej do 80 km/h,
- linia 310 (część Opava východ – Moravský Beroun) – zwiększenie prędkości drogowej do 160 km/h,
- linia 315 (Opava východ – Hradec nad Moravicí) – zwiększenie prędkości drogowej do 80 km/h,
- linia 317 (Opava východ – Hlučín) – zwiększenie prędkości drogowej do 140 km/h,
- linia 318 (Kravaře ve Slezsku – Chuchelná) – zwiększenie prędkości drogowej do 80 km/h¹⁹.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Informacje wstępne

Transport kolejowy w Polsce znajduje się w gestii Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Ważnym organem w tym zakresie jest również podległy Ministerstwu Urząd Transportu Kolejowego (UTK). UTK (Urząd Transportu Kolejowego) jest organem regulacyjnym, właściwym w sprawach: regulacji rynku transportu kolejowego, licencjonowania transportu kolejowego, nadzoru technicznego nad eksploatacją i utrzymaniem linii kolejowych oraz pojazdów kolejowych, bezpieczeństwa ruchu kolejowego, nadzoru nad przestrzeganiem praw pasażerów w transporcie kolejowym, licencji i świadectw maszynistów. Większość linii kolejowych jest zarządzana przez należące do państwowych Polskich Kolei Państwowych przedsiębiorstwo PKP Polskie Linie Kolejowe, a głównymi przewoźnikami pasażerskimi wchodzące również w skład Grupy PKP – PKP Intercity oraz należące do samorządów województw Przewozy Regionalne.

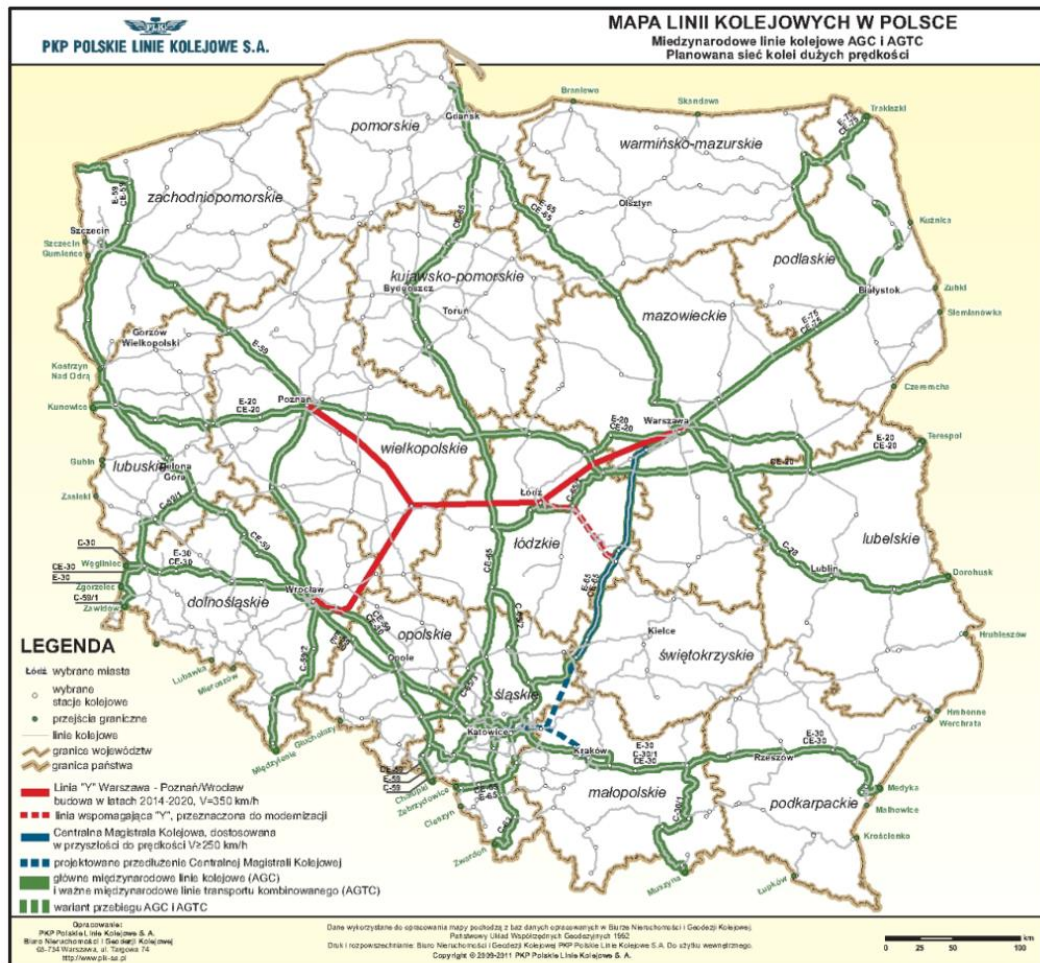
Aktualnie na rynku kolejowym w Polsce funkcjonuje ponad stu przewoźników kolejowych posiadających licencję na przewozy osób, rzeczy oraz udostępnianie pojazdów trakcyjnych.

Przez terytorium Polski przebiegają paneuropejskie korytarze nr I (wraz z odgałęzieniem IA), II, III i VI.

- KORYTARZ PANEUROPEJSKI NR I - Helsinki – Ryga – Kowno – Warszawa (z odgałęzieniem IA: Ryga – Kaliningrad – Gdańsk).
- KORYTARZ PANEUROPEJSKI NR II – Europa Zachodnia, Rosja, kraje Azji Wschodniej.
- KORYTARZ PANEUROPEJSKI NR III – Berlin, Drezno, Zgorzelec, Wrocław, Opole, Katowice, Kraków, Lwów, Kijów.
- KORYTARZ PANEUROPEJSKI NR VI – Gdańsk, Warszawa, Zilina, Brno, Bratysława, Wiedeń, Triest, Wenecja, Bolonia.

¹⁹ Źródło: *Plán dopravní obslužnosti území Moravskoslezského kraje na období 2017 – 2021*, https://www.msk.cz/assets/doprava/plan-dopravni-obslužnosti-uzemi-moravskoslezského-kraje-na-období-2017-_-2021.pdf

Rysunek 14 – Mapa linii kolejowych w Polsce, Międzynarodowe linie AGC, AGTC

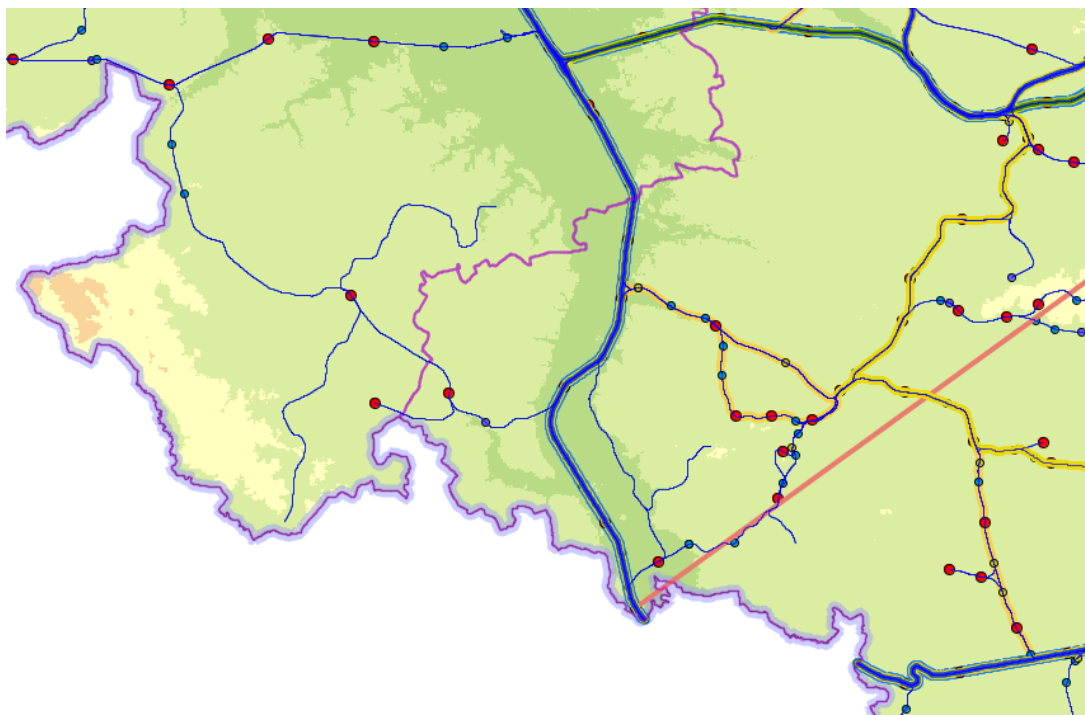
Źródło: <http://www.plk-sa.pl/linie-kolejowe/siec-linii-kolejowych-w-polsce/mapy/>

Przez obszar województwa śląskiego przebiegają historycznie ukształtowane ważne szlaki kolejowe o kierunku północ-południe i wschód-zachód, z czego trzy linie kolejowe magistralne zaliczane są do międzynarodowej sieci "E" (AGC):

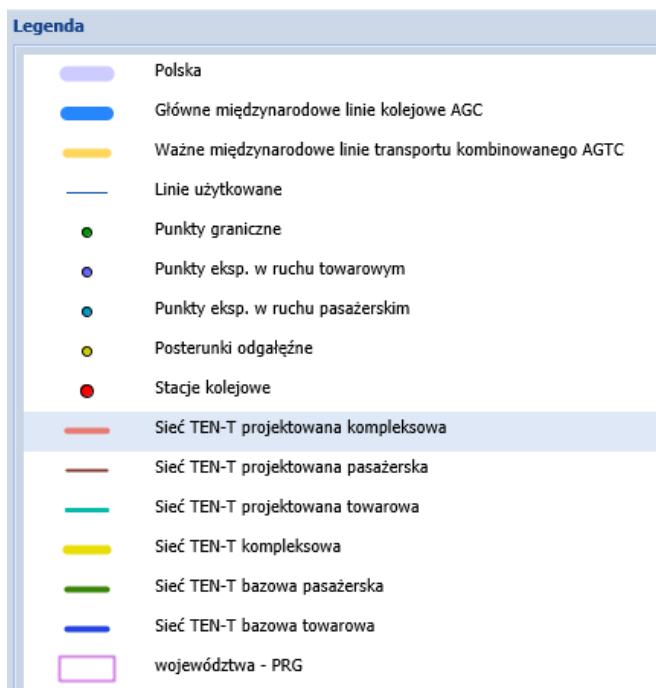
- E30 Drezno - Zgorzelec - Wrocław - Katowice - Kraków - Medyka - Lwów - Kijów – Moskwa
- E59 Malmö - Ystad - Świnoujście - Zielona Góra - Wrocław - Racibórz – Chałupki
- E65 Gdynia - Warszawa - Katowice - Zebrzydowice - Ostrawa – Wiedeń

Ze wspomnianymi korytarzami o paneuropejskim i międzynarodowym znaczeniu łączy się sieć linii o zasięgu regionalnym i lokalnym.

Rysunek 15 – Mapa linii kolejowych w Euroregionie Silesia

<http://mapa.plk-sa.pl/>

Osią systemu kolejowego w Euroregionie jest linia biegnąca z Opola przez Racibórz w kierunku granicy. Lokalnie siatka linii kolejowych rozwinięta jest szczególnie pomiędzy Wodzisławem Śląskim, Raciborzem a Rybnikiem. Znacznie mniejsza gęstość linii kolejowych oraz stacji występuje w obrębie powiatu głubczyckiego.

3.4.3 Komunikacja publiczna

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Komunikację publiczną można podzielić według dwóch punktów widzenia: pod względem środków transportu oraz pod względem obsługiwanego obszaru. Z punktu widzenia środków transportu na terenie Euroregionu Silesia po czeskiej stronie rozróżnić można transport kolejowy, autobusowy, trolejbusowy oraz tramwajowy. Pod względem obszaru można komunikację publiczną podzielić na miejską komunikację zbiorową oraz międzymiastową komunikację zbiorową, przy czym różnica pomiędzy tymi typami wynika już z nazwy, tzn. miejska komunikacja zbiorowa zapewnia obsługę danego miasta lub jego najbliższych okolic, natomiast międzymiastowa komunikacja zbiorowa zapewnia połączenia pomiędzy gminami i miastami.

Miejska komunikacja zbiorowa po czeskiej stronie Euroregionu Silesia funkcjonuje w miastach Opava, Ostrava i Nový Jičín. Miejska komunikacja zbiorowa Opava i Ostrava zapewnia obsługę transportową także poza terenem miast do sąsiednich miejscowości. W pozostałych gminach i miastach funkcjonuje międzymiastowa komunikacja zbiorowa.

Miejska komunikacja zbiorowa Opava

Komunikację obsługuje spółka Městský dopravní podnik Opava, a.s. Mieszkańcy mogą korzystać z komunikacji autobusowej i trolejbusowej. Na terenie miasta znajduje się 26 linii, w tym 15 autobusowych i 11 trolejbusowych. Średni odstęp czasu między poszczególnymi kursami na konkretnych liniach wynosi od 20 do 30 minut.

Miejska komunikacja zbiorowa Ostrava

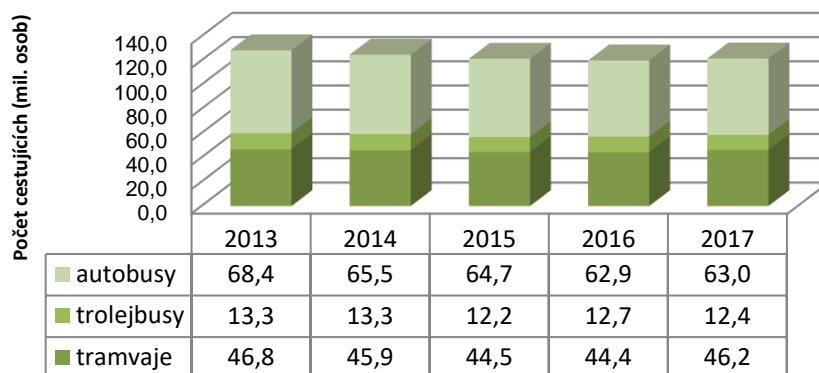
Komunikację obsługuje spółka Dopravní podnik Ostrava a.s. Mieszkańcy mogą korzystać z 55 linii autobusowych, 17 linii tramwajowych i 12 linii trolejbusowych. Średni odstęp czasu między poszczególnymi kursami na konkretnych liniach wynosi od 10 do 20 minut.

Miejska komunikacja zbiorowa Nový Jičín

Komunikację obsługuje firma ARRIVA MORAVA. Mieszkańcy mogą korzystać z 4 linii autobusowych. Średni odstęp czasu między poszczególnymi kursami na konkretnych liniach wynosi 60 minut.

Poniższy wykres przedstawia dynamikę zmian liczby pasażerów korzystających z miejskiej komunikacji zbiorowej w kraju morawsko-śląskim. Z wykresu wynika malejący trend liczby podróżnych. W 2013 roku łączna liczba osób podróżujących miejską komunikacją zbiorową w kraju morawsko-śląskim wyniosła 128,4 mln osób. W następnych latach ogólna liczba podróżnych malała, aż do 2016 roku, gdy łączna liczba osób podróżujących miejską komunikacją zbiorową była najniższa, wynosząc ok. 120 mln osób. W 2017 roku łączna liczba podróżnych wzrosła do 121,6 mln osób. Liczby osób podróżujących tramwajami i trolejbusami ujęte są w danych statystycznych dotyczących tylko miast Opava i Ostrava.

Wykres 2 – Dynamika zmian liczby podróżnych korzystających z miejskiej komunikacji zbiorowej w kraju morawsko-śląskim (mln osób) za rok

Źródło: roczniki transportu, opracowanie własne

Międzymiastową komunikację zbiorową obsługuje po czeskiej stronie Euroregionu Silesia kilku przewoźników. Przede wszystkim jest to spółka Arriva Morava a.s., TQM holding s.r.o. oraz spółki ČSAD Frýdek-Místek a.s., ČSAD Karviná a.s., ČSAD Havířov a.s., ČSAD Vsetín a.s., które zapewniają połączenia innych regionów z Ostravą. Dopravní podnik Ostrava a.s. i Městský dopravní podnik Opava a.s. oprócz miejskiej komunikacji zbiorowej zapewniają także międzymiastowe połączenia z okolicznymi miejscowościami.

Zintegrowany system komunikacji

Na terenie kraju morawsko-śląskiego w 1995 roku powstał Zintegrowany System Komunikacji Kraju Morawsko-Śląskiego [Integrovaný dopravní systém Moravskoslezského kraje] (dalej „ODIS“). ODIS można scharakteryzować za pośrednictwem poniższych danych:

- włączonych jest 300 gmin, tj. wszystkie gminy z terenu kraju morawsko-śląskiego,
- włączonych jest 13 przewoźników,
- system tworzy 490 linii.

ODIS to ogólna forma organizacji transportu oparta na jednolitej taryfie, jednolitych warunkach przewozowych, jednolitym podejściu do koordynacji rozkładów jazdy oraz skoordynowanej ofercie kilku przewoźników, zapewniającej obsługę transportową na danym terenie. ODIS obejmuje komunikację kolejową oraz międzymiastową i miejską komunikację zbiorową.

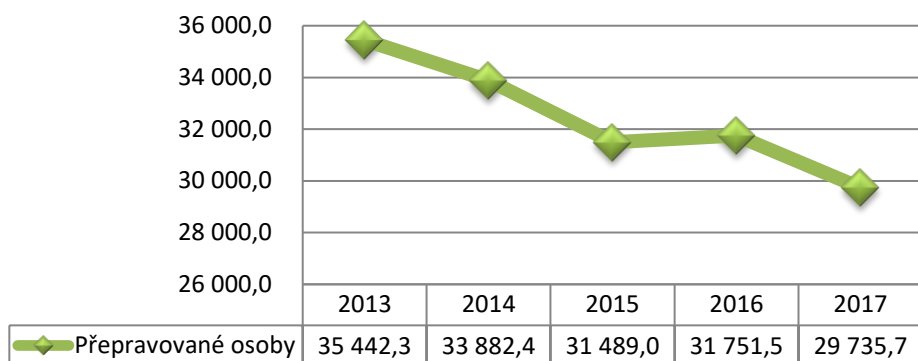
Komunikacja autobusowa

Komunikacja autobusowa jest bardzo popularną formą zbiorowej komunikacji publicznej. Poniższy wykres przedstawia dynamikę zmian liczby podróżnych w kraju morawsko-śląskim. Liczba podróżnych w poszczególnych latach jest różna, natomiast w perspektywie długoterminowej widoczny jest trend spadkowy. Przeciętna liczba podróżnych wynosi 32,4 mln osób.

Wszystkie gminy członkowskie na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia mają publiczną komunikację autobusową, natomiast komunikacja kolejowa ograniczona jest przebiegiem linii kolejowych. Wszystkie gminy są także włączone w ODIS.

Ponadto istnieje bezpośrednie połączenie autobusowe (bez przesiadki) z polską częścią Euroregionu Silesia, np. Ostrava, Svinov – Bohumín – Dolní Lutyně (RCz) – (RP) Gorzyczki – Rybnik - Gliwice – Katowice, Airport.

Wykres 3 – Dynamika liczby podróżujących (tys. osób) publiczną komunikacją autobusową w kraju morawsko-śląskim w latach 2013-2017

Źródło: roczniki transportu, opracowanie własne

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Informacje wstępne

W Polsce podstawowe kwestie dotyczące publicznego transportu zbiorowego reguluje ustawa z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym. Transport publiczny w polskiej części Euroregionu Silesia występuje w formie połączeń kolejowych oraz komunikacji autobusowej. Na obszarze pogranicza transport kolejowy nie należy do kluczowych środków komunikacji (szczególnie po stronie polskiej), choć gęstość sieci kolejowej w woj. śląskim oraz opolskim należy do najgęstszych w kraju (pierwsze i drugie miejsce wśród wszystkich polskich województw). Główną rolę w zakresie publicznych środków transportu w polskiej części Euroregionu Silesia odgrywa publiczna komunikacja autobusowa.

W Euroregionie Silesia znajduje się tylko jedno kolejowe miejsce przekraczania granicy (Bohumin – Chałupki), które ma szczególnie istotne znaczenie dla transportu towarowego pomiędzy Polską a Republiką Czeską.

Wspólne, transgraniczne połączenia autobusowe na obszarze Euroregionu praktycznie nie istnieją. Głównym powodem takiego stanu rzeczy jest to, iż transport autobusowy w RCz oraz Polsce znajduje się w gestii jednostek samorządu terytorialnego różnych szczebli (w RCz są to urzędy krajskie – poziom regionalny, w Polsce natomiast powiaty we współpracy z gminami). Na przedmiotowym obszarze brak jest jakichkolwiek rozwiązań systemowych np. w zakresie wspólnych biletów, koordynacji rozkładów jazdy itp. Czas dojazdu pomiędzy głównymi ośrodkami miejskimi (np. na poziomie miast powiatowych) po obu stronach granicy sięga w większości kilku godzin, co wynika z braku wspólnej polityki transportowej. Stan ten ma bardzo negatywny wpływ na tworzenie i wspieranie rozwoju transgranicznego regionu funkcjonalnego (np. w zakresie tworzenia potencjałów rozwoju wspólnego rynku pracy, edukacji itp.).

Na obszarze wszystkich polskich gmin Euroregionu Silesia występowała zorganizowana komunikacja autobusowa. Liczba powiązań wskazuje na stosunkowo dobre skomunikowanie z Raciborzem oraz Rybnikiem. System wykazuje bardzo niski poziom powiązań transgranicznych, a jedynym ośrodkiem posiadającym połączenia z Ostrową i Opawą jest Wodzisław Śląski.

Tabela 38 – Stan połączeń komunikacji transportu publicznego - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Jednostka terytorialna	Transport autobusowy	Transport kolejowy	Bezpośrednie połączenie				Ilość bezpośrednich połączeń przypadających na dzień roboczy w jednym kierunku (liczba połączeń na 24 godziny)			
				Opava	Ostrava	Racibórz	Rybnik	Opava	Ostrava	Racibórz	Rybnik
1	Baborów	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	12	0
2	Branice	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	2	0
3	Gaszowice	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	0	0	14	14 +36
4	Głubczyce	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	15	0
5	Gorzyce	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	2	0
6	Jejkowice	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	0	0	10	0
7	Kietrz	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	17	0
8	Kornowac	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	tak	0	0	6	2
9	Krzanowice	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	4+16*	0
10	Krzyżanowice	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	4+11*	0
11	Kuźnia Raciborska	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	5+20*	0
12	Lubomia	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	20	0
13	Lyski	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	0	0	13 +14**	11 +17 +13 ***
14	Markłowice	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	0	0	0	2
15	Mszana	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	0	0	0	0
16	Nędza	TAK	TAK	NIE	NIE	TAK	TAK	0	0	11	5
17	Pietrowice Wielkie	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	26	0
18	Pszów	TAK	NIE	NIE		TAK	TAK	0	0	17	11
19	Racibórz	TAK	TAK	NIE	NIE	x	TAK	0	0	x	6
20	Rudnik	TAK	NIE	NIE	NIE	TAK	NIE	0	0	10	0
21	Świerklany	TAK	NIE	NIE	NIE	NIE	TAK	0	0	0	5
22	Wodzisław Śląski	TAK	TAK	TA K	TAK	TAK	TAK	1	4	25	31+ 29*

Źródło: własne na podstawie informacji z gmin oraz GUS (Bank Danych Lokalnych)

* Połączenia kolejowe + autobusowe

** Sumina - Racibórz - 14 połączeń kolejowych

***11–Lyski, 17-Zwonowice (autobus) + Sumina-Rybnik 13 połączeń kolejowych

3.4.4 Transport rowerowy

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Transport rowerowy należy po czeskiej stronie do popularnych form zarówno uprawiania sportu, jak i przemieszczania się. Na rozwój transportu rowerowego wpływa także szeroko zakrojona budowa i modernizacja infrastruktury rowerowej. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia, który odpowiedni jest do uprawiania jazdy na rowerze dzięki łagodnemu ukształtowaniu terenu, zbudowano szeroką sieć tej infrastruktury, czy to w postaci oddzielonych pasów dla ruchu rowerowego przede wszystkim w miastach, czy też w postaci zrekonstruowanych albo nowo zbudowanych ścieżek rowerowych wyposażonych w oznakowanie i niezbędne elementy drobnej architektury.

Rysunek 16 – Mapa krajowych szlaków dalekobieżnych (na dzień 1.01.2013)

Przez teren czeskiej części Euroregionu Silesia prowadzi dobudowany szlak rowerowy nr 8 (dawniej nr 55) "Slezská magistrála" [Magistrála Śląska]. Przez Euroregion Silesia będzie także szlak rowerowy, który stanowi część transeuropejskiej sieci EuroVelo. To szlak EV4 prowadzący z miasta Roscoff (Francja) do Kijowa (Ukraina). Na terenie euroregionu szlak ten oznaczony nr. 5 będzie biegł przez Ostrawę, Hlučín i Hať w kierunku Polski.

Źródło: <http://www.cyklodoprava.cz/file/mapa-narodnich-dalkovych-tras-v-cr/>

W poniższej tabeli przedstawiono ważne szlaki rowerowe na terenie Euroregionu Silesia.

Tabela 39 – Opis europejskich, głównych i ponadregionalnych szlaków rowerowych i tras okólnych (pętli) biegnących przez teren czeskiej części Euroregionu Silesia

Nazwa szlaku	Oznakowanie szlaku	Przebieg trasy:	Długość szlaku w km
Szlak Bursztynowy	nr 5, EuroVelo 4	Hať (CLO) - Hlučín - Ostrava Svinov - Polanka nad Odrou - Nová Horka - Kunín - Starý Jičín - Palačov - Teplice nad Bečvou - Přerov - Olomouc - Plumlov - Ostrava u Macochy - Brno - Židlochovice - Hevlín (CLO)	303 km, z tego 70,5 km w kraju morawsko-śląskim
Slezská magistrála (część) [Magistrála Śląska (część)]	nr 55 i nr 56	Rejvíz (kraj morawsko-śląski/kraj ołomuniecki) - Drakov - Heřmanovice - Holčovice - Město Albrechtice - Krnov - Úvalno - Skrochovice - Holasovice - Opava - szlak rowerowy nr 56: - Bohumín - Orlová - Havířov - Horní Budovice - Těrlicko - Český Těšín (CZ/PL)	110
Radegast Cyklotrack Opava (specjalny szlak okólny)		Opava - Hlavnice - Hradec nad Mor. - Raduň - Kravaře - Malé Hoštice - Opava	80,1
Radegast Cyklotrack Slezsko (specjalny szlak okólny)		Studénka - Nová Horka - Albrechtický - Jistebník - Polanka nad Odrou - Ostrava - Třebovice - Plesná - Dobroslavice - Velká Polom - Horní Lhota - Čavisov - Klimkovice - Lubojaty - Bílovec - Velké Albrechtice - Studénka	88,3
Prajzská cesta	6092	Opava - Chlebičov - Chuchelná - Bělá - Píšť/Owsiszczce (CZ/PL)	26
Palackého stezka im. Palackiego]	6175 (bez specjalnego oznakowania)	Kunín - Šenov u Nového Jičína - Nový Jičín - Kojetín - Hostašovice	15

Źródło: *Koncepcja Rozwoju Transportu Rowerowego, opracowanie własne*

Wymienione szlaki rowerowe uzupełniają gęstą sieć lokalnych szlaków rowerowych, czyli szlaków rowerowych 4. klasy.

Połączenie szlaków między RP i RCz

Na terenie Euroregionu Silesia znajduje się kilka szlaków rowerowych, połączonych po obu stronach granicy. Dotyczy to poniższych szlaków (podano tylko miejsce przejazdu przez granicę):

Úvalno (RCz) – Branice (RP)	Opava (RCz) – Pilszcz (RP)
Vávrovice (RCz) – Wiechowice (RP)	Oldříšov (RCz) – Pilszcz (RP)
Hněvošice (RCz) – Šciborzyce Wielkie (RP)	Chuchelná (RCz) – Krzanowice (RP)
Pętla Sudický okruh – Połączenie szlaku rowerowego nr 6153 na terenie RCz i szlaku rowerowego nr C2 na terenie Polski.	Píšť (RCz) – Owsiszczce (RP)
Třebom (RCz) – Gródczanki (RP)	Hať (RCz) – Tworków (RP)
Strahovice (RCz) – Krzanowice (RP)	Šilheřovice (RCz) – Chałupki (RP)

Obecnie są już opracowane lub przygotowane dokumentacje budowy wielu kolejnych transgranicznych ścieżek rowerowych. Dotyczy to np. projektu **Szlak Górnej Odry – Zielone Ścieżki Pogranicza** – uzupełnienie szlaku brakującymi odcinkami ścieżek na terenie poszczególnych gmin oraz projektu **Udostępnienie Odry i Olzy**, który ma przyczynić się do podniesienia jakości infrastruktury turystycznej, powstanie oznakowania i połączonej sieci szlaków rowerowych wraz z drobną infrastrukturą dla turystów (np. przechowalnie rowerów, tzw. cykloboxy, piknikowe miejsca wypoczynkowe z miejscem do grillowania, kosze na śmieci i tablice informacyjne).

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Informacje wstępne

Duże znaczenie dla rozwoju transportu rowerowego ma odpowiednio przygotowana, rozbudowywana i modernizowana infrastruktura rowerowa. Po polskiej stronie Euroregionu Silesia brak wysokich pasm górskich oraz bliskość dużych aglomeracji miejskich stwarza dobre warunki dla rozwoju turystyki rowerowej o charakterze rodzinnym.

Turystyka rowerowa należy po polskiej stronie Euroregionu Silesia do popularnych form spędzania wolnego czasu, uprawiania sportu. W mniejszym zaś stopniu służy do przemieszczania się (np. jako forma dojazdu do pracy, itp.).

Łącznie na terenie gmin Euroregionu Silesia długość ścieżek rowerowych wynosiła blisko 61 km. Najwięcej odcinków znajdowało się na terenie Raciborza i Krzanowic. W gminach tych odnotowano również największa gęstość, która dochodziła do poziomu 3600-3850 km na 10 tys. km². Najwięcej odcinków dróg rowerowych podlegało pod zarząd gmin.

Tabela 40 - Długość oraz gęstość ścieżek rowerowych w gminach Euroregionu Silesia w 2017 roku

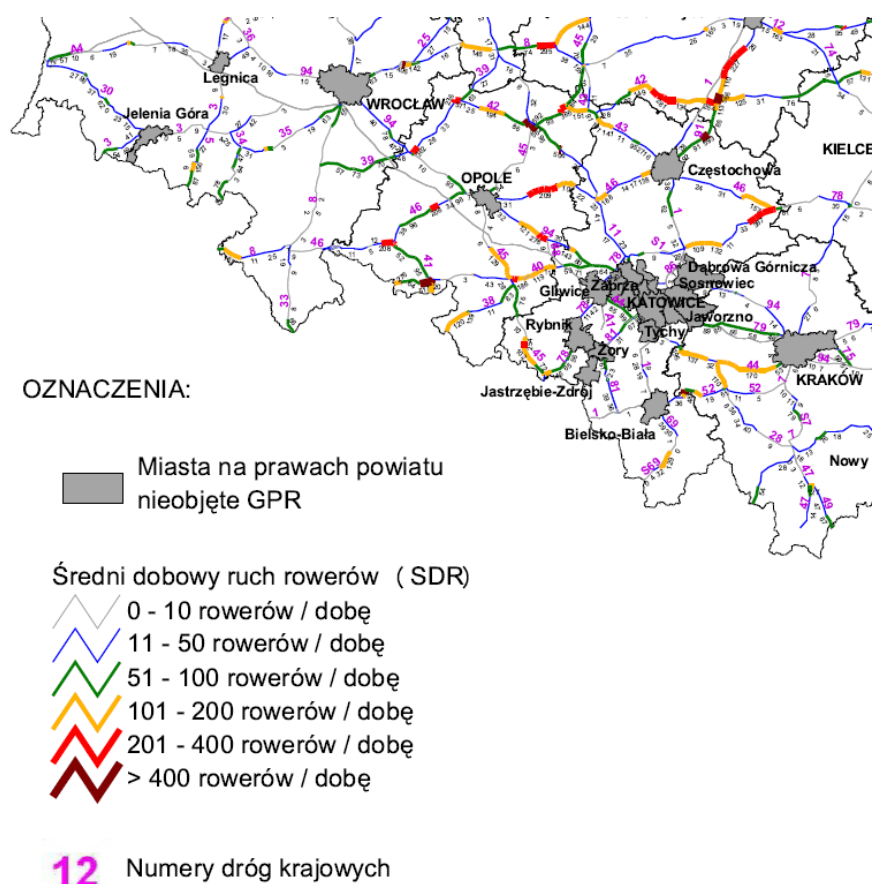
Gmina	ścieżki rowerowe (drogi dla rowerów) ogółem	będących pod zarządem			ścieżki rowerowe na 10 tys. km ²
		gminy	starostwa	urzędu marszałkowskieg o	
		[km]	[km]	[km]	
Głubczyce	2,1	0,0	0,0	2,1	71,3
Racibórz	28,9	22,7	6,2	0,0	3 852,8
Krzanowice	17,0	17,0	0,0	0,0	3 601,7
Krzyżanowice	0,3	0,3	0,0	0,0	43,0
Rudnik	1,4	0,0	1,4	0,0	189,5
Wodzisław Śląski	9,6	9,6	0,0	0,0	1 939,0
Gorzyce	1,6	0,0	1,6	0,0	247,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Nie ma kompleksowych danych dotyczących ruchu rowerowego w skali Polski. Wiele gmin w ogóle nie prowadzi pomiarów ruchu. Ponadto często pomiary ruchu klasyfikują ruch rowerowy jako "pojazdy inne" wraz z pojazdami zaprzęgowymi itp. Metodologia stosowanych w Polsce pomiarów ruchu najczęściej pomija ruch rowerowy odbywający się na chodnikach, na drogach rowerowych poza jezdnią i nieformalnych trasach poza pasem drogowym. Tym niemniej dostępne są dane wycinkowe, które mogą dać pewien obraz stanu ruchu rowerowego w Polsce. Najlepiej ruch rowerowy jest rozpoznany na drogach krajowych mimo, że jest on mniejszy niż na drogach gminnych czy powiatowych. Wynika to z faktu, że GDDKiA przeprowadza co 5 lat tzw. Generalny pomiar ruchu (GPR). Roczny cykl pomiarowy obejmował 11 okresów, w tym 9 okresów dziennych (w godz. 6-22) i 2 okresy nocne (godz. 22-6).

Według pomiarów przeprowadzonych przez GDDKiA w 2015 roku największe natężenie ruchu rowerów na drogach krajowych w Euroregionie Silesia występuje w Raciborzu na DK45. Na dobę przejeżdża tamtędy ponad 200 rowerów. Drugim odcinkiem o rekordowym natężeniu ruchu jest fragment DK38 w Głubczycach (180 rowerów na dobę), a następnie Głubczyce – granica państwa 109 pojazdów. Na najbardziej obciążonym fragmencie DK78 Zabełków-Gorzyce zanotowano ruch rowerów na poziomie przekraczającym 100 pojazdów na dobę. Ruch rowerów w ciągach dróg krajowych prawdopodobnie związany jest z przemieszczaniem się w mieszkańców w celach innych niż turystyczne. Należy go traktować jako element uzupełniający system transportu lokalnego. Zwiększony poziom ruchu rowerowego jest zjawiskiem pozytywnym, zmniejsza liczbę pojazdów spalinyowych na drogach i związaną z nią emisję zanieczyszczeń.

Rysunek 17 – Natężenie ruchu rowerowego na drogach krajowych wg GPR

Źródło: GDDKiA

W polskiej części Euroregionu, pomimo braku spektakularnych atrakcji turystycznych występują dobre warunki dla turystyki rowerowej, pieszej oraz konnej. Rola tras rowerowych o znaczeniu turystycznym jest znacznie większa, co potwierdza przebieg istotnych szlaków rowerowych. Przez obszar polskiej części Euroregionu przebiegają następujące trasy rowerowe:

TRASY MIĘDZYNARODOWE

- Trasa rowerowa R4: Europejska Trasa Rowerowa (ok. 4000 km).

TRASY PIERWSZORZĘDNE (GŁÓWNE)

- Trasa rowerowa nr 2 Y: (ok. 143 km).
- Trasa rowerowa nr 6 C: Trasa prowadząca szlakiem husarii polskiej (ok. 260 km).
- Trasa rowerowa nr 9 N: Trasa prowadząca doliną Odry (ok. 230 km).
- Trasa rowerowa nr 24 C: Pętla rowerowa Euroregionu „Śląsk Cieszyński” (ok. 120 km).
- Trasa rowerowa nr 34: N (ok. 95 km).
- Trasa rowerowa nr 8: Trasa prowadząca dolinami Wisły i Odry (ok. 380 km).
- Trasa rowerowa nr 69 S: Szlak Odry prawobrzeżny (ok. 200 km).

TRASY DRUGORZĘDNE

- Rejon Głubczyc (231-250)
- Rejon Wodzisławia (311-340)
- Rejon Raciborza (341-370)

3.4.5 Transport wodny

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się rzeki, zbiorniki, stawy i inne akweny wodne wykorzystywane jako element atrakcji turystycznych, np. w celu spływów, rejsów wycieczkowych, zażywania kąpieli, poznawania krajobrazu i zwierząt podczas wycieczek pieszych i rowerowych oraz wędkowania.

Najważniejszymi rzekami na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia są rzeka Odra i jej dopływ Opava, do której wpływa rzeka Moravice. Koło Vítkova do Odry wpływa rzeka Budišovka. Na terenie Ostravy do Odry wpływa Opava oraz Porubka i Ostravice. Wykorzystanie rzek w turystyce opisano w rozdziale 3.7.6 Turystyka wodna. Na rzece Moravicy znajduje się zbiornik Slezská Harta, wykorzystywany do celów przemysłowych, produkcji energii oraz celów rekreacyjnych. Odbývają się tu także rejsy wycieczkowe statków motorowych. Właścicielem jednostki pływającej jest Veget servis s.r.o. a operatorem Activity sport club, z.s. W 2016 roku na zbiorniku zaporowym Slezská Harta rozpoczęto regularne rejsy, realizowane jako przeprawa elektrycznym katamaranem, który pływa między miejscowościami Razová i Roudno. Właścicielem i operatorem jest Gmina Roudno. Obsługa rejsów finansowana jest z przychodów oraz przez obie wymienione gminy a także Kraj Morawsko-Śląski. W Planie Obsługi Transportowej Obszaru Kraju Morawsko-Śląskiego na okres 2017-2021 (Plán dopravní obslužnosti území Moravskoslezského kraje na období 2017 – 2021)²⁰ przewiduje się włączenie tego połączenia do zintegrowanego systemu komunikacji kraju morawsko-śląskiego ODIS oraz niezbędne doposażenie techniczne. Woda w zbiorniku zaporowym Kružberk służy do zaopatrywania ziemi ostrawskiej w wodę pitną, a więc nie można jej wykorzystać do transportu wodnego.

²⁰ Dokument dostępny pod adresem: https://www.msk.cz/assets/doprava/plan-dopravni-obslužnosti-uzemi-moravskoslezskeho-kraje-na-obdobi-2017-_2021.pdf

W latach 2017 i 2018 realizowano projekt dofinansowany z programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska w ramach Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia pn. Odra OK, który poświęcony był wykorzystaniu potencjału przygotowywanego uszlusowania transgranicznego odcinka Odry (Ostrava – Kędzierzyn Koźle) na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu na polsko-czeskim pograniczu. Produktem projektu jest studium wykorzystania spławnej Odry do celów zwiększenia dostępności i atrakcyjności regionu i rozwoju środowiska biznesowego, które zostało opracowane przez polsko-czeski zespół ekspertów w oparciu o przewidywany przebieg korytarza wodnego Odra – Dunaj na danym odcinku.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W obrębie Euroregionu Silesia występuje jeden odcinek drogi wodnej najniższej klasy Ia o znaczeniu regionalnym. Obejmuje on fragment Odry od miejscowości Racibórz do śluzy w miejscowości Kędzierzyn-Koźle. Ta klasa drogi wodnej umożliwi żeglugę statków z napędem i barkami o maksymalnej długości 24 metrów, 3,5 metra szerokości, 1 metra zanurzenia, minimalny prześwit pod mostami 3 metry. Na terenie Euroregionu brak jest portu śródlądowego²¹.

W ramach projektu Odra OK Ostrava – Kędzierzyn-Koźle powstało *Studium wykorzystania żeglownej Odry na rzecz zwiększenia dostępności i atrakcyjności regionu oraz rozwoju przedsiębiorczości*. Odrzańska Droga Wodna stanowi fragment korytarza wodnego Dunaj – Odra – Łaba. Studium wykazuje istotność odcinka Ostrawa – Kędzierzyn-Koźle z punktu widzenia transportu wodnego jak i funkcji turystycznych.

Dokumentem programowym o charakterze sektorowym dotyczącym zagospodarowania wód jest *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*, zatwierdzony na posiedzeniu rządu przez Prezesa Rady Ministrów w dniu 22 lutego 2011 roku²².

3.4.6 Transport lotniczy

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się lotnisko Zábřeh, leżące na terenie gminy Dolní Benešov. Lotnisko to jest publicznym lotniskiem krajowym i wykorzystywane jest dla sportów lotniczych (loty widokowe, fotoloty, loty szybowcami, skoki na spadochronie i in.). Operatorem lotniska jest Slezský aeroklub Zábřeh.

Ponadto na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się lądowiska, czyli tereny służące do lądowania i startu sportowych statków powietrznych i samolotów – lądowisko Opava i lądowisko Hať u Hlučína.

Pod względem dostępności i rozwoju regionu zasadnicze znaczenie ma lotnisko im. Leoša Janáčka Ostrava, znajdujące się na terenie gminy Mošnov koło Ostravy. To publiczne lotnisko międzynarodowe, którego właścicielem jest od 1.07.2004 r. Kraj Morawsko-Śląski a operatorem spółka Letiště Ostrava, a.s. Lotnisko łączy kraj morawsko-śląski z ważnymi ośrodkami²³ takimi jak Dubaj, Mediolan, Londyn (regularne połączenia) oraz regionami Korfu, Kos, Kreta, Rhodos, Zakynthos, Hurghada, Marsa Alam, Antalya, Malorca, Burgas, Warna (połączenia regularne i czarterowe) i regionami Thassos, Podgorica, Split, Ercan Almeria, Djerba i Monastir, które obsługiwane są poprzez loty czarterowe. Połączenie z ww. regionami korzystne jest w szczególności pod kątem rozwoju turystyki i przedsiębiorczości. Znaczenie

²¹ Żegluga śródlądowa w Polsce w latach 2014–2017. GUS, 2018, Szczecin.

²² Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry zatwierdzony na posiedzeniu rządu przez Prezesa Rady Ministrów w dniu 22 lutego 2011 roku. Monitor Polski 1991, nr 40, poz. 451

²³ Lotnisko im. Leoša Janáčka Ostrava, Mapa destynacji - lipiec 2018.

lotniska wzmacnia także bezpośrednie połączenie kolejowe z lotniskiem.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia nie występuje międzynarodowy port lotniczy. Najbliżej położonym lotniskiem jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, który oddalony jest od Raciborza o 95 km i znajduje się w zasięgu 1h 20 min. Innym alternatywnym lotniskiem jest Kraków Airport im. Jana Pawła II oddalony od Raciborza o 140 km z czasem dojazdu 1h 37 min. Trzecią alternatywą jest Port Lotniczy Wrocław położony w odległości 172 km i dostępny w czasie 2h. Położenie tego lotniska jest bardziej konkurencyjne dla mieszkańców powiatu głubczyckiego.

3.4.7 Kluczowe ustalenia

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- Euroregion Silesia w miarę swoich możliwości od długiego czasu aktywnie angażuje się w sprawy związane z transportem i infrastrukturą transportową na swoim terenie.
- Z punktu widzenia pozyskania unijnych środków finansowych na podnoszenie jakości infrastruktury transportowej ważne jest, aby zachodnia część kraju morawsko-śląskiego została włączona w sieć TEN-T.
- Z punktu widzenia transportu drogowego należy w przyszłości rozwiązać problem nieodpowiedniego stanu drogi I/46 będącej bezpośrednim łącznikiem między polską a czeską częścią Euroregionu Silesia oraz dróg I/11 i I/57 z połączeniami do Polski.
- Podstawową przesłanką tworzenia transgranicznej infrastruktury transportowej w Euroregionie Silesia jest modelowe studium pn. "Border Crossing w Euroregionie Silesia".
- Na niektórych dawnych przejściach granicznych znajdują się obecnie niewykorzystywane obiekty graniczne.
- Czeska strona Euroregionu Silesia jest w wystarczający sposób połączona z siecią kolejową i drogową, niemniej jednak wciąż należy modernizować i rekonstruować istniejącą infrastrukturę.
- W największych miastach czeskiej części Euroregionu Silesia (Ostrava, Opava, Nový Jičín) istnieje szeroko rozwinięta miejska komunikacja zbiorowa.
- Po czeskiej stronie Euroregionu Silesia istnieje zintegrowany system komunikacji.
- W Euroregionie Silesia istnieje bezpośrednie połączenie między polską a czeską stroną euroregionu, np. połączenie kolejowe Praga - Ostrava Svinov – Ostrava hlavní nádraží – Bohumín (RCz) – (RP) Chałupki – Rybnik – Katowice – Warszawa oraz bezpośrednie połączenie autobusowe (bez przesiadki) Ostrava, Svinov – Bohumín – Dolní Lutyně (RCz) – (RP) Gorzyczki – Rybnik - Gliwice – Katowice, Airport.
- W czeskiej części Euroregionu Silesia istnieje gęsta sieć szlaków i ścieżek rowerowych. Polska i czeska część euroregionu połączona jest kilkoma szlakami rowerowymi, przygotowywana jest budowa transgranicznych ścieżek rowerowych.
- Regularny transport wodny nie ma na terenie kraju morawsko-śląskiego ani w czeskiej części euroregionu wieloletniej tradycji. Regularny transport wodny wprowadzono na zbiorniku zaporowym Slezská Harta w 2016 roku.
- Dla przygranicznych jednostek terytorialnych, do których należą kraj morawsko-śląski, województwo opolskie i śląskiego, potencjał rozwojowy w dziedzinie transportu, turystyki, gospodarki wodnej i energetyki ma inicjatywa stworzenia wielofunkcyjnego korytarza wodnego Dunaj – Odra – Łaba, czyli przedłużenie odrzańskiej drogi wodnej z Kędzierzyna-Koźle przez Racibórz, Bohumín, Ostravę do Přerova, gdzie gałąź odrzańska miałaby się połączyć z gałęzią łabską i dunajską.
- Dobra dostępność regionu z ważnych ośrodków w Europie (Mediolan, Londyn), a także w Azji (Dubaj) zapewniona jest dzięki usługom lotniska im. Leoša Janáčka Ostrava, będącym publicznym lotniskiem międzynarodowym zlokalizowanym na terenie gminy

Mošnov.

- Bazę dla lotów sportowych stanowi lotnisko Zábřeh w Dolním Benešovie oraz lądowiska służące lądowaniom i startom sportowych statków powietrznych i samolotów w Opawie i Hati.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- Należy zintensyfikować działania Euroregionu prowadzące do aktywizacji gmin członkowskich w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych przeznaczonych na dofinansowanie infrastruktury transportowej.
- Konieczne jest zintegrowanie planów inwestycyjnych w zakresie rozwoju infrastruktury transportowej po obydwu stronach granicy, tak aby w maksymalny sposób wykorzystać dostępne środki zewnętrzne (zwłaszcza w kolejnej perspektywie UE 2021-2027).
- Po stronie polskiej Euroregionu Silesia nie istnieje zintegrowany system transportu.
- W Euroregionie Silesia (z wyjątkiem Wodzisławia Śląskiego) nie ma bezpośrednich połączeń publicznymi środkami transportu umożliwiających transport pomiędzy stroną polską oraz czeską.

3.5 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

3.5.1 Zaopatrzenie w wodę

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Zaopatrzenie w wodę jest na przeważającym terenie czeskiej części euroregionu zapewniane za pośrednictwem publicznych sieci wodociągowych. Procent obiektów podłączonych do publicznych sieci wodociągowych wynosi około ponad 90 %.

Procent mieszkańców zaopatrywanych w wodę z sieci wodociągowej w kraju morawo-śląskim wynosi 99,9 %.

Podstawowym systemem zapewniającym dostawę wody pitnej w północnej części kraju morawo-śląskiego jest system gospodarki wodnej Ostrawskich Wodociągów Okręgowych (Ostravský oblastní vodovod) (OOV). Obejmuje on trzy stacje uzdatniania wody, które uzdatniają wodę ze zbiorników wodnych Kružberk, Šance i Morávka, które znajdują się pod zarządem przedsiębiorstwa państwowego Povodí Odry. Do zbiorników wykorzystywanych w ramach systemu zaopatrywania w wodę zaliczany jest zbiornik Slezská Harta na rzece Moravice, który swoją kubaturą zapewnia bezpieczeństwo pobierania wody dla OOV ze zbiornika Kružberk i również jest ich stabilizatorem jakości wody. Surowa woda z powyższych zbiorników doprowadzana jest do poszczególnych stacji uzdatniania wody Nová Ves u Frýdlantu n. O. (maksymalna wydajność 2 200 l/s), Vyšní Lhoty (450 l/s) oraz Podhradí (2 200 l/s), a po uzdatnieniu przesyłana jest za pośrednictwem głównych ciągów dystrybucyjnych do wieży ciśnień i do odbiorców. Powyższe główne źródła uzupełniają źródła lokalne, w większości przypadków podziemne, które tworzą do 10 % łącznej ilości wody dostarczonej do systemu OOV. Jako alternatywne źródła wody pitnej po czeskiej stronie euroregionu wykorzystywane są źródła lokalne gmin (odwierty itd.) oraz studnie przydomowe.

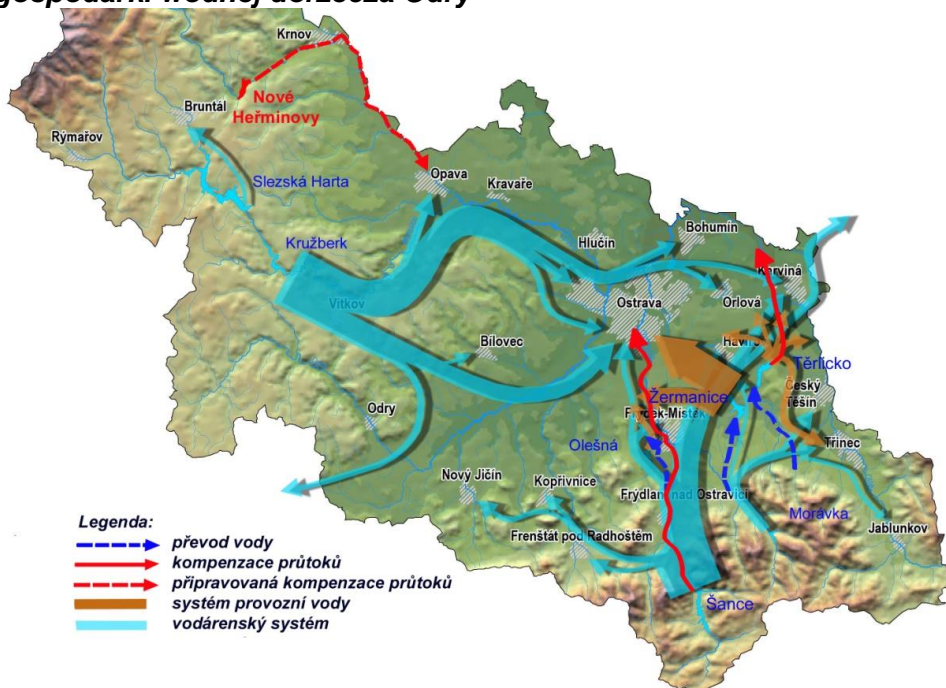
Dostawę wody pitnej zapewnia przede wszystkim spółka Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava, a.s.²⁴ (Opava, Nový Jičín). Ostravské vodárny a kanalizace a.s.²⁵ zapewniają dostawę wody pitnej dla miasta Ostrawy, przy czym od 35 do 40 % wody pitnej pochodzi ze źródeł podziemnych znajdujących się na terenie miasta Ostrawy. W niektórych miastach dostawę wody pitnej zapewniają miejskie spółki. W mieście Hlučín dostawę wody

²⁴ www.smvak.cz

²⁵ www.ovak.cz

pitnej zapewnia spółka Vodovody a kanalizace Hlučín, s.r.o.²⁶, w powiecie Bruntál niektóre gminy korzystają z usług spółki VaK Bruntál a.s.²⁷ Miasto Odry zapewnia dostawy wody pitnej w sąsiednich gminach za pośrednictwem spółki Oderská městská společnost s.r.o.²⁸ Ponadto niektórymi wodociągami zarządzają same gminy, ew. stowarzyszenia gmin.

Rysunek 18 – Schemat zaopatrywania w wodę ze źródeł powierzchniowych systemu gospodarki wodnej dorzecza Odry

Źródło: Povodí Odry, s. p., <https://www.pod.cz/stranka/schema-zasobovani-vodou.html>

Liczba mieszkańców w wybranych ORP (gminy o rozszerzonej właściwości) zaopatrywanych w wodę z wodociągów publicznych przedstawiona jest w poniższej tabelce.

Tabela 41 – Zaopatrywanie mieszkańców w wodę z wodociągów publicznych w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości (stan na dzień 31.12.2017 r.)

Gmina o rozszerzonej właściwości	Liczba mieszkańców na terenie GRW	Procent zaopatrywanych mieszkańców w stosunku do łącznej liczby mieszkańców na terenie GRW (%)	Łączna długość sieci wodociągowej (km)
Bílovec	25 582	100	234,8
Bruntál	36 666	88	320,2
Hlučín	48 777	82	274,6
Kravaře	16 968	100	140,7
Nový Jičín	40 599	100	389,7
Odry	21 263	73	91,2
Opava	101 168	99	639,9
Ostrava	322 419	100	1465,3
Vítkov	13 355	97	170,1

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RCz, Wybrane dane z ewidencji majątkowej wodociągów i kanalizacji za 2017 rok

²⁶ www.vakhlucin.cz

²⁷ www.vakbruntal.cz

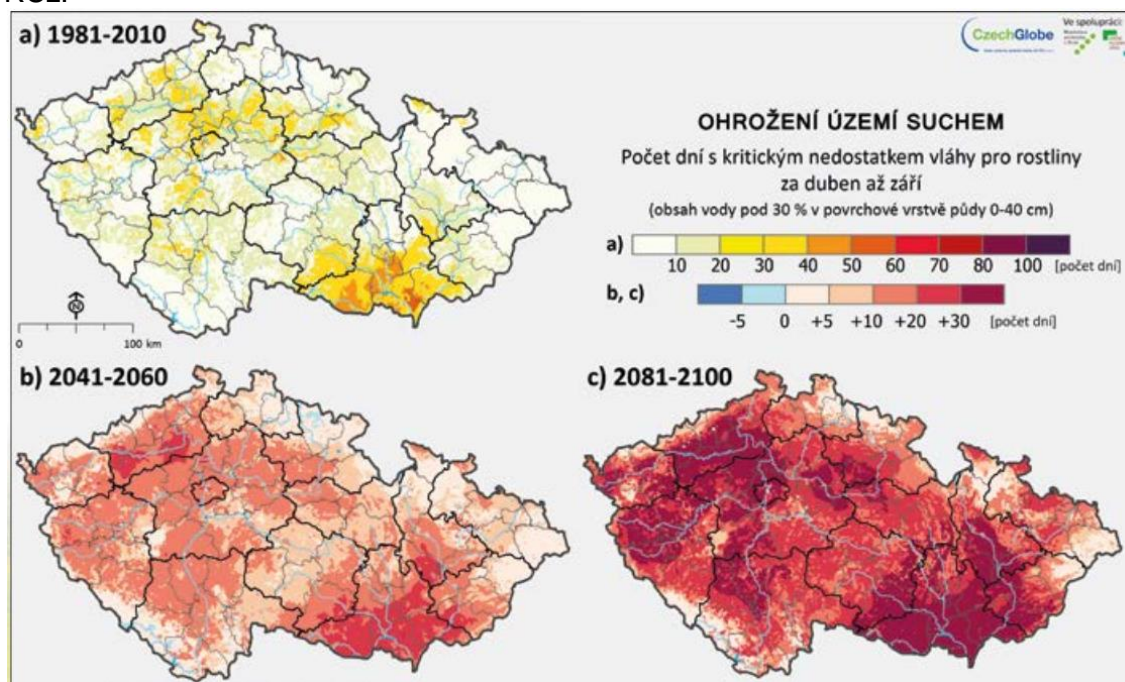
²⁸ www.oderkams.cz

System gospodarki wodnej Ostrawskich Wodociągów Okręgowych w przeszłości sprawdził się również w okresach trudniejszych, tj. podczas powodzi (w latach 2009, 2010), kiedy ograniczał przepływ wody, czy też w okresach ekstremalnej suszy (2014, 2015), kiedy zapewniono bezproblemowe zaopatrywanie w wodę i nie doszło do ograniczenia produkcji przemysłowej z powodu braku dostaw wody powierzchniowej.

Na terenach, na których mieszkańcom dostarczana jest woda z publicznej sieci wodociągowej, były dostawy wody pitnej zapewnione również w okresach ekstremalnej suszy. Natomiast susza stanowi poważny problem w gminach, które wykorzystują lokalne źródła wód podziemnych oraz w gminach, w których mieszkańcy wykorzystują indywidualne źródła wody pitnej (tj. studnie).

Ze względu na trwające zmiany klimatyczne w centrum zainteresowania znajduje się również **problematyka suszy**. W warunkach Republiki Czeskiej główną przyczyną powstania suszy jest deficyt opadów atmosferycznych w pewnym przedziale czasu, często towarzyszy mu nadzwyczajnie wysoka temperatura powietrza²⁹. Występowanie suszy wspomagane jest przez przyspieszony odpływ wody z krajobrazu (prostowanie cieków wodnych, techniczne modyfikacje cieków wodnych i obszarów zalewowych, melioracja, gospodarowanie na dużych jednostkach terenowych gruntów ornych, zagęszczanie gleby, w wyniku stosowania sprzętu rolniczego, niewystarczające środki przeciwko erozji, deficyt masy organicznej w glebie w wyniku mniejszych ilości nawozów gospodarczych, nieprzepuszczalność powierzchni w miastach oraz szybki odpływ za pośrednictwem kanalizacji itd.). Suszę można definiować na podstawie jej przejawów – klimatyczna, glebowa oraz hydrologiczna, czy też według skutków – rolnicza, socjoekonomiczna³⁰.

Poniższe mapy przedstawiają zakładany rozwój zagrożeń spowodowanych suszą na terenie RCz.

Žródlo: CzechGlobe, http://eagri.cz/public/web/file/542920/Strucne_o_vode_2017.pdf

W 2017 roku rząd Republiki Czeskiej przyjął dokument strategiczny „Konceptja ochrony przez skutkami suszy na terenie Republiki Czeskiej“. Konceptja skupia się na celach strategicznych z punktu widzenia ochrony przed suszą i proponuje kompleks działań, którymi można

²⁹ <http://stavsucha.cz/about-drought/>

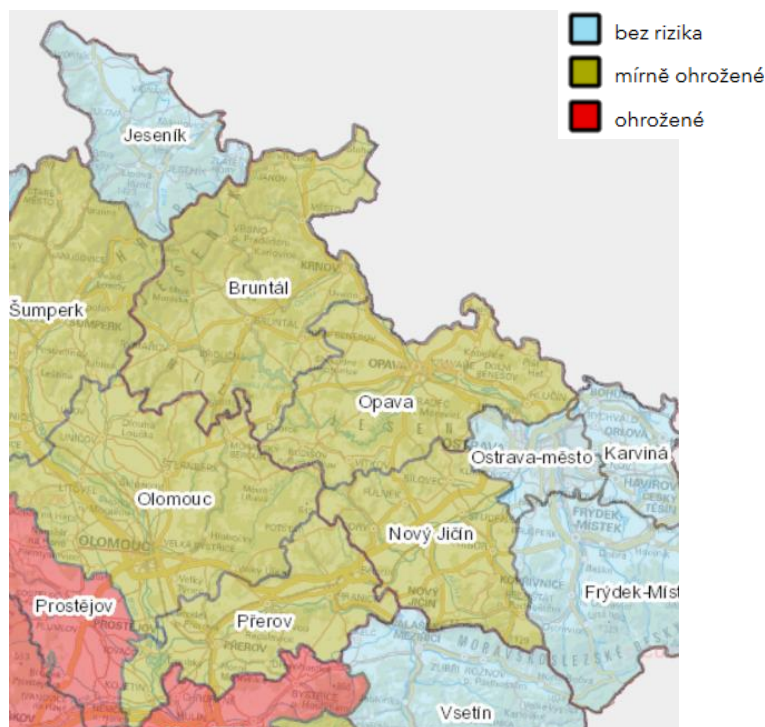
³⁰ <http://stavsucha.cz/about-drought/>

negatywne skutki suszy i braku wody ograniczyć czy też w pełni wyeliminować. Działania te prowadzą do stworzenia jednolitej platformy komunikacyjnej dotyczącej suszy, do wzmocnienia lub tworzenia nowych źródeł wody, do zwiększenia objętości wody w glebie poprzez zmiany w rolnictwie, co przyczyni się zarówno do ograniczenia suszy rolniczej, jak i do zachowania wystarczającego przepływu w ciekach wodnych przez dłuższy okres czasu aniżeli dotychczas, oraz obejmują zasady odpowiedzialnego gospodarowania wodami opadowymi i oszczędzania wody w różnych technologiach.³¹

Od 1999 roku na terenie dorzecza Odry działa Międzynarodowa Komisja Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem (MKOOpZ)³². Jest ona jedną z komisji międzynarodowych działających w Europie zajmujących się problematyką rzek i jezior, których dorzecze znajduje się na terenie więcej aniżeli jednego państwa. W przyszłości prawdopodobnie poszerzy ona swój obszar zainteresowania również o rozwiązania w ramach problematyki suszy.

Teren Euroregionu Silesia jest według dostępnych dokumentów (zob. poniższy rysunek) oceniany jako teren nieznacznie zagrożony suszą (powiaty Bruntál, Opava, Nový Jičín) lub jako tereny niezagrażone suszą (powiat Ostrava).

Rysunek 19 – Stopień zagrożenia suszą w podziale na powiaty

Źródło: <http://vuv.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=7ac53a5a1316423b9e09ab7afe2b4fba>

Retencja wody w krajobrazie stanowi priorytet w obszarze gospodarowania wodą, w obszarze eliminowania szkód spowodowanych przez powodzie oraz szkód spowodowanych przez suszę. Zatrzymywanie wody w krajobrazie można wesprzeć w sposób naturalny, tj. poprzez zapewnienie odpowiednich warunków dla przenikania wody do gleby (miedze, zagajniki, pasy trawy) oraz dbanie o jakość gleby, ponieważ jakość gleby ma duży wpływ na to, jakie ilości wody gleba jest w stanie zatrzymać (ponowne stworzenie sadzawek, mokradeł i innych cieków czy zbiorników w krajobrazie, działanie przeciw erozji, podozmian, masa organiczna itd.). Ponadto retencję wody w krajobrazie można wspierać poprzez realizację

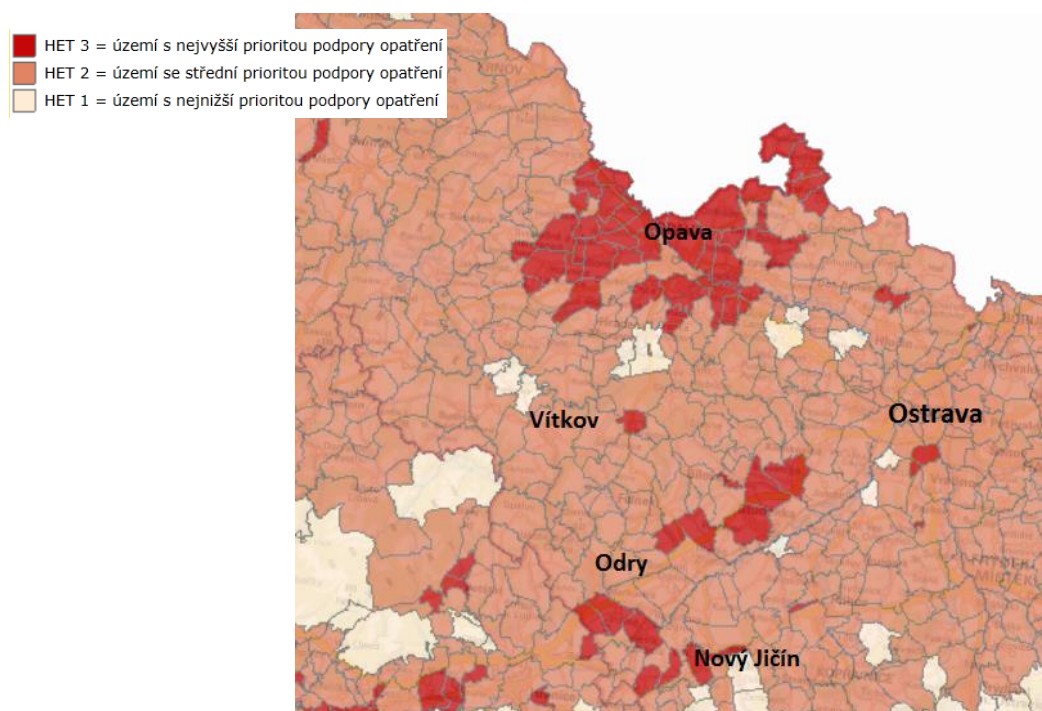
³¹ <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepcie-a-strategie/koncepcie-na-ochranu-pred-nasledky-sucha.html>

³² <http://www.mkoo.pl/>

środków technicznych, np. suche poldery do ograniczania fali powodziowych. W celu zapewnienia wystarczającej ilości wody pitnej i wody jako surowca do wykorzystania gospodarczego niezbędne jest zatrzymywanie wody we zbiornikach wodnych.

Realizacja działań zbliżonych do naturalnych wspierana jest z funduszy Unii Europejskiej, a ponadto za pośrednictwem programów krajowych. Np. dla potrzeb oceny projektów z Programu Operacyjnego Środowisko Naturalne oraz Programu Ochrona Krajobrazu Agencja Ochrony Przyrody i Krajobrazu RCz stworzyła warstwę danych „HET”, która skonstruowana jest jako wskaźnik zapotrzebowania na działania prokrajobrazowe (ew. inne) na terenie poszczególnych obszarów katastralnych. Obszary katastralne o najwyższym priorytecie wspierania działań zaliczane są do kategorii HET3, obszary o średnim priorytecie do kategorii HET 2 a obszary o najniższym priorytecie wspierania działań do kategorii HET1. Z poniższej mapki wynika, że działania prokrajobrazowe są na przedmiotowym terenie najbardziej potrzebne w regionie Opawy i regionie Nový Jičín, a ponadto na terenie Parku Krajobrazowego Poodří. Są to obszary, które są intensywnie eksploatowane przez rolnictwo, z dużymi jednostkami terenowymi gruntów ornych oraz terenami zagrożonymi erozją.

Rysunek 20 – Zapotrzebowanie na działania prokrajobrazowe na terenie poszczególnych obszarów katastralnych według warstwy HET33

Žródło: Agencja Ochrony Przyrody i Krajobrazu RCz, <http://webgis.nature.cz/mapomat/>

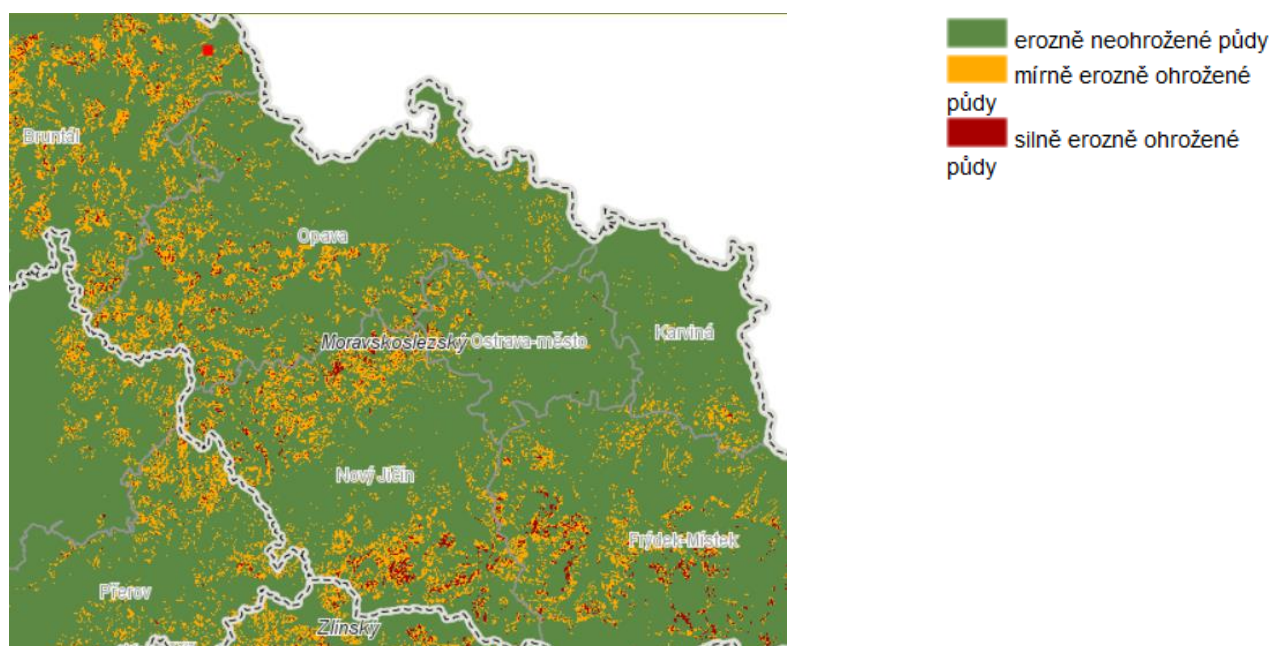
Kolejną organizacją zajmującą się problematyką retencji wody w krajobrazie jest Instytut Badawczy Melioracji i Ochrony Gleb v.v.i. (Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v.v.i.), który został powołany przez Ministerstwo Rolnictwa w 2006 roku. Jest to publiczna instytucja badawcza działająca w obszarze ochrony gleb, wody oraz krajobrazu i zarządza między innymi Geoportalem SOWAC GIS, który oferuje informacje w postaci projektów mapowych

³³ Warstwa HET skonstruowana jest jako wskaźnik zapotrzebowania na działania prokrajobrazowe (ew. inne) finansowane z Programu Operacyjnego Środowisko Naturalne oraz Programu Ochrona Krajobrazu B. Jednostką terenową dla potrzeb obliczeń jest obszar katastralny. Wskaźnik HET opiera się na pięciu częściowych obliczeniach, z których każde uwzględnia inny aspekt struktury krajobrazu (procent gleb ornych, procent krajobrazu dotkniętego przez działania człowieka, ukształtowanie krajobrazu poza miastem, różnorodność w krajobrazie poza miastem, procent siedlisk bliskich przyrodzie). Otrzymany wskaźnik HET łączy 5 obliczeń częściowych dla każdego obszaru katastralnego i powstaje jeden współczynnik. Podstawą i punktem wyjścia dla wszystkich obliczeń częściowych jest Skonsolidowana Warstwa Ekosystemów (KVES).

(Gleby na Mapach, Gleby w Liczbach, System Informacyjny Budowli Melioracyjnych itd.) oraz aplikacji specjalnych (Limity Wykorzystania Gleb, Kalkulator Przeciwerozyjny, Monitoring Erozji, RESTEP itd.).

Na poniższym wycinku mapy przedstawiono zagrożenie gleb przez erozję wodną, która zależna jest od podatności gleby na erozję, topografii, wykorzystania, sposobu gospodarowania itd. Na przedmiotowym terenie przeważają gleby, które nie są zagrożone erozją, w mniejszej mierze występują tutaj gleby zagrożone w stopniu nieznacznym, średnim i wysokim.

Rysunek 21 – Zagrożenie gleby erozją wodną

Źródło: Państwowy Urząd ds. Nieruchomości Gruntowych oraz Instytut Badawczy Melioracji i Ochrony Gleb, v.v.i., Monitoring erozji gruntów rolniczych, dostępne pod adresem : <http://me.vumop.cz/mapserv/monitor/>

Retencja wody w krajobrazie nie tylko przyczynia się do eliminowania suszy, ale również ogranicza występowanie powodzi, w tym powodzi błyskawicznych.

Ochrona przeciwpowodziowa opracowana została w ramach Planu Obszaru Dorzecza Odry (działania prewencyjne). Plany przeciwpowodziowe gmin o właściwości rozszerzonej stanowią podstawowy dokument dla zarządzania ochroną przeciwpowodziową, zajmują się działaniami i środkami niezbędnymi do wyeliminowania lub zmniejszenia szkód powodziowych, obejmują podział zadań oraz czynności podczas realizacji działań przeciwpowodziowych na poziomie komisji przeciwpowodziowej (działania operacyjne). Absolutna ochrona przeciwpowodziowa nie istnieje i celem działań przeciwpowodziowych może być jedynie ograniczenie skutków powodzi w jak największej mierze, a w szczególności w przypadkach, kiedy dotkniętym terenem jest teren zabudowany.³⁴

Ostrava chroniona jest przeciwko powodziom za pośrednictwem rozwiązań przeciwpowodziowych na rzece Odry (odgródzenie Odry, przebieg autostrady D1 wzdłuż rzeki, dobudowanie rozwiązań przeciwpowodziowych w miejscowości Ostrava-Koblov itd.) oraz na rzece Ostravica (system zapór na górnym biegu Ostravicy oraz dopływach

³⁴ <https://www.pod.cz/plan-oblasti-povodi-Odry/d-povodne/d-2.html>

ustabilizował przepływ wody, którego wahania były na terenie RCz największe w kraju), ściany nadbrzeżne wzdłuż rzeki w centrum miasta, odgradzanie). Przepływy cieków wodnych Lučina (dopływ prawobrzeżny Ostravicy) stabilizowane są dzięki obecności zapory żermanickiej na cieku. Na cieku wodnym Porubka, gdzie występuje problem niewystarczającej pojemności koryta na dolnej jednej trzeciej długości cieków, przeprowadzono zwiększenie pojemności i wzmocnienie brzegów koryta, które zapewniają ochronę dla okolicznej zabudowy przed wodą dwudziestoletnią.

Miasto Opava, a przede wszystkim jego zabudowana część, jest z punktu widzenia możliwego zatopienia chronione przed wodą stuletnią. Wyjątek stanowi część gminy Vávrovice oraz gmina Držkovice (teren, który jest częścią dzielnicy Opava Vávrovice) i lokalnie niektóre tereny niezabudowane wzdłuż cieków Hvozdnice, Moravice i Opava.³⁵ Na rzece Opavie na dolnym biegu jako ochrona przeciwpowodziowa terenu zabudowanego Kravař zaprojektowano wybudowanie kanału odciążającego oraz działania z tym związane. Na górnym biegu Opawy przygotowuje się budowa zapory Nové Heřminovy, która również będzie pełniła rolę ochrony przeciwpowodziowej przede wszystkim dla miasta Krnov (poza Euroregionem Silesia), ale także dla innych miast i gmin.

Obszar Mikroregionu Odersko został w przeszłości (2009) dotknięty przez powódzie błyskawiczne o rozległych skutkach, np. Jeseník nad Odrou. W następstwie zaprojektowane różne typy rozwiązań przeciwpowodziowych w ramach kompleksowych zmian terenowych, w tym budowanie suchych polderów, terenów do wsiąkania wody, dróg polnych itd. Według Planu Przeciwpowodziowego RCz³⁶ istnieje ryzyko powodzi błyskawicznych np. na terenie gminy Horní Benešov i Staré Heřminovy.

System suchych polderów (łącznie 9) został wybudowany np. w gminie Bolatice, gdzie ochronę przeciwpowodziową uzupełniają odbudowane drogi polne i pasy traw. Ochronę przeciwpowodziową poldery zapewniają również np. w gminie Kozmice, Chlebičov, Litultovice, inne gminy są na etapie planowania, np. miasto Hlučín.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Zaopatrzenie w wodę na obszarze polskiej części euroregionu zapewniają w przeważającej części wodociągi publiczne. Odsetek osób korzystających z instalacji wodociągowych w polskiej części euroregionu wynosi 97,4%.

Dostawami wody pitnej na terenie polskiej części euroregionu zajmują się przedsiębiorstwa komunalne. Do największych przedsiębiorstw tego typu należą: Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu (<http://zwik-rac.com.pl>), Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim (www.pwik-wodzislaw.pl), Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku (www.pwik-rybnik.pl) oraz Głubczyckie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. (<http://www.wodociagi-glubczyce.pl>)

Tabela 42 – Ludność korzystająca z sieci wodociągowej wg gmin na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia

Jednostka terytorialna	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej 2017	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności 2017
Baborów	5 916	98,0
Branice	5 808	88,0
Gaszowice	9 640	99,9
Głubczyce	21 735	96,5
Gorzyce	21 054	99,8

³⁵ <http://www.opava-city.cz/cs/uzemi-ohrozene-zaplavami-protipovodnova-opatreni>

³⁶ http://editor.dppcr.cz/pk_edt/

Jejkowice	4 103	99,2
Kietrz	10 552	95,6
Kornowac	4 478	86,9
Krzanowice	5 437	94,5
Krzyżanowice	11 312	99,6
Kuźnia Raciborska	11 885	99,9
Lubomia	7 238	91,6
Lyski	8 687	90,2
Marklowice	5 442	99,9
Mszana	7 177	93,9
Nędza	7 190	96,6
Pietrowice Wielkie	6 726	97,0
Pszów	14 100	99,9
Racibórz	54 670	99,1
Rudnik	5 177	99,8
Świerklany	12 335	99,9
Wodzisław Śląski	47 201	97,6
POLSKA	35 375 876	92,0

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

3.5.2 Sieć kanalizacyjna

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Wraz z wejściem Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej zaczęły obowiązywać przepisy UE, w obszarze odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych w szczególności Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1991 dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych nr 91/271/EWG.

Zgodnie z dyrektywą Rady EW 91/271/EWG do 2010 roku w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców ponad 2 000 (zwanej dalej jako RLM) ścieki komunalne muszą być przed odprowadzeniem poddawane wtórnemu oczyszczaniu a w aglomeracjach poniżej 2 000 RLM kanalizacja, o ile została wybudowana, musi kończyć się odpowiednią oczyszczalnią ścieków.

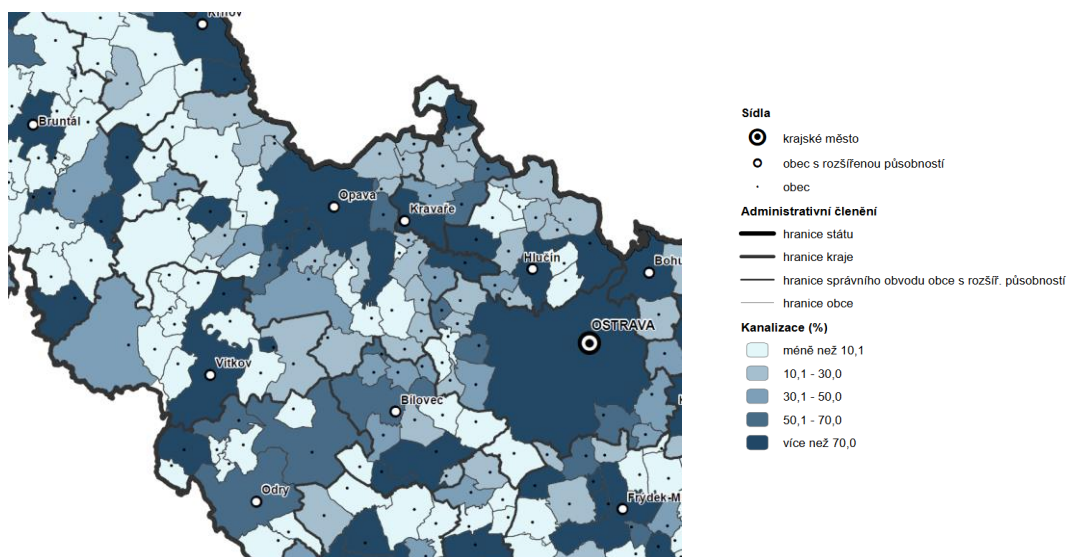
Zgodnie z art. II ust. 6 ustawy nr 254/2001 Dz.U., o wodach oraz o zmianie niektórych ustaw, z późniejszymi zmianami, gminy o równoważnej liczbie mieszkańców ponad 2 000 powinny do 31. 12. 2010 r. zapewnić kanalizację i czyszczenie ścieków.

W ramach strategii finansowania implementacji stworzona została Lista aglomeracji, na której aglomeracje RCz ponad 2 000 RLM podzielone zostały na kilka kategorii według wielkości i stanu przygotowania do spełnienia zobowiązania RCz w obszarze kanalizacji i oczyszczania ścieków.

Aglomeracja jest obszarem, w którym system kanalizacji stanowi najskuteczniejsze lub jedyne możliwe rozwiązanie dla gromadzenia ścieków komunalnych oraz dla ich odpowiedniego oczyszczania. Budynek poza granicami aglomeracji muszą być wyposażone w odpowiednie rozwiązania w zakresie oczyszczania (oczyszczalnia przydomowa, szambo).

Plany Rozwoju Wodociągów i Kanalizacji na Terenie RCz (PRVKÚ ČR, PRVKÚK) wraz z ich aktualizacjami stanowią średniookresową na bieżąco aktualizowaną koncepcję dla obszaru wodociągów i kanalizacji. Stanowią one podstawę dla wykorzystania funduszy Wspólnot Europejskich i krajowych źródeł finansowych dla budowy i odnowienia infrastruktury wodociągów i kanalizacji.

Rysunek 22 – Procent mieszkańców poszczególnych gmin podłączonych do sieci kanalizacyjnej (2011)

Źródło: Kraj Morawsko-Śląski, https://www.msk.cz/assets/uzemni_planovani/58_kanalizace_msk_2017.pdf

Ze względu na możliwość pozyskania środków finansowych na wybudowanie infrastruktury gospodarki wodnej z funduszy UE i źródeł krajowych (Ministerstwo Rolnictwa, Kraj Morawsko-Śląski) dochodzi do budowania sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. W okresie programowania 2014 – 2020 zostały np. w ramach Programu Operacyjnego Środowisko Naturalne wsparte projekty np. w Opawie, Slavkovie, Hlučíně i Píšti.

Obecnie po czeskiej stronie Euroregionu Silesia kanalizację posiada 41 gmin (80,4 % gmin członkowskich). W niektórych przypadkach jest to kanalizacja indywidualna, która nie jest podłączona do oczyszczalni ścieków, a ścieki zrucane są w lokalnym miejscu (swobodny zrzut). Podłączenie do oczyszczalni ścieków zapewnione jest w 32 gminach (62,7 % gmin członkowskich). Tradycyjnie oczyszczalnie ścieków znajdują się w większych miejscowościach (Ostrava, Opava, Nový Jičín, Kravaře, Hlučín, Bítov), jednak stopniowo były oczyszczalnie ścieków dobudowane również w mniejszych miastach i gminach (Odry, Vítkov, Hradec nad Moravicí, Dolní Benešov oraz inne). Dane dotyczące procentu podłączenia mieszkańców do kanalizacji i oczyszczalni ścieków w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości przedstawione zostały w poniższej tabelce.

Tabela 43 – Podłączenie do kanalizacji i liczba oczyszczalni ścieków w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości (stan na dzień 31.12.2017 r.)

Gmina o rozszerzonej właściwości	Liczba mieszkańców w GRW	Procent mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej w łącznej liczbie mieszkańców GRW (%)	Procent mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej zakończonej przez oczyszczalnie ścieków w łącznej liczbie mieszkańców GRW (%)	Łączna długość sieci kanalizacyjnej (km)	Liczba oczyszczalni ścieków na terenie GRW
Bítov	25 582	87	72	118,6	7
Bruntál	36 666	71	71	130,2	11
Hlučín	48 777	80	50	265,3	6
Kravaře	16 968	100	100	148,3	9
Nový Jičín	40 599	97	88	204,0	19

Odry	21 263	51	43	44,8	3
Opava	101 168	88	74	414,5	20
Ostrava	322 419	95	90	1037,3	12
Vítkov	13 355	63	63	37,9	5

Źródło: Ministerstwo Rolnictwa RCz, Wybrane dane z ewidencji majątkowej wodociągów i kanalizacji w 2017 roku

Operatorem sieci kanalizacyjnej po czeskiej stronie euroregionu są spółki prywatne, spółki miejskie, gminy, ewentualnie stowarzyszenia gmin. Do największych operatorów należą następujące spółki:

- Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava, a.s. (www.smvak.cz),
- Ostravské vodárny a kanalizace a.s. (www.ovak.cz),
- Vodovody a kanalizace Hlučín, s.r.o. (www.vakhlucin.cz),
- VaK Bruntál a.s. (www.vakbruntal.cz),
- Oderská městská společnost s.r.o. (www.oderskams.cz) oraz inne.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Prawo Unii Europejskiej regulujące kwestie dotyczące odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określa dyrektywa Rady 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. Wspomniana dyrektywa jest skierowana do państw członkowskich, które mają obowiązek osiągnięcia zawartego w niej celu. Dla Polski ustalenia negocjacyjne z Unią Europejską dotyczące środowiska naturalnego przeniesione zostały do traktatu o akcesji. Dokument ten zobowiązuje polski rząd do wybudowania, rozbudowania lub zmodernizowania oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów kanalizacji zbiorczej w aglomeracjach do 2015 r.

Sieć kanalizacyjna w polskiej części Euroregionu Silesia jest rozbudowywana przede wszystkim przy wsparciu finansowym z budżetu Unii Europejskiej. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji na terenie polskiej części euroregionu wynosi 58,9% i jest znacznie niższy niż średnia krajowa która wynosi 70,5%.

Oczyszczanie ścieków, zarówno komunalnych, jak i przemysłowych, zmniejsza liczbę zanieczyszczeń emitowanych wprost do środowiska, a tym samym jest istotnym narzędziem służącym do poprawy jakości wód powierzchniowych. W ostatnich latach na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia jest widoczny trend zwiększania udziału oczyszczonych ścieków.

Tabela 44 – Procent ludności korzystającej z kanalizacji wg gmin członkowskich polskiej części Euroregionu Silesia

Jednostka terytorialna	Kanalizacja			
	2014	2015	2016	2017
Baborów	56,7	56,3	55,7	54,3
Branice	33,0	38,9	38,3	38,3
Gaszowice	44,7	45,1	45,6	45,8
Głubczyce	74,7	75,7	77,4	77,4
Gorzyce	48,3	48,5	48,5	49,1
Jejkowice	40,6	45,1	47,6	49,2
Kietrz	39,6	39,5	37,1	37,4
Kornowac	6,7	10,0	10,0	10,3
Krzanowice	44,1	44,1	44,0	44,1
Krzyżanowice	0,0	0,0	0,0	0,0
Kuźnia Raciborska	37,9	45,3	45,1	44,8
Lubomia	0,0	1,5	4,1	4,1
Lyski	19,3	19,6	19,8	20,6
Markłowice	50,1	53,1	54,3	54,7
Mszana	69,3	70,1	71,3	72,5
Nędza	0,0	0,0	0,0	0,0
Pietrowice Wielkie	0,0	0,0	0,0	0,0

Pszów	59,0	60,7	60,8	61,7
Racibórz	95,1	95,2	95,2	95,3
Rudnik	24,2	26,3	29,3	29,6
Rydułtowy	62,1	67,8	68,6	(69,7)
Świerklany	60,2	60,9	61,6	62,7
Wodzisław Śląski	79,2	82,6	82,7	82,9
POLSKA	68,7	69,7	70,2	70,5

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Odsetek osób korzystających z instalacji wodociągowej na obszarze polskiej części Euroregionu (97,4%) jest wyższy niż średnia krajowa (91,9%). W przypadku instalacji kanalizacyjnej oraz gazowej sytuacja jest odwrotna. Na terenie polskiej części Euroregionu, w odniesieniu do średniej krajowej, mniej osób korzysta z tego typu udogodnień, chociaż w ostatnich latach dysproporcja ulega zmniejszeniu. Na tym terenie wciąż istnieją gminy, które nie posiadają w ogóle systemu kanalizacji sanitarnej (Krzyżanowice, Nędza, Pietrowice Wielkie) lub gazowej (np. Krzanowice, Rudnik, Lyski). Najbardziej skomplikowane i kosztowne jest oczyszczanie ścieków w małych gminach, w których ze względu na rozproszoną zabudowę podłączenie budynków do kanalizacji z oczyszczalnią ścieków jest o wiele droższe niż na terenach zurbanizowanych.

Do największych przedsiębiorstw zajmujących się oczyszczaniem ścieków komunalnych na obszarze polskiej części euroregionu należą:

- Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Raciborzu (<http://zwik-rac.com.pl>),
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wodzisławiu Śląskim (www.pwik-wodzislaw.pl),
- Głubczyckie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. (<http://www.wodociagi-glubczyce.pl>),
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o w Rybniku (www.pwik-rybnik.pl) obsługuje sieć w gminie Jejkowice i Gaszowice.

3.5.3 Zaopatrzenie w gaz

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Dostawy gazu realizowane są za pośrednictwem gazociągu wysokociśnieniowego, który tworzy system rurociągów z akcesoriami i stacjami. Z systemu krajowego gaz ziemny jest następnie przesyłany za pośrednictwem stacji przesyłowych do systemów dystrybucyjnych regionalnych spółek dystrybucyjnych oraz do odbiorców bezpośrednich.

Dostawy gazu na terenie Euroregionu Silesia są realizowane z Federacji Rosyjskiej za pośrednictwem granicznych stacji przesyłowych w miejscowościach Český Těšín i Lanžhot. Operatorem systemu przesyłowego gazu w RCz jest spółka NET4GAS, s.r.o.

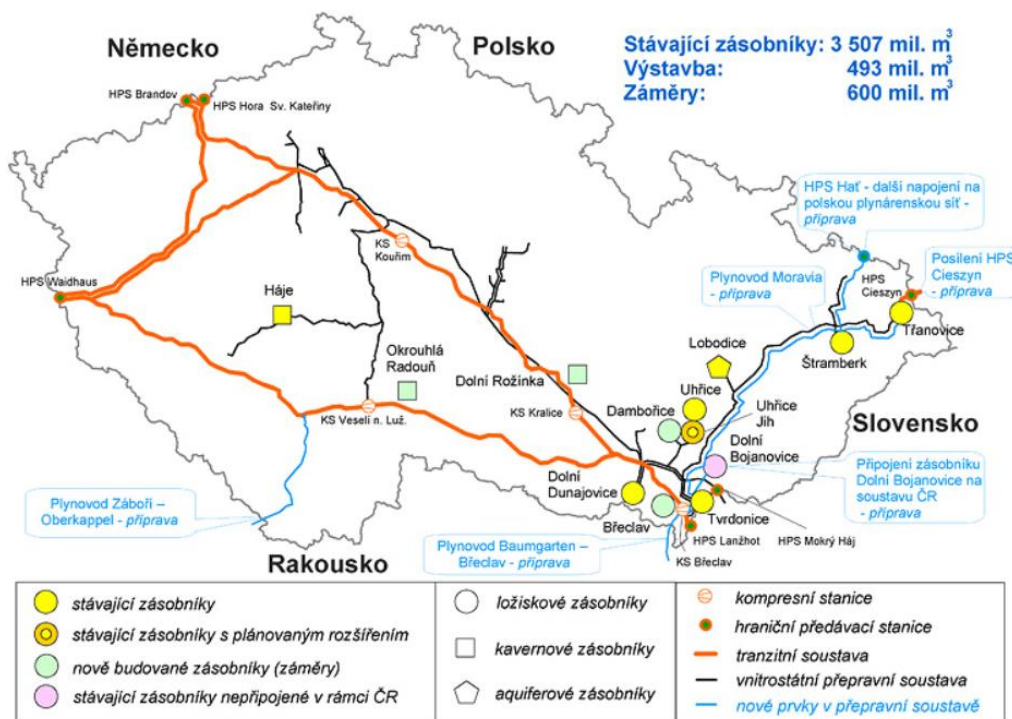
Projekt Czesko-polskiego gazociągu przesyłowego (STORK) polegał na stworzeniu pierwszego bezpośredniego połączenia systemów przesyłowych Republiki Czeskiej i Polski oraz w rozpoczęciu transportu gazu ziemnego pomiędzy systemami na poziomie 0,5 mld m³/rok. W marcu 2012 roku zakończono testy próbne i budowla została oddana do użytku.

Kolejne połączenie Republiki Czeskiej i Polski powinien zapewnić gazociąg STORK II łączący Libhošť – Hať (CZ/PL) – Kędzierzyn (PL). Ma on być częścią Północno-południowego korytarza łączącego Chorwację z Polską prowadzącego do zmniejszenia zależności Europy Środkowej od dostaw gazu z Rosji.

Zwiększenie mocy przesyłowych dla obszaru Moraw Środkowych i Północnych jest celem krajowego projektu Moravia. Najważniejszymi aspektami projektu Moravia są: zapewnienie długoterminowych technicznie niezawodnych dostaw gazu do krajów morawskich, zwiększenie mocy wtłaczających i następnich dostaw ze zbiorników gazu znajdujących się na

terenie Moraw Środkowych i Północnych oraz zapewnienie ekologicznego źródła energii dla produkcji przemysłowej w kraju południowoczeskim, morawsko-śląskim, ołunieckim i zlińskim³⁷.

Rysunek 23 – Obecny stan i rozwój sieci przesyłowej NET4GAS oraz zbiorników gazu

Žródło: <http://www.ote-cr.cz/statistika/dlouhodoba-rovnovaha/plynarenske-site/plynarenske-site>

Procent gazu ziemnego w kraju morawsko-śląskim w łącznym zużyciu RCz wynosi 11,6 %. Z dostępnych danych wynika, że duża część gmin w kraju morawsko-śląskim jest podłączona do sieci gazowej, jednak duża liczba przyłączy pozostaje niewykorzystana³⁸. W ramach Euroregionu Silesia do sieci gazowej podłączonych jest 49 gmin z 51. Do sieci nie zostały podłączone gminy Mikołajice i Staré Heřminovy.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Zaopatrzenie gmin polskiej części Euroregionu Silesia w gaz odbywa się za pomocą gazociągu dostarczającego surowiec z Rosji. Operatorem gazociągów przesyłowych odpowiedzialnym za przesył gazu ziemnego na terenie Polski jest firma GAZ-SYSTEM S.A. W 2011 r. Spółka oddała do eksploatacji połączenie międzysystemowe Polska – Czechy. Połączenie z czeskim systemem przesyłowym umożliwi odbiór ok. 0,5 mld metrów sześciennych gazu ziemnego rocznie. Długość gazociągu po polskiej stronie wynosi 22 km i przebiega przez gminy Cieszyn, Hażlach, Dębowiec i Skoczów. Długość czeskiego odcinka gazociągu to ok. 10 km. Największą w Polsce firmą zajmującą się dostarczaniem gazu do klientów indywidualnych jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo (PGNiG). Przeciętnie w polskiej części Euroregionu Silesia 40,5% mieszkańców ma dostęp do sieci gazowej. Najwyższy odsetek korzystających z gazu sieciowego ma miejsce w miastach powiatowych. Maksimum odnotowano w Raciborzu, gdzie ponad 85% ludności korzysta z gazu. Najmniejszy poziom zgazyfikowania zanotowano z kolei w gminach Gaszowice, Jejkowice oraz Krzanowice.

³⁷ https://www.net4gas.cz/files/rozvojove-plany/ntyndp19-28_cz_2018_konzultace.pdf

³⁸ https://iszp.msk.cz/assets/zivotni_prostredi/zprava-o-uplatnovani-uek_end.pdf

Tabela 45 – Ludność korzystająca z sieci gazowej w polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku

Jednostka terytorialna	liczba osób	Odsetek ludności [%]
Baborów	2 449	40,6
Branice	1 635	24,8
Gaszowice	16	0,2
Głubczyce	11 874	52,7
Gorzyce	1 561	7,4
Jejkowice	8	0,2
Kietrz	4 820	43,6
Kornowac	213	4,1
Krzanowice	13	0,2
Krzyżanowice	2 526	22,2
Kuźnia Raciborska	47	0,4
Lubomia	338	4,3
Lyski	47	0,5
Marklowice	2 313	42,5
Mszana	2 243	29,3
Nędza	41	0,6
Pietrowice Wielkie	244	3,5
Pszów	3 021	21,4
Racibórz	47 160	85,5
Rudnik	147	2,8
Świerklany	5 730	46,4
Wodzisław Śląski	33 173	68,6
Euroregion Silesia	119 619	40,5
Polska	20 030 753	52,1

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

3.5.4 Zaopatrzenie w energię ciepłą

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Kraj morawsko-śląski ma w porównaniu z pozostałymi krajami RCz długoterminowo wysoki procent gospodarstw domowych ogrzewanych zdalnie (48,1 % gospodarstw domowych w 2016 roku) oraz gazem ziemnym (31,5 % gospodarstw domowych)³⁹.

Centralne dostawy ciepła funkcjonują na terenie czeskiej części euroregionu przeważnie w miastach (np. Ostrava, Opava, Nový Jičín, Hlučín, Vítkov, Bílovec, Fulnek, Odry i inne). Produkcję i dostawy ciepła zapewniają spółki prywatne lub miejskie, częściowo wykorzystywane jest również ciepło z produkcji przemysłowej (ArcelorMittal Ostrava a.s.). Do produkcji energii cieplnej w największej mierze wykorzystywane są paliwa kopalne (węgiel kamienny, gaz ziemny).

Spółka Veolia Energie ČR, a.s. (wcześniej Dalkia Česká republika) zapewnia dostawy ciepła np. w miastach Ostrava, Opava, Nový Jičín. Spółka OPATHERM a.s. zapewnia ciepło dla miasta Opava i miasta Dolní Benešov, w mieście Odry usługi te zapewnia spółka miejska, Hlučín zaopatrywany jest w energię ciepłą przez spółkę Teplo Hlučín, s.r.o. itp.⁴⁰

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie polskiej części euroregionu istnieją zarówno systemy ogrzewania indywidualnego jak i zbiorowego (ciepłownie miejskie, kotłownie). Największe ciepłownie miejskie funkcjonują

³⁹ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_zivotni_prostredi_kraje_2016/\\$FILE/SOPSZ-Moravskoslezsky_kraj-20180115.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_zivotni_prostredi_kraje_2016/$FILE/SOPSZ-Moravskoslezsky_kraj-20180115.pdf)

⁴⁰ https://iszp.msk.cz/assets/zivotni_prostredi/podkladove-tabulky-mpo---moravskoslezsky_zprava-2016.pdf

w Raciborzu oraz Wodzisławiu Śląskim (obydwie działają w ramach Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Jastrzębiu Zdroju S.A.).

Większość gospodarstw indywidualnych korzysta z indywidualnych instalacji grzewczych.

3.5.5 Zaopatrzenie w energię elektryczną

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Po czeskiej stronie euroregionu dostawy energii elektrycznej zapewniane są za pośrednictwem sieci elektroenergetycznej. Dystrybucję energii elektrycznej zapewnia spółka ČEZ Distribuce, a.s., która zarządza siecią elektroenergetyczną i zapewnia dostawy do odbiorców.

Do produkcji energii elektrycznej w kraju morawsko-śląskim w największej mierze wykorzystywany jest węgiel kamienny (65 %), inne gazy (16 %) oraz biomasa (8 %). Ze źródeł odnawialnych oprócz biomasy wykorzystywane są biogazownie, elektrownie wodne, wiatrowe i fotowoltaiczne. Wykorzystanie źródeł odnawialnych do produkcji energii elektrycznej miało do 2013 roku tendencję rosnącą. W latach 2013 – 2017 produkcja energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych uległa zahamowaniu⁴¹.

Największa elektrownia na węgiel kamienny w Republice Czeskiej znajduje się w miejscowości Dětmarovice (kraj morawsko-śląski, powiat Karviná). Na terenie Euroregionu Silesia elektrownie na węgiel kamienny znajdują się w Ostravie (Třebovice, Vítkovice).

Tabela 46 - Udział paliw i technologii w produkcji energii elektrycznej brutto w wojwództwie (kraju) morawsko-śląskim w 2017 roku

Paliwo	Wyprodukowana energia elektryczna	
	GWh	%
Węgiel kamienny	3714,5	65
Pozostałe gazy	928,8	16
Biomasa	434,8	8
Węgiel brunatny	202,3	4
Biogaz	155,4	3
Gaz ziemny	94,3	2
Fotowoltaiczne	59,5	1
Wiatrowe	56,8	1
Wodne	45,4	1
Ciepło odpadowe	25,2	0
Pozostałe paliwa stałe (oprócz odpadów biodegradowalnych)	2,5	0
Oleje opałowe	1,3	0
Paliwo jądrowe	0	0
Przepompownie	0	0
Odpady biodegradowalne	0	0
Pozostałe paliwa ciekłe	0	0
Pozostałe	0	0
Koks	0	0
Łącznie	5720,8	100

Źródło: http://www.eru.cz/documents/10540/462820/Rocni_zprava_provoz_ES_2017.pdf/521bff99-fdcf-4c86-8922-3a346af0bb88

⁴¹ http://www.eru.cz/documents/10540/462820/Rocni_zprava_provoz_ES_2017.pdf/521bff99-fdcf-4c86-8922-3a346af0bb88

Ze źródeł odnawialnych w warunkach kraju morawsko-śląskiego największy potencjał wykorzystania energii leży w biomasie. W Krnovie (poza terenem Euroregionu Silesia) kocioł na biomasę posiada spółka Veolia Energie ČR, a.s.

Biogazownie wykorzystujące produkty z produkcji rolniczej (gnojowica wołowa, gnojowica wieprzowa, kiszonka z trawy i kukurydzy, wysłodki buraczane itp.) na przedmiotowym terenie znajdują się np. w miejscowościach Horní Benešov i Holasovice.

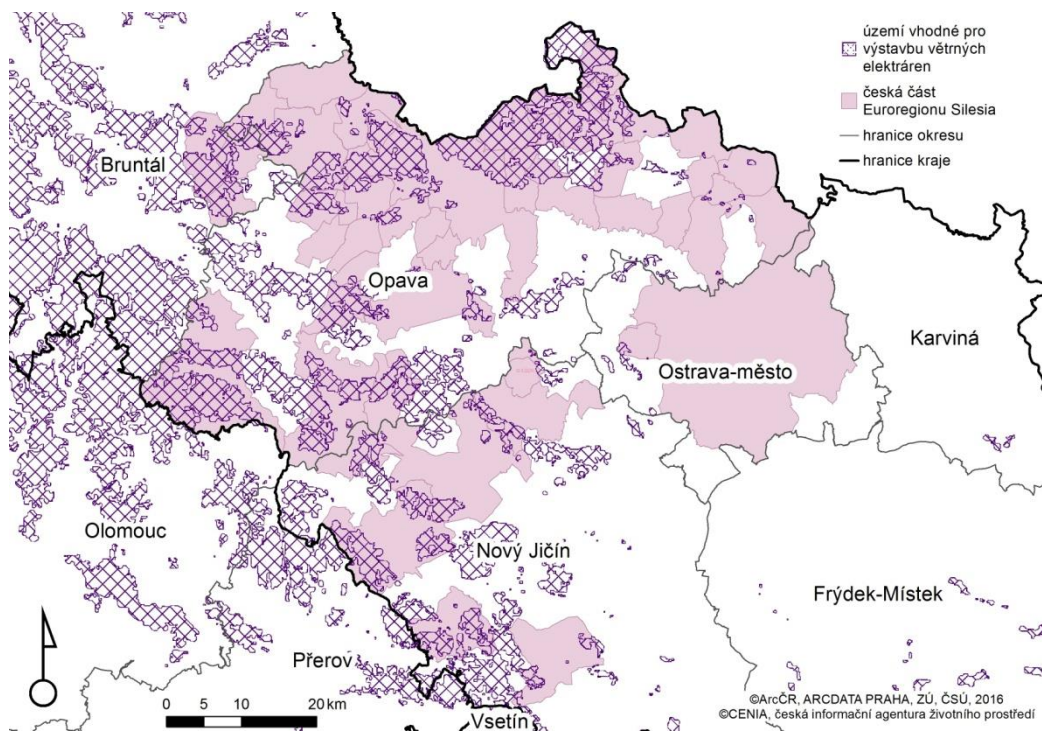
Elektrownie wodne o większym znaczeniu na terenie Euroregionu nie występują (najbliższa elektrownia szczytowo-pompowa Dlouhé Stráně znajduje się w Jesionikach w Kraju ołomunieckim), natomiast małe elektrownie wodne stanowią część zbiorników wodnych (np. Kružberk) a ich właścicielami są osoby prywatne. W ramach przedmiotowego terenu znajdują się one np. na rzece Opavie (Kozmice) czy na rzece Ostravicy (Ostrava).

Elektrownie fotowoltaiczne podobnie jak małe elektrownie wodne stanowią własność prywatną, dostarczają one energię elektryczną dla potrzeb własnych a nadmiar odprowadzają do sieci (Ostrava, Vítkov). Energia solarna częściej wykorzystywana jest jako źródło ciepła np. do ogrzewania wody, ogrzewanie dodatkowe itp.

Wykorzystaniu potencjału energii wiatrowej na terenie kraju morawsko-śląskiego poświęcone zostało studium terenowe z 2016 roku – Ocena zamysłu dużych elektrowni wiatrowych w krajobrazie kraju morawsko-śląskiego. Nawiązuje ono do już wcześniej opracowanego studium z lat 2013 i 2015. Studium zawiera ocenę zlokalizowania projektów elektrowni wiatrowych w 28 lokalizacjach, która ocenia również w odniesieniu do już zrealizowanych elektrowni wiatrowych na terenie kraju. Obecnie elektrownie wiatrowe realizowane są w miejscowości Odry (obszar katastralny Veselí u Oder), a ponadto w regionie Opawy w gminie Oldřišov i Hať, natomiast poza terenem Euroregionu Silesia w gminie Dvorce w regionie Bruntálu.

Na poniższej mapie zaznaczone zostały tereny nadające się do budowy elektrowni wiatrowych.

Rysunek 24 – Tereny nadające się do budowy elektrowni wiatrowych

Žródło: CENIA, Czeska Agencja Informacyjna Środowiska Naturalnego (česká informační agentura životního prostředí), opracowanie własne

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W Polsce podmioty działające na rynku energii elektrycznej działają w oparciu o przepisy ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 1997 r. Nr 54, poz. 348). Instytucją regulującą pewne aspekty funkcjonowania na rynku jest w Polsce Urząd Regulacji Energetyki.

Uczestnikami rynku energii elektrycznej w Polsce są: wytwórcy energii elektrycznej, podmioty zajmujące się przesyłem energii elektrycznej, dystrybutorzy energii elektrycznej oraz spółki obrotu energią elektryczną. Te ostatnie muszą posiadać koncesję na tzw. obrót energią elektryczną. Wydawaniem w Polsce koncesji zajmuje się Urząd Regulacji Energetyki (URE).

Największym dostawcą energii elektrycznej na terenie polskiej części euroregionu jest firma TAURON – Polska Energia S.A.

3.5.6 Gospodarka odpadami

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Obowiązująca ustawa nr 185/2001 Dz.U., o odpadach, z późniejszymi zmianami, kładzie nacisk na zapobieganie powstawaniu odpadów, forsuje podstawowe zasady ochrony środowiska naturalnego i zdrowia obywateli przy gospodarowaniu odpadami.

Nowelizacja ustawy nr 229/2014 Dz.U. ustawy o odpadach nr 185/2001 Dz.U. nakłada na gminy obowiązek zapewnienia miejsca dla selektywnego gromadzenia biodegradowalnego odpadu komunalnego.

Rada kraju morawsko-śląskiego w dniu 25.02.2016 r. przyjęła Plan gospodarowania odpadami kraju morawsko-śląskiego na okres 2016 – 2026 oraz wydała Powszechnie obowiązujące rozporządzenie kraju morawsko-śląskiego nr 1/2016, na mocy którego ogłoszona została jego część wiążąca.

Plan stanowi długoterminową strategię wskazującą podstawowy kierunek w gospodarowaniu głównymi grupami odpadów w interesie spełnienia 4 celów strategicznych, którymi są zapobieganie powstawaniu odpadów oraz zmniejszanie mierzonej produkcji odpadów; minimalizacja niekorzystnych skutków powstawania odpadów i gospodarowania nimi na zdrowie ludzi oraz środowisko naturalne; zrównoważony rozwój społeczeństwa oraz przybliżenie się do europejskiego "społeczeństwa recyklingu"; maksymalne wykorzystanie odpadów jako zamiennika źródeł pierwotnych i przejście na gospodarkę obiegową. Plan jest w pełni zgodny z Planem gospodarowania odpadami Republiki Czeskiej i zobowiązuje się do wypełniania celów europejskich we wszystkich obszarach gospodarowania odpadami⁴².

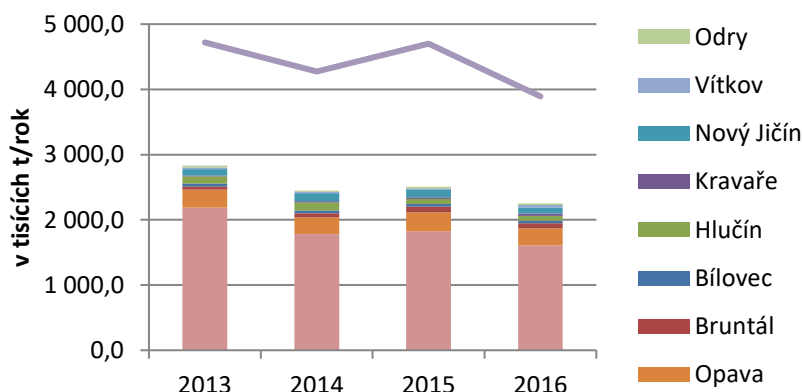
Wytwarzanie odpadów w kraju (woj.) morawsko-śląskim w latach 2013–2016

Z punktu widzenia odpadów kraj morawsko-śląski zajmuje drugie miejsce w ilości wytwarzanych odpadów (pierwsze miejsce zajmuje Praga). Do wytwórców odpadów należą przede wszystkim zakłady przemysłowe a także mieszkańcy kraju morawsko-śląskiego jako wytwórcy odpadów komunalnych.⁴³

Wytwarzanie odpadów w kraju morawsko-śląskim w latach 2013–2016 charakteryzowało się lekko opadającą tendencją. Również ilości wytwarzanych odpadów komunalnych w powyższym okresie lekko zmniejszyły się. W przypadku odpadów komunalnych minimum osiągnięto w 2015 roku (592 870,9 t/rok), natomiast maksimum w 2014 roku (664 266,9 t/rok). Udział odpadów komunalnych w łącznej ilości wytwarzanych odpadów wynosi w wyżej wymienionym okresie niespełna 15 %.

Na poniższych wykresach przedstawiono, jak kształtowało się wytwarzanie odpadów ogółem i wytwarzanie odpadów komunalnych w latach 2013–2016 na terenie gmin o rozszerzonej właściwości, na terenie których znajdują się gminy Euroregionu Silesia, i ogółem w kraju morawsko-śląskim.

Wykres 4 – Wytwarzanie wszystkich odpadów w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości oraz łącznie w kraju morawsko-śląskim w latach 2013 – 2016

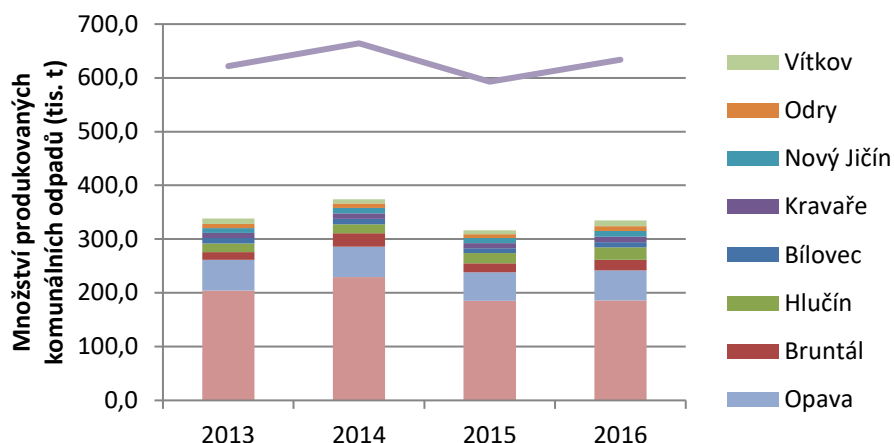

Źródło: System Informacyjny Gospodarowania Odpadami (Informační systém odpadového hospodářství), <https://isoh.mzp.cz/VISOH/Main/PrednastaveneZobraz>; opracowanie własne

⁴² https://www.msk.cz/cz/zivotni_prostredi/plan-odpadoveho-hospodarstvi-pro-obdobi-2016--2026-69003/

⁴³ https://www.msk.cz/assets/zivotni_prostredi/poh-msk-uvod.pdf

Wykres 5 – Wytwarzanie odpadów komunalnych w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości oraz łącznie w kraju morawsko-śląskim w latach 2013 – 2016

Źródło: System Informacyjny Gospodarowania Odpadami (Informační systém odpadového hospodářství), <https://isoh.mzp.cz/VISOH/Main/PrednastaveneZobraz>; opracowanie własne

W kraju morawsko-śląskim stworzono działającą sieć zakładów zajmujących się gospodarowaniem odpadami. Moce przerobowe zakładów gospodarowania odpadami są w stosunku do łącznych ilości wytwarzanych odpadów, odpadów poszczególnych kategorii oraz odpadów nadających się do wykorzystania wystarczające. Deficyty są w systemie gospodarowania odpadami komunalnymi w zakresie ich zupełnej segregacji i maksymalnego wykorzystania odseparowanych składników jako materiału, ponieważ większość odpadów komunalnych jest unieszkodliwiana poprzez składowanie na wysypiskach. Ilość odpadów komunalnych unieszkodliwianych poprzez składowanie stopniowo zmniejsza się, jednak nadal nie są osiągnięte wartości docelowe określone w Planie gospodarowania odpadami Kraju morawsko-śląskiego.

W odniesieniu do celu, którym jest zmniejszenie ilości składowanych odpadów komunalnych, w rachubę wchodzi energetyczne wykorzystanie odpadów. W 2005 roku rozpoczął się projekt polegający na wybudowaniu Zintegrowanego Centrum Krajskiego dla Gospodarowania Odpadami (KIC), które umożliwiłoby energetyczne wykorzystanie odpadów, ponieważ w kraju morawsko-śląskim takiego zakładu dotychczas nie ma. Do realizacji projektu wybrano miejsce w Karwinie, na terenie byłej kopalni Barbora. Zamysł ten dotychczas nie został zrealizowany między innymi z powodu negatywnego stosunku lokalnego samorządu i mieszkańców.

W dniu 01.07.2012 r. weszła w życie ustawa nr 174/2012 Dz.U., o zmianie ustawy nr 565/1990 Dz.U., o opłatach lokalnych, z późniejszymi zmianami; wprowadziła ona istotne zmiany w zakresie opłaty lokalnej za prowadzenie systemu gromadzenia, zbiórki, transportu, segregacji, wykorzystywania i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a przede wszystkim zmiany polegające na poszerzeniu grona płatników opłaty i podwyższeniu jej górnej granicy, która została ustalona na podstawie rzeczywistych kosztów poniesionych przez gminy w roku poprzednim na zbiórkę i wywóz niesegregowanych odpadów komunalnych.

Wysokość opłaty różni się więc w poszczególnych gminach, jako przykład można podać opłatę w wysokości 495 CZK w Opawie lub 498 CZK w Ostrawie w 2018 roku za jedną osobę. Dochody gmin z tytułu opłaty za odpad nie pokryją koszty wywozu i likwidacji odpadów komunalnych. W niektórych miastach i gminach wysokość opłaty zależna jest od segregowania odpadów, np. w Budišově nad Budišovkou, gdzie mieszkańcy segregują odpady do worków z kodami kreskowymi, a za każdy kilogram odpadów segregowanych uzyskują zniżkę.

W Ostrawie w spółce OZO Ostrava, s.r.o., już od 2003 roku funkcjonuje „Centrum Edukacji Odpadowej“ (Centrum odpadové výuky) (www.ozoostrava.cz/vzdelavani), które oferuje kilka typów programów edukacyjnych dla różnych grup wiekowych poświęconych tematyce systemu gospodarowania odpadami oraz na temat prawidłowego gospodarowania odpadami, w tym wycieczki na składowisko odpadów komunalnych oraz na linie segregacyjne i przetwórcze.

Zbiórka odpadów komunalnych jest po czeskiej stronie euroregionu zapewniana przez przedsiębiorstwa prywatne lub miejskie, np.:

- OZO Ostrava, s.r.o.
- Technické služby Opava
- AVE CZ odpadové hospodářství, s. r. o.
- Marius Pedersen a.s.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Najważniejszym aktem prawnym regulującym kwestie gospodarki odpadami w Polsce jest ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21). Ustawa ta określa środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi, zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania.

W ustawie o opadach zawarto przepisy określające ogólne zasady gospodarki odpadami, plany gospodarki odpadami, uprawnienia niezbędne do gospodarowania odpadami, zasady prowadzenia rejestrów podmiotów wprowadzających produkty, produkty w opakowaniach i gospodarujących odpadami, a także zasady prowadzenia ewidencji odpadów.

Od 1 lipca 2013 r. gmina ma obowiązek odbierania odpadów od mieszkańców. W życie weszła tak zwana ustawa śmieciowa. Zgodnie z Ustawą gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności:

- zapewniają budowę, utrzymanie i eksploatację własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych,
- tworzą punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazują miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.

Tabela 47 – Dane na temat gospodarki odpadami w gminach członkowskich polskiej części Euroregionu Silesia – stan na 31.12.2017r.

Jednostka terytorialna	Jednostka zapewniająca wywóz odpadów komunalnych	Składowiska odpadów komunalnych (na terenie gminy/na zewnątrz)	Punkty zbiórki odpadów wytwarzanych przez gospodarstwa domowe (tak/nie)
Baborów	Gmina	Na terenie gminy	Tak
Branice	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Gaszowice	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Głubczyce	Gmina	Na terenie gminy	Tak
Gorzyce	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Jejkowice	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Kietrz	Gmina	Na terenie gminy	Tak
Kornowac	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Krzanowice	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Krzyżanowice	Gmina	Na terenie gminy	Tak

Kuźnia Raciborska	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Lubomia	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Lyski	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Markłowice	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Mszana	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Nędza	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Pietrowice Wielkie	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Pszów	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Racibórz	Gmina	Na terenie gminy	Tak
Rudnik	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Świerklany	Gmina	Na zewnątrz	Tak
Wodzisław Śląski	Gmina	Na zewnątrz	Tak

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Tabela 48 – Czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne (stan na rok 2017)

Jednostka terytorialna	Czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne
Powiat raciborski	2
Powiat głubczycki	3
Powiat wodzisławski	0
Powiat rybnicki	0

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Aktualnie polityka komunalna zmierza do rozszerzenia zakresu selektywnej zbiórki odpadów oraz wzrostu stopnia ponownego wykorzystania surowców. Efektem tych działań ma być zmniejszenie ilości odpadów a tym samym ochrona środowiska naturalnego. Należy podkreślić, że obecnie obowiązujące ramy prawne nie pozwalają na wspólną transgraniczną gospodarkę odpadami (przewóz odpadów możliwy jest jedynie na podstawie indywidualnych decyzji udzielanych w drodze wyjątku).

3.5.7 Kluczowe ustalenia

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- Zaopatrzenie w wodę jest zapewniane przeważnie za pośrednictwem publicznych sieci wodociągowych.
- System gospodarki wodnej Ostrawskich Wodociągów Okręgowych zapewnia bezproblemowe dostawy również w okresach suszy (zapewnianie dostaw wody pitnej, zapewnianie dostaw wody dla przemysłu).
- Teren Euroregionu Silesia oceniany jest jako teren nieznacznie zagrożony suszą (powiaty Bruntál, Opava, Nový Jičín) lub jako tereny niezagrożone suszą (powiat Ostrava).
- Z punktu widzenia zatrzymywania wody w krajobrazie po czeskiej stronie Euroregionu Silesia znajdują się obszary o dużym zapotrzebowaniu na odpowiednie działania prokrajobrazowe, które miałyby korzystny wpływ między innymi na retencję wody w krajobrazie (ograniczenie erozji, zmniejszenie ryzyka powodzi błyskawicznych itp.). Chodzi o tereny związane z intensywną działalnością rolniczą – regiony Opavsko, Novojičínsko, Odersko.
- Obecnie po czeskiej stronie Euroregionu Silesia kanalizację posiada 41 gmin, podłączenie do oczyszczalni ścieków zapewnione jest w 32 gminach (pozostałe gminy bądź korzystają z oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w sąsiednich gminach albo podłączenia do oczyszczalni ścieków nie posiadają w ogóle – wolne odprowadzanie).
- W kraju morawsko-śląskim przeważająca część gmin podłączona jest do sieci gazowej, jednak duża liczba przyłączy pozostaje niewykorzystana. Po czeskiej stronie

Euroregionu Silesia podłączenie do sieci gazowej posiada 49 gmin, 2 gminy takiego podłączenia nie posiadają (Mikolajice, Staré Heřmínovy).

- Dostawy energii ciepłej są w kraju morawsko-śląskim w dużej mierze w porównaniu z innymi krajami RCz zapewniane zdalnie (48,1 %) i dużą część stanowi gaz ziemny (31,5 %).
- Do produkcji energii elektrycznej w kraju morawsko-śląskim w największej mierze wykorzystywane są paliwa kopalne. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii od 2013 nie zwiększa się.
- Z punktu widzenia źródeł odnawialnych w warunkach kraju morawsko-śląskiego największy potencjał wykorzystania energii leży w biomasie, ponadto opracowano studium dotyczące wykorzystania potencjału energii wiatrowej, które poświęcone zostało ocenie zlokalizowania elektrowni wiatrowych w 28 miejscach na terenie kraju morawsko-śląskiego.
- W kraju morawsko-śląskim stworzono działającą sieć zakładów zajmujących się gospodarowaniem odpadami. Moce przerobowe zakładów gospodarowania odpadami są w stosunku do łącznych ilości wytwarzanych odpadów, odpadów poszczególnych kategorii oraz odpadów nadających się do wykorzystania wystarczające. Ilość odpadów komunalnych unieszkodliwianych poprzez składowanie stopniowo zmniejsza się.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- Odsetek osób korzystających z instalacji wodociągowej na obszarze polskiej części euroregionu (97,4%) jest wyższy niż średnia krajowa (91,9%).
- Odsetek osób korzystających z instalacji gazowej i kanalizacyjnej na obszarze polskiej części euroregionu jest niższy niż średnia krajowa.
- Na terenie polskiej części euroregionu istnieją zarówno systemy ogrzewania indywidualnego jak i zbiorowego (ciepłownie miejskie, kotłownie). Większość gospodarstw domowych korzysta jednak z indywidualnych instalacji grzewczych.
- W lipcu 2013 roku na terenie polskiej części euroregionu został wprowadzony nowy system zbierania i recyklingu odpadów związany z wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 1 lipca 2011 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw.

3.6 INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

3.6.1 Placówki oświatowe

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W nawiązaniu do nowelizacji ustawy oświatowej Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Wychowania Fizycznego systematycznie i intensywnie wdraża edukację włączającą, w wyniku czego wprowadza równe podejście do kształcenia wszystkich uczniów w RCz.

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się placówki oświatowe wszystkich szczebli, od przedszkolnych po uczelnie wyższe oraz szkoły specjalne dla uczniów specjalnej troski i placówki oświatowe o profilu artystycznym lub językowym.

Przedszkola

Zapewniają edukację przedszkolną dla dzieci w wieku zazwyczaj od lat 3 do lat 6. Jednostką prowadzącą przedszkola jest w większości przypadków właściwa gmina/miasto/dzielnica miasta. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia funkcjonują także specjalne przedszkola takie jak np. Przedszkole Eliška w Opawie dla dzieci niepełnosprawnych, przedszkole przy Szpitalu Psychiatrycznym w Opawie, przedszkole dla dzieci z wadami słuchu w Ostrawie-Porubie itp.

Szkoły podstawowe

Szkoła podstawowa zapewnia obowiązkową edukację szkolną dla dzieci zazwyczaj w wieku od 7 do 15 lat. Ma 9 klas i dzieli się na pierwszy stopień i drugi stopień. Pierwszy stopień to klasy 1-5, drugi stopień klasy 6-9. Jeżeli nie ma warunków do stworzenia wszystkich 9 klas, można stworzyć szkołę podstawową tylko z pierwszym stopniem lub szkołę z klasami łączonymi. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia funkcjonują także specjalne szkoły podstawowe takie jak np. specjalne szkoły podstawowe w Opawie dla dzieci specjalnej troski (dla dzieci z wadami wzroku i dzieci z wadami mowy, dla dzieci niepełnosprawnych ruchowo, szkoła podstawowa przy Szpitalu Psychiatrycznym), Waldorfska Szkoła Podstawowa w Ostrawie itp. Jednostką prowadzącą szkołę podstawową jest zazwyczaj właściwa gmina/miasto/dzielnica miasta.

Szkoły średnie

Zapewniają edukację średnią w liceach ogólnokształcących, średnich szkołach zawodowych oraz zasadniczych szkołach zawodowych. Ustawa oświatowa rozróżnia wykształcenie średnie (1-2 lata), wykształcenie średnie z dyplomem uzyskania tytułu zawodowego (2-3 lat) oraz wykształcenie średnie z maturą (4 lata, ewentualnie sześć lat lub ośmioletnie liceum ogólnokształcące). Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia według Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych funkcjonuje 69 różnych szkół średnich, przy czym w Bílovcu (1), Hlučíně (2), Novém Jičíně (6), Odrách (2), Opawie (13), Ostrawie (42), Šilheřovicach (1), Velkých Heralticach (1) oraz Vítkovie (1). Wykaz średnich szkół można znaleźć przykładowo na stronie www.stredniskoly.cz. Jednostką prowadzącą szkołę średnią jest zazwyczaj właściwy kraj, o ile nie jest to szkoła prywatna.

Na terenie Euroregionu Silesia nie ma przedszkoli, szkół podstawowych i średnich, które prowadziłyby zajęcia w języku mniejszości narodowych.

Konserwatoria

Zapewniają wykształcenie średnie na różnych kierunkach artystycznych. Nauka kończy się po 4 latach egzaminem maturalnym lub po 6 latach absolutorium (z tytułem "dyplomowany specjalista"). Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się 2 konserwatoria:

- Konserwatorium im. Janáčka w Ostrawie (www.jko.cz) – oferuje zajęcia dydaktyczne na kierunkach muzyka, śpiew, taniec, taniec współczesny, sztuka muzyczno-dramatyczna. Jednostką prowadzącą jest Kraj Morawsko-Śląski.
- Konserwatorium Kościelne Opawa (www.konzervator.cz) – zajęcia dydaktyczne prowadzone są na kierunkach muzyka i śpiew. Jednostką prowadzącą jest zakon rycerski Bailiva Czechy, Morawy i Śląsk.

Policealne szkoły zawodowe

Zapewniają kształcenie zawodowe dla absolwentów szkół średnich z maturą. W porównaniu ze studiami na uczelniach wyższych kierunki studiów policealnych mają przede wszystkim praktyczne ukierunkowanie zawodowe i trwają zazwyczaj 3 lata. Studia kończą się absolutorium. W wielu przypadkach szkoły te są tworzone przez właściwy kraj przy szkołach średnich, wiele z takich szkół jest jednak prywatnych. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się 8 policealnych szkół zawodowych⁴⁴:

- Średnia Szkoła Hotelarstwa i Usług oraz Policealna Szkoła Zawodowa i Szkoła Hotelarska, Opawa (<http://www.sshsopava.cz/skola/>)
- Średnia Szkoła Rolnicza i Policealna Szkoła Zawodowa im. Masaryka, Opawa (www.zemedelka.opava.cz)
- Akademia Handlowa i Policealna Szkoła Zawodowa Społeczna, Ostrava-Mariánské Hory (www.voss-ova.cz)

⁴⁴ Źródło: Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych, Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Wychowania Fizycznego, dostępny pod adresem: <https://profa.uiv.cz/rejskol/>, na dzień 17.07.2018

- Średnia Szkoła Medyczna i Policealna Szkoła Medyczna Ostrava-Mariánské Hory (www.zdrav-ova.cz)
- AHOL – Policealna Szkoła Zawodowa Ostrava (miasto Ostrava) (www.ahol.cz)
- Prywatna Policealna Szkoła Zawodowa Przedsiębiorczości, s.r.o. (miasto Ostrava) (www.svosp.cz)
- Policealna Szkoła Zawodowa im. Jana Amosa Komenskigo (miasto Ostrava) (www.vosjak.cz)
- Policealna Szkoła Zawodowa i Szkoła Językowa z Uprawnieniami Państwowego Egzaminu Językowego PRIGO, s.r.o. (miasto Ostrava) (www.prigo.cz)

Uczelnie wyższe

To najwyższy szczebel systemu kształcenia. Działalność uczelni wyższych reguluje Ustawa o szkolnictwie wyższym. Na uczelniach wyższych oferowane są studia licencjackie, magisterskie oraz doktoranckie. Szkoły wyższe są publiczne, prywatne lub państwowe (policyjne i wojskowe).

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się 3 czeskie uczelnie wyższe oraz 1 zagraniczna uczelnia wyższa działająca na terenie RCz. Są to poniższe uczelnie ⁴⁵:

- Uniwersytet Ostrawski – publiczna uczelnia wyższa (miasto Ostrava) (www.osu.cz)
- Uniwersytet Śląski w Opawie - publiczna uczelnia wyższa (miasto Opava) (www.slu.cz)
- Wyższa Szkoła Górnicza – Uniwersytet Techniczny Ostrava – publiczna uczelnia wyższa (miasto Ostrava) (www.vsb.cz)
- Górnośląska Akademia Handlowa – europejska uczelnia wyższa (miasto Ostrava) (www.hvso.cz)

Uniwersytet Ostrawski, Uniwersytet Śląski w Opawie oraz Wyższa Szkoła Górnicza – Uniwersytet Techniczny Ostrava oferuje specjalne kursy dla seniorów, tzw. uniwersytet trzeciego wieku.

Szkoły artystyczne 1 stopnia

Oferują kształcenie na różnych kierunkach artystycznych. Jednostką prowadzącą jest zazwyczaj dany kraj lub miasto. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia szkoły artystyczne 1 stopnia funkcjonują w Bílovcu (1), Hlučynie (1), Hradcu nad Moravicí (1), Kravařach (1), Novém Jičynie (1), Odrach (1), Opawie (1), Ostravie (11) oraz Vítkovie (1)⁴⁶.

Poniżej przedstawiono liczbę szkół i placówek oświatowych funkcjonujących na terenie wybranych gmin o rozszerzonej właściwości (GRW), które są częścią obszaru czeskiej części Euroregionu Silesia.

Tabela 49 – Liczba szkół i placówek oświatowych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia na dzień 01.09.2017 r.

Wybrany powiat	Przedsz.	SP	Sz.Śr	Kons	PSZaw	Ucz.W.	Sz.Art.1
Powiat Bruntál	54	45	13	0	0	0	5
GRW Bruntál	23	19	3	0	0	0	1
Powiat Nový Jičín	63	69	14	0	1	0	9
GRW Bílovec	12	14	2	0	0	0	3
GRW Nový Jičín	24	22	6	0	0	0	1
GRW Odry	6	9	2	0	0	0	1
Powiat Opava	81	80	18	1	2	1	6
GRW Hlučín	19	18	3	0	0	0	1

⁴⁵ Źródło: Rejestr Uczelni Wyższych oraz Zrealizowanych Programów Uczelnianych, Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Wychowania Fizycznego, dostępny pod adresem: <http://krakatau.uiv.cz/registrvssp/>, aktualizacja na dzień 23.1.2018 r.

⁴⁶ Źródło: Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych, Ministerstwo Szkolnictwa, Młodzieży i Wychowania Fizycznego, dostępny pod adresem: <https://profa.uiv.cz/rejskol/>, na dzień 17.07.2018r.

GRW Kravaře	9	8	0	0	0	0	1
GRW Opava	47	48	14	1	2	1	3
GRW Vítkov	6	6	1	0	0	0	1
Powiat Ostrava-miasto	99	90	45	1	6	3	14
GRW Ostrava	99	90	45	1	6	3	14

Źródło: Lista szkół i placówek oświatowych, https://www.msk.cz/skolstvi/seznam_skol.html oraz Rejestr Uczelni wyższych i Zrealizowanych Programów Uczelnianych

Współpraca transgraniczna placówek oświatowych

Jednym z priorytetów Euroregionu Silesia jest wspieranie współpracy transgranicznej szkół wszystkich szczebli oraz projektów transgranicznych dotyczących oświaty i edukacji. Tylko w ramach Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia 2007-2013 projekty dla szkół stanowiły ponad jedną trzecią wszystkich projektów. Największe zainteresowanie współpracą transgraniczną występuje w szkołach podstawowych z obu stron granicy. Tradycyjną jest już współpraca szkół z Opawy i Raciborza, współpracę transgraniczną nawiązało także wiele szkół z Ostrawy (przede wszystkim z Poruby, Svinova, Morawskiej Ostrawy i Ostrawy-Południe), wiele udanych projektów realizowała jedna ze szkół podstawowych w Vítkovie (z polskim partnerem spoza obszaru Euroregionu Silesia). Współpracą transgraniczną są coraz bardziej zainteresowane także szkoły znajdujące się w większej odległości od granicy, np. w Budišovie nad Budišovkou lub Odrach. Rozwija się również transgraniczna współpraca przedszkoli, nawet pomimo niskiego wieku dzieci, dla których działania realizowane w ramach projektów czesko-polskich stanowią pierwsze doświadczenie transgraniczne. W tym obszarze najbardziej aktywne są przedszkola z Morawskie Ostrawy i Přivozu.

Współpraca transgraniczna cieszy się dużym zainteresowaniem wśród szkół średnich. Wyraźnie większe zaangażowanie szkół średnich jest w ramach programu Erasmus+ aniżeli w programie Interreg V-A Republika Czeska – Polska. Projekty szkół średnich czeskiej części Euroregionu Silesia w ramach programu Erasmus+ ukierunkowane są na działania w zakresie mobilności osób w kształceniu specjalistycznym oraz przygotowaniu czy też mobilności osób w edukacji szkolnej, ponadto przygotowywane i realizowane są projekty w obszarze partnerstwa strategicznego w edukacji szkolnej czy wymianie doświadczeń. Współpraca transgraniczna szkół jest wspierana przez Kraj Morawsko-Śląski, który przygotował projekt pod nazwą CIVEEL – Cooperation in vocational training for European labour market dotyczący współpracy w obszarze kształcenia specjalistycznego dla Europejskiego rynku pracy z partnerami zagranicznymi z Polski i Francji. Projekt realizowany jest od września 2017 roku do sierpnia 2019 roku. Z czeskiej części Euroregionu Silesia włączyły się następujące szkoły średnie: Średnia szkoła Techniczna i Transportu, Ostrava – Vítkovice, p.u.p.; Średnia Szkoła Przemysłowa Chemiczna im. akademika Heyrovského, Ostrava, p.u.p. oraz Średnia Szkoła Rolnicza i Średnia Szkoła im. Masaryka, Opava, p.u.p.⁴⁷.

Bardzo dobrze rozwinięta jest współpraca transgraniczna uczelni wyższych, a w szczególności Wyższej Szkoły Górniczej – Uniwersytetu Technicznego w Ostrawie, która w ramach Programu INTERREG V-A RCz-Polska 2014-2020 złożyła i równocześnie na dzień 1.6.2018 r. zostały jej zatwierdzone dwa projekty z różnych wydziałów i jednostek. W ramach osi priorytetowej 3 Edukacja i kwalifikacje projekty ukierunkowane były na kształcenie pracowników rozwijających gospodarkę niskoemisyjną na pograniczu czy zwiększanie możliwości zatrudnienia absolwentów kierunków technicznych z Czech i Polski, kolejne cztery projekty w ramach osi priorytetowej 4 Współpraca instytucji i społeczności skupiały się na obszarze zagrożeń związanych z gatunkami roślin inwazyjnych na pograniczu, współpracy w ramach badań płonących hałd, pomiary transgranicznego przenoszenia zanieczyszczeń w powietrzu oraz skutki wynikające ze zanieczyszczenia. Również czesko-polska współpraca Uniwersytetu

⁴⁷ Źródło: Urząd Krajowy Kraju Morawsko-Śląskiego, Wydział Szkolnictwa, Młodzieży i Sportu

Ostrawskiego jest szeroka. Do 1.6.2018 r. zatwierdzone zostały dwa projekty Uniwersytetu Ostrawskiego, jeden w ramach osi priorytetowej 3 ukierunkowany na innowacje w edukacji w celu zwiększenia możliwości zatrudnienia absolwentów w turystyce ekologicznej oraz jeden projekt w ramach osi priorytetowej 4 poświęcony wpływowi zanieczyszczenia powietrza na stan zdrowia mieszkańców czesko-polskiego pogranicza.

Współpraca / umowy o współpracy uczelni wyższych

Uczelnie wyższe na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia współpracują/mają zawarte umowy o współpracy z wieloma polskimi uczelniami z polsko-czeskiego pogranicza, np.:

- Wyższa Szkoła Górnicza – Uniwersytet Techniczny w Ostrawie:
 - o Politechnika Śląska w Gliwicach
 - o Politechnika Częstochowska
 - o Akademia Ekonomiczna im. Karola Adamieckiego w Katowicach
 - o Górnośląska Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości im. Karola Goduli
 - o Akademia Techniczno-Humanistyczna Bielsku-Białej
- Uniwersytet Śląski w Opawie:
 - o Uniwersytet Śląski w Katowicach
 - o Uniwersytet Opolski
 - o Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Raciborzu
- Uniwersytet Ostrawski:
 - o Uniwersytet Śląski w Katowicach
 - o Uniwersytet Łódzki
 - o Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Konferencja Rektorów Uniwersytetów Śląskich

Z inicjatywy Uniwersytetu Śląskiego w Opawie w 2003 roku powołano Konferencję Rektorów Uniwersytetów Śląskich. Ugrupowanie to utworzyli rektorzy sześciu uniwersytetów i uczelni wyższych mających siedzibę na terenie polskiego i czeskiego Śląska (dwóch uniwersytetów z Katowic, uniwersytetów z Wrocławia, Opola, Ostrawy i Opawy). Podstawowym celem tego ugrupowania jest jednolite podejście w ramach wspólnych badań naukowych, wymiana pracowników naukowo-dydaktycznych, studentów, informacji i wydarzeń kulturalnych, jak również współpraca w procesie zdobywania tytułów naukowych pracowników oraz organizacja konferencji specjalistycznych.

Konsorcjum PROGRES 3

Z inicjatywy Wyższej Szkoły Górniczej – Uniwersytetu Technicznego w Ostrawie w 2011 roku powstała inicjatywa o nazwie PROGRES 3, której głównym celem jest stworzenie powiązań transgranicznych pomiędzy uniwersytetami z kraju morawsko-śląskiego, województwa śląskiego i opolskiego oraz kraju żylińskiego w dziedzinie nauki, badań i innowacji. Celem jest tworzenie powiązań pomiędzy zasobami badawczymi i innowacyjnymi, co umożliwi skuteczniejsze planowanie, zarządzanie i praktyczną realizację projektów badawczych. Więcej informacji jest do dyspozycji pod adresem: <http://progres3.vsb.cz>.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia znajdują się instytucje edukacyjne wszystkich stopni – od edukacji przedszkolnej do szkolnictwa wyższego wliczając w to szkoły przystosowane do uczniów niepełnosprawnych, placówki szkolnictwa zawodowego oraz językowego.

Przedszkola

Do przedszkola uczęszczają dzieci w wieku od 3 do 6 roku życia, a w szczególnych przypadkach od 2,5 roku. Dzieci 5-letnie i 6-letnie są objęte obowiązkowym wychowaniem przedszkolnym. Obok przedszkoli działają także oddziały przedszkolne w szkołach

podstawowych oraz punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego. Ostatnie dwie formy wychowania przedszkolnego przeznaczone są dla niewielkich grup dzieci i tworzone są w miejscowościach odległych od przedszkoli i szkół podstawowych.

Szkoły podstawowe

Ośmioletnia szkoła podzielona jest na dwa etapy. Na pierwszym etapie – w klasach I-III przeznaczona dla dzieci w wieku 7-10 lat – realizowana jest edukacja wczesnoszkolna. Obecnie na wniosek rodziców (opiekunów prawnych) może zostać przyjęte do szkoły podstawowej również dziecko 6-letnie⁴⁸. Zajęcia odbywają się w formie kształcenia zintegrowanego, czyli bez podziału na przedmioty, a ich prowadzenie powierza się jednemu nauczycielowi-wychowawcy, choć naukę języka obcego, edukację muzyczną, edukację plastyczną, wychowanie fizyczne i zajęcia komputerowe można powierzyć nauczycielowi-specjaliście. Na tym etapie nauczyciel nie musi przestrzegać lekcyjnego czasu pracy, tj. dzielić czasu pracy uczniów na 45-minutowe jednostki lekcyjne, tak jak to się robi w klasach wyższych.

Etap drugi - w klasach IV-VIII kształcenie odbywa się w ramach przedmiotów, których prowadzenie powierza się nauczycielom-specjalistom. Obejmuje on kształcenie z następujących przedmiotów: język polski, pierwszy język obcy nowożytny, drugi język nowożytny w klasach 7-8, muzyka, plastyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, biologia, chemia, fizyka, matematyka, informatyka, technika, wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa, zajęcia z wychowawcą. Ponadto szkoła organizuje kształcenie z religii lub etyki w zależności od deklaracji rodziców.

„Gimnazja” – poprzednio drugi stopień szkoły podstawowej

W wyniku reformy systemu oświaty od roku szkolnego 2017/18 nie przeprowadzi się rekrutacji do klas I dotychczasowego gimnazjum oraz zasadniczej szkoły zawodowej, które zostały przekształcone w szkołę branżową I stopnia. Jednostki te będą w ustroju szkolnym funkcjonować najpóźniej do 31 sierpnia 2019 roku.

Szkoły ponadpodstawowe

Założenia reformy systemu oświaty zakładają, że kontynuacja nauki po ukończeniu szkoły podstawowej obejmować będzie do wyboru:

- 4-letnie liceum ogólnokształcące
- 5-letnie technikum
- 3-letnią szkołę branżową I stopnia
- 2-letnią szkołę branżową II stopnia.

Uczelnie

Uczelnia to w Polsce jednostka organizacyjna państwowa, samorządowa lub prywatna działająca na podstawie przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym lub w przypadku uczelni kościelnych na podstawie umowy Rządu RP z władzami odpowiedniego kościoła. W polskim systemie edukacji jest to szkoła kształcąca absolwentów liceów i techników, którzy zdali egzamin maturalny. Studia pierwszego stopnia kończą się nadaniem tytułu zawodowego licencjata lub inżyniera, drugiego stopnia – magistra, magistra inżyniera. Niektóre kierunki mają jednak formę jednolitych studiów magisterskich i kończą się one uzyskaniem tytułu magistra lub lekarza, lekarza dentystry, lekarza weterynarii. Ukończenie studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich pozwala kontynuować naukę na studiach doktoranckich.

⁴⁸ Od września 2014r. obowiązek szkolny obejmie także dzieci urodzone od 1 stycznia do 30 czerwca 2008r.

Tabela 50 – Liczba szkół wszystkich szczebli na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017

L.p	Jednostka terytorialna	Liczba szkół podstawowych w gminie	Liczba gimnazjów w gminie	Licea ogólnokształcące dla młodzieży bez specjalnych	Liczba szkół wyższych w gminie
		2017	2017	2017	2017
1	Baborów	1	1	0	0
2	Branice	3	1	0	0
3	Gaszowice	3	1	0	0
4	Głubczyce	7	0	1	0
5	Gorzyce	8	0	0	0
6	Jejkowice	1	0	0	0
7	Kietrz	6	2	1	0
8	Kornowac	4	0	0	0
9	Krzanowice	3	1	0	0
10	Krzyżanowice	7	0	0	0
11	Kuźnia Raciborska	4	2	0	0
12	Lubomia	2	0	0	0
13	Lyski	5	1	0	0
14	Marklowice	2	0	0	0
15	Mszana	2	2	1	0
16	Nędza	4	1	0	0
17	Pietrowice Wielkie	4	0	0	0
18	Pszów	4	0	0	0
19	Racibórz	11	4	3	1
20	Rudnik	6	0	0	0
21	Świerklany	3	0	0	0
22	Wodzisław Śląski	13	0	4	1

Źródło: własne na podstawie informacji z gmin oraz GUS (Bank Danych Lokalnych)

Na terenie Euroregionu Silesia znajdują się dwie szkoły wyższe, odpowiednio w Raciborzu i Wodzisławiu Śląskim. Miasta te odgrywają też dużą rolę w zakresie szkolnictwa średniego, gdyż zlokalizowane są tam licea ogólnokształcące, odpowiednio 4 w Wodzisławiu Śląskim i 3 w Raciborzu. Tego typu szkoły średnie występują też w Głubczycach, Kietrzu i Mszanie.

Sieć szkół podstawowych i średnich na obszarze polskiej części Euroregionu jest odpowiednia pod względem istniejących potrzeb. Biorąc pod uwagę prognozowane tendencje demograficzne można stwierdzić, że ten stan będzie wystarczający również w przyszłości. W związku z powyższym można również oczekiwać, że z czasem będzie dochodzić do łączenia niektórych szkół, szczególnie na obszarach wiejskich. W powiązaniu z potrzebami rynku pracy istnieje szczególne zapotrzebowanie na specjalistów w dziedzinach technicznych – zarówno w przypadku szkolnictwa średniego zakończonego egzaminem maturalnym jak i szkolnictwa zawodowego. W ramach systemu edukacji w polskiej części Euroregionu Silesia ważne jest również stałe zwiększanie nacisku na poprawę umiejętności językowych absolwentów (w tym nauki języka czeskiego oraz angielskiego). Niebagatelne znaczenie dla komunikacji pomiędzy mieszkańcami polskiej i czeskiej części Euroregionu ma również dość powszechna znajomość języka śląskiego – szczególnie na przygranicznych obszarach wiejskich.

3.6.2 Placówki pomocy społecznej

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Pomoc społeczna w RCz zgodnie z Ustawą nr 108/2006 Dz.U., o pomocy społecznej, obejmuje zarówno usługi opieki społecznej, jak i usługi profilaktyki społecznej oraz doradztwa

socialnego. W czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się większość typów placówek świadczących pomoc społeczną dla mieszkańców poszczególnych gmin, miast i rejonów objętych działaniem danej placówki. Pod względem statystycznym w kraju morawsko-śląskim badane są wybrane typy placówek świadczących usługi socjalne i społeczne, zarówno w sferze opieki społecznej, jak i profilaktyki społecznej wg powiatów (patrz poniższe tabele).

Tabela 51 – Placówki opieki społecznej w wybranych powiatach (liczba), stan na dzień 31. 12. 2016 r.

Rodzaj placówki	Bruntál	Nový Jičín	Opava	Ostrava - město	Powiaty łącznie
Ośrodki usług dziennych	1	1	0	5	7
Domy opieki dziennej	2	6	3	5	16
Domy opieki tygodniowej	1	0	0	1	2
Ośrodki dla osób niepełnosprawnych	4	3	10	5	22
Domy dla seniorów	6	7	11	14	38
Domy o szczególnym trybie	4	2	7	10	23
Mieszkania z opieką	3	5	9	6	23
Placówki opieki społecznej łącznie	21	24	40	46	131

Uwaga: W przypadku braku placówki zamieszczono -.

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, Baza publiczna, Placówki opieki społecznej na terenie właściwości GRW wybranego kraju

Tabela 52 – Placówki profilaktyki społecznej w wybranych powiatach (liczba), stan na dzień 31. 12. 2016r.

Rodzaj placówki	Bruntál	Nový Jičín	Opava	Ostrava - město	Powiaty łącznie
Domy azylu - ośrodki pomocy doraźnej	3	4	3	11	21
Domy w połowie drogi	2	0	0	1	3
Ośrodki pomocy kryzysowej	0	0	2	2	4
Niskoprogowe ośrodki dzienne	1	2	1	2	6
Niskoprogowe placówki dla dzieci i młodzieży	9	4	4	9	26
Noclegownie	1	2	2	3	8
Ośrodki wczesnej opieki	1	0	0	2	3
Usługi opiekuńczo-pielęgnacyjne	0	0	2	4	6
Placówki profilaktyki społecznej łącznie	17	12	14	34	77

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, Baza publiczna, Placówki opieki społecznej na terenie właściwości GRW wybranego kraju

Współpraca transgraniczna placówek pomocy społecznej

Chociaż sfera pomocy społecznej nie należy do typowych obszarów, w których prowadzona byłaby współpraca transgraniczna, Euroregion Silesia wspomaga rozwój współpracy także pomiędzy tymi podmiotami. Cieszące się powodzeniem działania podejmuje np. Domov pro seniory Kamenec, Slezská Ostrava, który nawiązał współpracę z dwoma domami po polskiej stronie (Dom Pomocy Społecznej w Gorzycach i Miejski Dom Pomocy Społecznej w Rybniku) oraz inną czeską placówką z Euroregionu Śląsk Cieszyński. W latach 2011-2012 wymienione cztery placówki pomocy społecznej realizowały wspólnie projekt przeznaczony zarówno dla samotnych osób starszych, jak i własnych pracowników. Kolejne projekty czesko-polskie placówki te przygotowały na 2014 i 2017 rok. Współpracą transgraniczną zainteresowała się przykładowo także Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR [Zrzeszenie Podmiotów Świadczących Pomoc Społeczną RCz], która jest największym stowarzyszeniem zrzeszającym podmioty świadczące usługi społeczne i socjalne w RCz. Do nawiązania współpracy transgranicznej odpowiednie byłyby także stowarzyszenia świadczące niektóre usługi profilaktyki społecznej, jak np. stowarzyszenie ELIM - zrzeszenie chrześcijańskie dla

ewangelizacji i diakonii Opava, które oferuje różne zajęcia w czasie wolnym dla nieorganizowanej młodzieży, prowadzi niskoprogowe kluby dla dzieci i młodzieży, oferuje pomoc ofiarom przemocy domowej itp.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Podstawowym aktem prawnym regulującym kwestie pomocy społecznej w Polsce jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W ramach polskiego systemu pomocy społecznej wyróżnia się:

- pomoc w instytucjach opiekuńczych typu: domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- pomoc środowiskową, m.in. świetlice środowiskowe, ośrodki wsparcia (tj. domy dziennego pobytu, noclegownie, schroniska dla bezdomnych, środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi),
- pomoc finansową, usługową i rzeczową świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej (i w kilku przypadkach przez powiatowe centra pomocy rodzinie).

W ramach struktury pomocy społecznej w Polsce możemy wyróżnić:

- ośrodki pomocy społecznej działające w każdej gminie, udzielające pomocy w formie pracy socjalnej, świadczeń pieniężnych, przyznając wsparcie usługowe i rzeczowe oraz kierujące do ośrodków wsparcia;
- powiatowe centra pomocy rodzinie (w miastach na prawach powiatu – miejskie centra pomocy rodzinie); powiaty prowadzą domy pomocy społecznej, zapewniają opiekę nad dziećmi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (tj. domach dziecka, pogotowiach opiekuńczych) i w rodzinach zastępczych;
- regionalne ośrodki polityki społecznej (przy urzędach marszałkowskich) – zajmują się koordynacją polityki społecznej w zakresie pomocy na terenie województw samorządowych;
- w urzędach wojewódzkich wydziały polityki społecznej – kontrola i nadzór nad realizacją zadań samorządu gminnego, powiatowego i województwa, w tym nad jakością działalności jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (jednak tylko w zakresie zadań zleconych);
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – zajmuje się koordynacją polityki społecznej na obszarze całej Polski oraz przygotowaniem zmian w obowiązującym prawie.

W polskiej części Euroregionu Silesia znajdują się praktycznie wszystkie rodzaje funkcjonujących w Polsce instytucji pomocy społecznej. Szczegółowe informacje na ten temat zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 53 – Instytucje pomocy społecznej działające na terenie polskiej części Euroregionu Silesia

Jednostka terytorialna	Rodzaj instytucji / usługi	Nazwa instytucji
Baborów	OPS	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Gabinet rehabilitacyjny	Stacja Opieki Caritas. Pielęgniarska Opieka Długoterminowa
Branice	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Gabinet rehabilitacyjny	Stacja Opieki Caritas. Pielęgniarska Opieka Długoterminowa
	Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	Zakład Aktywności Zawodowej przy Stowarzyszeniu Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Branicach
Gaszowice	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Głubczyce	OPS PCPR	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (w tym punkt interwencji kryzysowej)
	Całodobowa opieka nad samotnymi matkami z dziećmi.	Dom Samotnych Matek z Dziećmi MONAR-MARKOT
	Pielęgniarska opieka długoterminowa.	Caritas Diecezji Opolskiej - Stacja opieki w Głubczycach
	Opieka nad osobami starszymi	Dom Dziennego Pobytu w Głubczycach
	Opieka całodobowa nad kombatantami i osobami starszymi (Głubczyce), opieka całodobowa nad osobami starszymi (Klisino) i osobami przewlekle chorymi psychicznie (Bliszczycze, Boboluszki, Branice, Dzbańce, Radynia).	Dom Pomocy Społecznej w Klisinie (+ filie: Bliszczycze, Boboluszki, Branice, Dzbańce, Głubczyce, Radynia)
	Całodobowa opieka i wychowanie dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodzicielskiej.	Placówka Opiekuńczo Wychowawcza, Wielofunkcyjna -Dom Dziecka w Krasnym Polu - filia w Głubczycach
	Pomoc osobom niepełnosprawnym w rozwijaniu zdolności manualnych.	Warsztat Terapii Zajęciowej
Gorzycze	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Dom pomocy społecznej dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.	Dom Pomocy Społecznej Krajowy Ośrodek Socjalno-Szkoleniowy dla Kobiet
	Całodobowa opieka nad osobami w podeszłym wieku i niepełnosprawnymi fizycznie.	Dom Pomocy Społecznej w Gorzycach
	Pomoc osobom niepełnosprawnym w rozwijaniu zdolności manualnych.	Warsztat Terapii Zajęciowej
	Całodobowa opieka i wychowanie dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodzicielskiej.	Powiatowy Dom dziecka w Gorzyczkach
Jejkowice	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Kietrz	OPS	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Gabinet rehabilitacyjny	Stacja Opieki Caritas. Pielęgniarska Opieka Długoterminowa
	Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (dziewczynek i kobiet)	Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Misjonarek Maryi
Kornowac	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Pomoc w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem (ośrodek całodobowy)	Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Pogrzebieniu
Krzanowice	OPS	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Gabinet rehabilitacyjny	Stacja Opieki Caritas. Pielęgniarska Opieka Długoterminowa
Krzyżanowice	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Placówka dla kobiet niepełnosprawnych intelektualnie. Działalność: zapewnienie opieki całodobowej osobom, nie mogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu.	Dom Pomocy Społecznej
	Całodobowa opieka nad dziewczętami niepełnosprawnymi intelektualnie.	Dom Pomocy Społecznej „Różany Pałac” w Krzyżanowicach

	Gabinet rehabilitacyjny	Stacja Opieki Caritas w Tworkowie. Pielęgniarska Opieka Długoterminowa
Kuźnia Raciborska	OPS	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Ośrodek całodobowej opieki dla chłopców wraz ze Szkołą Podstawową i Gimnazjum.	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Kuźni Raciborskiej
	Pomoc w życiowym usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem (ośrodek całodobowy)	Placówka Opiekuńczo Wychowawcza
Lubomia	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Lyski	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Całodobowa opieka nad kobietami przewlekle chorymi psychicznie	Dom Pomocy Społecznej w Lyskach
Markłowice	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Mszana	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Nędza	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Pietrowice Wielkie	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Pszów	OPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Racibórz	OPS PCPR	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
	Całodobowa opieka nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców	Dom dla Dzieci
	Noclegownia i dom dla bezdomnych	Arka -N. Dom dla Bezdomnych Stowarzyszenia Przyjaciół Człowieka Tęcza
	Świetlica dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi	Środowiskowa Świetlica "Nadzieja" w Raciborzu (Caritas)
	Całodobowa opieka nad osobami przewlekle chorymi psychicznie.	Dom Pomocy Społecznej Prowadzony przez Siostry Maryi Niepokalanej - "Dom św. Notburgi"
	Dzienna opieka nad osobami wymagającymi pomocy.	Dzienny Dom Pomocy Społecznej
	Pielęgniarska Opieka Długoterminowa	Stacja Opieki Pielęgniarska Opieka Długoterminowa (Caritas)
	Całodobowa opieka nad osobami niemogącymi samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.	Dom Pomocy Społecznej "Złota Jesień" w Raciborzu
Rudnik	OPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Świerklany	OPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Wodzisław Śląski	OPS PCPR	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
	Schronisko dla bezdomnych mężczyzn	Towarzystwo Charytatywne Rodzina
	Całodobowa opieka nad dziewczętami i kobietami niepełnosprawnymi intelektualnie.	Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Opatrzności Bożej
	Tworzenie warunków do aktywacji psychospołecznej osób korzystających ze świadczeń "Ośrodka", podtrzymywanie efektów leczenia psychiatrycznego oraz ułatwienie użytkownikowi powrotu do społeczeństwa poprzez zaspokojenie potrzeb bytowych i zdrowotnych, zapewnienie wyżywienia w postaci jednego posiłku dziennie.	Powiatowy Ośrodek Wsparcia Perła w Wodzisławiu Śląskim

	Usługi na rzecz ofiar, świadków oraz sprawców przemocy (konsultacje, zajęcia grupy korekcyjno-edukacyjnej)	Powiatowy Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie
	Pomoc osobom niepełnosprawnym w rozwijaniu zdolności manualnych.	Caritas Archidiecezji Katowickiej Warsztat Terapii Zajęciowej Św. Hiacynta i Franciszka

Źródło: Opracowanie własne

3.6.3 Placówki służby zdrowia

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się zarówno placówki świadczące podstawową, jak i specjalistyczną opiekę medyczną dla mieszkańców poszczególnych gmin, miast i rejonów objętych działaniem danej placówki. Statystycznie w kraju morawsko-śląskim badane są wybrane typy placówek służby zdrowia wg powiatów (patrz tabela). W czasie opracowywania dostępne były dane za 2016 rok.

Tabela 54 – Placówki służby zdrowia w wybranych powiatach, stan na dzień 31.12.2016r.

Rodzaj placówki		Bruntál	Nový Jičín	Opava	Ostrava- město	Powiaty łącznie
Szpitale	liczba placówek	2	4	1	3	10
	liczba miejsc	447	722	535	2 488	4 192
Specjalistyczne zakłady lecznicze, w tym ich filie	liczba placówek	2	-	2	3	7
	liczba miejsc	220	-	1 251	180	1 651
w tym zakłady lecznicze dla przewlekle chorych*	liczba placówek	1	-	-	1	2
Pozostałe samodzielne placówki służby zdrowia**	liczba placówek	35	85	61	175	356
Apteki, w tym ich filie	liczba placówek	23	33	40	99	195
Placówki służby zdrowia łącznie	liczba placówek	62	122	104	280	-

Uwagi: * Niektóre zakłady lecznicze dla przewlekle chorych zostały włączone do szpitali, dlatego nie są podawane jako placówki samodzielne.

** Obejmuje samodzielne laboratoria stomatologiczne, samodzielne placówki rehabilitacyjne, domową opiekę zdrowotną, samodzielne placówki psychologa, logopedy itp.

W przypadku braku placówki zamieszczono -.

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, Baza publiczna, Placówki służby zdrowia według powiatów w 2016 roku; UZIS, Zapewnienie opieki zdrowotnej – porównanie terenowe

Do najważniejszych placówek służby zdrowia na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia należą:

- Szpital Kliniczny (Fakultní nemocnice) Ostrava (www.fno.cz) - to największa placówka służby zdrowia na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia, świadcząca podstawową, specjalistyczną i wysoko specjalistyczną opiekę zdrowotną dla dzieci i dorosłych w zakresie wszystkich dziedzin medycyny.
- Szpital Miejski (Městská nemocnice) Ostrava (www.mnof.cz)
- Szpital Śląski (Slezská nemocnice) w Opawie (www.nemocnice.opava.cz)
- Szpital Psychiatryczny (Psychiatrická nemocnice) w Opawie⁴⁹ (www.pnopava.cz) - świadczy kompleksową opiekę psychiatryczną na terenie kraju morawsko-śląskiego. To specjalistyczny zakład leczniczy przeznaczony do diagnostyki, leczenia

⁴⁹ Do zmiany nazwy z pierwotnej "Zakład Leczniczy w Opawie (Psychiatrická léčebna v Opavě)" na nową "Szpital Psychiatryczny w Opawie (Psychiatrická nemocnice v Opavě)" doszło w dniu 01 lipca 2013r.

i opiniowania chorób umysłowych, leczenia uzależnień od alkoholu i narkotyków oraz patologicznego hazardu.

- Zakład Rehabilitacji (Rehabilitační ústav) Hrabyně z placówką zamiejscową w Chuchelnej (www.ruhrabyne.cz) - to specjalistyczny zakład leczniczy z wieloletnią tradycją w zakresie świadczenia specjalistycznej opieki rehabilitacyjnej, który należy do najważniejszych placówek tego typu na terenie Republiki Czeskiej. Świadczy specjalistyczną kompleksową rehabilitację leczniczą dla pacjentów po urazach i operacjach narządów ruchu. Zakład ma dwie placówki, w Hrabyni dla dorosłych oraz w Chuchelnej dla dorosłych i dzieci.
- Szpital Nový Jičín (<http://nemocnicenovyjicin.agel.cz>)

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Opieka zdrowotna w Polsce jest sprawowana przez trzy podstawowe pionory:

- leczenie otwarte (przychodnie w zakresie opieki podstawowej, przychodnie specjalistyczne, gabinety specjalistyczne, szkolna i zakładowa służba zdrowia);
- leczenie zamknięte (kliniki, szpitale, sanatoria);
- pomoc doraźna (pogotowie ratunkowe).

W polskiej części Euroregionu Silesia znajdują się instytucje oferujące opiekę zdrowotną w podstawowym zakresie jak i placówki opieki specjalistycznej, a także szpitale i pogotowia ratunkowe.

Do najważniejszych placówek służby zdrowia na terenie polskiej części Euroregionu Silesia należą:

- Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. ks. bp. Józefa Nathana w Branicach (wraz z Zakładem Opiekuńczo-Lecznym),
- Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głubczycach (szpital wraz z Zakładem Opiekuńczo-Lecznym),
- Szpital Rejonowy im. dr. Józefa Rostka w Raciborzu,
- Raciborskie Centrum Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Raciborzu,
- Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo - Lecznym w Gorzycach,
- Wojewódzki Szpital Chorób Płuc im. dr. Alojzego Pawelca w Wodzisławiu,
- Powiatowy Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rydułtowach i Wodzisławiu Śląskim z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim (szpitale).

W tym przypadku, z uwagi na odmienne systemy opieki zdrowotnej i pomocy społecznej obowiązujące w obydwu państwach istnieją ograniczone możliwości współpracy polsko-czeskiej.

3.6.4 Kluczowe ustalenia

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Placówki oświatowe

- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się placówki oświatowe wszystkich szczebli, od przedszkolnych po uczelnie wyższe oraz szkoły specjalne dla uczniów specjalnej troski i placówki oświatowe o profilu artystycznym i językowym.
- Przedszkola znajdują się w 92 % gmin natomiast szkoły podstawowe znajdują się w 84 % gmin tworzących teren czeskiej części Euroregionu Silesia.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się około 70 różnych szkół średnich z wieloma kierunkami kształcenia, a ponadto 2 konserwatoria w Ostrawie oraz v Opavie.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia funkcjonuje 8 policealnych szkół zawodowych, w tym 6 w Ostrawie oraz 2 w Opavie, a ponadto 4 uczelnie wyższe,

- 3 w Ostravie i 1 w Opavie.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia funkcjonuje 19 szkół artystycznych 1 stopnia, które oferują kształcenie na różnych kierunkach artystycznych.
 - Jednym z priorytetów Euroregionu Silesia jest wspieranie współpracy transgranicznej szkół wszystkich szczebli oraz projektów transgranicznych dotyczących oświaty i edukacji.
 - W ramach Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia projekty dla szkół stanowiły ponad jedną trzecią wszystkich projektów. Największe zainteresowanie współpracą transgraniczną występuje w szkołach podstawowych z obu stron granicy. Bardzo dobrze rozwinięta jest także współpraca transgraniczna uczelni wyższych.
 - Z inicjatywy Uniwersytetu Śląskiego w Opavie w 2003 roku powołano Konferencję Rektorów Uniwersytetów Śląskich mających siedzibę na terenie polskiego i czeskiego Śląska.
 - Z inicjatywy Wyższej Szkoły Górniczej – Uniwersytetu Technicznego w Ostravie w 2011 roku powstała inicjatywa o nazwie PROGRES 3, której głównym celem jest stworzenie powiązań transgranicznych pomiędzy uniwersytetami z kraju morawośląskiego, województwa śląskiego i opolskiego oraz kraju żylińskiego w dziedzinie nauki, badań i innowacji.

Placówki pomocy społecznej

- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się szeroka sieć placówek świadczących usługi społeczne i socjalne, zarówno w zakresie opieki społecznej, jak i profilaktyki społecznej.
- Euroregion Silesia wspiera rozwój współpracy pomiędzy placówkami pomocy społecznej.
- Pomyślnie rozwija się przede wszystkim współpraca transgraniczna pomiędzy domami dla osób starszych.
- Do nawiązania współpracy transgranicznej odpowiednie byłyby także stowarzyszenia świadczące niektóre usługi profilaktyki społecznej, takie jak przykładowo stowarzyszenie ELIM w Opavie.

Placówki służby zdrowia

- W czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się szeroka sieć placówek zapewniających zarówno podstawową, jak i specjalistyczną opiekę medyczną.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia funkcjonuje kilka wysokiej klasy placówek służby zdrowia, takich jak Szpital Kliniczny w Ostravie, Szpital Psychiatryczny w Opavie oraz Zakład Rehabilitacji Hrabyně.
- Współpraca transgraniczna placówek służby zdrowia na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia od 2016 roku zaczyna się rozwijać dzięki wzajemnej współpracy Szpitala Klinicznego Ostrava i Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego NR 2 w Jastrzębiu Zdroju.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Placówki oświatowe

- Istnieje konieczność intensyfikacji działań na rzecz realizacji wspólnych projektów polegających na kształceniu zawodowym.
- Sieć szkół podstawowych i średnich na obszarze polskiej części Euroregionu jest odpowiednia pod względem istniejących potrzeb.
- W ramach Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia 2007-2013 projekty dla szkół stanowiły ponad jedną trzecią wszystkich projektów. Największe zainteresowanie współpracą transgraniczną występuje w szkołach podstawowych z obu stron granicy. Dobrze rozwinięta jest także współpraca transgraniczna uczelni wyższych. W perspektywie programowej 2014-2020 zainteresowanie współpracą transgraniczną szkół jest w dalszym ciągu wysokie.

Placówki pomocy społecznej

- Sieć placówek opieki społecznej dostosowana jest do systemu pomocy społecznej i wynika z zakresu zadań własnych oraz zleconych jednostką samorządu terytorialnego.
- Na terenie polskiej części Euroregionu Silesia, w każdej gminie znajduje się sieć placówek świadczących zadania z zakresu pomocy społecznej, co wynika z organizacji systemu w Polsce.
- Euroregion Silesia wspiera rozwój współpracy pomiędzy placówkami pomocy społecznej.
- Pomyślnie rozwija się przede wszystkim współpraca transgraniczna pomiędzy domami dla osób starszych.

Placówki służby zdrowia

- W polskiej części Euroregionu Silesia znajduje się szeroka sieć placówek zapewniających zarówno podstawową, jak i specjalistyczną opiekę medyczną,
- Na terenie polskiej części Euroregionu Silesia funkcjonuje wysokiej klasy placówka służby zdrowia: Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. ks. bp. Józefa Nathana w Branicach, jak również specjalistyczny Wojewódzki Szpital Chorób Płuc im. dr Alojzego Pawelca w Wodzisławiu Śląskim,
- Współpraca transgraniczna placówek służby zdrowia na terenie Euroregionu Silesia nie jest zbyt rozwinięta.

3.7 KULTURA, SPORT, CZAS WOLNY I RUCH TURYSTYCZNY

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Ruch turystyczny

Republika Czeska dzieli się z punktu widzenia ruchu turystycznego na 17 regionów turystycznych, które podzielone są na obszary turystyczne. Czeska część Euroregionu Silesia należy do regionu turystycznego Północne Morawy i Śląsk [Severní Morava a Slezsko], który podzielony jest na sześć obszarów turystycznych: Jeseníky- východ, Opavské Slezsko, Ostravsko, Těšínské Slezsko, Poodří – Moravské Kravařsko i Beskydy – Valašsko. Obszar czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się przede wszystkim na terenie 2 obszarów turystycznych Opavské Slezsko i Ostravsko, peryferyjnie sięga na obszary Jeseníky, Poodří – Moravské Kravařsko i Beskydy – Valašsko⁵⁰.

Serwis informacyjny i usługi związane z ruchem turystycznym świadczy szeroka sieć punktów informacji turystycznej, które posiadają lub nie posiadają certyfikacji. Podstawowymi parametrami dla uzyskania certyfikacji są np. godziny otwarcia, udzielanie informacji w obcych językach, zapewnienie usług przewodnika, pośrednictwo usług noclegowych oraz publiczny dostęp do internetu. Do 2012 roku w RCz istniało kilka certyfikowanych opisów działalności informacji turystycznych (IT). Zrzeszenie Informacji Turystycznych Republiki Czeskiej [Asociace turistických informačních center České republiky] we współpracy z Czeską Centralą Turystyki CzechTourism i przy wsparciu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego RCz opracowało Jednolitą Klasyfikację Informacji Turystycznych Republiki Czeskiej, która obowiązuje od kwietnia 2013 roku.

⁵⁰ Źródło: <http://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/spoluprace-s-regiony/mapa-turistickyh-regionu-a-oblasti,-kontakty/>

Tabela 55 - Informacje Turystyczne na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia, stan na dzień 24.04.2018 r.

Informacja Turystyczna	Miasto	Strony www	Obszar turystyczny
Certyfikowane Informacje Turystyczne			
Turistické informační centrum Bílovec	Bílovec	www.kcbilovec.cz	Poodří - Moravské Kravařsko
Městské informační centrum Fulnek	Fulnek	www.ic-fulnek.cz	Poodří - Moravské Kravařsko
Informační centrum Hlučín	Hlučín	www.info.hlucin.com	Opavské Slezsko
Turistické informační centrum Hradec nad Moravicí	Hradec nad Moravicí	www.ichradec.cz	Opavské Slezsko
Turistické informační centrum Nový Jičín	Nový Jičín	www.icnj.cz	Beskydy - Valašsko
Městské informační centrum Odry	Odry	www.infocentrum.odry.cz	Poodří - Moravské Kravařsko
Turistické informační centrum Opava	Opava	www.opava-city.cz/cs/mestske-informacni-centrum	Opavské Slezsko
Ostravský informační servis Věž	Ostrava	www.ostravainfo.cz	Ostravsko
Ostravský informační servis Svinov	Ostrava	www.ostravainfo.cz	Ostravsko
Ostravský informační servis s.r.o., pobočka Elektra	Ostrava	www.ostravainfo.cz	Ostravsko
Ostravský informační servis - pobočka Přívoz	Ostrava	www.ostravainfo.cz	Ostravsko
Ostravský informační servis s.r.o., pobočka Karolina	Ostrava	www.ostravainfo.cz	Ostravsko
Informační centrum Vítkov Vítkova	Vítkov	www.vitkov.info	Opavské Slezsko
Niecertyfikowane Informacje Turystyczne			
Informační centrum a městská knihovna Horní Benešov	Horní Benešov	www.hbenesov.cz/informacni-centrum-a-mestska-knihovna/os-1016	Jeseníky-východ
Infocentrum Jeseník nad Odrou	Jeseník nad Odrou	www.regionpoodri.cz/o-regionu/15-informacni-centra/42-infocentrum-jesenik-nad-odrou	Poodří – Moravské Kravařsko
Turistické informační centrum Kravaře	Kravaře	www.kravare.cz/turista/informacni-centrum	Opavské Slezsko

Žródło: Agencja CzechTourism, Lista certyfikowanych IT wg Jednolitej Klasyfikacji na dzień 24.04.2018r. i Lista IT w regionach na dzień 24.04.2018 r. pod adresem: <http://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/spoluprace-s-regiony/informacni-centra/jednotna-klasifikace-turisticky-ch-informacni-ch-cen/>

KLACR

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia działał klaster turystyczny – stowarzyszenie KLACR z siedzibą w Ostrawie, zrzeszające ponad trzydzieści podmiotów działających w branży turystycznej na terenie regionu turystycznego Północne Morawy i Śląsk [Severní Morava a Slezsko]. Stowarzyszenie to jest jednak od połowy 2018 roku w likwidacji i w ostatnich latach instytucja ta zastępowana jest nowymi strukturami działającymi w branży turystycznej – tzw. **destinační management** (więcej patrz podrozdział 3.1.4).

Działalność Euroregionu Silesia w dziedzinie turystyki

Krótko po swoim powstaniu Euroregion Silesia podjął działania w dziedzinie turystyki w celu promowania swojego obszaru, zwiększenia zainteresowania turystów tym regionem przygranicznym oraz wsparcia rozwoju turystyki transgranicznej.

W latach 2001-2005 euroregion przyjął na siebie rolę koordynatora w zakresie udziału w targach turystycznych. We współpracy z Krajem Morawsko-Śląskim uczestniczył w organizacyjnym i finansowym przygotowaniu prezentacji swojego obszaru na międzynarodowych targach turystycznych Regiontour w Brnie, Holiday World w Pradze, Tour Salon w Poznaniu i ITF SlovakiaTour w Bratysławie. Na wspólnej czesko-polskiej ekspozycji wystawionej na tych targach pokazał jedną z możliwości promowania obszaru przygranicznego, w którym granica państwowa nie odgrywa większego znaczenia.

Dzięki swoim doświadczeniom w zakresie turystyki przygranicznej czeska część euroregionu została zaproszona także w skład zespołu doradczego ds. rozwoju turystyki w kraju morawsko-śląskim, w którego pracach uczestniczyła w latach 2003-2006.

W latach 2004-2006 Euroregion Silesia wraz z powiatem raciborskim włączył się w międzynarodowy projekt pn. "Tour.com". Projekt był finansowany ze środków Unii Europejskiej za pośrednictwem Inicjatywy INTERREG IIIC (współpraca międzyregionalna). W jego realizacji uczestniczyli partnerzy z czterech państw (oprócz polskich i czeskich także partnerzy z Niemiec i Francji). Dotyczył on zagadnień związanych z ruchem turystycznym w europejskich regionach przygranicznych.

W 2005 roku czeska część Euroregionu Silesia wraz z kolejnymi dziesięcioma partnerami z sześciu krajów europejskich włączyła się w międzynarodowy projekt pn. „E-learning Tools in Destination Management“ (Narzędzia e-learningowe w zarządzaniu destynacją turystyczną), finansowany z programu Leonardo da Vinci. Projekt miał na celu stworzenie i wdrożenie nowego programu edukacyjnego w dziedzinie turystyki przeznaczonego zarówno dla pracowników administracji publicznej zajmujących się turystyką, jak i małych i średnich przedsiębiorstw działających w branży turystycznej.

W 2006 roku przedstawiciele czeskiej części Euroregionu Silesia w ramach imprez towarzyszących tygodniowi regionów i miast europejskich OPEN DAYS 2006 przedstawili w Brukseli projekt atrakcyjnej ścieżki rowerowej na Śląsku biegnącej wzdłuż polskiej granicy nazwanej "Magistralą Śląską". Dzięki miastu Opawa i innym partnerom z grona miast i gmin leżących na trasie tej ścieżki rowerowej udało się ją w 2013 roku ukończyć.

Od 2012 roku czeska część Euroregionu Silesia jest partnerem miasta Opawa w projektach przeznaczonych dla obszaru turystycznego Opavské Slezsko [Śląsk Opawski] i finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego. W styczniu 2012 roku czeska część euroregionu zawarła z miastem Opawa umowę o partnerstwie w projekcie pt. "Opracowanie strategii marketingowej ruchu turystycznego obszaru turystycznego Śląsk Opawski i realizacja jej działań". W marcu 2013 roku zawarto kolejną umowę o partnerstwie w kolejnym projekcie pn. "Plan działań obszaru turystycznego Śląsk Opawski 2013-2014". Jednym z podstawowych zadań tych wspólnie podejmowanych działań jest zapewnienie funkcjonowania profesjonalnej organizacji branżowej - spółki zarządzającej destynacją danego obszaru turystycznego. Udało się to już bez bezpośredniego udziału czeskiej części Euroregionu (więcej patrz podrozdział 3.1.4).

Od 2016 roku obie części Euroregionu Silesia podjęły systematyczną pracę nad w pełni nowym i wyjątkowym transgranicznym produktem turystycznym pn. „Szlakiem wież i platform widokowych Euroregionu Silesia”. Produkt podzielony jest na dwa elementy, część inwestycyjną polegającą na budowie wież i platform widokowych na terenie Euroregionu Silesia zgodnie z potrzebami inwestorów (miast i gmin) oraz część nieinwestycyjną obejmującą stworzenie wyjątkowego transgranicznego produktu o nazwie „Silesianka”. Przedsięwzięcie będzie realizowane w okresie od 10/2019 do 9/2021.

Ze środków unijnych przeznaczonych na współpracę transgraniczną (z Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia programu INTERREG IIIA RCz-Polska 2004-2006,

Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Czechy – Polska 2007-2013 i programu INTERREG V-A RCz-RP 2014-2020) dofinansowano wiele projektów w dziedzinie turystyki, w tym inwestycje (np. wieże widokowe i punkty widokowe).

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Ruch turystyczny

Za organizację turystyki są odpowiedzialne w Polsce: organy państwowe, samorząd, przedsiębiorstwa turystyczne oraz organizacje specjalistyczne. Spośród organów państwowych wyróżniamy parlament uchwalający odpowiednie akty prawne (jak np. ustawę o usługach turystycznych), radę ministrów, Ministerstwo Sportu, w którego skład wchodzi Departament Turystyki oraz Polską Organizację Turystyczną.

Departament Turystyki w Ministerstwie Sportu odpowiada za:

- opracowywanie, wdrażanie, monitorowanie oraz współdziałanie w tworzeniu strategicznych dokumentów rządowych i programów wpływających na rozwój turystyki,
- prowadzenie działań związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej w Polsce,
- dokonywanie oceny funkcjonowania sektora usług turystycznych,
- prowadzenie spraw związanych z realizacją prac badawczych dotyczących turystyki,
- inspirowanie działań i prowadzenie spraw w zakresie kształcenia kadr dla turystyki,
- podejmowanie działań mających na celu podniesienie konkurencyjności polskiej oferty turystycznej,
- programowanie i monitorowanie wykorzystania budżetu w dziale "turystyka".

Polska Organizacja Turystyczna (POT) powstała w 2000 roku i została powołana przez parlament na mocy ustawy o POT z 25 czerwca 1999 roku. Głównym zadaniem POT jest promocja Polski jako kraju atrakcyjnego turystycznie.

Regionalne Organizacje Turystyczne (ROT) prowadzą działania na mniejszą skalę niż POT, bo działają w obrębie danego województwa (w całym kraju jest ich 16). Na terenie województwa na których również działa Euroregion Silesia (tj. śląskiego i opolskiego) działają dwie tego typu organizacje – Śląska Organizacja Turystyczna oraz Opolska Regionalna Organizacja Turystyczna.

Zadania ROT-ów to:

- koordynacja działań promocyjnych w województwie,
- stworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej,
- promocja walorów turystycznych regionu w kraju i zagranicą,
- stymulowanie tworzenia i rozwoju produktu turystycznego w regionie,
- inspirowanie i pomoc przy tworzeniu LOT-ów w regionie,
- doskonalenie kadr dla potrzeb turystyki,
- prowadzenie badań i analiz marketingowych w dziedzinie turystyki.

Lokalne Organizacje Turystyczne (LOT) są niezależnymi podmiotami i nie podlegają organizacjom o charakterze regionalnym. Do zadań tego typu organizacji możemy zaliczyć:

- gromadzenie i aktualizację danych na temat miejscowych walorów i oferty turystycznej,
- tworzenie i rozwój oferty turystycznej powstałej na bazie lokalnych walorów,
- integrację społeczności lokalnej na rzecz poprawy atrakcyjności turystycznej własnych miejscowości.

Ważną rolę w zakresie upowszechniania turystyki w Polsce odgrywa Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK).

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze (PTTK) to najstarsze w Polsce stowarzyszenie skupiające turystów i krajoznawców. Powstało z połączenia Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego (1873r.) oraz Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego (1906r.)

i jest prawnym następcą oraz spadkobiercą tradycji, dorobku ideowego, a także majątku tych Towarzystw.

Od powstania w 1950 r. PTTK rozwija i upowszechnia krajoznawstwo i turystykę kwalifikowaną we wszystkich jej formach. Najbardziej popularne dyscypliny turystyki kwalifikowanej to: turystyka górską, piesza, kajakowa, żeglarska, kolarska, motorowa i narciarska.

Towarzystwo wypracowało i upowszechniło krajoznawczy program turystyki związany z poznawaniem Ojczyzny, ochroną przyrody, krajobrazu i zabytków. Stwarza warunki ułatwiające turystom i krajoznawcom wędrowanie po kraju i za granicą - pomaga w wędrowaniu indywidualnym. Towarzystwo stworzyło i upowszechnia system odznak turystyki kwalifikowanej służący rozwojowi zainteresowania różnymi formami turystyki i krajoznawstwa.

PTTK popularyzuje wiedzę o najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionach Polski oraz promuje w kraju i zagranicą polski produkt turystyczny - turystykę aktywną.

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze zrzesza blisko 70 tysięcy członków. Działają oni w ponad 3 tysiącach kół i klubów PTTK. Koła i kluby tworzą Oddziały PTTK - terenowe jednostki Towarzystwa posiadające osobowość prawną. Obecnie w Polsce działa 315 (11.2009) oddziałów PTTK.

Na terenie polskiej strony Euroregionu Silesia funkcjonują tylko 2 oddziały PTTK:

- Oddział PTTK Ziemia Raciborska w Raciborzu, www.raciborz.pttk.pl
- Oddział PTTK w Wodzisławiu Śląskim, www.wodzislawsl.pttk.pl

3.7.1 Zabytki kultury i atrakcje

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się wiele zabytków kultury, zabytków sakralnych, zabytków techniki i atrakcji, które zachęcają turystów do zwiedzania oraz wzbogacają życie mieszkańców. Na terenie obszaru turystycznego Śląsk Opawski [Opavské Slezsko] jest przede wszystkim duża liczba pałaców i zachowanych twierdz pochodzących z lat 30. XX wieku. Natomiast region ostrawski [Ostravsko] słusznie szczyli się wieloma wyjątkowymi zabytkami techniki. Są one świadectwem przeszłości miasta i tradycji wydobywania węgla kamiennego. Dzięki swojej wyjątkowości zabytki te są unikatowe w skali ogólnopolskiej. Dawne znaczące kopalnie i huty pełnią dziś rolę atrakcji turystycznych. W regionie znajduje się także wiele innych atrakcji dla całych rodzin - ogród zoologiczny, Świat Miniatur oraz Zamek Śląskoostrawski [Slezskoostravský hrad].

W poniższych tabelach przedstawiono najważniejsze zabytki i atrakcje czeskiej części Euroregionu Silesia.

Tabela 56 - Zamki i pałace

Nazwa	Gmina	link
Zamek Bílovec (pałac)	Bílovec	www.zamekbilovec.estranky.cz
Zamek Dolní Benešov (pałac)	Dolní Benešov	www.hrady.cz
Zamek Fulnek (pałac)	Fulnek	www.ic-fulnek.cz/zamecky-komplex/o-1272
Zamek Hlučín (pałac)	Hlučín	www.info.hlucin.com
Zamek Hradec nad Moravicí (pałac)	Hradec nad Moravicí	www.zamek-hradec.cz
Zamek Chuchelná (pałac)	Chuchelná	www.hrady.cz
Zamek Kravaře (pałac)	Kravaře	www.kravare.cz
Zamek Litultovice (pałac)	Litultovice	www.litultovice.cz
Zamek Neplachovice (pałac)	Neplachovice	www.neplachovice.cz

Žerotínský zámek (pałac)	Nový Jičín	www.muzeum.novy-jicin.cz
Zámek Šilheřovice (pałac)	Šilheřovice	www.zameksilherovice.cz
Zámek Velké Heraltice (pałac)	Velké Heraltice	www.hrady.cz
Zámek Velké Hoštice (pałac)	Velké Hoštice	www.hrady.cz
Slezskoostravský hrad (zamek)	Ostrava	http://hrad.cerna-louka.cz
Hrad Víkštejn – zřícenina (zamek – ruina)	Vítkov	www.hrady.cz

Žródło: opracowanie własne

Tabela 57 – Katedry, ważne kościoły, klasztory, kaplice, miejsca pielgrzymkowe

Nazwa	Gmina
Kościół św. Stanisława	Bolatice
Drewniana dzwonnica Pocheň	Brumovice
Kościół św. Józefa przy klasztorze kapucynów	Fulnek
Kościół św. Mateusza	Hať
Drewniany kościół śś. Piotra i Pawła	Hněvošice
Droga krzyżowa Kalwaria Śląska	Hradec nad Moravicí
Kościół św. Bartłomieja	Kravaře
Kościół św. Antoniego z Padowy	Melč
Kaplica Wniebowzięcia Maryi Panny	Služovice
Kaplica Maryi Panny Schönstatske	Strahovice
Kościół św. Jana Chrzciciela	Sudice
Konkatedra Wniebowzięcia Maryi Panny	Opava
Dominikański kościół św. Wacława	Opava
Klasztor Minorytów z kościołem Św. Ducha	Opava
Kościół św. Jadwigi	Opava
Kościół św. Wojciecha	Opava
Kaplica Św. Krzyża (Kaplica Szwedzka)	Opava
Klasztor Zgromadzenia Córek Bożej Miłości z kaplicą Boskiego Serca Pańskiego (Marianum)	Opava
Katedra Bożego Zbawiciela	Ostrava
Kościół filialny św. Wacława	Ostrava
Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Maryi Panny	Ostrava – Přívoz
Drewniany kościół św. Katarzyny	Ostrava - Hrabová
Kościół św. Pawła	Ostrava - Vítkovice
Kościół św. Jana Chrzciciela	Velké Hoštice
Kościół pw. Wniebowzięcia Maryi Panny	Vítkov

Žródło: opracowanie własne

Tabela 58 – Muzea, skanseny, ogrody zoologiczne, pomniki, zabytki techniki

Nazwa	Miejsce	Typ obiektu	link
Muzeum Bílovec	Bílovec	muzeum	www.muzeum.kcbilovec.cz
Skansen lidových tradic a řemesel (Skansen Tradycji Ludowych i Rzemiosł)	Bolatice	skansen	www.bolatice.cz
Městské muzeum Břidlice (Muzeum Miejskie)	Budišov nad Budišovkou	muzeum	www.budisov.eu
Pozostałości linii kolejowej w Fulneku	Fulnek	zbytek techniki	www.ic-fulnek.cz
Młyn (wiatrak) w Hlavnicy	Hlavnice	zbytek techniki	www.obechlavnice.cz
Muzeum Hlučínska (Muzeum Ziemi Hulczyńskiej)	Hlučín	muzeum	www.muzeum-hlucinska.cz
Muzeum Slezský venkov (Muzeum Wsi Śląskiej)	Holasovice	muzeum	http://slezskyvenkov.cz
Kanał Weissshuhna w	Hradec nad	zbytek techniki	www.hradecinfo.cz

Žimrovicach	Moravici – Žimrovice		
Wieża widokowa Šance w Jakubčovicach	Hradec nad Moravici – Jakubčovice	wieża widokowa	http://rozhledny.infocesco.cz
Muzeum Chuchelná	Chuchelná	muzeum	https://www.muzeum-chuchelná.com/#
Zámecké muzeum Kravaře (muzeum pałacowe)	Kravaře	muzeum	www.kravare.cz
Młyn (wiatrak) w Cholticach	Litultovice-Choltice	zabytek techniki	www.litultovice.cz
Muzeum Novojičinska (Muzeum Ziemi Nowojiczyńskiej)	Nový Jičín	muzeum	www.muzeum.novy-jicin.cz
<i>Muzeum Kapeluszy</i>	<i>Nový Jičín</i>	<i>muzeum</i>	
<i>Izba Pamięci Jana Amosa Komenskigo w Fulneku</i>	<i>Fulnek</i>	<i>izba pamięci</i>	
Muzeum Oderska a muzeum městského práva – Katovna Odry (Muzeum Ziemi Odreńskiej i Muzeum Prawa Miejskiego – Dom Kata Odry)	Odry	muzeum	www.odry.cz
Młyn wodny Wesselsky	Odry	zabytek techniki	www.vodnimlyn.cz
Wieża widokowa Veselská i wieża widokowa Pohoř-Olišová	Odry	wieża widokowa	www.odry.cz
Slezské zemské muzeum (Muzeum Ziemi Śląskiej)	Opava	muzeum	www.szm.cz
<i>Arboretum</i>	<i>Stěbořice – Nový Dvůr</i>	<i>arboretum</i>	
<i>Areál čs. opevnění (Zespół Fortyfikacji Czechosłowackich)</i>	<i>Hlučín – Darkovičky</i>	<i>grupa warowna</i>	
<i>Izba Pamięci 2. Wojny Światowej</i>	<i>Hrabyně</i>	<i>izba pamięci</i>	
<i>Izba Pamięci Petra Bezruča</i>	<i>Opava</i>	<i>izba pamięci</i>	
Obecní dům (Dom Gminny)	Opava	dom gminny z muzeum i galerią wystawienniczą	http://tic.opava-city.cz/cs
Dominikánský klášter – Dům umění (Klasztor Dominikanów – Dom Sztuki)	Opava	centrum sztuki	
Wieża ratuszowa Hláška	Opava	punkt widokowy	
Ostravské muzeum (Muzeum Ostrawy)	Ostrava	muzeum	www.ostrmuz.cz
Areál MINIUNI – Svět miniatur (Kompleks MINIUNI – Świat Miniatur)	Ostrava	ekspozycja plenerowa	www.cerna-louka.cz
Dolní oblast Vítkovice	Ostrava – Vítkovice	zabytek techniki	www.dolnivitkovice.cz
<i>Malý a velký svět techniky (Mały i Duży)</i>	<i>Ostrava - Vítkovice</i>	<i>muzeum</i>	

<i>Świat Techniki)</i>			
Kopalnia Michal	Ostrava – Michálkovice	zabytek techniki	www.dul-michal.cz
Landek Park	Ostrava – Petřkovice	zabytek techniki	www.landekpark.cz
<i>Muzeum Górnictwa w Landek Parku</i>	Ostrava	<i>muzeum</i>	
Muzeum Pożarnictwa Miasta Ostrawy	Ostrava	muzeum	www.hzsmsk.cz
Bolt tower Ostrava	Ostrava	punkt widokowy	www.dolnivitkovice.cz
ZOO Ostrava	Ostrava	ogród zoologiczny	www.zoo-ostrava.cz
Wieża widokowa na wzgórzu Anenský vrch	Sosnová	wieża widokowa	www.sosnova.cz
Wieża widokowa Slatina	Slatina	wieża widokowa	www.obecslatina.cz
Wieża widokowa Šibenice	Stěbořice	wieża widokowa	www.steborice.cz

Źródło: opracowanie własne

Tabela 59 – Zabytki i miejsca objęte ochroną konserwatorską

Nazwa zabytku / obszaru	Gmina	Typ zabytku / obszaru	Od roku
Bílovec	Bílovec	MSZ	1992
Budišov nad Budišovkou	Budišov nad Budišovkou	MSZ	2003
Bratrský sbor ve Fulneku (Izba Pamięci Jana Amosa Komenskiego)	Fulnek	NZK	1962
Fulnek	Fulnek	MSZ	1992
Hlučín	Hlučín	MSZ	1992
Hradec nad Moravicí	Hradec nad Moravicí	MSZ	2003
Zámek Hradec nad Moravicí (pałac)	Hradec nad Moravicí	NZK	2001
Nový Jičín	Nový Jičín	MRZ	1967
Opava	Opava	MSZ	1992
Kaplica św. Krzyża w Opawie	Opava	NZK	1995
Kościół pw. Wniebowzięcia Maryi Panny w Opawie	Opava	NZK	1995
Odry	Odry	MSZ	1992
Kopalnia Hlubina i wysokie piece oraz koksownia Vitkovickiej Huty Źelaza	Ostrava	NZK	2002
Kopalnia Michal w Ostrawie	Ostrava	NZK	1995
Willa Liska w Ostrawie	Ostrava	NZK	2008
Pomnik Armii Czerwonej – Mauzoleum w Ostrawie	Ostrava	NZK	1978
Moravská Ostrava	Ostrava	MSZ	1992
Ostrava – Poruba	Ostrava	MSZ	2003
Ostrava – Přívóz	Ostrava	MSZ	2003
Ostrava – Vítkovice	Ostrava	MSZ	2003

obj.: NZK – narodowy zabytek kultury, MRZ – miejski rezerwat zabytków, MSZ – miejska strefa zabytkowa

Źródło: <http://monumnet.npu.cz/chruzemi/hledani.php>

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się również wiele placówek kultury takich jak teatry, ośrodki kultury, galerie, sale wystawiennicze itp. Do najważniejszych zaliczają się:

- Teatr Śląski [Slezské divadlo], Opava
- Narodowy Teatr Morawsko-Śląski [Národní divadlo moravskoslezské], Ostrava (Teatr im. Antonína Dvořáka i Teatr im. Jiřího Myrona [Divadlo Antonína Dvořáka a Divadlo

- Jiřího Myrona]
- Teatr im. Petra Bezruča [Divadlo Petra Bezruče], Ostrava
- Teatr Lalek [Divadlo loutek], Ostrava
- Teatr Beskidzki [Beskydské divadlo], Nový Jičín
- Teatr Lalek [Loutkové divadlo], Opava
- Galeria Sztuk Pięknych [Galerie výtvarného umění], Ostrava
- Galeria MAGNA, Ostrava
- Opawska Organizacja Kultury (Dom Gminny i Dom Sztuki) [Opavská kulturní organizace (Obecní dům a Dům umění)]
- Dom Kultury Akord, Ostrava – Zábřeh
- Centrum Kultury Hlučín
- Miejskie Centrum Kultury Fulnek
- Centrum Kultury i Edukacji Moravská Ostrava
- PLATO – Platforma Sztuki Współczesnej w Ostrawie [Platforma pro současné umění v Ostravě]
- Dom Kultury Bílovec

Tabela 60 – Wydarzenia, festiwale

Nazwa	Miejsce organizacji	Gatunek
Štěrkovna Open Music	Hlučín	muzyka
Festival ohňostrojů [Festiwal Ogni Sztucznych]	Hlučín	rozrywka, sztuka
Beethovenův Hradec	Hradec nad Moravicí	muzyka
Kravařský odpust	Kravaře	rozrywka
Bezručova Opava	Opava	literatura, sztuki piękne, teatr, film, muzyka
Colours of Ostrava	Ostrava	muzyka
Dni NATO	Ostrava	technika
Letní shakespearovské slavnosti Ostrava	Ostrava	teatr
Folklor bez hranic	Ostrava	muzyka, tanec, folklor
Janáčkův máj	Ostrava	muzyka
Beats for love Ostrava	Ostrava	muzyka
Ostravské dny [Dni Ostravy]	Ostrava	muzyka
Mezinárodní festival outdoorových filmů	Opava, Ostrava	film
Jeden svět	Opava, Ostrava	film

Źródło: opracowanie własne

Macierz Śląska

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia działa organizacja oświatowo-kulturalna Macierz Śląska [Maticze slezská], która funkcjonuje od 1877 roku. Jej siedziba mieści się w obiekcie Matiční dům w Opawie. Organizacja ta troszczy się o kultywowanie i rozwijanie historycznych, kulturalnych, artystycznych i narodowych tradycji Śląska. W ramach swojej działalności współpracuje z organizacjami z polskiej strony.

Organizacja czasu wolnego

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia działa wiele różnych organizacji, oferujących różne zajęcia na czas wolny w postaci kólek, kursów, wycieczek, obozów itp. Przede wszystkim są to ośrodki czasu wolnego oraz stowarzyszenia branżowe. Niektóre z nich nawiązały już współpracę z polskimi partnerami. Są to przykładowo poniższe jednostki:

- Středisko volného času Opava - www.svcopava.cz
- Středisko volného času Budišov nad Budišovkou - www.svcbudisov.cz
- Občanské sdružení pro volný čas v Ostravě - www.osvolnycas.cz
- Světlo do života – občanské sdružení, Chlebičov - <http://svetlozivota.webnode.cz>
- Junák – svaz skautů a skautek ČR – střediska v jednotlivých městech - www.skaut.cz

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia funkcjonują także inne organizacje zajmujące się organizacją czasu wolnego:

- Dům dětí a mládeže, Ostrava – Poruba - www.ddmporuba.cz
- Salesiánské středisko volného času Don Bosko Ostrava - <http://ostrava.sdb.cz/stredisko-volneho-casu>
- Středisko volného času Ostrava – Moravská Ostrava - www.svcoo.cz
- Středisko volného času Korunka, Ostrava - www.svc-korunka.cz
- Středisko volného času Ostrava – Zábřeh - www.svczabreh.cz
- Centrum volného času Kravaře - www.cvckravare.cz
- Dům dětí a mládeže Hlučín - www.ddmhlucin.cz
- Středisko volného času Vítkov - www.svc-vitkov.cz
- Středisko volného času Fokus Nový Jičín - www.fokusnj.cz
- Středisko volného času Odry, Odry – www.svcodry.cz
- Středisko volného času při SPgŠ a SZŠ sv. Anežky, Odry - www.cssodry.cz
- Dům dětí a mládeže Bílovec, Bílovec – www.ddmbilovec.cz

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W polskiej części Euroregionu Silesia znajduje się wiele zabytków kultury i innych atrakcji świadczących o bogatym dziedzictwie kulturowym regionu pogranicza. Obejmują one takie obiekty jak zamki, pałce, dwory, obiekty sakralne, muzea, pomniki, itp. Na terenie każdej z gmin można wskazać obiekty godne zainteresowania. Zasób ten może stanowić podstawę kreowania transgranicznego produktu turystycznego. Ważnym atutem jest rozmieszczenie tego typu obiektów, które tworzą sieć pokrywającą cały obszar. Najważniejsze atrakcje turystyczne polskiej części Euroregionu zostały wskazane w poniższych tabelach.

Tabela 61 – Zamki, pałace, dwory, zespoły parkowo-pałacowe - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa atrakcji
1	Baborów	- Pałac w miejscowości Szczyty
2	Branice	- Pałace w Branicach i Wysokiej
3	Gaszowice	- Pałacyk wzniesiony po 1865 roku w stylu neogotyckim w Czernicy
4	Głubczyce	- Zamek z XVI w. (przebudowany w XIX w.) w Grobnikach - Klasycystyczny dwór z początku XIX w. w Pielgrzymowie - Pałac w Pomorzowicach zbudowany w 1614 r. przez starostę księstwa karniowskiego Hartwicha von Stitten, przebudowany w 1905 r. - Pałac w Klisinie (obecnie Dom Pomocy Społecznej)
5	Gorzycy	- Zespół Pałacowo - Parkowy w Gorzycach, w skład którego wchodzi: pałac hrabiego Arco, pałac myśliwski i park krajobrazowy w stylu angielskim
6	Kietrz	- Ruiny pałacu Gaszynów z XVII w. - Barokowy pałac w Nasiedlu z dekoracją w stylu regencji z XVIII w.
7	Kornowac	- Pałac w Rzuchowie - Pałac w Pogrzebieniu
8	Krzanowice	- Pałac w Wojnowicach – zespół parkowo-pałacowy
9	Krzyżanowice	- Pochodzący z XIX wieku zespół pałacowo parkowy w Krzyżanowicach - Otoczony parkiem zamek w Chałupkach z zarysem fosy i śladami fortyfikacji bastionowych - Ruiny zamku w Tworkowie
10	Kuźnia Raciborska	- Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy w Rudach
11	Lyski	- Zespół dworsko - parkowy z przełomu XIX i XX w. w Dzimierzu - Budynki dworskie tzw. czworaki z początku XX wieku w Dzimierzu - Klasycystyczny dwór z 1800 r., w Lyskach - Pałacyk Myśliwski w Zwonowicach
12	Markłowice	- Dwór w Markłowicach Dolnych sięgający swą lokalizacją XVI wieku

		- Dwór XIX-wieczny w Markłowicach Górnych tzw. „Zameczek” z II połowy XIX wieku
13	Nędza	- Dworek Myśliwski w rezerwacie Łęczczok
14	Pietrowice Wielkie	- Pałac zamkowy w Krowiarkach - Dworek w Samborowicach
15	Pszów	- XIX wieczny Dwór w Krzyżkowicach
16	Racibórz	- Zamek Piastowski wraz z kaplicą zamkową - Pałac Myśliwski „RAFAKO”
17	Rudnik	- Pałac w Rudniku, Sławikowie, Łubowicach, Brzeźnicy, Czerwięcicach, Szonowicach, Jastrzębiu, Modzurowie, Strzybniku
18	Wodzisław Śląski	- Pałac Dietrichsteinów - wzniesiony w latach 1743-1747. Obecnie mieści Muzeum Miejskie i Urząd Stanu Cywilnego. Otoczenie pałacu stanowi Park Zamkowy - Kompleks parkowo-pałacowy w dzielnicy Kokoszyce - barokowy pałac wzniesiony w 1783 roku - Dwór w Jedłowniku - wybudowany w połowie XIX wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin i danych dostępnych w zasobach Internetowych

Tabela 62 – Katedry, kościoły, klasztory, kaplice, miejsca pielgrzymkowe, pomniki i obiekty sakralne - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa atrakcji
1	Baborów	- Drewniany kościółek św. Józefa w Baborowie - jeden z najpiękniejszych drewnianych obiektów sakralnych na Górnym Śląsku - Kaplica Serca Jezusowego w Baborowie - Kolumna Maryjna w Baborowie - Kościoły w Suchoj Psinie, Babicach, Boguchwałowie, Dziećmarowie, Dzielowie, Księżym Polu, Baborowie, Rakowie, Czerwonkowie, Tłustomostach - Kapliczka w Sułkowie
2	Branice	- Kościoły w: Bliszczycach, Branicach, Wysokiej, Wiechowicach, Włodzieninie, Lewicach, Wódce - Klasztor sióstr Maryi Niepokalanej w Branicach
3	Gaszowice	- Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Czernicy - Kościół parafialny pw. Opatrzności Bożej w Gaszowicach - Kościół pw. Maksymiliana Marii Kolbego w Szczerbicach - Kapliczka przydrożna św. Jana Nepomucena
4	Głubczyce	- Kościół parafialny p.w. Narodzenia NMP z II poł. XIII w. - Późnobarokowy zespół klasztorny Franciszkanów z XVIII w. - Kolumna Maryjna z 1738 roku - Kościół p.w. Św. Trójcy w Opawicy - zabytek klasy „O” zbudowany w latach 1701-1706 - Kościół p.w. Podwyższenia Św. Krzyża z 1910r. w Bogdanowicach - Kościół p.w. św. Jana Chrzciciela z 1575 r. w Chomiąży - Kapliczka św. Barbary z przełomu XVIII i XIX w., a przy niej źródło, którego woda, według miejscowych przekazów od XVII w., posiadała cudowną moc - Kościół p.w. Podwyższenia Św. Krzyża w Klisinie
5	Gorzycy	- XVIII-wieczna figura św. Jana Nepomucena w Bluszczowie usytuowana na szczycie rozległego wzgórza o nazwie Kamieniec - Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Turzy Śląskiej - Zabytkowa kaplica w Olzie pod wezwaniem Świętej Rodziny - Stary Cmentarz w Gorzycach przy kościele - Kościół p.w. Chrystusa Króla w Czyżowicach - Kościół p.w. Św. Anioła Stróża w Gorzycach - Kościół p.w. Najświętszej Marii Panny Królowej Pokoju w Olzie - Kościół p.w. Ducha Świętego w Gorzycach Osinach - Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rogowie

6	Jejkowice	<ul style="list-style-type: none"> - Kościół paraf. p.w. MB Szkaplerznej i św. Piusa X - Kapliczka, ok. 1890 pw Św. Jana Nepomucena
7	Kietrz	<ul style="list-style-type: none"> - Barokowy kościół parafialny p.w. Św. Tomasza z trójnawową bazyliką sklepioną kolebkowo (XVII w.) - Późnobarokowa kaplica cmentarna Św. Krzyża z połowy XVII w - Kościół klasztorny pod wezwaniem Trzech Króli przy ulicy Raciborskiej - Wykonany w 1730 roku posąg przedstawiający nawiedzenie Św. Elżbiety - Barokowo klasycyżny kościół parafialny w Nowej Cerekwi - Gotycko-renesansowy kościół parafialny z końca XVI wieku w Pilszczu - Kościół pw. św. Bartłomieja w Dzierżystawiu - Kaplica pw. św. Anny, z 1842 r. w Kozłówkach - Kościół pw. Narodzenia NMP, z 1906 r. cmentarz kościelny, z XVII w., ogrodzenie z kapliczkami wewnętrznymi z XVII w. w Lubotyniu
8	Kornowac	<ul style="list-style-type: none"> - Kościół św. Bartłomieja w Pogrzebieniu - Kaplica Św. Jana Nepomucena w Pogrzebieniu - kaplica św. Błażeja w Pogrzebieniu - Kaplica św. Jana w Kornowacu - Kościół Niepokalanego Serca NMP w Kobyli - Kaplica w Kobyli, - Kaplica w Łańcach - Kościół św. Krzysztofa w Rzuchowie - Kaplica św. Augustyna w Rzuchowie
9	Krzanowice	<ul style="list-style-type: none"> - Późnobarokowy Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Wojnowicach - Kościół św. Wacława w Krzanowicach - Kościół św. Mikołaja w Krzanowicach - Kaplica i kościół św. Barbary w Pietraszynie - Kościół św. Augustyna w Borucinie - Kościół Chrystusa Króla w Bojanowie
10	Krzyżanowice	<ul style="list-style-type: none"> - Barokowy kościół p.w. św. Piotra i Pawła w Tworkowie, w którym m. in. znajduje się krypta z trumnami z 1650 roku - Kościół p.w. św. Anny w Krzyżanowicach - Pątniczy kościół filialny św. Urbana z 1779 roku
11	Kuźnia Raciborska	<ul style="list-style-type: none"> - Bazylika Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny / Sanktuarium Matki Bożej Pokornej w Rudach - Kościół pw. Św. Marii Magdaleny na cmentarzu w Rudach - Kościół pw. Św. Marii Magdaleny w Kuźni Raciborskiej - Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Turzu - Kaplica pw. Św. Jana Nepomucena w Kuźni Raciborskiej - Pomnik św. Jana Nepomucena w Kuźni Raciborskiej z XVIII w. - Kaplica cmentarna w Kuźni Raciborskiej - Budynek Plebani w Rudach
12	Lubomia	<ul style="list-style-type: none"> - Buków: Kaplica Różańcowa z 1770 roku - Lubomia: figura świętego Jana Nepomucena, kapliczka z XVIIw. - Kościoły parafialne w Lubomi, Syryni, Nieboczowach, Bukowie
13	Lyski	<ul style="list-style-type: none"> - Kapliczka p. w. Matki Boskiej Królowej Anielskiej z 1854 r. w Adamowicach - Neogotycki kościół parafialny p.w. Św. Małgorzaty z 1906 r. w Lyskach - Cmentarz z XIV w. wraz z zespołem zabytkowych nagrobków z XIX w. i początku XX w. oraz neogotycką kaplicą grobową rodziny Południków z XIX w. w Lyskach - Krzyż pokutny w kształcie litery „T” z okresu między XIV a XVI w. w Lyskach - Neoromański kościół z 1905 r. p.w. Św. Mikołaja - patrona najstarszych kościołów śląskich w Pstrążnej

		<ul style="list-style-type: none"> - Neoromański kościół parafialny p. w. Apostołów Szymona i Judy Tadeusza z 1911 r. wraz z cmentarzem z XVII w. w Raszczycach - Kościół Adamowice - Kościół Zwonowice - Kościół/kaplica Żytna
14	Marklowice	<ul style="list-style-type: none"> - Kościół parafialny pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i Męczennika
15	Mszana	<ul style="list-style-type: none"> - Cmentarz z 1 połowy XIV w. - Kościół p.w. NNMP w Połomi - Kościół p.w. Św. Jerzego w Mszanie, neogotycki z 1898r. wraz z terenem wokół kościoła
16	Nędza	<ul style="list-style-type: none"> - Kościół Matki Boskiej Różańcowej w Nędzy - Kościół parafialny św. Anny w Babicach - Kościół parafialny pw. Dobrego Pasterza w Górkach Śląskich - Kościół pw. Józefa Robotnika w Zawadzie Książęcej
17	Pietrowice Wielkie	<ul style="list-style-type: none"> - Drewniany pątniczy kościółek Św. Krzyża w Pietrowicach Wielkich - Kościoły parafialne w Krowiarkach, Makowie, Pawłowie, Cyprzanowie, Samborowicach, Pietrowicach Wielkich - Kapliczki modlitewne i krzyże śródpolne
18	Pszów	<ul style="list-style-type: none"> - Barokowa bazylika p.w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny wraz z otaczającą kościół małą kalwarią drogi krzyżowej - Kalwaria drogi krzyżowej z murowanymi kaplicami - Kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krzyżkowicach - Stary Cmentarz z XIX wieku - Klasztor Sióstr Boromeuszek
19	Racibórz	<ul style="list-style-type: none"> - Kolumna Matki Boskiej - Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (farny) - Poddominikański kościół św. Jakuba - Kościół św. Mikołaja - Kościół św. Jana Chrzciciela - Kościół Matki Bożej - Grób świątobliwej Dulcissimy - Barokowa figura św. Jana Nepomucena na Placu Długosza oraz na ul. Bosackiej - Kościół św. Serca Jezusowego - Kościół św. Krzyża - Kościół św. Józefa - Kościół Matki Bożej Różańcowej - Kościół św. Mateusza i Macieja - Kościół św. Paschalisa
20	Rudnik	<ul style="list-style-type: none"> - Kościół w Rudniku - Kościół w Sławikowie - Kościół w Łubowicach - Kościół w Modzurowie - Kościół w Gamowie - Lasaki (neogotycka kapliczka przydrożna z wieżyczką i dzwonem) - Grzegorzowice (kapliczka przydrożna z XIX w. z ludowo-barokową rzeźbą św. Jana Nepomucena, średniowieczny granitowy krzyż pokutny) - Ponięcice (cmentarz dworski oraz kaplica cmentarna z końca XVIII w., kapliczka przydrożna z przełomu XVIII i XIX w. z barokowo-ludową rzeźbą św. Jana Nepomucena) - Czerwięcice (kaplica cmentarna z XIX w., kapliczka z XVIII w. z ołtarzykiem barokowym i ludowym obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej, przy kapliczce najstarszy na ziemi raciborskiej kamienny krzyż z datą 1720r.) - Szonowice (kapliczka przydrożna z XIX w., wewnątrz drewniany, neogotycki ołtarzyk z barokowo-ludową rzeźbą św. Jana Nepomucena) - Gamów (kapliczki przydrożne z XVIII i XIXw.)

		- Strzybnik (kapliczka z XIX przydrożna z rzeźbą św. Jana Nepomucena)
21	Świerklany	- Kościół pw. Bożego Ciała w Jankowicach - Studzienka w Jankowicach - Kościół pw. św. Anny w Świerklanach Dolnych
22	Wodzisław Śląski	- Kościół parafialny p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, wybudowany w latach 1909-1911 w stylu neogotyckim - Zespół pofranciszkański - kościół i klasztor. Kościół klasztorny, pierwotnie pod wezwaniem św. Trójcy wzniesiony został w XV w. - Figura św. Jana Nepomucena z 1745 roku

Zródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin i danych dostępnych w zasobach Internetowych

Tabela 63 – Muzea, skanseny, zabytki techniki, dziedzictwo kulturowe - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa atrakcji
1	Baborów	- Wodociągowa wieża ciśnień w Baborowie i Dziećmarowie
2	Branice	- 25 stanowisk archeologicznych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków - Rzeźby kamienne i drewniane polichromowane w Branicach, Jakubowicach, Jędrzychowicach i Włodzieninie
3	Gaszowice	- Szyb Cecylia w Czernicy - Szyb Erbreich w Czernicy
4	Głubczyce	- Księga Praw Miejskich w Głubczycach - Muzeum Powiatowe w Głubczycach
5	Gorzycy	- Stanowisko archeologiczne - grodzisko średniowieczne w Gorzyczkach
6	Kietrz	- Stanowiska archeologiczne objęte nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w miejscowości Dzierżysław - Trzyprzęsłowy wiadukt kolejowy z 1907 roku
7	Kornowac	- Szlak Husarii Polskiej
8	Krzanowice	- Muzeum Horroru (Pałac w Wojnowicach) - Muzeum Wsi Dawnej w Wojnowicach (Pałac w Wojnowicach) - Izba Regionalna w Borucinie w Domu Kultury w Borucinie - Izba Regionalna w Wojnowicach
9	Krzyżanowice	- Muzeum Kowalstwa w Bieńkowicach - Młyn w Tworkowie
10	Kuźnia Raciborska	- Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach
11	Lubomia	- Muzeum w ZSO Syrynia (Szkolna Izba Pamięci)
12	Mszana	- Izba Regionalna w Gogołowej
13	Nędza	- Kolej wąskotorowa
14	Pietrowice Wielkie	- Zabudowa frankońska w sołectwie Cyprzanów oraz częściowo w Pietrowicach Wielkich
15	Pszów	- Obiekty pokopalniane byłej Kopalni „Anna” – 2 maszyny wyciągowe szybu Chrobry I, dawny budynek kasyna, elektrociepłownia
16	Racibórz	- Śląskie Obserwatorium Geofizyczne - Muzeum w Raciborzu wraz z Ekspozycją historyczno-etnograficzną (w tym „mumia egipcjanki”) - Browar Zamkowy - Spichlerz chłopski w Sudole
17	Rudnik	- Gamów (młyn z 1916r.) - Pamiątki po Józefie von Eichendorffie w Łubowicach - Muzeum wiejskiej kultury łużyckiej w Łubowicach - Młyn w Brzeźnicy - Ogrody Biskupa Gawliny w Strzybniku
18	Świerklany	- Dom galeria sztuki rodziny Holessz w Świerklanach
19	Wodzisław Śląski	- Sztolnia z ekspozycją technologii górniczej - Muzeum Miejskie

Zródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin i danych dostępnych w zasobach Internetowych

Tabela 64 – Obiekty zabytkowe, pomniki historii, miejsca pamięci - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa atrakcji
1	Baborów	- Krzyże pokutne w Baborowie i Dzielowie, - Neogotycka Kaplica Serca Jezusowego W Baborowie - Drewniany Kościół pw. Św. Józefa i Barbary w Baborowie.
2	Branice	- Wieża widokowa we Włodzieninie
3	Gaszowice	- Zabytkowe części szkół podstawowych w Piecach i w Czernicy - Pomnik czeskiego lotnika Jarolima Gucmana w Czernicy, - Obelisk ku czci poległym w czasie powstań śląskich i w czasie okupacji II wojny światowej przy SP w Czernicy - Pomnik poświęcony powstańcowi Janowi Barciokowi
4	Głubczyce	- Renesansowy ratusz zbudowany w roku 1570 na miejscu dawnego domu kupieckiego z XIV wieku z wykorzystaniem elementów dawnej budowli, zniszczony w czasie II wojny światowej odbudowany w latach 2006-2008 - Rynek w kształcie ćwiartki koła - Urząd Miejski w Głubczycach - Mur obronny z basztami
5	Gorzycy	- Zespół Pałacowo - Parkowy w Gorzycach w skład którego wchodzi: pałac hrabiego Arco, pałac myśliwski i park krajobrazowy w stylu angielskim - XVIII-wieczna figura św. Jana Nepomucena w Bluszczowie - Zespół zabudowy osiedla patronackiego „Fryderyk” położony w Gorzycach - Kaplica pod wezwaniem Świętej Rodziny wzniesiona w 1801 roku w stylu klasycystycznym
6	Jejkowice	- Leśniczówka wraz z zespołem zabudowań przy ulicy Niewiadomskiej - Karczma „Strzelec” przy ulicy Głównej - Cmentarz przy ulicy Niedobczyckiej
7	Kietrz	- Park z XVII w i budynki gospodarcze w Nasiedlu - Zagrody frankońskie w miejscowości Pilszcz
8	Kornowac	- Pomnik ofiar II Wojny Światowej w Pogrzebieniu - Pomnik ofiar hitlerowskiego obozu w Pogrzebieniu (ul. Brzezka obok Pałacu Baildona) - Pomnik ofiar Armii radzieckiej i NKWD w Pogrzebieniu – cmentarz przy kościele parafialnym. - Pomnik upamiętniający poległych w III Powstaniu Śląskim – Teren pałacu w Rzuchowie
9	Krzanowice	- Pomniki Poległych żołnierzy z czasów I i II wojny światowej w miejscowościach Krzanowice, Pietraszyn Wojnowice, Bojanów, Borucin - Tablica poświęcona poległym i zaginionym w czasie I wojny światowej mieszkańcom Pietraszyna - cmentarz przy kościele p.w św. Wacława w Krzanowicach
10	Krzyżanowice	- Krzyż pokutny w Rudyszwałdzie – kamienny pomnik średniowiecznej jurysdykcji, wyciosany z piaskowca - Lamusy (spichlerze) w Bolesławiu i Bieńkowicach
11	Kuźnia Raciborska	- Pomnik Zwycięstwa, Kuźnia Raciborska, Plac Zwycięstwa - Szpital Sióstr Świętego Franciszka - "Szpital Rogera" z 1858 r. Rudy, ul. Raciborska 10 - Budynek Poczty Cesarskiej, Rudy, ul. raciborska 19 - Rudy, Zespół Parkowy, Budynek Ogrodnika - Rudy, Zespół Parkowy, czworak (d. szkoła muzyczna) - Kuźnia Raciborska, ul. Powstańców 5, Willa - Kuźnia Raciborska, ul. Powstańców 9, Budynek Poczty - Kuźnia Raciborska przy kościele Pomnik Poległych w I wojnie światowej

		<ul style="list-style-type: none"> - Rudy przy szpitalu Rogera, Pomnik Poległych w I wojnie światowej w Rudach
12	Lubomia	<ul style="list-style-type: none"> - Grabówka: spichlerz z XVIII wieku
13	Lyski	<ul style="list-style-type: none"> - Leśniczówka, zbudowana około 1890 r. w Adamowicach - Budynki dworskie tzw. czworaki z początku XX wieku w Dzimierzu - Budynek Domu Pomocy Społecznej wzniesiony jako tzw. Dom dla Ubogich przez Józefa Benedykta Południka w Lyskach - Drewniano - murowany dom w Suminie, wzniesiony na planie litery „L” z 1870 r. na wcześniejszych fundamentach - Budynek polskiego urzędu celnego i posterunku policji w Suminie przy dawnej granicy polsko - niemieckiej, istniejącej w latach 1922 - 1939 r. - Lochy (piwnice) o sklepieniu krzyżowo – żebrowym na wzgórzu Bernadkowiec (Raszczycy) - Pałacyk Myśliwski w Zwonowicach zbudowany około 1887 r. - Tablica poświęcona pamięci ofiar hitlerowskiego terroru (Pstrążna, kościół Św. Mikołaja w Pstrążnej ul. Wyzwolenia), - Grób żołnierza polskiego Jana Balcer, który zginął przy odminowywaniu pól (Pstrążna, cmentarz parafialny ul. Wyzwolenia), - Pomnik upamiętniający powrót z 3-go Powstania 9-tej Kompanii SPP Ziemi Rybnickiej 1921 r.,(Pstrążna, na skarpie przy ul. Wyzwolenia), - Pomnik poświęcony poległym Powstańcom Śląskim 1919-1921 oraz rozstrzelanym i pomordowanym w obozach koncentracyjnych 1939-1945 (Pstrążna, cmentarz parafialny ul. Wyzwolenia), - Zbiorowa mogiła 33 więźniów KL Auschwitz -Birkenau zamordowanych przez niemieckich faszystów na trasie ewakuacyjnej w styczniu 1945 r., z tzw. „Marszu śmierci” (Zwonowice, droga leśna boczna ul. Sumińskiej), - Zbiorowa mogiła 9-ciu więźniów politycznych zamordowanych w czasie ewakuacji obozu oświęcimskiego w styczniu 1945 r. z tzw. „Marszu śmierci” (Raszczycy, droga boczna ul. Rybnickiej), - Zbiorowa mogiła wojenna 27 więźniów zamordowanych w czasie ewakuacji obozu oświęcimskiego w 1945 r. (Lyski, ul. Sikorskiego), - Pomnik poświęcony poległym mieszkańcom Lysek i okolic w czasie Powstań Śląskich oraz tym którzy zginęli w niemieckich obozach koncentracyjnych (Lyski, cmentarz parafialny ul. Rybnicka), -Tablica poświęcona pamięci żołnierza I Armii Wojska Polskiego Jana Lubczyńskiego, który zginął przy rozminowywaniu pól (Raszczycy, cmentarz przy kościele parafialnym), - Pomnik poświęcony poległym mieszkańcom Raszczyc i Budzina, którzy zginęli jako żołnierze wojska niemieckiego podczas I i II wojny światowej (Raszczycy, cmentarz przy kościele parafialnym), - Pomnik poświęcony nieznanym więźniom KL Auschwitz-Birkenau zamordowanym podczas ewakuacji obozu oświęcimskiego z tzw. „Marszu śmierci” , Powstańcom Śląskim poległym w latach 1919-21 oraz podczas II wojny światowej 1939-45 (Żytina, ul. Rybnicka).
14	Markłowice	<ul style="list-style-type: none"> - Budynek szkoły w Markłowicach-Chałupkach z 1903-1905 r. - Budynek przedszkola z 1844 roku - Pomnik Powstańców Śląskich - Płyta poświęcona poległym w czasie II wojny światowej mieszkańcom miejscowości, umieszczona na ścianie kościoła parafialnego - Pomnik więźniów oświęcimskich - Pamiątkowy obelisk wystawiony w 2000 r. z okazji 700-lecia założenia miejscowości Markłowice
15	Mszana	<ul style="list-style-type: none"> - Plebania w Połomi klasycystyczna z I ćw. XIX w. Podlega całkowitej ochronie prawnej (wpisana do rejestru zabytków województwa śląskiego pod nr 741/66) - Pomnik Ofiar Marszu Śmierci na cmentarzu w Mszanie

		<ul style="list-style-type: none"> - Mogiła Powstańcza w Mszanie - Mogiła Powstańcza w Połomi
16	Nędza	<ul style="list-style-type: none"> - Dworek Myśliwski w rezerwacie Łęczczok - Zbiorowa mogiła ofiar Oświęcimia w Górkach Śląskich na cmentarzu parafialnym
17	Pietrowice Wielkie	<ul style="list-style-type: none"> - Pomnik poległych w czasie I i II wojny światowej w Pietrowicach Wielkich - Pomnik poległych w czasie I i II wojny światowej w Samborowicach - Park przypałacowy w Krowiarkach
18	Pszów	<ul style="list-style-type: none"> - Bazylika pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny - Kalwaria Pszowska - Kombatanka Izba Pamięci - Pomnik Przyłączenia Śląska do Macierzy Polskiej
19	Racibórz	<ul style="list-style-type: none"> - Baszta oraz fortyfikacje miejskie - Budynki sądowe - Głaz narzutowy z czasów epoki lodowcowej
20	Rudnik	<ul style="list-style-type: none"> - Rudnik (stodoła z końca XIX w., gorzelnia z około 1910 r.) - Brzeźnica (spichlerz dworski z XIX w.) - Strzybnik (kuźnia z początków XX w., gorzelnia z końca XIX w.) - Łubowice – grodzisko kultury łużyckiej XV w. p.n.e.
21	Świerklany	<ul style="list-style-type: none"> - Krzyż przydrożny z 1905 r. (ul. Boguszowicka Jankowice) - Krzyż przydrożny z 1909 r. (ul. Grażyńskiego Jankowice) - Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Bożego Ciała w Jankowicach - Probostwo parafii rzymskokatolickiej Bożego Ciała w Jankowicach (1898 r.) - stodoła probostwa parafii rzymskokatolickiej Bożego Ciała w Jankowicach - Figura przydrożna Chrystusa Umęczonego (ECCE HOMO) (ul. Rybnicka w Jankowicach) - Kolumna Maryjna z 1871 r. (ul. Rybnicka w Jankowicach) wpisana do rejestru zabytków nr B/296/15 - Krzyż nagrobny (ul. Rybnicka Jankowice) -w granicach wpisu do rejestru zabytków nr A-562/66 - Krzyż przydrożny z 1888 r. (ul. Wowry Jankowice) - Krzyż przydrożny z 1877 r. (ul. Boryńska/Parytetyczna/Szkolna Świerklany) - Kapliczka św. Jana Napomucena w Świerklanach - Krzyż przydrożny z 1950 r. (ul. Plebiscytowa Świerklany) - Krzyż przydrożny z 1884 r. (ul. Żorska Świerklany) - Chałupa z 1890-1893 r. w Świerklanach -wpisana do rejestru zabytków nr A-1638/97 - Krzyż przydrożny z 1920 r. (ul. Jagiełły Świerklany) - Dom galeria sztuki rodziny Holesz w Świerklanach - Kapliczka z 1950 r. (ul. Kucharzówka Świerklany) - Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. Św. Anny w Świerklanach- wpisany do rejestru zabytków pod nr A-142/05 - Plebania z 1936 r. przy Kościele pw. Św. Anny w Świerklanach - Krzyż nagrobny z 1879 r (ul. Ligonja Świerklany) - Krzyż przydrożny z 1950 r (ul. 3 Maja Świerklany) - Cegielnia w Świerklanach - Pomnik upamiętniający ofiary Marszu Śmierci w Świerklanach
22	Wodzisław Śląski	<ul style="list-style-type: none"> - Zespół zabytkowy rynku staromiejskiego - Baszta Rycerska (Wieża Romantyczna) - zbudowana w 1857 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin i danych dostępnych w zasobach Internetowych

Na terenie polskiej części Euroregionu nie brakuje również licznie organizowanych wydarzeń, imprez i festiwali. W trakcie całego roku kalendarzowego na terenie polskiej części Euroregionu odbywa się szereg imprez kulturalnych, towarzyskich i rekreacyjno-sportowych

czy nawet handlowo-wystawienniczych. Wybrane wydarzenia tego typu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 65 – Imprezy cykliczne, festiwale, wydarzenia kulturalne - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Gmina	Nazwa imprezy	Tematyka
1	Baborów	Uroczystość w Babicach poświęcona ofiarom zbrodni ludobójstwa w Hucie Pieniackiej przez nacjonalistów ukraińskich	Wydarzenie historyczne
		Turniej Szachowy im. Andrzeja Rippy	Sport, rekreacja
		Bieg Baborowa im. Edwarda Górczyńskiego	Sport, bieganie
		Zawody Sportowo Pożarnicze	Sport, bieganie, Widowiska plenerowe
		Kiermasz Wielkanocny	Wystawa, tradycje śląska opolskiego. Handel wyrobami spożywczymi tradycyjnymi, rzemiosło
		Festyn Powitanie Lata	Muzyka, taniec, widowisko
		Kiermasz Bożonarodzeniowy	Wystawa, tradycje śląska opolskiego, Handel wyrobami spożywczymi tradycyjnymi, rzemiosło
		Gminny turniej piłki nożnej młodzików im. Stanisława Tokarza	Sport, bieganie
		Uroczystości związane z rocznicą urodzin Feliksa Steuera	Wystawa, wydarzenia historyczne
		Gminny turniej piłki nożnej o puchar burmistrza	Sport, bieganie, widowisko
2	Branice	Międzynarodowa Wystawa Szopek Bożonarodzeniowych w Uciechowicach	Ekspozycja, wystawa
3	Gaszowice	Bieg czernicki, piknik historyczny	Bieganie, gry terenowe, inscenizacje historyczne
4	Głubczyce	Dni Głubczyce, Głubczyckie Dni Kultury, Festyn Górnosląski	Muzyka, taniec, folklor
5	Gorzyce	Rock & Reggae Summer Party	Muzyka, taniec
		Wystawa makiet kolejowych	Modelarstwo
		Noc świętojańska	Dbalność o tradycje kultury śląskiej
		Przejazd „Pociągu Papieskiego”	Impreza integracyjna
6	Jejkowice	Marszobieg Jejkowicki, Jejkowicki Nordic Walking, Dożynki Gminne	Sport, bieganie, tradycje śląskie
7	Kietrz	Półmaraton Kietrz-Rohov	Sport, bieganie
8	Kornowac	Rajd rowerowy dookoła Gminy Kornowac, Piknik Św. Huberta	- sport, turystyka
9	Krzanowice	Rodzinny Rajd rowerowy, Majowy Marsz Nordic Walking, bieg profilaktyczny „Wolni od przemocy”, Rozświetlenie choinki na krzanowickim Rynku,	Widowiskowo-plenerowe

		Aktywni w środowisku nagradzanie lokalnych działaczy, Organizacja akcji wakacyjnych dla dzieci i młodzieży, warsztaty/wyjazdy	
10	Krzyżanowice	Jarmark na Granicy	Handel starociami, święto handlu
		Międzynarodowy zlot pojazdów zabytkowych	Widowisko motoryzacyjne
		Koncert poświęcony pamięci Ludwika van Beethovena i Franciszka Liszta	Kulturalno-historyczne wydarzenia muzyczne
		Festiwal Orkiestr Dętych	
11	Kuźnia Raciborska	Dni Kuźni Raciborskiej Międzynarodowe Zawody Gry w Kapsle	Muzyka Sport
		Półmaraton Leśny RAFAMET Pływałdo / Przystań Turze	Sport, biegi Widowisko, muzyka, zabawa taneczna
		Amatorski Rajd Samochodowy Industriada (Rudy)	Sport, wyścigi Święto Szlaku Zabytków Techniki, zabawa, muzyka, pokazy
		Kowadło	Przegląd artystyczny Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych
12	Lubomia	Dożynki Gminne	Święto plonów
13	Lyski	Festiwal „Magia Rocka”	Muzyka, taniec
14	Marklowice	Koncert Wiosenny, Festiwal Taneczny „Aplauz”, Dzień Dziecka, Zlot Motocykli, Dni Marklowic, Dożynki, Ogólnopolskie Spotkanie UKS na Nartorolkach i Zawody o Puchar Śląska, Bieg uliczny, Turniej Tenisa Stołowego, Turniej Piłki Siatkowej,	Muzyka, taniec, zlot motocykli, biegi, sport
15	Mszana	Zawody Narciarskie o Puchar Wójta Gminy Mszana Gminny Rajd Rowerowy	Sport, narciarstwo
		Zawody Narciarskie o Puchar Wójta Gminy Mszana Gminny Rajd Rowerowy	Sport, jazda na rowerze
		Zawody Narciarskie o Puchar Wójta Gminy Mszana Gminny Rajd Rowerowy	Sport, narciarstwo
16	Nędza	Festyn Rodzinny (1-3 maja)	xxx???
17	Pietrowice Wielkie	Eko -Wystawa, Wielkanocna procesja konna, EKO cross, Zawody w powożeniu (podczas corocznej majówki konnej)	Prezentacja firm branży budownictwo-ogród-systemy grzewcze-wnętrza
18	Pszów	Festiwal Rock Trendy	Muzyka, taniec
		Bieg o Puchar Burmistrza	Sport
		Zlot motocyklowy	Impreza kulturalno - rozrywkowa
19	Racibórz	Festiwal Podróżniczy „WIATRAKI”	Slajdowiska, reportaże, relacje z podróży, warsztaty podróżnicze

		Jarmark św. Marcelego Jarmark Bożonarodzeniowy	Handel wyrobami spożywczymi tradycyjnymi, rzemiosło,
		Raciborski Festiwal Średniowieczny	Widowisko historyczne, inscenizacja średniowiecznych bitew
		INTRO Festival	Festiwal muzyki elektronicznej i światła
		Prezentacje historyczne	Inszenizacje historyczne nawiązujące do uroczystości Bractw Strzeleckich Raciborza
		Międzynarodowe Spotkania Artystyczne „Śląsk – kraina wielu kultur”	Taniec, muzyka, folklor
		Raciborska Noc Świętojańska	Taniec, muzyka, śpiew, folklor, widowisko plenerowe
		Raciborski Festiwal Piosenki Religijnej „Spotkałem Pana wraz z impresami towarzyszącymi”	Muzyka, śpiew, teatr
		Festiwal Kultury i Sztuki Japonii Budo Gala	Interdyscyplinarny festiwal sztuki i kultury Japońskiej
		Festiwal Kultury Żydowskiej	Muzyka, teatr, warsztaty twórcze
		Festiwal Raciborskiej Ulicy FRU	Działania plenerowe, teatr, żywe rzeźby, muzyka, happeningi, performance
		Memoriał im. Mł. Kap. A. Kaczyny i dh. A. Malinowskiego (działanie upamiętnia tragiczną śmierć dwóch strażaków, którzy zginęli podczas akcji gaszenia pożaru lasu koło Kuźni Raciborskiej)	Muzyka, taniec, zawody strażackie, zawody sportowe, raid rowerowy
		Dni Raciborza	Muzyka, taniec, spływ „pływadeł”, sport, wystawy
		Racibórz/Krzyżanowice	„Pływadeł”
20	Rudnik	Spływ kajakowy "Między zamkami"	Sport, kajakarstwo, zwiedzanie zabytków
		Rodzinny Rajd Rowerowy	Rowery
21	Świerklany	„Gminny Dzień Dziecka”	Impreza rekreacyjna, skierowana głównie do dzieci i ich rodzin
		„Powitanie wakacji – Noc Świętojańska”	Festyn rodzinny o charakterze kulturalno- rozrywkowym. Impreza przeznaczona dla szerokiej grupy odbiorców
		Festyn odpustowy w Świerklanach	Impreza o charakterze rozrywkowym dla odbiorców w każdym przedziale wiekowym
		Dożynki Gminne	Wydarzenie promujące kulturę ludową i tradycję
		Międzynarodowy Plener Malarski połączony z warsztatami	Zakończeniem pleneru jest wystawa w galerii oraz

		malarskimi dla mieszkańców naszej gminy	opracowanie i wydanie katalogu poplenerowego
		Turnieje siatkówki plażowej	organizowane są w czasie imprez plenerowych na obu ośrodkach sportu i rekreacji
		Ferie i wakacje w gminie	Aajęcia artystyczne i sportowe dla dzieci, a także wycieczki oraz zabawy taneczne
		Sylwestry w plenerze na obu ośrodkach sportu i rekreacji	Impreza rozrywkowa
		Spotkanie z Mikołajem	Impreza rozrywkowa dla dzieci połączona z wydarzeniem artystycznym
		Jarmarki Świąteczne	Prezentacja rękodzieła, wypieków z możliwością ich zakupu
		Gminny Turniej Kół Gospodyń Wiejskich	Impreza o charakterze konkursowym, nastawiona na popularyzację działalności KGW
		Dzień Gwary Śląskiej	Impreza bez ograniczeń wiekowych, której celem jest na promocja gwary śląskiej
22	Wodzisław Śląski	Reggae Festiwal Najcieplejsze Miejsce Na Ziemi	Muzyka, taniec, rozrywka
		Gala MIX	Gala taneczna
		Piknik historyczny z okazji 3 maja	Rozrywa
		Festiwal weselny	Organizacja imprez
		Dni Miasta	Muzyka, taniec, rozrywka
		Wodzisławska Noc Teatrów	Rozrywka
		Muzykon	Muzyka, rozrywka
		Wodzisławskie spotkania z folklorem	Muzyka, rozrywka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin i danych dostępnych w zasobach Internetowych

3.7.2 Atrakcje przyrodnicze

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Potencjał przyrodniczy czeskiej części Euroregionu Silesia należy do podstawowych przesłanek rozwoju ruchu turystycznego w regionie. Stwarza bowiem warunki dla różnych form turystyki, począwszy od aktywnego wypoczynku, przez pobyty relaksacyjne po turystykę poznawczą. W czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się bardzo wiele atrakcji przyrodniczych. Znajdują się tu parki, formy skalne, rezerваты i wiele innych cudów, które powstały bez udziału człowieka. Szczegółowy wykaz pomników przyrody i rezerwatów w czeskiej części Euroregionu Silesia przedstawiono w rozdziale 3.1. Podstawowa charakteryka, w podrozdziale 3.1.2. Położenie.

Do najbardziej naturalnych sposobów poznawania atrakcji danego obszaru należy turystyka piesza.

Turystyka

Republika Czeska charakteryzuje się wysokiej jakości, jednolitym i łatwym do zrozumienia oznakowaniem pieszych szlaków turystycznych. Ich oznakowaniem i utrzymaniem zajmuje się Klub Czeskich Turystów, będący ogólnokrajowym stowarzyszeniem zrzeszającym aktywnych turystów, pasjonatów i przyjaciół turystyki (www.kct.cz). Klub Czeskich Turystów zajmuje się

nie tylko oznakowaniem szlaków pieszych, ale też narciarskich, rowerowych, jeździeckich a także przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych i innych.

Szlaki piesze są oznakowane znakami liniowymi składającymi się z trzech poziomych pasków. Środkowy pasek określa kolor oznakowanego szlaku i jest czerwony, niebieski, zielony lub żółty. Dwa paski zewnętrzne są białe. W miastach, wsiach, na skrzyżowaniach z innym oznakowanym szlakiem oraz w innych ważnych pod względem turystycznym miejscach malowane znaki uzupełnione są tabliczkami i kierunkowskazami. Na tabliczkach widnieje nazwa danego miejsca, względnie jego wysokość nad poziomem morza, kierunkowskazy informują o odległości do kolejnych miejsc na szlaku podanej w kilometrach.

Do najważniejszych szlaków pieszych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia należą:

- czerwony szlak turystyczny z Hradca nad Moravicí na Kružberk
- czerwony szlak turystyczny Opava – Nové Sedlice – Hrabyně
- czerwony szlak turystyczny Bílovec – Fulnek
- miejski szlak turystyczny IVV MPR Nový Jičín
- niebieski szlak turystyczny - Hradec nad Moravicí – Fulnek – Odry
- niebieski szlak turystyczny Sudice (RCz/RP) – Chuchelná – Bohuslavice - Hlučín
- niebieski szlak turystyczny Štáblovice – Filipovice – Radkov – Podhradí
- zielony szlak turystyczny z Hradca nad Moravicí do Kyjovic
- zielony szlak turystyczny z Litultovic do doliny Moravicy
- zielony szlak turystyczny Píšť (z centrum miejscowości) – Bělá – Bolatice
- zielony szlak turystyczny Vavrovce (ČR/PR) – Stěbořice – Litultovice – Podhradí.

Specyficznym rodzajem szlaków są ścieżki edukacyjne (ŚE), których celem jest kształcenie, względnie przekazanie osobom przechodzącym przez dane miejsce pewnego rodzaju informacji. Do tego celu wykorzystywane są najczęściej tablice informacyjne lub drukowane foldery. Ścieżki edukacyjne są zazwyczaj oznakowane znakami liniowymi lub specjalnymi znakami ścieżek edukacyjnych, czyli białym kwadratem z poprzecznym zielonym paskiem.

Tabela 66 – Ścieżki edukacyjne na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia

Nazwa		Tematyka	Skąd	Dokąd	Długość (km)
1	Břidlicová stezka [Ścieżka łupków]	geologia – wydobywanie łupków, paleontologia – skamieniałości, opis topograficzny miejscowości	Budišov nad Budišovkou	Černá ve Slezsku	33
2	Dědictví břidlice [Dziedzictwo łupków]	wydobywanie łupków, historia regionu	Oárodek wypoczynkowy Bílá Holubice Mokřinky	Oárodek wypoczynkowy Bílá Holubice Mokřinky	4
3	Moravice	przyroda, historia, botanika, zoologia	Vítkov – Podhradí	ruiny zamku Vikštejn	1,2
4	Hanuše	przyrodnicza – typu leśnego, botanika, zoologia, historia	Hradec nad Moravicí – przy skřęcie do hotelu Belaria	Hradec nad Moravicí – przy jazie Žimrovický splav	4,5
5	Hvozdnice	informacje nt. flory, fauny i warunków	stacja kolejowa w Slavkovie u Opavy	stacja kolejowa w Slavkovie u Opavy	9,5

		geologicznych w ostatnich pozostałościach lasu łągowego na ziemi opawskiej			
6	Lovecká stezka Lichnovských (Bukový chodník) [Ścieżka Łowiecka Lichnowskich (Bukowy chodník)]	ścieżka przyrodnicza	Hradec nad Moravicí – park pałacowy, ok. 300 m nad pałacem Bílý zámek	Hradec nad Moravicí - Bukovina	6
7	Raduň - Jakubčovice	historia, 2. wojna światowa	Raduň	Jakubčovice	7,5
8	Přírodní park Mariánské louky [park przyrodniczy]	przyrodnicza ścieżka edukacyjna - botanika, zabytki techniki, historia	Hradec nad Moravicí - przy hotelu Belaria lub przy jазie Žimrovicksplav	Hradec nad Moravicí – elektrownia wodna	1,9
9	Miejska ŠE Hradec nad Moravicí	krajoznawcza ścieżka edukacyjna	Hradec nad Moravicí	Hradec nad Moravicí - cmentarz	2,9
10	Městskými parky Opavy [Po parkach miejskich Opavy]	poznawanie drzew i parków Opavy	Dvořákovy sady Opava	Opava – Sady przy muzeum	2
11	Stříbrný chodník [Srebrny Chodník]	geologia, botanika, archeologia, historia, ekologia	Odry przy przejeździe kolejowym przed ośrodkiem "U Spurného"	Odry – w pobliżu kąpieliska miejskiego	7,5
12	Odra – Landek (Górnice ŠE, Przyrodnicza ŠE)	archeologia, górnictwo i geologia, nauka o przyrodzie	Ostrava – przystanek autobusowy– Hornické muzeum OKD [Muzeum Górnice Zagłębia Ostrawsko-Karwińskiego]	Restauracja Sněhota – Petřkovice	7,7
13	Starý Svinov - přírodní rezervace Rezavka [rezerwat przyrody]	przyrodniczo-historyczna trasa okólna	Ostrava - ul. Rudná, przystanek U korýtka	Ostrava – most kolejowy Polanecké spojky	3
14	Naučná vlastivědná stezka Františka Palackého [Krajoznawcza Ścieżka Edukacyjna im. Franciszka]	przyrodnicza, krajoznawcza, kulturowa, historyczna, geologiczna i geograficzna	Nový Jičín - Janáčkovy sady	Hostašovice – stacja kolejowa Hodslavice-Hostašovice	11,5

	Palackiego]				
15	Lesní naučná stezka v Chuchelenském lese [Lešna Šciežka Edukacyjna w Lesie Chuchelenskim]	fauna i flora miejscowego lasu i regionu	Bolatice - Borová, ul. K Lesu	Bolatice - Borová, ul. Bělská (K Lesu)	5,8
16	Po devíti suchých poldrech v Bolaticích [Po dziewięciu polderach w Bolaticach]	ochrona przeciwpowodziowa	Bolatice, K Hrázi	Bolatice, K Hrázi	7,0

Zródło: opracowanie własne na podstawie informacji z www.msregion.cz/cz/priroda/naucne-stezky/default.htm

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W polskiej części Euroregionu Silesia znajduje się wiele atrakcji turystycznych o charakterze przyrodniczym. Ich obecność zidentyfikowano w 18 z 22 gmin euroregionu, co świadczy o ich powszechności. Szczegółowy przegląd atrakcji tego typu występujących w polskiej części Euroregionu został wskazany w punkt 3.1.2.

Tabela 67 – Atrakcje przyrodnicze polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa atrakcji
1	Branice	- 300-metrowy wyciąg orczykowy na tzw. Czeskiej górcie w Bliszczycach - Las Mokre - Lewice z rzadko spotykanymi okazami roślin i drzew
2	Gaszowice	- Pomnik przyrody Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) rosnący w Czernicy
3	Głubczyce	- Obszar chronionego krajobrazu w rejonie Mokre - Lewice, obejmujący fragment Gór Opawskich - Las głubczycki położony na północ od miasta, obejmujący część zlewni Straduni wraz z licznymi wąwozami i parowami - Aleja Lip - pomniki przyrody - Park Miejski w Głubczycach
4	Gorzyce	- Liczne akwenty wodne i kompleksy leśne (w tym m.in. Widły Olzy i Odry, Kompleks leśny „Szwajcaria Czyżowicka” i Polder Buków)
5	Kietrz	- Góra Gipsowa – rezerwat przyrody
6	Kornowac	- Punkty widokowe w Kobyli i Pogrzebieniu - Otulina parku krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe” - Fragmenty alei dębowej w Rzuchowie - Okolice stawów w Łańcach i Rzuchowie - Uroczyska przyrodnicze „Zapaście” i „Bociek” w Pogrzebieniu - Pomnik przyrody – dąb szypułkowy w parku przypałacowym w Rzuchowie
7	Krzanowice	- Obszar Rynku w Krzanowicach
8	Krzyżanowice	- Obszar chronionego krajobrazu - Graniczne Meandry Odry - Obszar chronionego krajobrazu - Las Tworkowski - Park w Tworkowie - Park w Krzyżanowicach - Park w Chałupkach - Pomnikowa Aleja Hroza Tworków-Krzyżanowice
9	Kuźnia Raciborska	- Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich (Tereny spacerowe, rowerowe i łowieckie w lasach rudzkich) - 15 szt. Drzew ze statusem pomników przyrody
10	Lubomia	- Chroniony zespół przyrodniczo krajobrazowy „Wielikąt” - Akwenty wodne

11	Lyski	<ul style="list-style-type: none"> - „Żelazowiec” - kompleks stawów w Nowej Wsi z rozległymi trzciniowiskami i zagajnikami polnymi - Dąb szypułkowy w Pstrążnej o obwodzie 580 cm, wys. ok. 24 m. - pomnik przyrody od 1955 r. - „Bednarkowiec” - wzgórze w Raszczykach, na którym stał niegdyś drewniany zamek, browar, chlewnia i owczarnia. - Dolina rzeczna środkowej Suminy - lasy łęgowe i mokradła, miejsca żerowania bobrów europejskich, - Las Życiński (uroczysko Żytna) z najgrubszym drzewem tego lasu - Dąb Eliasz o obwodzie 460 cm z kamieniem wrosniętym w pień na wysokości 4 m – pomnik przyrody ustanowiony Uchwałą Rady Gminy Lyski Nr RG.0007.73.2017 z dnia 28 września 2017 r. ,
12	Mszana	- 200-letnia Lipa - pomnik przyrody znajdujący się na terenie cmentarza w Mszanie
13	Nędza	<ul style="list-style-type: none"> - Rezerwat przyrody „Łęczczok” - Aleja dębowo-lipowa przy byłym ośrodku wypoczynkowym kopalni „Borynia” w Małej Nędzy (aktualnie AQUA-BRAX), - Aleja dębowa w Górkach Śląskich
14	Pietrowice Wielkie	<ul style="list-style-type: none"> - Alejka prowadząca do lasu w Kornicach - Arboretum w dolinie Św. Krzyża - Dolina rzeki Troi - Stadnina koni w Kornicach
15	Racibórz	<ul style="list-style-type: none"> - Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu: Mini-ZOO, Zielona Klasa, Zaczarowany Ogród, Koło Młyńskie - Gród Średniowieczny przy parkingu Arboretum Bramy Morawskiej - Leśno-stawowy rezerwat przyrody Łęczczok - Aleja leszczyny tureckiej
16	Rudnik	<ul style="list-style-type: none"> - Park przypałacowy w Rudniku - Park przypałacowy w Sławikowie - Park przypałacowy w Strzybniku - Park przypałacowy w Łubowicach (zajęcza ścieżka) - Park przypałacowy w Modzurowie - Wąwóz w Ligocie Książęcej
17	Świerklany	<ul style="list-style-type: none"> - Las Królewioł - Las Podlesie - Źródełko zwane Studzienka w Jankowicach
18	Wodzisław Śląski	- Jezioro Balaton w lesie na Grodzisku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin

Na terenie polskiej części Euroregionu Silesia znajduje się także bogata sieć ścieżek edukacyjnych (dydaktycznych), których celem jest kształcenie oraz regulacja ruchu turystycznego. Pozwalają one na połączenie edukacji przyrodniczej czy historycznej z pasją wędrowania. Są nie tylko elementem alternatywnej edukacji dzieci i młodzieży, ale również ciekawym sposobem spędzania wolnego czasu. Poniższa tabela prezentuje ścieżki występujące w polskiej części Euroregionu Silesia.

Tabela 68 – Ścieżki edukacyjne / dydaktyczne na terenie polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Gmina	Nazwa	Tematyka	Skąd (miejscowość-początek ścieżki)	Dokąd (miejscowość-koniec ścieżki)	Długość (km)
1	Baborów	Szlak Rycerzy Joannitów na Opolszczyźnie	Popularyzacja miejsc atrakcyjnych kulturowo związanych z historią zakonu joannitów ze szczególnym uwzględnieniem zabytków pojoannickich.	Grobniki	Ludmierzyce	ok. 70 km

			Szlak Joannitów przebiega przez 3 miejscowości Gminy Baborów: Baborów, Dziećmarów i Babice.			
2	Baborów	„Turysta na trasie“	Umieszczenie w każdej miejscowości co najmniej jednej gabloty informacyjnej – łącznie 20. Każda gablotka zawiera mapę, fotografię i opis najciekawszych miejsc i atrakcji, które warto zobaczyć w danej miejscowości.	Teren całej Gminy	Teren całej Gminy	116,97 km ²
3	Gaszowice	Ścieżka przyrodniczo dydaktyczna z tablicami informacyjnymi	Przyrodnicza	Teren parku przy Ośrodku Kultury w Czernicy		
4	Gorzyce	Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna w Czyżowicach	Przyrodnicza, krajoznawcza, edukacyjna	Czyżowice w pobliżu leśniczówki	Czyżowice w pobliżu leśniczówki	ok. 1,3 km
5	Kietrz	Ścieżka Przyrodniczo-Edukacyjna „Rezerwat Góra Gipsowa“	Przyrodnicza	Droga Kietrz – Ściborzycze Wielkie	Droga Kietrz – Ściborzycze Wielkie	ok. 1,2 km
6	Krzanowice	Z historią na rowerze szlakiem rodu Lichnowskich	Historyczno-edukacyjna	Krzanowice PKP Południowe	Chuchelna Kaplica św. Krzyża	40 km
7	Krzyżanowice	Ścieżka przyrodnicza „Meandry rzeki Odry” - Europejski fenomen przyrody	Tematyka przyrodnicza. 8 przystanków dydaktycznych w języku polskim i czeskim wraz z ćwiczeniami edukacyjnymi do wykonania w terenie	Zabelków przy wjeździe na ścieżkę rowerową Meandry rzeki Odry	Chałupki – koniec ścieżki rowerowej Meandry rzeki Odry	3,5 km czas ok. 1-2h
8	Kuźnia Raciborska	Szlak Husarii Polskiej	Historyczna	Będzin (dworzec PKP Będzin Miasto)	Krzanowice (okolice Rynku)	155,4 km
		Szlak im. Polskich Szkół Mniejszościowych	Historyczna	Chałupki (granica polsko-czeska przy ulicy Długiej)	Bierawa (dworzec PKP)	85,3 km
		Leśna Dydaktyczna Ścieżka Rowerowa	Przyrodnicza, historyczna, kulturowa	Rudy (Zespół Klasztorno-Pałacowy)	Rudy (Zespół Klasztorno-Pałacowy)	16 km

		„Starorzecze przy klasztorze w Rudach Wielkich“	Przyrodnicza, krajobrazowa	Rudy (Zespół Klasztorno-Pałacowy)	Rudy (Zespół Klasztorno-Pałacowy)	2 km
9	Lubomia	Szlakiem legend i zabytków historyczno - przyrodniczych	Krajobrazowa, kulturowa, historyczna, geograficzna, przyrodnicza	Syrynia - ZSO	Horni Sucha - szkoła	40 km
10	Nędza	Szlak Husarii Polskiej	Historyczna	Będzin (dworzec PKP Będzin Miasto)	Krzanowice (okolice Rynku)	155,4 km
		Szlak im. Polskich Szkół Mniejszościowych	Historyczna	Chałupki (granica polsko-czeska przy ulicy Długiej)	Bierawa (dworzec PKP)	85,3 km
11	Racibórz	Ścieżki dydaktyczne na terenie Arboretum Bramy Morawskiej	Na terenie Arboretum Bramy Morawskiej znajdują się dwie ścieżki:	Arboretum Bramy Morawskiej	Arboretum Bramy Morawskiej	4,5 km
			a) ścieżka ekologiczno – dydaktyczna – ścieżka składa się z 12 przystanków i można tu zapoznać się z różnymi zbiorowiskami leśnymi i nieleśnymi	Parking przy ul. Markowickiej w Raciborzu	Łąka zimowitowa w Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu	2,5 km
			b) ścieżka dendrologiczna – ścieżka składa się z 11 przystanków, ma na celu poznanie drzew i krzewów rodzimych i obcego pochodzenia	Poblże tablicy informacyjnej niedaleko Bramy Głównej Arboretum Bramy Morawskiej	Skrzyżowanie dwóch dróg gruntowych w miejscu, gdzie graniczą ze sobą drzewostany dębowy i sosnowy z udziałem modrzewia – teren Arboretum Bramy Morawskiej w Raciborzu	2 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin

3.7.3 Sport

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Sport i zajęcia ruchowe organizowane są w ramach stowarzyszeń społecznych jako zorganizowane zajęcia sportowe pod fachowym nadzorem, w specyficznych placówkach zajmujących się różnymi formami zajęć ruchowych i pasywnych w formie świadczonych usług oraz jako zajęcia sportowe, które mieszkańcy podejmują indywidualnie i w sposób niezorganizowany.

W kraju morawsko-śląskim działa kilka organizacji i stowarzyszeń sportowych. Do najważniejszych należą⁵¹:

- Asocjace školních sportovních klubů České republiky [Zrzeszenie Szkolnych Klubów Sportowych Republiki Czeskiej] (działa w 307 szkołach podstawowych i średnich),
- Autoklub České republiky [Autoklub Republiki Czeskiej] (60 stowarzyszeń),
- Česká obec sokolská – SOKOL (61 organizacji),
- Český střelecký svaz [Czeski Związek Strzelecki] (47 klubów strzeleckich),
- Klub českých turistů [Klub Czeskich Turystów] (65 sekcji),
- Moravskoslezská krajská asociace Sport pro všechny [Morawsko-Śląskie Krajskie Zrzeszenie Sport dla Wszystkich] (153 organizacji),
- Moravskoslezská krajská organizace Českého svazu tělesné výchovy [Morawsko-Śląska Krajska Organizacja Czeskiego Związku Wychowania Fizycznego] (1138 sekcji),
- Orel (40 organizacji),
- Sdružení sportovních svazů České republiky [Stowarzyszenie Związków Sportowych Republiki Czeskiej] (269 klubów).

Niemal w każdej miejscowości funkcjonuje jakiś obiekt do uprawiania sportu i spędzania wolnego czasu - większy lub mniejszy ośrodek sportowo-rekreacyjny, boisko do piłki nożnej, basen lub aquapark. Do najważniejszych obiektów sportowych lub sportowo-rekreacyjnych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia należą np:

- OSTRAVAR ARÉNA (dawniej ČEZ Aréna), Ostrava, www.arena-vitkovice.cz/ostravar-arena/
- Sportovní a rekreační zařízení města Ostravy, www.sareza.cz
- Stadion Bazaly⁵², Ostrava
- Hala wielofunkcyjna Opava, www.hala-opava.cz
- Hala sportowa Hlučín, www.sak-hlucin.cz/informace/sportovni-hala/90
- Buly Aréna Kravaře, Kravaře, www.bulyarena.cz
- HEIpark Tošovice, www.heipark.cz
- Ściana treningowa w Bílovcu, www.steny-msk.webnode.cz/prehled-sten

Do najbardziej znanych aquaparków i basenów służących mieszkańcom i turystom należą:

- Aquapark Kravaře, www.aquapark-kravare.cz
- Kryty basen Ostrava-Poruba, www.sareza.cz
- Vodní svět, Ostrava, www.sareza.cz
- Kąpielisko miejskie Opava, www.koupalisteopava.cz

Elementem życia sportowego są także różne imprezy sportowe, zawody i turnieje, spośród których najważniejszymi są:

- Atletický mítink Zlatá tretra v Ostravě [meeting lekkoatletyczny]
- DAVIS CUP w Ostravie
- Grand Prix Pepa Opava
- Czech Dance Open Ostrava
- mecze piłki nożnej (FC Baník Ostrava, Slezský FC Opava) i mecze hokeja (HC Vítkovice)

Golf

Golf ma w kraju morawsko-śląskim już długą tradycję. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia pola golfowe znajdują się w Kravařach i Šilheřovicach

- Golf Šilheřovice - ośrodek powstał w 1968 roku, to klasyczne pole golfowe z 18 dołkami. Ośrodek golfa mieszczący się na terenie parku pałacowego, na terenie którego znajduje się pałac Rotschildův zámek. Więcej informacji na stronach www.golf-

⁵¹ Źródło: <https://www.msk.cz/cz/skolstvi/seznam-krajskych-stresnich-sportovnich-organizaci-15693/>

⁵² Po zakończeniu robót rozbiórkowych na Bazalach zostanie zbudowany nowoczesny ośrodek treningowy dla młodzieży z całego kraju morawsko-śląskiego.

ostrava.cz

- Golf Kravaře – pole golfowe w parku angielskim z aleją stuletnich drzew funkcjonuje od 1997 roku. Dla zwiedzających dostępny jest indoor tee box, symulator golfa 3D. Pole golfowe ma 18 dołków. W pobliżu znajduje się pałac Kravaře. Więcej informacji na stronach www.golf-kravare.cz.

Ponadto w ostatnich latach rozwija się całkiem nietradycyjny i młody sport „DiscGolf”. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się kilka boisk disc golfa, np. w Opawie, w Budišovie nad Budišovkou, w Litultovicach, w Hlučynie, w Ostrawie i Novym Jičynie.

Sporty lotnicze

Zainteresowanie sportami lotniczymi w Republice Czeskiej rośnie. Do sportów lotniczych zalicza się przede wszystkim akrobacja, modelarstwo lotnicze i kosmiczne, baloniarstwo, sport samolotowy, szybownictwo, lotniarstwo i paralotniarstwo, loty na samolotach ultralekkich, spadochroniarstwo oraz sport śmigłowcowy. W RCz sportami lotniczymi zajmują się: Aeroklub České republiky [Aeroklub Republiki Czeskiej], Letecká amatérská asociace [Amatorskie Zrzeszenie Lotnicze] i Svaz modelářů ČR [Związek Modelarzy RCz].

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajdują się lotniska oraz lądowiska wykorzystywane do lotów sportowych⁵³, konkretnie: (nazwa – kod ICAO – Status – link)

lotniska VFR

- Zábřeh - LKZA – publiczne lotnisko krajowe, www.lkza.cz
zarządca: Slezský aeroklub Zábřeh,
usługi: szkoły lotnicze: 4, wynajem samolotów, serwis lotniczy

lądowiska sportowe

- Opava - LK33 – teren niepubliczny, www.lkopava.webnode.cz
- Hať u Hlučína – LK1U – teren niepubliczny

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W polskiej części Euroregionu Silesia znajdują się również atrakcje przeznaczone dla miłośników sportu. Poniższa tabela przedstawia najważniejsze atrakcje tego typu położone na obszarze polskiej części Euroregionu.

Tabela 69 – Atrakcje sportowe polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj aktywności sportowej	Nazwa
1	Branice	Sporty wodne	- Trzy hale sportowe - Basen kąpielowy i kąpieliska na granicznej rzece Opawie
2	Głubczyce	Sporty wodne	- Kąpielisko w Pietrowicach Głubczyckich - Basen miejski w Głubczycach
3	Gorzyce	Sporty wodne	- Gminny Ośrodek Turystyki Sportu i Rekreacji „Nautica” - Ośrodek Wypoczynkowy „OLZA” w Olzie - Pole biwakowe „Europa” w Olzie
4	Jejkowice	Sporty ogólnousprawniające	Nordic Walking
5	Kietrz	Sporty wodne/ wellness	Kryta Pływalnia HYDROSFERA

⁵³ Źródło: <https://www.aeroweb.cz/letiste>

6	Krzanowice	lekkoatletyka	Wielofunkcyjna hala sportowa w Krzanowicach
7	Krzyżanowice	Sporty wodne	- Obszar chronionego krajobrazu - Graniczne Meandry Odry - Kąpielisko w Tworkowie
		Sporty ekstremalne	Skatepark w Chałupkach
		Sporty ogólnousprawniające	Siłownie plenerowe w Chałupkach, Krzyżanowicach i Tworkowie
8	Kuźnia Raciborska	Sporty wodne	Kąpielisko w Kuźni Raciborskiej (Ośrodek Wodno – Rekreacyjny WODNIK)
9	Lubomia	Rozgrywki sportowe	Turniej o Puchar Wójta
10	Lyski	Sporty ogólnousprawniające	Kompleks sportowy Orlik w Lyskach
11	Markłowice	Sporty: tyżworolki, armwrestling, taekwondo, piłka nożna	- Hala sportowa, - Trzy boiska ze sztuczną nawierzchnią - Gminne Centrum Rekreacji „Słoneczna Wyspa” - Gminny Ośrodek Sportu
12	Mszana	Sporty wodne	- Otwarty basen kąpielowy - Basen kryty Połomia
13	Pietrowice Wielkie	Sporty hipiczne	Stadnina koni w Kornicach
14	Pszów	Łyżwiarstwo, hokej, siłownia, korty tenisowe	Wielofunkcyjny obiekt sportowy ze sztucznym lodowiskiem
15	Racibórz	Sporty wodne	- Basen kryty przy PWSZ - Basen kryty przy ZSOMS - Otwarty basen „Obora” - Aquapark H2O
16	Świerklany	Ścieżki rowerowe	- 27 km ścieżek rowerowych : Trasa niebieska (5,6 km) Trasa zielona (14 km) Trasa czerwona (6,5 km) Trasa żółta (1,2 km)
		Piłka nożna	- Gminny Obiekt Sportowy w Świerklanach przy którym działa LKS Forteca - Gminny Obiekt Sportowy w Jankowicach przy którym działa LKS Orzeł
		Jeździectwo	Ludowy Jeździecki Klub Sportowy Eldorado w Świerklanach
		Taekwondo	RCSW „TAEKWON-DO FIGHTER-TKM”
		Szachy	Młodzi Mistrzowie Szachów Świerklany
		Karate	Szkoła Walki LAO HU
17	Wodzisław Śląski	Sporty wodne	- MOSiR – Centrum (Kąpielisko Balaton, kryta pływalnia, - Rodzinny Park Rozrywki „Trzy Wzgórza”

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin

3.7.4 Turystyka rowerowa

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Republika Czeska posiada dobrze przygotowaną sieć oznakowanych szlaków rowerowych. Za oznakowanie sieci numerowanych szlaków rowerowych odpowiedzialny jest Klub Czeskich Turystów, który przy wsparciu państwa i regionów także je utrzymuje. Szlaki rowerowe są pod względem swojego znaczenia podzielone na cztery klasy⁵⁴:

- I. Szlaki rowerowe 1. klasy oznakowane są jednocyfrowym numerem ewidencyjnym. Są to szlaki rowerowe o charakterze międzynarodowym. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się jeden taki szlak rowerowy, nr 5, tzw. Szlak Bursztynowy. To szlak greenway łączący dwie metropolie środkowoeuropejskie Kraków i Wiedeń.
- II. Szlaki rowerowe 2. klasy oznakowane są numerami dwucyfrowymi. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia są to szlaki rowerowe nr 55 i 56, część Magistrali Śląskiej.
- III. Szlaki rowerowe 3. klasy oznakowane są trzycyfrowym numerem ewidencyjnym. Są to szlaki regionalne. Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się szlak rowerowy nr 551 Kružberk, zaporą – Hradec nad Moravicí – Opava. Przez Horní Benešov biegnie szlak rowerowy nr 503 relacji Starý Jičín – Kružberk – Krnov.
- IV. Szlaki rowerowe 4. klasy oznakowane są czterocyfrowym numerem ewidencyjnym. W regionie morawsko-śląskim oznakowanie szlaków rowerowych zaczyna się cyfrą 6. Szlaki te tworzą na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia gęstą sieć pomiędzy poszczególnymi miastami i gminami.

Szlaki rowerowe prowadzą po drogach II i III klasy oraz drogach lokalnych lub ścieżkach rowerowych albo drogach polnych i leśnych. Do tego dostosowane jest oznakowanie. Na drogach oznakowanie stanowi element ogólnego oznakowania drogowego. Wszystkie znaki dla rowerzystów mają kolor żółty i widnieje na nich symbol roweru. Szlaki rowerowe biegnące po drogach polnych i leśnych prowadzących przez otwarty teren są oznakowane znakami składającymi się z pasków. Są bardzo podobne do znaków szlaków pieszych, jednak z tą różnicą, że kolorem podstawowym jest kolor żółty i mogą być też nieco większe. Szczegółowe informacje nt. poszczególnych szlaków rowerowych można znaleźć przykładowo na stronach www.infomorava.cz lub www.cykloserver.cz.

Więcej informacji dotyczących możliwości w zakresie turystyki rowerowej na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia przedstawiono w rozdziale 3.4 Transport, w podrozdziale 3.4.4 Transport rowerowy.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Sieć tras rowerowych w Polsce jest stosunkowo gęsta, jednakże obowiązujące przepisy dotyczące szeroko rozumianego ruchu rowerowego budzą wątpliwości. Dotyczy to m.in. niespójności ustawy Prawo o Ruchu Drogowym z Konwencją Wiedeńską o Ruchu Drogowym oraz zapisów rozporządzeń Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (stan 2008)⁵⁵.

W polskim prawodawstwie komunikacyjnym funkcjonują różne definicje, które przytoczono poniżej:

- a) **Droga rowerowa** (także: *droga dla rowerów*, *ścieżka rowerowa*) — wydzielony pas terenu (ciąg komunikacyjny) przeznaczony dla ruchu rowerowego. Według prawa o ruchu drogowym droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów, oznaczona odpowiednimi

⁵⁴ Podane dane są na dzień 1.01.2015 r. i oparte są na spisie oznakowanych szlaków rowerowych, który dostępny jest na stronach www.cykloserver.cz

⁵⁵ „Standardy dla trasy rowerowej realizowanej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej”, Kraków, styczeń 2010 r.

znakami drogowymi oraz oddzielona od innych dróg lub jezdni tej samej drogi konstrukcyjnie lub za pomocą urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego.

W praktyce spotykamy dwa typy dróg rowerowych:

- *Droga rowerowa* — część drogi publicznej, obejmuje wydzielony *pas ruchu dla rowerów* po obu stronach jezdni lub rzadziej kontrapasy oraz wydzielone drogi rowerowe. W miastach Europy Zachodniej i Stanach Zjednoczonych w przeciwieństwie do Polski wydzielone pasy rowerowe będące częścią jezdni, są dominującym elementem typów Dróg rowerowych (pozwalają na bezpieczne rozwijanie prędkości, bez obawy dla bezpieczeństwa pieszych),
- *Droga dla rowerów* — część wydzielona z dotychczasowego chodnika, nazywana też *ścieżką rowerową*.

b) Istnieją również **turystyczne trasy rowerowe** – szlaki rowerowe. Szlaków rowerowych nie należy mylić z drogą rowerową. Turystyczne trasy dla rowerów są to oznakowane szlaki rowerowe, które mogą prowadzić zarówno po drogach rowerowych w mieście, po wydzielonych, osobnych drogach dla rowerów poza miastami, jak i zwykłymi drogami publicznymi lub niepublicznymi. Przykładem sieci turystycznych tras rowerowych jest EuroVelo.

Szlaki rowerowe w Polsce oznaczone są specjalnymi symbolami wyznaczającymi jej przebieg i ułatwiający odnalezienie właściwej drogi. Zgodnie z normami znakowania ustalonymi przez PTTK, szlaki rowerowe oznaczone są białymi kwadratami z czarnym symbolem roweru i paskiem koloru szlaku (szlaki krajowe), lub literą R i numerem szlaku (szlaki międzynarodowe). Z uwagi na częstsze niż w przypadku szlaków pieszych umieszczanie oznakowania na drogach publicznych, znaki szlaków rowerowych uznane zostały za dodatkowe znaki drogowe, uzyskując symbole R-1, R-1a, R-1b, R-2, R-2a i R-3.

Droga rowerowa a szlak rowerowy

Wyżej podano różne definicje „drogi rowerowej” funkcjonujące w polskim prawodawstwie. Mimo braku jednoznaczności w definiowaniu pojęcia drogi rowerowej trzeba przyjąć, że w każdej sytuacji droga rowerowa to pas terenu przeznaczony wyłącznie do poruszania się rowerem. Natomiast szlak rowerowy nie musi korzystać wyłącznie z drogi rowerowej może być bowiem prowadzony po drogach: ogólnodostępnych (publicznych i wewnętrznych), leśnych, polnych.

Sieć tras rowerowych na obszarze polskiej części Euroregionu jest stosunkowo gęsta. Duże znaczenie w tym zakresie ma również to, iż przez obszar Euroregionu przebiega 1 trasa o znaczeniu międzynarodowym, 7 tzw. tras pierwszorzędnych oraz blisko 20 drugorzędnych. W polskiej części Euroregionu, pomimo braku spektakularnych atrakcji turystycznych występują dobre warunki dla turystyki rowerowej, pieszej oraz konnej. Brak wysokich pasm górskich oraz bliskość dużych aglomeracji miejskich stwarza przede wszystkim dobre warunki dla rozwoju turystyki rowerowej o charakterze rodzinnym.

Przez obszar polskiej części Euroregionu przebiegają następujące, ważne trasy rowerowe:

Trasy międzynarodowe

Trasa rowerowa R4. Europejska Trasa Rowerowa: Middelburg – Bonn – Frankfurt – Praga – Brno – Kraków – Lwów – Kiszyniów – Odessa (4000 km).

Odcinek: Chałupki – Zabełków – Olza – Uchylsko – Gorzyczki – Łaziska – Godów – Głęboz – Gołkowice – Borowica – Szotkowice – Moszczenica – Jastrzębie Zdrój – Bzie Zameckie – Bzie Dolne – Szyrówka – Golasowice – Podbór – Zbytków – Strumień – Pszczyna – Miedźna – Brzeszcze (ok. 140 km).

Trasy pierwszorzędne (główne)

Trasa rowerowa nr 2 Y: Katowice – Mikołów – Czerwionka-Leszczyny – Rybnik – Racibórz – Pietrowice Wielkie – Kietrz – Głubczyce – Pietrowice, przejście graniczne – Krnov (ok. 143 km).

Trasa rowerowa nr 6 C: Trasa prowadząca szlakiem husarii polskiej (Kraków, Stare Miasto – Krowodrza – Tonie – Modlnica – Tomaszowice – Ujazd – Bolechowice – Zelków – Wierzchowice – Bębło – Jerzmanowice – skraj Przegini – Czubrowice – Raclawice – Zawada – Witeradów – Olkusz – Stary Olkusz – Hutki – Laski – Krzykawka – Krzykawa – Sławków – Strzemieszyce Wielkie – Gołonóg – Łęknice – Zielona - Ksawera – Będzin – Grodziec – Dąbrówka Wielka – Bobrowniki – Piekary Śląskie – Dąbrowa Miejska – Zabrze Mikulczyce – Żerniki – Gliwice – Pilchowice – Rudy – Nędza – Racibórz – Krzanowice/Strahovice, przejście graniczne – Opava (ok. 260 km)).

Trasa rowerowa nr 9 N: Trasa prowadząca doliną Odry (Wrocław – Jelcz-Laskowice – Nowy Dwór – Bystrzyca – rez. „Grodzisko Ryczyńskie” – Brzezina – Brzeg skraj – Kościerzycy – Kościerzycy, ośrodek wypoczynkowy – Czepielowice – Nowe Kolnie – Odłogi – Stobrawa – Stare Kolnie – Wapienniki – Karłowice – Lubienia – Nowe Siółkowie – Stare Siółkowie – Kwaśno – Chróścice – Dobrzeń Wielki – Brzezcie – Czarnowasy – Wróblin – Zakrzów – Opole – Nowa Wieś Królewska – Grudzyce – Malina – Kosorowice – Kamień Śląski – Siedlec – Sprzęcice – Ligota Dolna – Góra Św. Anny – Leśnica – Pokój – Krasowa – Raszowa – Kłodnica – Koźle-Port – Koźle (Kędzierzyn-Koźle) – Kobylce – Landzmiery – Cisek – Bełk – Roszowski Las – Przewóz – Podlesie – Dąbrowa – Miejsce Odrzańskie – Grzegorzowice – Łubowice – Brzeźnica – Miedonia – Proszowice – Racibórz – Bieńkowice – Tworków – Krzyżanowice – Roszków – Zabełków – Chałupki, przejście graniczne (ok. 230 km)).

Trasa rowerowa 24 C: Pętla rowerowa Euroregionu „Śląsk Cieszyński”, część polska (Chałupki, przejście graniczne – Zabełków – Olza – Uchylsko – Gorzyczki – Łaziska – Godów – Głęboz – Gołkowice – Szotkowice – Moszczenica – Jastrzębie Zdrój – Os. Chrobrego – Libowice – Ruptawa – Mariowice – Markłowice Górne – Zebrzydowice – Podlesie Północne – Podswinioszów – Kaczyce Dolne – Kaczyce Górne – Folwarczek – Pogwizdów – Markłowice – Boguszowice – Przedmieście Frysztańskie – Cieszyn – Mnisztwo – Dzięgielów – Goleszów – Kozakowice Górne – Kozakowice Dolne – Bładnice – Górny Bór – Międzywiecie – Skoczów – Harburtowice – Nierodzim – Kuźnia – Ustroń – Poniwiec – Polana – Sucha Dobka – Obłaziec – Jawornik – Wisła – Nowa Osada – Jez. Czerniańskie – Zameczek – Przeł. Szarcuła – Stecówka – Skąta – Łączyna – Zaolzie – Burowie – Istebna – Krzyżowa – Zagroń – Jasnowice/Bukovec, przejście graniczne (ok. 120 km)).

Trasa rowerowa nr 34 N: Trasa Głogówek – Głubczyce – Branice – Kietrz „Opawice” (Głogówek – Mochów – Dzierżysawice – Raclawice Śląskie – Klisino – Kolonia Klisino – Pomorzowice – Pomorzowiczki – Sławoszów – Zamkowa – Głubczyce – Gadzowice – Gołuszowice – Równe – Dobieszów – Opawice – Lenarcice – Krasne Pole – Chomiaza – Pietrowice – Ciermięcice – Zalesie – Zubrzyce – Lewice – Bliszczycy – Branice – Wysoka – Dzierzkowice – Wiechowice – Pilszcz – Rozumice – rez. „Gipsowa Góra” – Kietrz (ok. 95 km)).

Trasa rowerowa nr 8: Trasa prowadząca dolinami Wisły i Odry (Wrocław – Jelcz-Laskowice – Brzeg – Karłowice – Popielów – Dobrzeń Wielki – Opole – Tarnów Opolski – Kamień Śląski – Góra Św. Anny – Leśnica – Kędzierzyn-Koźle (Koźle) – Cisek – Łubowice – Racibórz – Krzyżanowice – Roszków – Zabełków – Olza – Czyżowice – Turza – Szotkowice – Moszczenica – Jastrzębie Zdrój – Bzie Zameckie – Bzie Dolne – Szyrówka – Golasowice – Podbór – Zbytków – Strumień – Wisła Mała – Kol. Wisła Wielka – Fyrszt – Roszkowice – Młynek – Łąka – Sznelowice – Pszczyna – Os. Piastów – Goczałkowice Wieś – Goczałkowice Zdrój – Borki – Rudołtowice – Dębina – Rudawki Drugie – Grzawa – Zawadka – Góra -Zarudzie – Dębnik – Brzeszcze – Oświęcim – Babice – Alwernia – Balice – Kraków-Wawel (ok. 380 km)).

Trasa rowerowa nr 69 S: Szlak Odry prawobrzeżny (Chałupki, przejście graniczne – Zabełków – Olza, most – Buków – Stawy Wielikąt – Ligota Tworkowska – Nieboczowy – Płonia – Ostróg (Racibórz) – Markowiak – Orzeszków – Łęg – Zawada Książęca – Ciechowice, prom – Turze – Ruda – Ruda-Brzeg – Książka Łąka – Podswięcie – Dziergowice – Lubieszów – Bierawa –

Lasoki – Stare Koźle – Brzeźce – Pogorzelec (Kędzierzyn-Koźle) – Koźle-Port – Kłodnica, skraj – Otok – Lesiany – śluza Januszkowice – Wielmierzowice – Solownia (Zdzieszowice) – śluza Krępna – Łęg – Krępna, stawy – Obrowiec – śluza Krapkowice – Otmęt – Odrowąż – Malnia – Chorula – Kały Opolskie – Przywory, skraj – Grotowice, skraj – Groszowice – Opole – Zakrzów – Wróblin – Czarnowąsy – Borki – Dobrzeń Mały – Dobrzeń Wielki – Ostrówek – Kały – Babi Las – Biadaszki – Stare Siołkowice, skraj – śluza Zawada – Kolonia Popielowska – śluza Ujście Nysy – Stobrawa – Odłogi – Nowe Kolnie – ujście Stobrawy do Odry – droga do Babiego Lochu – Kościerzycy, łęgi nad Odrą – Brzeg (ok. 200 km)).

Trasy drugorzędne

Rejon Głubczyc (231-250)

- 231 Z: Krowiarki – Amandów – Baborów – Dzielów – Kietrz – rez. „Gipsowa Gora” – Dzierżysław – Lubotyń – Nasiedle – Wódka – Posucice – Michałkowice – Lewice – Braciszów – Mokre – Dobieszów – Pielgrzymów – Radynia – Pietrowice (ok. 85 km).
- 241 S: Równe – Zopowy – Zubrzyce – Włodzienin – Wojnowice – Boguchwałów – Babice – Grobniki – Debrzyce – Lisięcice – Kazimierz (ok. 30 km).
- 242 Z: Głubczyce – Osada Lwowska – Las Marysieńka – Ściborzyce Małe – Klisino – Małe Klisino – Głogowiec – Dzierżysławice – Mochów – Głogówek (ok. 30 km).

Rejon Wodzisławia (311-340)

- 311 C: Rybnik – Okrzeszowiec – Ławczok – Niedobczyce – Rymer – Radlin I – Radlin Dolny – Wodzisław Śląski – Jedłownik – Turzyczka – Turza (ok. 21 km).
- 312 S: Jastrzębie Zdrój – Moszczenica – Szotkowice – Skrzyszów – Krostoszowice – Granice – Turza – Kraskowiec – Gorzyce – Uchylsko (ok. 25 km).
- 313 Z: Racibórz – Brzezie – Pogrzebień – Lubomia – Syrynia – Rogów – Belsznica – Osiny – Gorzyce – Gorzyczki (ok. 30 km).
- 314 N: Lyski – Czernica – Rydułtowy – Biertułtowy – Radlin I – Studzionka – Jankowice Rybnickie (ok. 68 km).
- 315 Z: Radlin-Obszary – Markłowice Dolne – Balaton – Wilchwy – Sakandrak – Marusze – Turza – Łaziska (ok. 20 km).
- 316 Z: Radlin Dolny – Kokoszyce – Czyżowice (ok. 12 km).
- 317 Y: Racibórz – Nieboczowy – Trawnik – Paprotnik – Lubomia – Światłowiec – Szybik – Zawada – Kokoszyce – Jedłownik – Wodzisław Śląski – Grodzisko – Markłowice Dolne – Studzionka – Jankowice Rybnickie (ok. 42 km).
- 318 S: Pszów – Stara Maszyna – Zawada – Wytrzęsów – Rogów – Odra – Olza (ok. 20 km).
- 319 N: Racibórz – Nieboczowy – Trawnik – Paprotnik – Lubomia – Światłowiec – Szybik – Zawada – Kokoszyce – Jedłownik – Wodzisław Śląski (ok. 33 km).
- 320 S: Wodzisław Śląski – Sakandrak (ok. 5 km).
- 321 S: skraj Krzyżkowic – Światłowiec – grodzisko Lubomia (ok. 10 km).
- 322 C: Owsiszczce, granica – Krzyżanowice – Buków – Wielikąt – Grabówka – Światłowiec – Pszowskie Doły – Kalwaria – Rydułtowy – Radoszowy – Blizowiec – Jejkowice – Gzel (ok. 45 km).

Rejon Raciborza (341-370)

- 341 Y: Owsiszczce, granica – Tworków (ok. 5 km).
- 342 S: Lyski – Nędza – Kuźnia Raciborska – Bierawa – Kędzierzyn-Koźle (ok. 40 km).
- 343 Z: Rudy – Kuźnia Raciborska (ok. 11 km).

3.7.5 Agroturystyka

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

W obecnych czasach utrzymuje się wiele nowych form turystyki, które łączy przyjazny stosunek do miejsc pobytu, poszanowanie dla przyrody i całego środowiska. Agroturystyka

jest formą turystyki przyrodniczo-wiejskiej, to rodzaj rodzinnego wypoczynku, umożliwiającą spędzanie czasu wolnego w zdrowym wiejskim środowisku. Charakteryzuje się ludzkim pragnieniem bycia w zgodzie z naturą, poszanowaniem i ochroną przyrody. Oferta agroturystyczna jest bogata: np. jazda konna, nauka gotowania z lokalnych surowców, zwiedzanie farmy, wędkowanie, możliwości zakwaterowania na rodzinnej farmie. Na popularność agroturystyki wskazuje liczba obiektów, jakie powstały na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia. Odnotowano tu 20 farm i ujeżdżalni. Największa koncentracja farm i ujeżdżalni jest w okolicach miast Nový Jičín, Opava, Ostrava, Hlučín, Hradec nad Moravicí i Vítkov.

W poniższej tabeli przedstawiono farmy i ujeżdżalnie, znajdujące się w poszczególnych gminach czeskiej części Euroregionu Silesia.

Tabela 70 – Obiekty oferujące usługi agroturystyczne

Nazwa gminy	Oferowane usługi	Nazwa obiektu
powiat Opava		
Bolatice	hodowla koni trakeńskich	Jezdecký klub Hřebčín Amona
Budišov nad Budišovkou	przejażdżki konne, agroturystyka	Penzion Modrá laguna
Čermná ve Slezsku	naturalny sposób hodowli koni, ujeżdżalnia, obozy letnie w siodle, pławienie koni, nauka jazdy konnej	Monteho Ranch
Hlučín	nauka jazdy konnej, przejażdżki konne, programy pobytowe w przyrodzie, małe rehabilitacyjne ZOO, rękodzielnictwo, uprawa, obróbka drewna	Dětský ranč Hlučín
	usługi treningowe, usługi hotelu dla koni, arena jeździecka, ujeżdżalnia	Jezdecký klub Baloušek
	usługi hotelu dla koni, przejażdżki konne, organizacja zawodów	Jezdecký klub Jasénky o.s.
Hradec nad Moravicí	przygotowanie koni do zawodów tresury i zawodów parkurowych, nauka jazdy konnej, zgrupowania kilkudniowe, usługi hotelu dla koni	Jezdecký klub STEALLY
	tresura koni i trening jeźdźców, nauka jazdy konnej	Jezdecký areál TG Hradec nad Moravicí
Litultovice	prowadzenie na kucyku lub dużym koniu, spaceru na koniu po okolicach rancza, wynajem areny jeździeckiej z koniem	Ranč Na konci hor
Opava	trening na koniach i pony, jazda konna, usługi hotelu dla koni	Sportovní klub Starý mlýn
	tresura i usługi hotelu dla koni, nauka jazdy konnej	Stáj Lagamon
	prowadzenie klubu jeździeckiego	Jezdecký klub Opava - Kateřinky
	prowadzenie klubu jeździeckiego	Jezdecký klub Milostovice
Slavkov	prowadzenie klubu jeździeckiego	Jezdecký klub Agrostyl
Šilheřovice	prowadzenie klubu jeździeckiego	JK Šilheřovice
Vítkov	obozu letnie, zajęcia rekreacyjno-sportowe, hodowla koni, kóz i owiec, sekcja jeździectwa, noclegi, pobyty weekendowe na farmie	Ranč u Kulhavé sovy
	hodowla, tresura koni, przejażdżki konne, noclegi, agroturystyka	Františkův Dvůr
powiat Bruntál		
Horní Benešov	usługi hotelu dla koni, ujeżdżalnia piaskowa, wybiegi, przejażdżki konne	JK Dolní mlýn
Horní Životice	ujeżdżalnia i ranczo koni	Elvira Edeltraud Kruppa
powiat Nový Jičín		
Fulnek	prowadzenie klubu jeździeckiego	TJ Jezdecký klub Karina
Nový Jičín	przejażdżki rekreacyjne, skoki parkurowe,	Jezdecký klub chovatelů koní Nový

	hodowla koni	Jičín
	hodowla koni i zwierząt gospodarczych, sekcja jeździectwa, pobyty dla dzieci, przejażdżki konne, zwiedzanie farmy	Venkovská škola Bludička, z.s.
	prowadzenie klubu jeździeckiego, hodowla koni, organizacja wakacyjnych pobytów treningowych	Hermelín ranč
	ujeżdżalnia, hodowla koni, sport jeździecki, agroturystyka	Farma Nový Jičín
powiat Ostrava - město		
Ostrava	hipoterapia, canisterapia, własna niezadaszona i kryta ujeżdżalnia, organizacja półkolonii, kursy w ramach edukacji i oświaty proekologicznej	Středisko Dvoreček
	tresura koni i trening jeźdźców, letnie półkolonie w siodle, usługi hotelu dla koni, przejażdżki konne	SK Mušketýr
	kryte ujeżdżalnie, trawiasta arena jeździecka, nauka jazdy konnej, usługi hotelu dla koni	Jezdecký klub Baník Ostrava

Źródło: opracowanie własne

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Działalność agroturystyczna w polskiej części Euroregionu Silesia nie jest zbyt popularna w porównaniu z sąsiednimi obszarami. Poniższa tabela zawiera informacje na temat gospodarstw agroturystycznych działających na obszarze polskiej części Euroregionu. Tego typu podmioty zostały zidentyfikowane w 10 gminach. Najliczniejsza grupa występuje w gminie Głubczyce oraz Rudnik.

Tabela 71 – Gospodarstwa agroturystyczne w polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Gmina	Miejscowość	Rodzaj atrakcji	Nazwa
1	Branice	Boboluszki	Rowery, korty tenisowe, narciarstwo biegowe	Gospodarstwo Agroturystyczne Lucyna i Jan Lenartowicz
2	Głubczyce	Głubczyce	Jazda konna	Stajnia przy ul. Warszawskiej
		Radynia	produkty regionalne	Agroturystyka „Zielone Wzgórze”
		Pielgrzymów	Trekking, nordic walking, wędrówki piesze, rowery	Gospodarstwo Agroturystyczne Antończyk
		Zubrzyce	Wędkarstwo	Łowisko
3	Gorzyce	Czyżowice		Rancho western - P.W "Agrodom"
		Rogów	Hipoterapia, nauka jazdy konnej	Park Leśny u Kaczyny
4	Kietrz	Pilszcz		Pensjonat Krysia S.C.
5	Krzanowice	Wojnowice	Nocleg	Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania „Agroturystyka u Henriety”
6	Markłowice	Markłowice	Wypoczynek w siodle, Nordic walking, wędrówki piesze, rowery	Gospodarstwo Agroturystyczne "Stajnia Na Górcie"
7	Nędza	Nędza		AquaBrax
8	Pszów			Ośrodek Jeździecki i Hipoterapia „Dobrawa”

9	Rudnik	Gamów	Mini zoo, jazda konna	Gospodarstwo agroturystyczne, Mini-ZOO
		Gamów	Wycieczki piesze i rowerowe	Stary wiatrak
		Rudnik	Wycieczki piesze i rowerowe	Gospodarstwo agroturystyczne
10	Świerklany	Świerklany	Jazdy konne	Ludowy Jeździecki Klub Sportowy Eldorado w Świerklanach

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin

3.7.6 Turystyka wodna

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Wodniactwo jest jedną z form turystyki, która jako środek służący do przemieszczenia się z jednego miejsca na inne wykorzystuje różne rodzaje sprzętu pływającego. Najbardziej rozpowszechniona jest na rzekach. Przez terytorium czeskiej części Euroregionu Silesia przepływają trzy rzeki, które są pod tym względem spławne – Moravice, Opava i Odra.

Rzeka Moravice jest pod względem powierzchni czwartą największą rzeką w dorzeczu Odry i przepływa przez dwie zapory (Slezská Harta i Kružberk). Moravice jest najpopularniejszą rzeką w kraju morawsko-śląskim wykorzystywaną do uprawiania sportów wodnych. Nad zaporami jest spławna od Velkiej Štáhli raczej tylko wyjątkowo. Turystyka wodna masowo uprawiana jest dopiero od 45. km i niżej. Długość spławnego odcinka wynosi około 16 km do Vítkova – Podhradí oraz kolejne 17 km do Žimrovic.

Rzeka Opava jest również wykorzystywanym ciekim. Górny odcinek spławny jest z Vrbna pod Pradědem do Krnova (wiosną i po deszczach statystycznie najwięcej dni w kwietniu). Dolny odcinek spławny jest z Krnova do Ostravy przez cały rok. Najczęściej wybierane miejsca początkowe i końcowe spływu: Vrbno pod Pradědem, Karlovice, Široká Niva, Nové Heřminovy, Krnov, Opava, Kravaře i Ostrava.

Rzeka Odra należy także do cieków wykorzystywanych przez pasjonatów sportów wodnych. Górny odcinek spławny jest do Jakubčovic nad Odrou w miesiącach wiosennych. Dolna część od Suchdolu nad Odrou do zbiegu z Olzą cieszy się popularnością przez cały rok. Najczęściej wybierane miejsca początkowe i końcowe spływu: zbieg z Budišovką, Hařmánky, Jakubčovice nad Odrou, Loučky, Suchdol nad Odrou, Studénka, Kašetka, Polanka nad Odrou, Ostrava, Bohumín, miejsce końcowe za zbiegiem z Olzą w Zabełkowie (Polska).

W bezpośrednim pobliżu wymienionych rzek znajduje się piękna przyroda i wiele atrakcji kultury, które są wymienione w opracowaniu „Vodácký průvodce řekami Moravskoslezského kraje” [Wodniacki przewodnik po rzekach kraju morawsko-śląskiego].

Turyści zwiedzający czeską część Euroregionu Silesia mogą także odwiedzić zbiorniki wodne oraz naturalne jeziora. Naturalne kąpielisko „Stříbrné jezero Opava” powstało w wyniku zalania wyrobiska po kopalni gipsu i służy do celów rekreacyjnych, można tu zażywać kąpeli i wędkować. Zbiornik wodny Čerťák Nový Jičín zbudowano na Kojetínském potoku, służy przede wszystkim do celów rekreacyjnych i sportowego wędkarstwa. Akwen Hlučínské jezero Štěrkovna to idealne miejsce do uprawiania sportu, rozrywki i wypoczynku, na jeziorze można uprawiać narciarstwo wodne, windsurfing, pływać na łódkach i wędkować. Štěrkovna Dolní Benešov to popularne miejsce do zażywania kąpeli i wędkowania, znajduje się tu także wypożyczalnia łódek.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Przez teren Euroregionu Silesia płynie rzeka Odra, która wypływa na wschodzie Czech, w Górach Odrzańskich w Sudetach Wschodnich, na wysokości 634 m n.p.m.; uchodzi do Roztoki Odrzańskiej, będącej zatoką Zalewu Szczecińskiego, w północno-zachodniej części Polski, przy północnej granicy miasta Police.

Największymi miastami nad Odrą są: Wrocław, Szczecin i Opole w Polsce oraz Ostrawa w Czechach. Po stronie polskiej rzeka przepływa również przez teren Gmin polskiej strony Euroregionu Silesia: Krzyżanowice, Racibórz, Kuźnia Raciborska.

Odra, druga co wielkości rzeka Polski, posiada ogromny potencjał turystyczny, który stanowią walory przyrodnicze, krajobrazowe, turystyczne i gospodarcze. Atrakcyjność Odry polega na dużym zróżnicowaniu jej przebiegu i jej przyrodniczego otoczenia – od trudnych, niemal górskich odcinków, do zupełnie łatwych nizinnych – i czym innym przyciąga ona w poszczególnych odcinkach jej biegu. Połączenie z systemem wodnym Europy przez kanały Odra-Havela i Odra-Szprewa to dodatkowy atut Odry. Mimo swojego uroku, wielu atrakcji i międzynarodowego charakteru Odra nie jest w pełni wykorzystana, gdyż istniejąca infrastruktura turystyczna jest niewystarczająca. Odra, choć zaniedbana, jest jednak w dużym stopniu przystosowana do aktywizacji turystycznej.

Ważną inicjatywą gmin leżących wzdłuż biegu Odry (przede wszystkim Racibórz, Krzyżanowice, Kuźnia Raciborska) i jej dopływów jest coroczna impreza pn. „Pływadło”. Jest to cykliczna impreza w czasie której jej uczestnicy na samodzielnie wykonanych przez siebie jednostkach pływających jak również na standardowych kajakach przemierzają określone spławne odcinki Odry. Imprezie towarzyszą liczne koncerty, pikniki i festyny. Celem imprezy jest popularyzacja rejsów rekreacyjnych na rzece Odrze, zwrócenie uwagi na potrzebę lepszego wykorzystania jej potencjału rekreacyjnego oraz budowy zabezpieczeń przeciwpowodziowych.

Poniższa tabela zawiera informacje dotyczące oferty turystyki wodnej na obszarze polskiej części Euroregionu.

Tabela 72 – Atrakcje turystyki wodnej w polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Nazwa atrakcji
1	Branice	- Kąpieliska na granicznej rzece Opawicy
2	Głubczyce	- Kąpielisko w Pietrowicach Głubczyckich - Basen miejski w Głubczycach
3	Gorzyce	- Gminny Ośrodek Turystyki Sportu i Rekreacji „Nautica” - Ośrodek Wypoczynkowy „Olza” - Pole biwakowe „Europa” w Olzie
4	Kietrz	- Kryta Pływalnia HYDROSFERA w Kietrze
5	Krzyżanowice	- Obszar chronionego krajobrazu - Graniczne Meandry Odry (w tym również spływy kajakowe: np. odcinek ze Starego Bohumina do Zabełkowa, ok. 7,5 km oraz odcinek Zabełków – Krzyżanowice, ok. 5,5 km) - Kąpielisko w Tworkowie
6	Kuźnia Raciborska	- Spływy kajakowe na rzece Odrze (Odcinek: Racibórz- Turze) - Spływy kajakowe na rzece Ruda (Odcinek: Rybnik – Ruda Kozielska – Kuźnia Raciborska) - Kąpielisko WODNIK w Kuźni Raciborskiej
7	Markłowice	- „Źródłana Oaza” – zalewisko Z6 – łowiska rybne.
8	Mszana	- Basen kryty Połomia
9	Nędza	- Ośrodek Aquabrax w Szymocicach
10	Racibórz	- Spływy kajakowe na rzece Odrze (Odcinek: Bohumin - Chałupki – Zabełków - Krzyżanowice – Racibórz – Kędzierzyn Koźle) - Basen „Obora” - Staw Brzeziniak
11	Wodzisław Śląski	- Kąpielisko Balaton

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z Gmin

3.7.7 Turystyka konferencyjna

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Turystyka konferencyjna jest specyficzną formą turystyki. Głównym motywem udziału w takich formach turystyki jest przekazywanie nowych informacji, nawiązywanie kontaktów handlowych lub spotkania z ekspertami z danej dziedziny. W 2017 roku na terenie kraju morawsko-śląskiego odbyło się 620 konferencji zorganizowanych w obiektach zbiorowego zakwaterowania⁵⁶. Głównym miejscem organizacji konferencji, seminariów i szkoleń jest miasto Ostrava, które oferuje wystarczającą bazę hotelową i infrastrukturę kongresową na odpowiednim poziomie. Potencjał w zakresie rozwoju turystyki konferencyjnej mają także niektóre inne miasta i gminy z czeskiej części Euroregionu Silesia.

Tabela 73 – Turystyka konferencyjna – przykładowe odpowiednie obiekty

Nazwa gminy	Nazwa obiektu
powiat Opava	
Opava	Kulturní dům Na Rybníčku
	Obecní dům
	Sněmovní sál Minoritského kláštera
	Hotel Iberia
	Hotel Koruna
	Parkhotel Opava
	Wellness hotel Opava
Hradec nad Moravicí	Hotel Belaria Resort
	Hotel Červený zámek
	Hotel Sonáta
Kravaře	hotel Buly Aréna Kravaře
	Silesia Golf Resort Kravaře
Šilheřovice	Hotel golf Šilheřovice
	Hotel U sv. Jana
Hlučín	Pension Svatý Florian
Vítkov	Rekreační a školící zařízení v Podhradí
powiat Nový Jičín	
Fulnek	Hotel Amos
Nový Jičín	Wellness Hotel Abácie
Odry	Hotel Dělnický dům
powiat Ostrava - město	
Ostrava	Clarion Congress Hotel Ostrava
	Harmony Club hotel
	Hotel Imperial Ostrava
	Multifunkční aula GONG
	Park Inn by Radisson Ostrava
	Hotel Bonum
	Brioni Boutique Hotel
	Hotel Jan Maria
	Hotel Maria
	Best Western Hotel Vista

Źródło: opracowanie własne

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Turystyka kongresowa w polskiej części Euroregionu Silesia stanowi zjawisko marginalne. Znajduje się tutaj niewiele miejsc i obiektów umożliwiających rozwój turystyki tego typu.

⁵⁶ Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, Publiczna baza danych, Konferencje w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Liczba konferencji stanowi sumę danych opracowanych tylko na bazie złożonych ankiet. Ujęto wydarzenia 50 respondentów.

W obrębie polskich gmin euroregionu Silesia występuje 7 obiektów z salą konferencyjną, z czego 3 zlokalizowane są w Wodzisławiu Śląskim. Łącznie zasoby obejmują 10 sal konferencyjnych, które zdołają pomieścić 620 osób.

Tabela 74 - Obiekty z zapleczem konferencyjnym według stanu na 2017 rok

Gmina	z salą konferencyjną	liczba sal konferencyjnych	liczba miejsc w salach konferencyjnych
	[obiekty]	[sztuki]	[miejsca]
Wodzisław Śląski	3	4	260
Racibórz	2	3	100
Głubczyce	1	2	150
Kuźnia Raciborska	1	1	150
Nędza	1	2	110
Razem	7	10	620

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

Najwięcej miejsc noclegowych koncertuje Racibórz, który skupia prawie 50% tej bazy turystycznej. W euroregionie znajduje się 9 kategoryzowanych hoteli, w tym jeden obiekt 4-gwiazdkowy w Wodzisławiu Śląskim. Globalnie potencjał turystyczny euroregionu obejmuje 1210 miejsc noclegowych, z czego na hotele przypada 43%.

Tabela 75 - Turystyczne obiekty noclegowe

Gmina	Ogółem			Hotele			Hotele		
	obiekt y ogółe m	obiekty całoroczn e	miejsca noclegow e ogółem	obiekt y ogółe m	obiekty całoroczn e	miejsca noclegow e ogółem	kategori i ****	kategori i ***	kategori i **
Racibórz	7	7	440	3	3	251		2	1
Głubczyce	4	1	237	1	1	80		1	
Wodzisław Śl.	3	3	118	2	2	72	1	1	
Pszów	2	2	182	0	0	0			
Kuźnia R.	2	2	72	2	2	72		1	1
Nędza	1	1	49	0	0	0			
Krzyżanowic e	1	1	38	1	1	38			1
Krzanowice	1	1	22	0	0	0			
Gorzyce	1	1	21	0	0	0			
Mszana	1	1	20	0	0	0			
Branice	1	1	11	0	0	0			
Razem	24	21	1 210	9	9	513	1	5	3

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych)

3.7.8 Kluczowe ustalenia

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- W RCz funkcjonuje sieć Informacji Turystycznych oraz Jednolita Klasyfikacja Informacji Turystycznych Republiki Czeskiej. Na terenie miast i gmin czeskiej części Euroregionu Silesia usługi świadczy 13 certyfikowanych Informacji Turystycznych oraz trzy niecertyfikowane Informacje Turystyczne.

- Euroregion Silesia od momentu swojego powstania podejmuje szeroko zakrojone działania w zakresie ruchu turystycznego.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się wiele zabytków historii, kultury, techniki, atrakcji przyrodniczych i innych, które stwarzają bardzo dobry potencjał dla ruchu turystycznego.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia działa wiele organizacji kultury oraz organizacji zajmujących się organizacją czasu wolnego, spośród których niektóre podejmują inicjatywy transgraniczne.
- Potencjał przyrodniczy czeskiej części Euroregionu Silesia stanowi jedną z podstawowych przesłanek rozwoju ruchu turystycznego w regionie.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia znajduje się sieć pieszych i rowerowych szlaków turystycznych, wzdłuż których stopniowo powstaje infrastruktura towarzysząca w postaci miejsc spoczynkowych, przechowalni rowerów itp.
- Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia jest także gęsta sieć obiektów sportowych. Niektóre z tych obiektów są miejscem organizacji imprez sportowych o znaczeniu ogólnokrajowym a nawet międzynarodowym.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

- Z ekonomicznego punktu widzenia najważniejszą dla Euroregionu formą turystyki jest turystyka rodzinna (rekreacyjna i sportowa) weekendowa, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki rowerowej. Należy jednak pamiętać, iż w związku z niejednorodnym systemem wytyczania i znakowania tras rowerowych dla zapewnienia spójności poziomu oznakowania powinna być zapewniona odpowiednia koordynacja działań w ramach Euroregionu Silesia polegająca na wspólnych opracowaniach docelowych sieci tras rowerowych.
- Pewne możliwości rozwoju, z uwagi na dość duże nasycenie zabytkami kultury istnieją również w zakresie turystyki kulturowej.
- Duże możliwości w tym zakresie stwarza również turystyka wodna (przede wszystkim w odniesieniu do obszaru chronionego krajobrazu - Granicznych Meandrów Odry), a także wszelkie inne formy wykorzystania potencjału rzeki Odry,
- Tak jak w przypadku pozostałych obszarów pogranicza polsko-czeskiego turystykę na obszarze polskiej części Euroregionu cechuje sezonowość oraz uzależnienie od warunków pogodowych.
- W celu rozwoju turystyki na obszarze Euroregionu konieczny jest dalszy rozwój infrastruktury podstawowej oraz towarzyszącej. Niezwykle ważne jest również dalsze stymulowanie rozwoju instrumentów promocyjnych, obejmującego przede wszystkim wykorzystanie nowych technologii.

3.8 BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA MIESZKAŃCÓW

3.8.1 Policja, Straż miejska, Straż graniczna

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia funkcjonuje **Policja Republiki Czeskiej** działająca pod nazwą Krajska Komenda Policji Kraju Morawsko-Śląskiego [Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje]⁵⁷ z siedzibą w Ostrawie. Komenda Krajska powstała 1. stycznia 2010 roku. Podlegają jej poszczególne terytorialne wydziały służby policji kryminalnej i śledczej oraz służby zewnętrzne rozlokowane w poszczególnych powiatach. Na terenie całego kraju morawsko-śląskiego nad zachowaniem porządku czuwa około 4100 funkcjonariuszy⁵⁸ policji porządkowej i drogowej, służby policji kryminalnej i śledczej oraz

⁵⁷ Do 31.12.2009 r. pod nazwą Krajské ředitelství policie Severomoravského kraje

⁵⁸ Stan na styczeń 2017

innych jednostek policji. Po czeskiej stronie Euroregionu Silesia funkcjonują wydziały terenowe Opava, Bruntál, Nový Jičín oraz Komenda Miejska Ostrava⁵⁹.

W ramach analizy funkcjonowania policji na terenie gmin po czeskiej stronie Euroregionu Silesia badano funkcjonowanie policji państwowej i straży gminnej/miejskiej na terenie każdej gminy i miasta badanego obszaru. Policja państwowa funkcjonuje na terenie takich miast, jak Bílovec, Fulnek, Hlučín, Horní Benešov, Hradec nad Moravicí, Kravaře, Nový Jičín, Odry, Opava, Ostrava, Velké Heraltice i Vítkov. Na terenie gmin policja państwowa nie ma swoich komisariatów.

Funkcjonowanie **straży gminnej** reguluje Ustawa nr 553 z 1991 roku o straży gminnej. Straż gminna jest organem gminy, powoływanym i rozwiązywanym przez radę gminy na mocy ogólnie obowiązującego obwieszczenia. Straż gminna powołana przez miasto nazywana jest strażą miejską⁶⁰. Gminy czeskiej części Euroregionu Silesia nie mają komisariatów straży gminnej. We wszystkich miastach czeskiej części euroregionu działa straż miejska i ma tu swoje komisariaty.

Poniższa tabela przedstawia wykaz komisariatów policji państwowej i straży gminnej/miejskiej w poszczególnych gminach czeskiej części Euroregionu Silesia.

Tabela 76 – Jednostki policji

Nazwa gminy	Policja państwo wa	Straż miejska	Nazwa gminy	Policja państwo wa	Straż miejska
powiat Opava			Píšť	nie	nie
Bolatice	nie	nie	Rohov	nie	nie
Branka u Opavy	nie	nie	Slavkov	nie	nie
Brumovice	nie	nie	Služovice	nie	nie
Budišov nad Budišovkou	nie	tak	Sosnová	nie	nie
Čermná ve Slezsku	nie	nie	Stěbořice	nie	nie
Darkovice	nie	nie	Strahovice	nie	nie
Dolní Benešov	nie	nie	Sudice	nie	nie
Dolní Životice	nie	nie	Šilheřovice	nie	nie
Hať	nie	nie	Velké Heraltice	tak	nie
Hlavnice	nie	nie	Velké Hoštice	nie	nie
Hlučín	tak	tak	Větrkovice	nie	nie
Hněvošice	nie	nie	Vítkov	tak	tak
Holasovice	nie	nie	Vřesina	nie	nie
Hradec nad Moravicí	tak	nie*	powiat Bruntál		
Chlebičov	nie	nie	Horní Benešov	tak	nie
Chuchelná	nie	nie	Horní Životice	nie	nie
Jezdkovice	nie	nie	Staré Heřminovy	nie	nie
Kobeřice	nie	nie	powiat Nový Jičín		
Kozmice	nie	nie	Bílovec	tak	tak
Kravaře	tak	tak	Fulnek	tak	nie
Litultovice	nie	nie	Jeseník nad Odrou	nie	nie
Melč	nie	nie	Nový Jičín	tak	tak
Mikolajice	nie	nie	Odry	tak	tak
Neplachovice	nie	nie	Slatina	nie	nie
Oldříšov	nie	nie	powiat Ostrava - město		
Opava	tak	tak	Ostrava	tak	tak
Otice	nie	nie			

obj.: Nie, współpraca z inną strażą gminną/miejską.

Źródło: <http://www.policie.cz/SCRIPT/imapa.aspx>, <http://www.policie-cr.cz/mestska-policie.php>

⁵⁹ <http://www.policie.cz/clanek/zakladni-informace-o-krajsem-reditelstvi-policie-moravkoslezskeho-kraje.aspx>

⁶⁰ <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-obecni-policii>

Współpraca transgraniczna jednostek policji

Od 2009 roku polska i czeska policja państwowa realizowały kilka projektów transgranicznych dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Policja Kraju Morawsko-Śląskiego była w ostatnich latach partnerem w projektach „Drugstop – współpraca transgraniczna jednostek policji w zakresie walki z przestępczością narkotykową” oraz „Usprawnienie czesko-polskiej współpracy w walce z cyberprzestępczością”, które zostały zatwierdzone do dofinansowania z programu INTERREG V-A RCz-RP 2014-2020. Oprócz wszystkich pięciu przygranicznych czeskich policji krajskich w tych projektach uczestniczą polscy partnerzy, Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu, w Katowicach i w Opolu a w przypadku drugiego wymienionego projektu także Uniwersytet im. Pałackiego w Ołomuńcu. Policja Kraju Morawsko-Śląskiego realizowała także kilka projektów o różnej tematyce dofinansowanych z Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Silesia we współpracy z policją województwa śląskiego oraz z policją województwa opolskiego.

Skala współpracy transgranicznej straży miejskich na terenie Euroregionu Silesia jest obecnie niewielka a środki finansowe przeznaczone przez Unię Europejską na współpracę transgraniczną były w minimalnym stopniu wykorzystane na współpracę straży miejskich.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie polskiej części Euroregionu Silesia działają jednostki **Policji**⁶¹, najważniejszą jednostką organizacyjną stanowi Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach. Komenda Wojewódzka jest jednostką organizacyjną Policji stanowiącą aparat pomocniczy, przy pomocy którego Śląski Komendant Wojewódzki Policji, działając w imieniu Wojewody Śląskiego albo własnym, realizuje zadania Policji, określone w ustawach i przepisach wykonawczych wydanych na ich podstawie, w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarze województwa śląskiego.

Najważniejszymi jednostkami organizacyjnymi Policji działającymi na terenie Euroregionu są Powiatowe Komendy Policji wraz ze swoim Powiatowym Komendantem lub Komisarzem w poszczególnych gminach.

Działalność Komendy Wojewódzkiej podlega:

1. nadzorowi Komendanta Głównego Policji, w zakresie wynikającym z ustawowych funkcji przełożonego wszystkich policjantów oraz centralnego organu administracji rządowej, właściwego w sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi i utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego,
2. zwierzchnictwu Wojewody Śląskiego, sprawowanemu nad funkcjonowaniem zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, z wyjątkiem:
 - a) spraw dotyczących wykonywania czynności operacyjno – rozpoznawczych, dochodzeniowo – śledczych i czynności z zakresu ścigania wykroczeń,
 - b) spraw w postępowaniu administracyjnym, w których organem wyższego stopnia na mocy przepisów ustaw jest Komendant Główny Policji.

Policja jest umundurowaną i uzbrojoną formacją służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Policja realizuje także zadania wynikające z umów i porozumień międzynarodowych, na zasadach i w zakresie w nich określonych.

Na terenie polskiej części Euroregionu działają również tzw. jednostki nadzorowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Katowicach. Są nimi Komendy Miejskie oraz Komendy Powiatowe Policji.

⁶¹ Podstawą prawną działania Policji w Polsce jest Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji.

Ramy prawne funkcjonowania **straży gminnych (miejskich)** w Polsce określa Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. o strażach gminnych (Dz. U. z 1997r. Nr 123, poz. 779 z późn. zm.). W Polsce straż gminna i miejska jest to umundurowana formacja tworzona przez radę miasta (gminy) mająca na celu ochronę porządku publicznego na terenie miasta (gminy). Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o strażach gminnych, w gminach, w których organem wykonawczym jest burmistrz (prezydent miasta), straż nosi nazwę „straż miejska”.

Poniższa tabela przedstawia informacje dotyczące występowania jednostek policji/straży gminnej (miejskiej) w polskich gminach członkowskich Euroregionu Silesia.

Tabela 77 – Jednostki policji/straży gminnej (miejskiej) w polskich gminach członkowskich Euroregionu Silesia

Nazwa gminy	Policja	Straż miejska
Baborów	Komisariat Policji w Baborowie	NIE
Branice	Komisariat Policji w Branicach	NIE
Gaszowice	Komisariat Policji w Gaszowicach	NIE
Głubczyce	Komenda Powiatowa Policji w Głubczycach	TAK
Gorzycy	Komisariat Policji w Gorzycach	NIE
Kietrz	Komisariat Policji w Kietrz	TAK
Krzyżanowice	Komisariat Policji w Krzyżanowicach	NIE
Kuźnia Raciborska	Komisariat Policji w Kuźni Raciborskiej	NIE
Lyski	nie dotyczy	TAK
Pszów	Komisariat Policji w Pszowie	NIE
Racibórz	Komenda Powiatowa Policji w Raciborzu	TAK
Wodzisław Śląski	Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śląskim	TAK

Źródło: Opracowanie własne

Polsko-czeska współpraca transgraniczna jednostek Policji

Dla jednostek policji ramy prawne do prowadzenia działań na terytorium drugiego kraju określa Umowa z dnia 21 czerwca 2006 r. między RP oraz RCz o współpracy w zwalczaniu przestępczości, ochronie porządku publicznego oraz o współpracy na terenach przygranicznych (Dz.U. 2007 nr 177 poz. 1246). Na podstawie ww. umowy realizowane są działania związane z prewencją oraz aktywnym i operacyjnym zwalczaniem przestępczości o charakterze transgranicznym. Do głównych elementów współpracy należy wymiana informacji o osobach i pojazdach zaginionych, potwierdzanie tożsamości osób, zabezpieczenie ruchu drogowego, prowadzenie podstawowych czynności związanych z przestępstwami. Na podstawie artykułu 8 ww. umowy prowadzone są także wspólne patrole w paśmie 25 kilometrów od granicy po obu jej stronach. Wspólne interwencje dotyczą głównie poszukiwania osób zaginionych oraz koordynacji działań w zakresie zwalczania przestępczości o charakterze transgranicznym. W tym zakresie, w przeciwieństwie do straży pożarnej, patrol z danego kraju wciąż nie może podjąć samodzielnej interwencji na terytorium drugiego kraju.

Do głównych problemów obecnego stanu współpracy jednostek policji należą ograniczenia prawne (np. ruch pojazdów policji, wnoszenie broni na terytorium kraju sąsiedniego), ograniczenia w prowadzeniu wspólnych działań o charakterze transgranicznym, brak wspólnego systemu radiotelekomunikacyjnego oraz bariery językowe.

Straż Graniczna to uzbrojona i umundurowana formacja, powołana do ochrony granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz do kontroli ruchu granicznego. Organizację oraz zasady funkcjonowania określa ustawa z dnia 12 października 1990 roku o Straży Granicznej z późniejszymi zmianami.

Podstawą organizacji Straży Granicznej jest centralizacja i hierarchiczne podporządkowanie. Organem centralnym administracji rządowej, który jest właściwy w sprawach z zakresu ochrony granicy państwowej oraz kontroli ruchu granicznego, jest Komendant Główny Straży Granicznej. Podlega on ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Komendanta Głównego Straży Granicznej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra

właściwego do spraw wewnętrznych. Na wniosek Komendanta Głównego minister właściwy do spraw wewnętrznych może powołać Zastępców Komendanta Głównego. W terenie organami Straży Granicznej są komendanci oddziałów Straży Granicznej, a także komendanci placówek i dywizjonów Straży Granicznej.

Na terenie polskiej strony Euroregionu Silesia funkcjonuje „Śląski Oddział Straży Granicznej” z siedzibą w Raciborzu. Śląski Oddział Straży Granicznej jest jednym z dziewięciu oddziałów funkcjonujących w strukturze organizacyjnej Straży Granicznej. Od zachodu sąsiaduje z Nadodrzańskim Oddziałem Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim, a od wschodu z Karpackim Oddziałem Straży Granicznej w Nowym Sączu. Terytorialny zasięg działania oddziału obejmuje obszar dwóch województw: śląskiego i opolskiego.

Strukturę organizacyjną Śląskiego Oddziału Straży Granicznej tworzy komenda oddziału w Raciborzu oraz placówki Straży Granicznej. Komenda oddziału jest urzędem podległym Komendantowi Śląskiego Oddziału Straży Granicznej, zapewniającym mu merytoryczną, organizacyjną, prawną i kancelaryjno-biurową obsługę niezbędną do sprawnej realizacji jego ustawowych zadań jako terenowego organu Straży Granicznej. Komendą oddziału kieruje komendant oddziału we współpracy z zastępcami komendanta oddziału, głównym księgowym oraz kierownikami komórek organizacyjnych komendy oddziału. Po reorganizacji związanej z przystosowaniem do skutecznej realizacji zadań po zniesieniu kontroli na granicach wewnętrznych Unii Europejskiej, w skład Śląskiego Oddziału Straży Granicznej wchodzi obecnie cztery placówki Straży Granicznej. Trzy z nich są usytuowane na terenie województwa śląskiego, (w tym jedna realizująca zadania w Międzynarodowym Porcie Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach), a jedna placówka usytuowana jest na terenie województwa opolskiego.

Na terenie województwa śląskiego znajdują się placówki Straży Granicznej w:

- Bielsku-Białej,
- Rudzie Śląskiej,
- Katowicach – Pyrzowicach.

Na terenie województwa opolskiego znajduje się placówka Straży Granicznej w:

- Opolu.

3.8.2 Ochrona przeciwpożarowa

A. CZESKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia działa **Państwowa Straż Pożarna Kraju Morawsko-Śląskiego** [Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje] z siedzibą w Ostrawie (<http://www.hzscr.cz/hzs-moravskoslezskeho-kraje.aspx>), której podlega 6 wydziałów terenowych, z tego 3 znajdują się na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia (w Opawie, Ostrawie i Novym Jičínie). Poszczególne wydziały terenowe mają jednostki straży pożarnej (WT w Opawie ma jednostki w Opawie, Hlučínie i Vítkovie; WT w Novym Jičínie ma jednostki w Novym Jičínie i Bílovcu; WT w Ostrawie ma jednostki w 2 dzielnicach oraz 4 zintegrowane centra wyjazdowe). Podległy rejon pożarniczo-gaśniczy tych jednostek obejmuje cały omawiany obszar Euroregionu Silesia, przy czym poszczególne jednostki mają podzielone pomiędzy siebie także konkretne zakłady, firmy i inne podmioty z danego terenu. Tradycyjnym przedmiotem działań ratunkowych są zabudowania domków jednorodzinnych, wysokie budynki, obiekty niskokondygnacyjne, domy emerytów, zakłady lecznicze dla osób długotrwale chorych, szkoły i przedszkola. Właściwe jednostki straży pożarnej mają w zakresie swojego działania także obiekty specyficzne, takie jak Zakład Rehabilitacji oraz Zakład Opieki Społecznej w Hrabyni z dużą liczbą osób o ograniczonych możliwościach ruchu⁶², który podlega jednostce w Opawie.

⁶² <http://www.hzscr.cz/clanek/organizacni-slozky-uo-opava-ji.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

We wszystkich gminach członkowskich po czeskiej stronie Euroregionu Silesia badano istnienie jednostek ochrony przeciwpożarowej [jednotky požární ochrany (JPO)]. Aby objąć cały obszar RCz jednostkami ochrony przeciwpożarowej, podzielone są one według zakresu zadań operacyjnych na sześć kategorii: od JPO I do JPO VI:

Tabela 78 – Kategorie jednostek ochrony przeciwpożarowej w Republice Czeskiej

Kategoria	Opis jednostki
JPO I	jednostka Państwowej Straży Pożarnej RCz, zapewniająca wyjazd jednego do trzech zespołów o zmniejszonym składzie liczebnym (1+3), zespołów (1+5) lub ich kombinacji, udziela pomocy gminom, udostępniając sprzęt specjalistyczny lub inny na terenie swojego działania, w miejscu lokalizacji pełni zadania lokalnej jednostki ochrony przeciwpożarowej, w przypadku mało liczebnych jednostek zazwyczaj we współdziałaniu z lokalną jednostką OSP gminy
JPO II/1	jednostka ochotniczej straży pożarnej gminy kategorii JPO II, która zapewnia wyjazd zespołu o zmniejszonym składzie liczebnym i tworzona jest zazwyczaj w wybranej gminie o liczbie mieszkańców powyżej 1000
JPO II/2	jednostka ochotniczej straży pożarnej gminy kategorii JPO II, która zapewnia wyjazd dwóch zespołów o zmniejszonym składzie liczebnym i tworzona jest zazwyczaj w wybranej gminie o liczbie mieszkańców powyżej 1000
JPO III/1	jednostka ochotniczej straży pożarnej gminy kategorii JPO III, która zapewnia wyjazd zespołu o zmniejszonym składzie liczebnym i tworzona jest zazwyczaj w wybranej gminie o liczbie mieszkańców powyżej 1000
JPO III/2	jednostka ochotniczej straży pożarnej gminy kategorii JPO III, która zapewnia wyjazd dwóch zespołów o zmniejszonym składzie liczebnym i tworzona jest zazwyczaj w wybranej gminie o liczbie mieszkańców powyżej 1000
JPO IV	jednostka państwowej straży pożarnej zakładu, tworzona przez osobę prawną lub fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą; udostępnia sprzęt specjalistyczny na wniosek Specjalistycznej Grupy Roboczej PSP RCZ zazwyczaj na podstawie pisemnego porozumienia
JPO V	jednostka ochotniczej straży pożarnej gminy kategorii JPO V, która zapewnia wyjazd zespołu o zmniejszonym składzie liczebnym
JPO VI	jednostka zakładowej ochotniczej straży pożarnej tworzona przez osobę prawną lub fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą; udostępnia sprzęt specjalistyczny na wniosek Specjalistycznej Grupy Roboczej PSP RCZ zazwyczaj na podstawie pisemnego porozumienia
Niezakwalifikowane	jednostki ochrony przeciwpożarowej nieujęte w ramach pokrycia terytorialnego. Niezakwalifikowana jednostka ochotniczej straży pożarnej gminy ma podstawowy stan liczebny jak jednostka kategorii JPO V. Niezakwalifikowane jednostki ochrony przeciwpożarowej zazwyczaj wykorzystywane są w czasie drugiego i wyższego stopnia alarmu określonego w planach alarmowych.

Źródło: opracowanie własne

W trzech gminach nie są powołane jednostki ochrony przeciwpożarowej i w takim przypadku ochrona przeciwpożarowa realizowana jest przez inną, sąsiednią jednostkę przeciwpożarową na podstawie stosunku umownego.

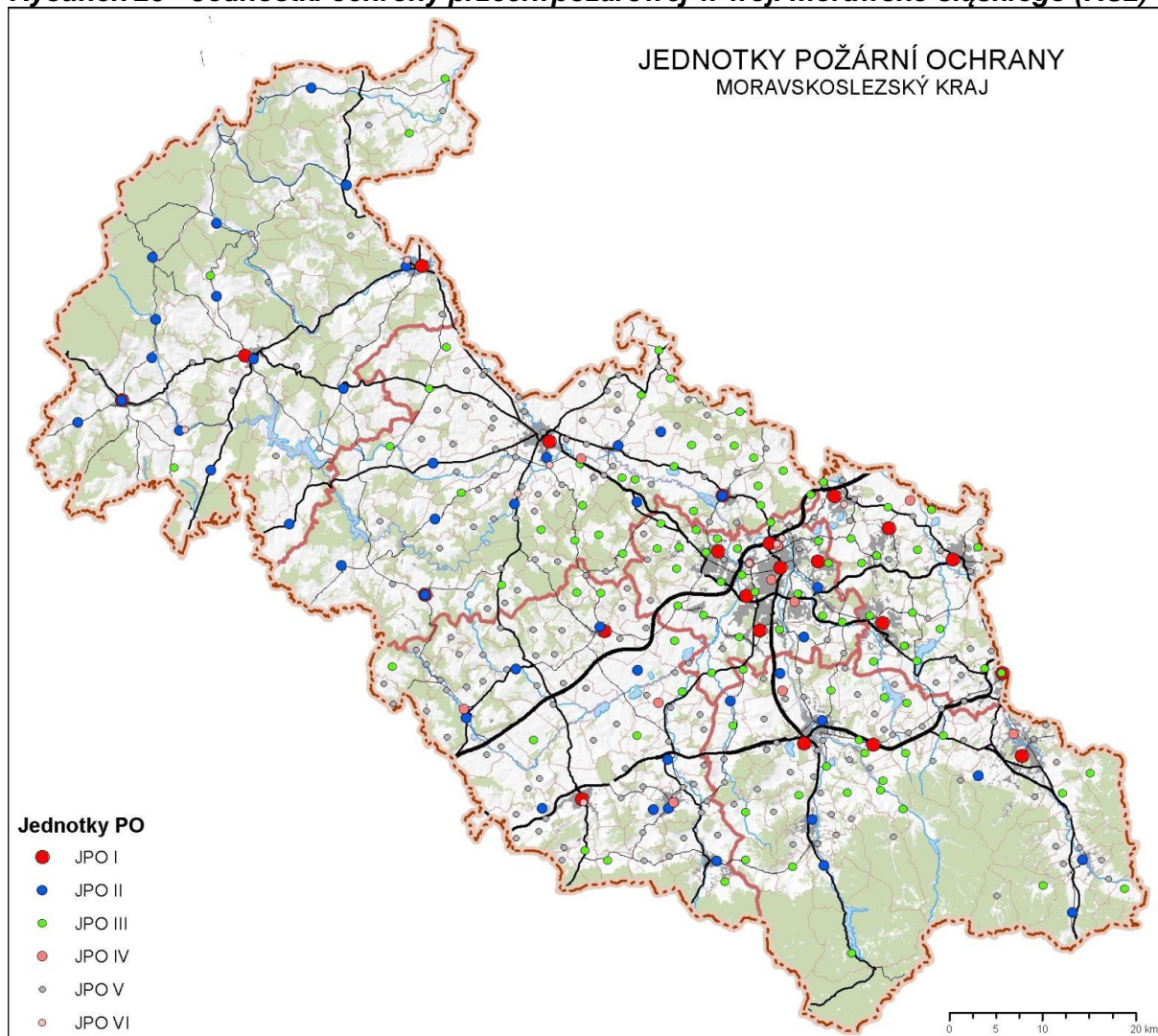
Tabela 79 – Jednostki ochrony przeciwpożarowej

Nazwa gminy	Rodzaj jednostki ochrony przeciwpożarowej (1 – 6)	Nazwa gminy	Rodzaj jednostki ochrony przeciwpożarowej (1 – 6)
powiat Opava		Píšť	JPO III/1
Bolatice	JPO II/1	Rohov	JPO V
Branka u Opavy	JPO V	Slavkov	JPO V
Brumovice	JPO III/1	Služovice	JPO V
Budišov nad Budišovkou	JPO II/1	Sosnová	brak
Černá ve Slezsku	JPO V	Stěbořice	JPO V
Darkovice	JPO V	Strahovice	JPO V

Dolní Benešov	JPO III/1	Sudice	JPO III/1
Dolní Životice	JPO V	Šilheřovice	JPO III/1
Hať	JPO V	Velké Heraltice	JPO III/1
Hlavnice	JPO V	Velké Hoštice	JPO II/1
Hlučín	JPO II/1	Větrkovice	JPO V
Hněvošice	JPO V	Vítkov	JPO II/1
Holasovice	JPO V	Vřesina	JPO III/1
Hradec nad Moravicí	JPO II/1	powiat Bruntál	
Chlebičov	JPO V	Horní Benešov	JPO II/1
Chuchelná	JPO V	Horní Životice	brak
Jezdkovice	JPO V	Staré Heřminovy	brak
Kobeřice	JPO III/1	powiat Nový Jičín	
Kozmice	JPO V	Bílovec	JPO II/1
Kravaře	JPO III/1	Fulnek	JPO II/1
Litultovice	JPO II/1	Jeseník nad Odrou	JPO V
Melč	JPO II/1	Nový Jičín	JPO II/1
Mikolajice	JPO V	Odry	JPO II/1
Neplachovice	JPO V	Slatina	JPO III
Oldřšov	JPO V	powiat Ostrava-město	
Opava	JPO I	Ostrava	JPO I
Otice	JPO V		

Zródło: opracowanie własne

Rysunek 25 - Jednostki ochrony przeciwpożarowej w woj. morawsko-śląskiego (RCz)

Zródło: <https://www.hzscr.cz/imgDetail.aspx?docid=22154778>, stan na dzień 1.03.2013 r.

Współpraca transgraniczna jednostek ochrony przeciwpożarowej

Współpraca transgraniczna najbardziej rozwinięta jest na poziomie jednostek ochotniczych straży pożarnych w gminach leżących w bezpośrednim pobliżu granicy. Jednostki te albo gminy realizowały wiele projektów transgranicznych finansowanych ze środków unijnych przeznaczonych na współpracę transgraniczną.

Także Euroregion Silesia w aktywny sposób partycypuje w rozwijaniu współpracy transgranicznej i zdolności do podejmowania działań przez przygraniczne jednostki straży pożarnej. Pod jego kierownictwem przygotowano projekt pn. „READY TO HELP – system wspólnej ochrony granicznych gmin w Euroregionie Silesia”, który został w czerwcu 2017 roku zatwierdzony do dofinansowania z programu INTERREG V-A RCz-RP 2014-2020 w ramach osi priorytetowej „Wspólne zarządzanie ryzykiem”. Wartość wydatków całkowitych przekraczająca 1 mln euro została zaplanowana dla łącznie 10 partnerów projektu: Euroregionu Silesia - CZ jako partnera wiodącego całego projektu, 7 przygranicznych gmin ze strony czeskiej: Sudice, Rohov, Strahovice, Chuchelná, Píšť, Hať i Šilheřovice oraz 2 gmin z polskiej strony: Krzanowice i Krzyżanowice. Projekt realizowany jest w ścisłej współpracy z Państwową Strażą Pożarną Kraju Morawsko-Śląskiego, placówką w Opawie i Powiatową Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Polsce. Głównym celem projektu jest stworzenie systemu wspólnej ochrony na terenie przygranicznych gmin Euroregionu Silesia poprzez

poprawę zaplecza technicznego 22 jednostek ochotniczych straży pożarnych (7 czeskich i 15 polskich) oraz ich przygotowania do wspólnych działań ratowniczych w sytuacji pożarów i innych klęsk żywiołowych występujących na pograniczu.

B. POLSKA CZĘŚĆ EUROREGIONU

Na terenie polskiej części Euroregionu Silesia działają jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczej Straży Pożarnej. Państwowa Straż Pożarna – zawodowa, umundurowana i wyposażona w specjalistyczny sprzęt formacja przeznaczona do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Komendant Główny PSP jest organem podległym wobec Ministra Spraw Wewnętrznych.

Państwowa Straż Pożarną działa na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. 1991 Nr 81 poz. 351). Zadaniami Państwowej Straży Pożarnej zgodnie z ustawą są:

- rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń;
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń;
- wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze;
- kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności;
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych;
- prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności;
- współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.), ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380 z późn. zm.), a ich szczegółowe zadania oraz organizację określa własny statut.

Główne cele i zadania OSP to:

- prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami,
- udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska, wypadków oraz innych klęsk i zdarzeń,
- informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi,
- upowszechnianie, w szczególności wśród członków, kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalnej i oświatowej,
- wykonywanie zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej,
- działania na rzecz ochrony środowiska,
- wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych na własnym terenie,
- wykonywanie innych zadań określonych w statucie OSP,
- występy na zawodach sportowo-pożarniczych.

System straży pożarnej bazuje na jednostkach Państwowej Straży Pożarnej, który dopełniają sekcje OSP. Państwowa Straż Pożarna posiada swoje bazy w miastach powiatowych. Na terenie wszystkich gmin zlokalizowane są jednostki OSP, w tym przynajmniej jedna jednostka na obszarze danej gminy objęta jest Krajowym Systemem Ratowniczo-Gaśniczym.

Tabela 80 – Jednostki straży pożarnej w polskich gminach członkowskich Euroregionu Silesia – stan na dzień 31.12.2017

Lp.	Nazwa gminy	Rodzaj jednostki straży pożarnej	Ilość jednostek	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy (ilość jednostek w KSRG oraz nazwa jednostki)
1	Baborów	OSP	9	2: Sucha Psina, Baborów
2	Branice	OSP	9	2: Branice, Lewice
3	Gaszowice	OSP	4	2: Gaszowice, Szczerbice
4	Głubczyce	PSP / OSP	1 + 15*	3: Grobniki, Równe, Zopowy
5	Gorzyce	OSP	9	4: Gorzyce, Czyżowice, Olza, Rogów
6	Jejkowice	OSP	1	1: Jejkowice
7	Kietrz	OSP	9	3: Dzierżysław, Kietrz, Ściborzyce Wielkie
8	Kornowac	OSP	4	2: Łańce, Kobyla
9	Krzanowice	OSP	5	2: Krzanowice, Bojanów
10	Krzyżanowice	OSP	10	2: Krzyżanowice, Tworków
11	Kuźnia Raciborska	OSP	8	5: Kuźnia Raciborska, Jankowice Rudy, Ruda Kozielska, Siedliska
12	Lubomia	OSP	4	2: Lubomia, Syrynia
13	Lyski	OSP	9	2: Lyski i Zwonowice
14	Markłowice	OSP	1	1: Markłowice
15	Mszana	OSP	3	2: Mszana, Połomia
16	Nędza	OSP	5	1: Nędza
17	Pietrowice Wielkie	OSP	10	2: Pietrowice Wielkie, Cyprzanów
18	Pszów	OSP	2	2: Krzyżkowice, Pszów
19	Racibórz	PSP / OSP	1 + 4*	3: OSP Racibórz – Brzezie OSP Racibórz – Markowice OSP Racibórz - Sudół
20	Rudnik	OSP	6	2: Rudnik, Modzurów
21	Świerklany	OSP	2	2: Świerklany, Jankowice
22	Wodzisław Śląski	PSP / OSP	1 + 5*	2: Wodzisław Śl.- Radlin II Wodzisław Śl.- Zawada

* PSP + OSP

Źródło: Opracowanie własne

Współpraca transgraniczna jednostek przeciwpożarowych

Działania zintegrowanego systemu ratownictwa o charakterze transgranicznym zostały określone w międzyrządowych umowach, które regulują zasady prowadzenia działań ratunkowych po drugiej stronie granicy. Dla jednostek straży pożarnej podstawą działania jest Umowa między Rzeczpospolitą Polską oraz Republiką Czeską o współpracy i wzajemnej pomocy w wypadku katastrof, klęsk żywiołowych i innych nadzwyczajnych wydarzeń (z dnia 8 czerwca 2000r.).

Umowa ta określa ogólne ramy zasad prowadzenia działań po drugiej stronie granicy. Na jej podstawie jednostki odpowiedzialne za koordynację zintegrowanych działań ratowniczych (po stronie czeskiej kraj, po stronie polskiej urzędy wojewódzkie) podpisują szczegółowe umowy dotyczące procedur powiadamiania i realizacji działań na terytorium drugiego kraju. Obecnie obowiązują umowy tego typu pomiędzy województwem opolskim oraz krajem morawskośląskim a także pomiędzy województwem śląskim i krajem morawskośląskim. Logika interwencji oparta jest na maksymalnym skróceniu czasu dojazdu do zagrożonych obszarów. Dlatego w ramach umów określono dokładne miejsca, do których krótszy czas dojazdu mają jednostki straży z drugiej strony granicy (np. ze względu na uwarunkowania geograficzne). Zakres działań transgranicznych obejmuje pasmo 25 kilometrów od granicy po

obu jej stronach.

Umowy określają także bardzo dokładnie rozdzielenie zadań, systemu szybkiego powiadamiania (na dwujęzycznych formularzach) oraz określają terytorialnie odpowiedzialne centra operacyjne. W ramach umów prowadzone są także wspólne ćwiczenia tematyczne (np. ratownictwo wodne, akcje ratunkowe na wyciągach itp.). Raz w roku prowadzone są działania mające na celu ewaluację funkcjonowania wspólnego systemu. Wspólne interwencje dotyczą głównie zabezpieczenia miejsc wypadków, w tym także wycieków niebezpiecznych substancji, pożarów (w tym pożarów lasów). Wyposażenie straży pożarnej niezbędne do prowadzenia akcji jest kompatybilne i w pełni funkcjonalne. Do poważnych problemów związanych z prowadzeniem działań o charakterze transgranicznym należą przede wszystkim: brak kompatybilnego systemu komunikacji radiowej (komunikacja przebiega telefonicznie lub faxem, co zdecydowanie utrudnia koordynację działań), brak wspólnego systemu używania sygnałów świetlnych i dźwiękowych wozów bojowych biorących udział w akcji na terytorium drugiego państwa (lub przejeżdżających tranzytem), brak zwolnień z opłat dla pojazdów bojowych z drugiego państwa na drogach płatnych (e-Myto, eToll).

Do słabych systemowych stron obecnego stanu zintegrowanego systemu ratownictwa należą bariery językowe, brak znajomości struktur operacyjnych i procedur po drugiej stronie granicy oraz brak wspólnego systemu informacji o zagrożeniach (np. komunikaty pogodowe, powodzie itp.).

Systemy wczesnego ostrzegania

W dziedzinie poprawy bezpieczeństwa na pograniczu, gminy Euroregionu Silesia bezpośrednio graniczące z Republiką Czeską zrealizowały bardzo interesujące i bezprecedensowe projekty mające na celu poprawę bezpieczeństwa obszaru pogranicza poprzez zbudowanie spójnego systemu wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami. Projekty te zrealizowane były przez gminy: Racibórz, Krzyżanowice, Gorzyce, Krzanowice, Pietrowice Wielkie, Kuźnia Raciborska i Rudnik po stronie polskiej (obejmując swym zasięgiem obszar ok. 525 km kwadratowych) wraz z partnerami po stronie czeskiej — miastem Bohumin, oraz miejscowościami (gminami): Rohov, Bolatice, Sudice Koberice.

Położenie geograficzne oraz ukształtowanie terenu polskich gmin nadgranicznych powoduje, że spora część zagrożeń, zwłaszcza hydrologicznych pochodzi z terenu Republiki Czeskiej. Prawie wszystkie ciek wodne (rzeka Odra, Olza, potoki Biała Woda, Bełk i wiele innych mniejszych strumieni i rowów) płyną generalnie w kierunku północnym, czyli z Czech do Polski. W warunkach obfitych opadów powodują zagrożenie powodziowe. Tego typu specyficzne położenie gmin i wynikające z niego zagrożenia, a także nie do końca rozwiązane kwestie w zakresie wczesnego ostrzegania w poszczególnych gminach spowodowały konieczność znalezienia sposobu rozwiązania tego problemu. Głównym i w pewnym sensie spójnym celem wszystkich tych projektów było zbudowanie systemu wczesnego ostrzegania przed zagrożeniem wszystkich mieszkańców poprzez zakup i montaż odpowiednich urządzeń oraz stworzenie systemu wymiany informacji o zagrożeniach pochodzących z drugiej strony granicy. Ponadto prawie we wszystkich tych przedsięwzięciach zorganizowano szkolenia, głównie dla dzieci i młodzieży, oraz przygotowano odpowiednie informatory w obu językach.

4 PROGRAMY POLSKO-CZESKIEJ WSPÓŁPRACY I FUNDUSZ MIKROPROJEKTÓW

Euroregion Silesia odgrywa ważną rolę w programach Unii Europejskiej przeznaczonych na wspieranie polsko-czeskiej współpracy transgranicznej, i to już od programów przedakcesyjnych Phare CBC CZ-PL 1999-2003, w ramach których zarządzał tzw. Wspólnym Funduszem Małych Projektów (schemat grantowy – alokacja 10% środków programu). Po przystąpieniu Polski i Republiki Czeskiej do UE w maju 2004 roku oba kraje mogły się przyłączyć do Inicjatywy INTERREG IIIA. W programie INTERREG IIIA Republika Czeska – Polska 2004-2006 przedstawiciele obu stron Euroregionu Silesia stali się członkami Komitetu Sterującego i Komitetu Monitorującego, a oba sekretariaty pełniły funkcję tzw. Zarządzającego Funduszem Mikroprojektów, stanowiącego element tego programu (działanie 2.2 – alokacja 15% środków programu). Jeszcze przed zakończeniem ostatnich projektów w ramach programu INTERREG IIIA rozpoczęto nowy Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia, stanowiący element Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 (dziedzina wsparcia 3.3 – alokacja 20% środków programu). Funkcję zarządzającego Funduszem Mikroprojektów Euroregion Silesia sprawuje także w okresie 2014-2020 w ramach programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska. Podobnie jak w latach 2007-2013, również w okresie 2014-2020 obie strony Euroregionu Silesia są reprezentowane w Komitecie Monitorującym, odpowiedzialnym za wybór projektów i monitoring programu.

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia przeznaczony jest dla wnioskodawców z terenu powiatów: raciborskiego, wodzisławskiego, głubczyckiego i rybnickiego oraz powiatów grodzkich Rybnik i Żory po stronie polskiej oraz powiatów Opava, Ostrava-město, Nový Jičín i Bruntál po stronie czeskiej.

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia działa na obszarze:

- po stronie czeskiej: obszar NUTS III kraj Moravskoslezský – obszar powiatu Opava, Ostrava, Nový Jičín
- po stronie polskiej: część obszaru NUTS III podregion Opolski – województwo Opolskie – powiat głubczycki część obszaru NUTS III podregion Rybnicki – województwo Śląskie – powiat raciborski, rybnicki, wodzisławski – część (Pszów, Radlin, Rydułtowy, Wodzisław Śląski, Gorzyce, Lubomia, Marklowice, Mszana), miasto (powiat grodzki) Rybnik i Żory

Rysunek 26 – Obszar działania Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia

Źródło: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil2-fond-mikroprojektu&open_menu=195

4.1 PROGRAM OPERACYJNY WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ RCz-RP 2007-2013 I FUNDUSZ MIKROPROJEKTÓW W EUROREGIONIE SILESIA

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAZAMY GRANICE

Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 został zakończony 31.12.2015r.

W ramach tego Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 Euroregion Silesia był reprezentowany w Komitecie Monitorującym przez:

- czeska strona Euroregionu Silesia:
 - członek: Daniel Procházka, burmistrz gminy Rohov
 - zastępca: Jana Novotná Galuszková, sekretarz Euroregionu Silesia – CZ
- polska strona Euroregionu Silesia:
 - członek: Mirosław Lenk, prezydent miasta Racibórz
 - zastępca: Józef Matela, burmistrz miasta Kietrz

4.1.1 Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia 2007-2013

Fundusz Mikroprojektów, jako samodzielny obszar wsparcia Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007 - 2013, był elastycznym instrumentem realizacji mniejszych projektów z maksymalnym dofinansowaniem z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) do 30 000 EUR.

Tabela 81 – Ramy finansowe Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia

Euroregion Silesia	Dofinansowanie z EFRR ⁶³ (w EUR)	w tym (w EUR)	
		na mikroprojekty	na administrację
Część czeska	3 063 000	2 603 550	459 450
Część polska	3 900 000	3 343 900	556 100
Razem	6 963 000	5 947 450	1 015 550

Źródło: opracowanie własne

Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia otwarto 28 kwietnia 2008 roku. Od tego momentu trwał ciągły nabór wniosków, przy czym ustalone były terminy, w jakich należy złożyć wnioski, aby mogły być rozpatrzone na najbliższym posiedzeniu Euroregionalnego Komitetu Sterującego (EKS) i terminy przyjmowania wniosków na dane posiedzenie (w ramach tzw. naboru).

W 2015 roku, który był ostatnim rokiem realizacji Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007 - 2013, odbyło się ostatnie, 15. posiedzenie EKS (26.02.2015r.). Dnia 18.09.2015r. w Wodzisławiu Śl. odbyła się „Gala Funduszu Mikroprojektów”, na której dokonano ostatecznego podsumowanie i oceniono Funduszu.

Tabela 82 – Całkowity przegląd Funduszu Mikroprojektów i wykorzystania alokacji na mikroprojekty za obie części Euroregionu Silesia

	Czeska część	Polska część	Razem
Ilość naborów wniosków	15 (14. nabór tylko dla PL wnioskodawców)		15
Ilość posiedzeń EKS	15		15
Ilość procedur obiegowych	6		6
Ilość zaewidencjonowanych wniosków	250	372	622
Ilość odrzuconych wniosków na etapie kontroli wymogów formalnych i kwalifikowalności	19	12	31
Ilość zarejestrowanych wniosków	231	360	591
Ilość zatwierdzonych wniosków	199	306	505
Ilość wstrzymanych wniosków	16	9	25
Ilość odrzuconych (niezatwierdzonych) wniosków	30	52	82
Zatwierdzona wartość dofinansowania z EFRR na mikroprojekty (w EUR)	3 242 143,74	4 314 854,19	7 556 997,93

Źródło: opracowanie własne

W ciągu 15 naborów złożono ponad 600 wniosków czeskich i polskich wnioskodawców z Euroregionu Silesia. Wspólny czesko-polski Euroregionalny Komitet Sterujący, składający się z 22 głosujących członków (11 czeskich i 11 polskich), zatwierdził w sumie do dofinansowania 505 projektów z obu stron granicy. Spośród 199 zatwierdzonych projektów czeskich wnioskodawców zrealizowano 191 projektów, 8 projektów nie zostało zrealizowanych z powodu rezygnacji wnioskodawców z zatwierdzonej dotacji. Z 306 zatwierdzonych projektów polskich wnioskodawców zrealizowano 299 projektów. 1 projekt został zrealizowany, ale Zarządzający Funduszem odstąpił od umowy z powodu nieprzestrzegania postanowień umowy w trakcie realizacji, 1 projekt nie został zrealizowany, a w przypadku 5 zatwierdzonych projektów wnioskodawcy sami zrezygnowali z realizacji.

⁶³ Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego.

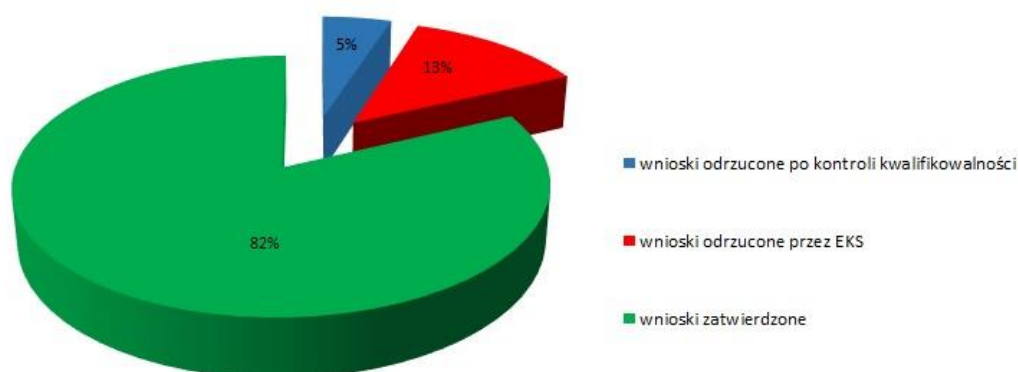
Tabela 83 – Przegląd wykorzystania środków EFRR na mikroprojekty

ER Silesia	Alokacja z EFRR (w EUR)	wykorzystano		niewykorzystano	
		w EUR	w %	w EUR	w %
CZ część	2 603 550	2 575 891,45	98,94	27 658,55	1,06
PL część	3 343 900	3 312 680,91	99,06	31 219,09	0,94
Razem	5 947 450	5 888 572,36	99,01	58 877,64	0,99

Źródło: opracowanie własne

W ramach Funduszu Mikroprojektów można było realizować projekty we wszystkich obszarach wsparcia programu. Ze względu na charakter Funduszu Mikroprojektów przeważały „miękkie” projekty nieinwestycyjne, jednak były również realizowane mniejsze inwestycje w obszarze ochrony dziedzictwa historycznego czesko-polskiego pogranicza, bezpieczeństwa, infrastruktury turystycznej czy sportowej.

Wykres 6 – Szansa uzyskania wsparcie w ramach Funduszu Mikroprojektów na lata 2007-2013 w Euroregionie Silesia

Źródło: opracowanie własne

4.1.2 Administracja Fundusz Mikroprojektów 2007-2013

Środki finansowe przeznaczone na „obsługę” administracyjną Funduszu Mikroprojektów zostały określone w momencie otwarcia programu na maksymalnym poziomie 15% całkowitej alokacji danego euroregionu.

Dla obu stron ER Silesia kwota ta wynosiła 1 194 766 EUR⁶⁴, i cała została pokryta ze środków EFRR oraz budżetów krajowych Czech i Polski. Wykorzystanie środków przybrało formę zwrotu rzeczywistych wydatków związanych z FM na podstawie bieżących wniosków o płatność składanych w każdym kwartale - łącznie 27 wniosków. W maju 2016r. dokonano ostatniej płatności z EFRR. **Fundusz mikroprojektów w Euroregionie Silesia został zakończony z dniem 30.09.2015r.**

⁶⁴ Jest to kwota po przekazaniu części środków z PL administracji na mikroprojekty realizowane w 3/2015

Tabela 84 - Przegląd środków EFRR i budżetów krajowych na administrację FM i całkowite podsumowanie wykorzystania środków

ER Silesia	Dofinansowanie z EFRR i budżetu (w EUR)	wykorzystano		niewykorzystano	
		w EUR	w %	w EUR	w %
Część czeska	540 530	504 959,26	93,42	35 570,74	6,58
Część polska	654 236	610 385,55	93,3	43 850,45	6,7
Razem	1 194 766	1 115 344,81	93,35	79 421,19	6,65

Źródło: opracowanie własne

4.2 INTERREG V-A RCZ-POLSKA I FUNDUSZ MIKROPROJEKTÓW 2014-2020 W EUROREGIONIE SILESIA

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Program polsko-czeskiej współpracy transgranicznej na lata 2014-2020 z nazwą **INTERREG V-A Republika Czeska-Polska** został zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 23. Czerwca 2015r.

Tabela 85 - Struktura programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska

Nr osi	Nazwa osi priorytetowej w programie	Alokacja z EFRR (w EUR)	Alokacja z EFRR (w %)
1.	Wspólne zarządzanie ryzykiem	12 215 972	5,4 %
2.	Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	135 733 026	60 %
3.	Edukacja i kwalifikacje	10 179 978	4,5 %
4.	Współpraca instytucji i społeczności	54 519 432	24,1 %
5.	Pomoc techniczna	13 573 302	6 %
	Razem	226 221 710	100 %

Źródło : opracowanie własne

W latach 2015–2018 odbyło się 12 posiedzeń Komitetu Monitorującego, w ramach których zatwierdzono ponad 160 standardowych projektów o łącznym finansowaniu UE w wysokości ponad 147 mln EUR. Oprócz tych „dużych” projektów zatwierdzono również środki w wysokości 45,24 mln EUR na tzw. Fundusze Mikroprojektów realizowane w sześciu euroregionach czesko-polskiego pogranicza i przeznaczone na finansowanie małych projektów - mikroprojektów (patrz niżej).

W ramach tego programu Euroregion Silesia jest reprezentowany w Komitecie Monitorującym:

- czeska strona Euroregionu Silesia:
 - członek: Petr Toman, burmistrz Gminy Oldřišov
 - zastępca: Jana Novotná Galuszková, sekretarz Euroregionu Silesia – CZ
- polska strona Euroregionu Silesia:
 - członek: Grzegorz Gryt, wójt Gminy Lyski (do 2018r. Mirosław Lenk, prezydent Miasta Racibórz)
 - zastępca: Grzegorz Utracki, wójt Gminy Krzyżanowice (do 2018r. Grzegorz Gryt, wójt Gminy Lyski)

4.2.1 Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia 2014-2020

Podobnie jak w poprzednich okresach programowania, Fundusz Mikroprojektów jest częścią programu, który ma na celu finansowanie mniejszych projektów - tzw. Mikroprojektów. Alokacja finansowa Funduszu Mikroprojektów ze środków EFRR, która stanowi 20% budżetu programu, tj. 45 244 343 EUR na cały okres programowania, została podzielona na terytoria poszczególnych euroregionów – tzw. Zarządzających Funduszem oraz na dwa etapy:

- Etap 1: od 01.10.2015r. – 31.12.2018r.
- Etap 2 : od 01.01.2019r. - 30.06.2023r.

W pierwszym etapie programu każdy Fundusz Mikroprojektów w poszczególnych euroregionach miał do dyspozycji $\frac{3}{4}$ kwoty docelowej (75%). Uwolnienie pozostałych 25% środków („rezerwa wykonania”) zależało od tego, czy dany Euroregion do dnia 31.12.2018r. spełnił następujące z góry określone warunki:

- 1) wartość (EFRR) zakontraktowanych mikroprojektów musi wynosić: co najmniej 35% z całej alokacji danego ER,
- 2) wartość (EFRR) zakontraktowanych wspólnych mikroprojektów musi wynosić: co najmniej 10% z całej alokacji danego ER,
- 3) realizacja wskaźników dla danego FM: co najmniej 15%,
- 4) wartość (EFRR) zakontraktowanych mikroprojektów przedłożonych przez nowych beneficjentów⁶⁵ musi stanowić: co najmniej 5% z całej alokacji danego ER (+5% do końca programu).

Typy i limity finansowe mikroprojektów:

- 1) Typ A - wspólny (= z partnerem wiodącym) – wniosek o dofinansowanie składa partner wiodący, w imieniu wszystkich partnerów projektu (dot. Partnerów z tego samego Euroregionu)
- 2) Typ B - partnerski (= dotąd nazywany „wspólnym”) – wniosek o dofinansowanie każdy z partnerów składa sam (dot. Partnerów z terenu dwóch różnych Euroregionów),
- 3) Typ C - realizowany samodzielnie – wniosek o dofinansowanie składa tylko jeden z partnerów.

Fundusz Mikroprojektów skupia się na projektach o małym zakresie (mikroprojektach), zarówno o charakterze nieinwestycyjnym, jak i inwestycyjnym. Mikroprojekty mogą być finansowane z osi priorytetowych 2, 3 i 4, przy czym danych euroregion jako Zarządzający Funduszem Mikroprojektów decydował, czy wykorzysta wszystkie osie priorytetowe i w jakiej wysokości. Wartość dofinansowania z EFRR wynosi od 2 000 EUR do 20 000 EUR w przypadku mikroprojektów wchodzących w zakres tematyczny osi priorytetowych 3 i 4 lub do 30 000 EUR w przypadku mikroprojektów w ramach osi priorytetowej 2. W przypadku mikroprojektów stosujących zasadę tzw. partnera wiodącego maksymalna kwota dotacji jest podwójna. Całkowity budżet mikroprojektu nie może jednak przekroczyć dwukrotności maksymalnej kwoty dofinansowania. Maksymalne dofinansowanie z EFRR wynosi 85% całkowitych wydatków kwalifikowalnych.

Pozycja Funduszu mikroprojektów i euroregionów w programie

Fundusz mikroprojektów ma w ramach programu postać 6 „parasolowych” projektów składanych przez poszczególne euroregiony jako ich Zarządzających. Euroregiony nie są zatem „strukturą” realizacji programu, ale mają status beneficjentów (choć specyficzny na swój sposób). Czas trwania tych projektów to : od 01.10.2015r. do 30.06.2023r.

⁶⁵ Chodzi o podmioty, które nie miały żadnego zatwierdzonego projektu z Funduszu Mikroprojektów w latach 2007-2013.

Decyzja w sprawie dofinansowania z EFRR w wysokości 7 226 000 EUR na projekt „Fundusz Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia” została wydana przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Republiki Czeskiej w dniu 25.02.2016r. Decyzja o przyznaniu dofinansowania z budżetu państwa w wysokości 76 199,83 EUR, który dotyczy czeskiej strony Euroregionu Silesia, został wydany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Republiki Czeskiej w dniu 12.04.2016r.

Tabela 86 – Ramy finansowe Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia

Euroregion Silesia	Wkład EFRR (EUR)	z tego (EUR)	
		na mikroprojekty	na administrację
czeska część	2 679 000	2 247 201	431 799
polska część	4 547 000	3 894 950	652 050
Razem	7 226 000	6 142 151	1 083 849

Źródło : opracowanie własne

Tabela 87 - Skłuktura Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia i przebieg wykorzystania alokacji na dzień 31.12.2018r.

Numer osi	Nazwa osi priorytetowej	Alokacja w %		Alokacja z EFRR w EUR*	Wykonanie**	
					w EUR	w %
2.	Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia	30	CZ	674 160	481 481,28	71,42
			PL	1 168 485	504 872,93	43,21
			razem	1 824 645	986 354,21	53,53
3.	Edukacja i kwalifikacje	5	CZ	112 360	23 360,85	20,79
			PL	194 748	31 063,99	15,95
			razem	307 108	54 424,84	17,72
4.	Współpraca instytucji i społeczności	65	CZ	1 460 681	963 059,27	65,93
			PL	2 531 717	1 576 554,44	62,27
			razem	3 992 398	2 539 613,71	63,61
Razem za Fundusz Mikroprojektów w ER Silesia		100		6 142 151	3 580 392,76	58,29

* Tabela przedstawia środki finansowe w łącznej wysokości, tzn. wraz z rezerwą wykonania, jednak nie obejmuje środków finansowych na obsługę administracyjną Funduszu

** Z przedstawionych kwot zostało odjęte zatwierdzone dofinansowanie, z którego wnioskodawcy zrezygnowali

Źródło : opracowanie własne

Nabór w ramach Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia

Otwarcie naboru ciągłego Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia nastąpiło w 01.04.2016 roku. W ramach tego naboru ciągłego przebiegają poszczególne terminy naborów i zatwierdzania wniosków.

Tabela 88 - Harmonogram Funduszu Mikroprojektów od jego otwarcia w kwietniu 2016 do końca 2018 roku.

Posiedzenie Euroregionalnego Komitetu Sterującego (EKS)	Ostateczny termin złożenia wniosku do Euroregionu	Termin Posiedzenia Euroregionalnego Komitetu Sterującego
Ogłoszenie naboru Wniosków do Funduszu Mikroprojektów 01.04.2016r.		
1	16.05.2016	04.08.2016
2	03.10.2016	20.12.2016
3	16.01.2017	20.04.2017
4	29.05.2017	07.09.2017
5	30.10.2017	15.02.2018
6	05.03.2018	14.06.2018

Źródło : opracowanie własne

Tabela 89 – Całkowity przegląd Funduszu Mikroprojektów i wykorzystania alokacji na mikroprojekty w Euroregionie Silesia - stan na dzień 31.12.2018r.

	CZ strona	PL strona	Ogółem
Ilość zakończonych naborów wniosków	6		6
Ilość posiedzeń EKS	6		6
Ilość procedur obiegowych	4		4
Ilość zarejestrowanych wniosków	98	130	228
Ilość odrzuconych wniosków (po kwalifikowalności)	10	10	20
Ilość wniosków omówionych przez EKS	91	121	212
Ilość zatwierdzonych wniosków	79	113	192
- w tym typ A*	51		
Ilość odrzuconych wniosków	8	7	15
Zatwierdzona wysokość dofinansowania z EFRR na mikroprojekty (w EUR)	1 483 719,05	2 189 168,68	3 672 887,73**
Zatwierdzona wysokość dofinansowania z całkowitej alokacji na mikroprojekty (w %)	66,03 %	56,21 %	59,8 %

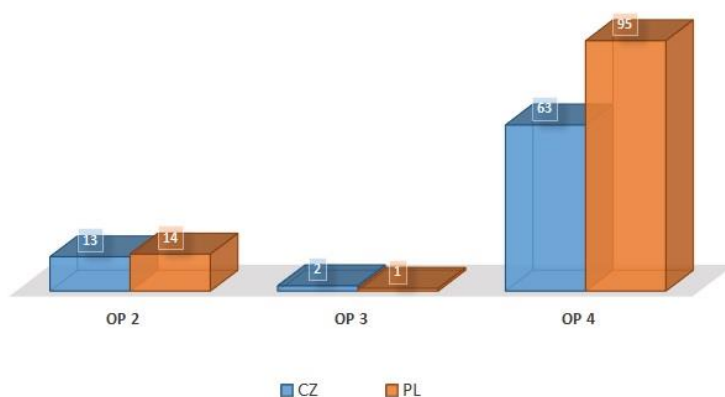
* W projektach typu A dofinansowanie jest zawsze zatwierdzane zarówno dla czeskich, jak i polskich podmiotów w ramach jednego złożonego wniosku. Łącznie zatwierdzono 51 projektów typu A dla 109 podmiotów. Projekty z Partnerem Wiodącym CZ są finansowane z alokacji Funduszu CZ i na odwrót, po pewnym czasie bilans środków pochodzących z alokacji poszczególnych stron na projekty typu A zostanie podsumowany i, w razie potrzeby, złożony zostanie wniosek o zmianę polegający na przeniesieniu części alokacji z jednej strony na ER Silesia do drugiej.

** Z przedstawionych kwot odliczone zostało zatwierdzone dofinansowanie mikroprojektów, które nie będą realizowane

Podsumowanie 1. etapu

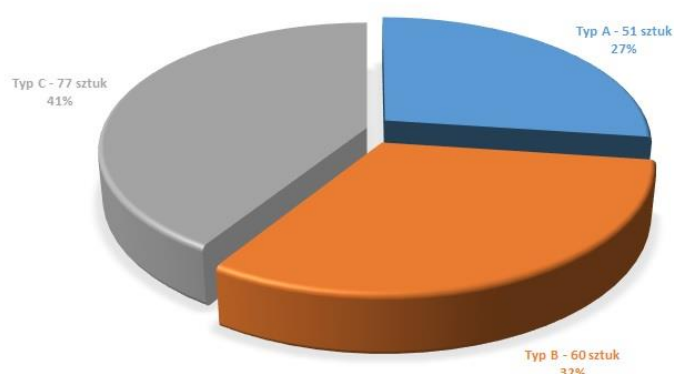
Na dzień 31 grudnia 2018 roku w Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia za pośrednictwem systemu MS2014+ zarejestrowano 228 wniosków projektowych polskich i czeskich wnioskodawców. Z ogólnej liczby zarejestrowanych wniosków odrzucono 20 wniosków, które nie spełniły kryteriów kontroli kwalifikowalności. Na 6 posiedzeniach i w ramach 4 procedur obiegowych Euroregionalnego Komitetu Sterującego zatwierdzono łącznie 192 wnioski, przy czym zakontraktowano 188 spośród nich. Euroregion Silesia na dzień 31.12.2018r. spełnił postawione warunki uzyskania pozostałej części budżetu projektu parasolowego (tzw. „rezerwy wykonania”).

Wykres 7 – Ilość zakontraktowanych projektów wg. poszczególnych osi priorytetowych

Źródło : opracowanie własne

Wykres 8 – Ilość projektów zakontraktowanych wg. typów

Źródło : opracowanie własne

4.3 PRZYGOTOWANIE CZESKO-POLSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ NA LATA 2021-2027

W maju 2018r. Komisja Europejska opublikowała pierwsze wersje projektu rozporządzenia na nadchodzący okres programowania 2021–2027. W projekcie rozporządzenia dotyczącego współpracy transgranicznej, czyli europejskiej współpracy terytorialnej, tzn. „Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady o specjalnych postanowieniach dotyczących celu Europejska Współpraca Terytorialna (Interreg) dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Narzędzia Finansowania Działań Zewnętrznych “ (dalej tylko rozporządzenie WST) po raz pierwszy w historii zostały wpisane również Fundusze małych projektów. W ten sposób Fundusze małych projektów staną się oficjalnym narzędziem programu współpracy transgranicznej.

Fundusz małych projektów jest osadzony w artykule 24 wyżej podanego Rozporządzenia o EWT. Jak wynika z ust. 2 art. 24 rozporządzenia o EWT, podmiotem, który może

zarządzać/administrować Funduszem małych projektów (w Rozporządzeniu „beneficjent funduszu małych projektów”), musi być transgraniczna osoba prawna lub EUWT – Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej, nie mniej trwają starania, aby dodać do tego zapisu też słowo: „euroregiony”. Obecnie nie jest jednak jasne, czy zostanie to zaakceptowane przez Parlament Europejski i Radę.

Euroregion Silesia, który jest jedynie powołany umową o współpracy dwu narodowych stowarzyszeń (Euroregionu Silesia – CZ a Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry) i jako taki nie ma osobowości prawnej, nie spełnia podanego wyżej warunku. O ile nie zostanie wprowadzona zmiana w odpowiednim artykule przedmiotowego Rozporządzenia, oba narodowe stowarzyszenia muszą podjąć kroki, które ostatecznie doprowadzą do założenie EUWT zgodnie z odpowiednim Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady i zgodnie przepisami narodowymi. Organy Euroregionu Silesia już zajmowały się tą sprawą na swoich posiedzeniach w 2018r. Zarząd czeskiej części Euroregionu Silesia zalecił Prezydium przywrócenie działalności wspólnej grupy roboczej ds. EUWT, która zakończyła działalność 31.12.2015r., i podjąć działania w celu utworzenia Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej w ramach Euroregionu Silesia.

W 2018r. zostały również rozpoczęte przygotowania nowego programu polsko-czeskiej współpracy transgranicznej. W celu przygotowania nowego programu została utworzona grupa robocza, tzw. Task Force, w której – tak jak dotychczas – reprezentowane są euroregiony (zawsze 1 przedstawiciel i 1 zastępca reprezentujący wszystkie euroregiony z danej strony granicy). Euroregiony uzgodniły następujących przedstawicieli:

- za czeską stronę euroregionów:
 - o przedstawiciel ER Glacensis – członek (Jaroslav Štefek)
 - o przedstawiciel ER Nysa – zastępca (Ondřej Havlíček)
- za polską stronę euroregionów:
 - o przedstawiciel ER Śląsk Cieszyński – członek (Bogdan Kasperek)
 - o przedstawiciel ER Silesia – zastępca (Daria Kardaczyńska).

5 ANALIZA SWOT

Infrastruktura transportowa

Silne strony		Punkty	Słabe strony		Punkty
S1	Podłączenie do sieci drogowej i kolejowej TEN-T (autostrada D1 - na czeskiej stronie, autostrady A1, A4, linia kolejowa 151 - w Polsce)	95	W1	Niezadawalający stan techniczny dróg krajowych i wojewódzkich po polskiej i czeskiej stronie ER Silesia, niezadawalający stan techniczny mostów lub ich brak	95
S3	Bliskość międzynarodowego lotniska im. Leoše Janáčka w Ostrawie (Mošnov) o zdolności przeładunkowej dla wszystkich typów samolotów i lotniska w Katowicach	52	W2	Niedokończone lub brakujące obwodnice miast i gmin ERS	58
S2	Gęsta sieć dróg w ERS, w tym połączenia transgraniczne o znaczeniu lokalnym	44	W8	Niedostateczna ilość miejsc parkingowych w miastach ERS	37
S4	Gęsta sieć ścieżek rowerowych i szlaków w ERS	33	W3	Brak bezpośredniego połączenia transportem publicznym (autobusy, pociągi) w zachodniej części ERS	27
S5	Gęsta sieć transportu publicznego w ERS a po stronie czeskiej także jej połączenie ze zintegrowanym systemem w regionie (Zintegrowany system transportu Województwa Morawsko-śląskiego RCz)	18	W9	Bardzo słabo rozwinięta infrastruktura dla rozwoju transportu ekologicznego (punkty ładowania samochodów elektrycznych oraz CNG)	15
S7	Połączenia w ramach funkcjonujących sieci kolejowych w ERS (w tym zelektryfikowanych)	13	W6	Zły stan techniczny linii kolejowych i jej niski stopień zelektryfikowania	14
S6	Długoletnia aktywna działalność ERS na rzecz rozwoju transportu / w obszarze transportu	12	W4	Brak integracji rozkładów jazdy w transgranicznej komunikacji autobusowej oraz kolejowej	12
S8	Połączenie kolejowe z Lotniskiem im. Leoša Janáčka Ostrava (dalej LLJO)	11	W5	Różnice w zakresie kategoryzacji i tonażu dróg na poszczególnych stronach granicy	10
			W7	Stan techniczny taboru kolejowego, powolne odnawianie floty kolejowej	9
			W10	Niepodpisana Umowa między RCz i RP o budowie i utrzymaniu mostów oraz utrzymaniu odcinków dróg publicznych na czesko-polskiej granicy i ich realizacja	5

Szanse		Punkty	Zagrożenia		Punkty
O1	Wykorzystanie środków unijnych w okresie 2021 - 2027 w celu poprawy infrastruktury transportowej – cel "Bardziej skomunikowana Europa"	71	T2	Stan oraz przepustowość istniejących dróg nieodpowiadające aktualnemu wzrostowi intensywności transportu	78
O2	Zakończenie remontów i budowy dróg oraz podnoszenie standardu dróg transgranicznych i łączących ERS z autostradami w PL i Cz	57	T1	Brak inwestycji w infrastrukturę transportową w ERS	48
O4	Silny potencjał gospodarczy w ERS, determinujący potrzebę dalszego wzrostu i rozwoju infrastruktury transportowej	39	T5	Wzrost indywidualnego transportu samochodowego kosztem transportu publicznego	35
O3	Pogłębienie współpracy w zakresie dalszego rozwoju transgranicznej infrastruktury transportowej i transportu publicznego	23	T4	Ograniczone możliwości rozwoju infrastruktury transgranicznej o znaczeniu lokalnym i infrastruktury towarzyszącej w obszarach przygranicznych	29
O8	Budowa terminali kontenerowych i przeładunkowych (droga - kolej – dalej transport lotniczy, wodny)	20	T3	Brak połączenia korytarza drogowego i kolejowego w zachodniej części Województwa Morawsko-śląskiego i powiatów przygranicznych na obszarze ERS z siecią TEN-T	26
O9	Rozwój transportu wodnego – wykorzystanie transgranicznego odcinka Odry	17	T8	Niski stopień wykorzystania transportu zbiorowego (autobus, pociąg, likwidacja/ograniczenie połączeń lokalnych i regionalnych)	19
O6	Optymalizacja linii kolejowych	15	T7	Opóźnienia przy uzyskiwaniu pozwoleń na budowę infrastruktury liniowej	17
O7	Podjęcie działań związanych z harmonizacją (ujednoceniem) standardów i tonażu dróg prowadzących do granicy po obu jej stronach	10	T6	Ograniczone możliwości związane z podniesieniem standardu dróg oraz zwiększeniem ich przepustowości (np. zwiększenie natężenia ruchu tranzytowego)	17
O10	Rozwój transportu ekologicznego (punkty ładowania samochodów elektrycznych oraz CNG)	9	T9	Tendencja spadkowa wykorzystania lotniska LLJO	16
O11	Aktualizacja modelowego studium „Border Crossing w ERS“ - podstawą do planowania transgranicznej infrastruktury transportowej w ERS	8			
O5	Integracja transportu publicznego na polskiej stronie ERS (na wzór czeskiej)	6			

Turystyka, kultura, sport

Silne strony		Punkty	Słabe strony		Punkty
S1	Atrakcje historyczne, kulturalne, przyrodnicze, techniczne i turystyczne	80	W1	Niedostateczna spójność w połączeniach transgranicznych ścieżek rowerowych	61
S2	Istnienie po stronie czeskiej obiektów sportowych o krajowym i międzynarodowym znaczeniu	49	W2	Brak zintegrowanego transgranicznego systemu informacji turystycznej na terenie ERS	34
S3	Gęsta sieć oznakowanych szlaków turystycznych (pieszych) i ścieżek rowerowych	42	W4	Relatywnie słaba atrakcyjność turystyczna w porównaniu z pozostałym obszarem pogranicza PL-CZ	34
S4	Relatywnie niskie ceny usług turystycznych	29	W3	Niedostateczna infrastruktura towarzysząca np. „parkingi rowerowe, wypożyczalnie rowerowe, punkty ładowania rowerów elektrycznych“	25
S10	Dostępność Lotniska im. Leoše Janáčka Ostrava oraz lotniska w Katowicach-Pyrzowicach	22	W7	Niedostateczna promocja atrakcji turystycznych oraz brak wspólnych ofert turystycznych	24
S11	Oferta związana z turystyką industrialną	21	W6	Niedostateczne informacje/przeгляд na temat tras rowerowych, ścieżek rowerowych, szlaków dydaktycznych i tematycznych w ERS, w tym transgranicznych	21
S5	Rozbudowana baza obiektów sportowych i kulturalnych	12	W9	Niewystarczająca baza noclegowa i gastronomiczna (z wyłączeniem miasta Ostrawy)	19
S7	Relatywnie dobra infrastruktura turystyczna	11	W8	Niewystarczający stan techniczny obiektów sportowych i kulturalnych	15
S9	Duża i stabilna oferta zajęć/działań w czasie wolnym	9	W11	Brak obiektów hotelowych o podwyższonym standardzie	11
S12	Zarządzanie rozwojem ruchu turystycznego (obszar CZ – „destinacni management” = organizacje odpowiedzialne za zarządzanie ruchem turystycznym na poziomie regionalnym i lokalnym, obszar PL – ROT= regionalne organizacje turystyczne oraz lokalne)	9	W10	Bariera językowa na poziomie języka specjalistycznego w ruchu turystycznym (przede wszystkim dotyczy osób pracujących w obsłudze turystów)	10
S8	Obiekty z polami golfowymi po stronie czeskiej	8	W5	Brak dostępności transgranicznych połączeń kolejowych i autobusowych	8
S6	Aktywne IC (Centra Informacji) w tym istnienie certyfikowanych turystycznych IC na czeskiej stronie ERS	6			

Szanse		Punkty	Zagrożenia		Punkty
O1	Wykorzystanie potencjału atrakcji turystycznych (historycznych, kulturowych, technicznych i atrakcji przyrodniczych)	72	T2	Niski poziom promocji i świadomości o potencjale ERS	45

O3	Możliwość korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania	39	T1	Ograniczenie możliwości korzystania z dotacji w obszarze turystyki, kultury i sportu	44
O7	Zwiększająca się rola aktywnego wypoczynku jako formy spędzania czasu wolnego	38	T3	Niekorzystny wizerunek ERS – obciążenie ekologiczne, zanieczyszczenie środowiska	42
O4	Pojawienie się nowych (nieznanych do tej pory) atrakcji turystycznych	26	T9	Duża konkurencja ofert turystycznych na innych obszarach	34
O2	Wsparcie wypoczynku/rekreacji w celu wzmocnienia spójności ERS (festiwale w regionie, międzynarodowe działania sportowe, itp.)	23	T8	Możliwy wzrost cen usług turystycznych	14
O13	Dogodne położenie geograficzne i bliskość aglomeracji miejskich	23	T6	Brak zbieżności interesów w dziedzinie rozwoju turystyki	13
O8	Wzrost liczby inwestycji w infrastrukturę turystyczną realizowanych w trybie partnerstwa publiczno-prywatnego	21	T4	Niskie zaangażowanie sektora prywatnego w inwestycje w infrastrukturę turystyczną	12
O9	Promocja atrakcji turystycznych i działań w ERS	20	T5	Niższe zainteresowanie turystów odwiedzaniem terenów ERS	8
O15	Wykorzystanie wspólnej historii ERS	17	T7	Niewystarczające ustawodawstwo dotyczące turystyki w RCz	5
O18	Rozwój „turystyki industrialnej“	16			
O5	Rozwój transgranicznego ruchu turystycznego przy wsparciu odpowiednich struktur na obu stronach ERS	15			
O17	Rozwój turystyki wodnej i lotniczej	9			
O16	Wzrost udziału nowych technologii w świadczeniu usług przez sektor turystyczny	7			
O11	Rozwój turystyki kongresowej	6			
O12	Rozwój turystyki „indoor” (wewnątrz/pod jednym dachem)	6			
O10	Podwyższenie standardu obiektów turystycznych	4			
O14	Wprowadzenie wspólnej waluty euro	1			
O6	Jednolita klasyfikacja i zasady funkcjonowania sieci turystycznych IC po obu stronach ERS	0			

Edukacja, przedsiębiorczość

Silne strony		Punkty	Słabe strony		Punkty
S3	Bliskość geograficzna i językowa pozwalająca na stworzenie wspólnego rynku pracy bez konieczności migracji ludności	74	W3	Brak współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i szkołami w zakresie programu kształcenia w szkołach średnich oraz organizacji praktyk zawodowych (w tym praktyk/staży transgranicznych)	41
S1	ERS jako teren o bogatych tradycjach przemysłowych	52	W4	Brak prefinansowania i skomplikowana procedura rozliczeń w programach transgranicznych	37
S2	Szeroka gama placówek oświatowych wszystkich szczebli, w tym szkół specjalnych i szkół specjalistycznych	51	W2	Małe zainteresowanie podjęciem nauki w szkołach o profilu technicznym po czeskiej stronie ERS	28
S4	Szeroka i aktywna współpraca transgraniczna szkół na terenie ERS	37	W1	Dysonans pomiędzy kompetencjami /kwalifikacjami zawodowymi kadry pracowniczej (siły roboczej) a aktualnym zapotrzebowaniem na określone umiejętności na rynku pracy	25
S7	Potencjał rolniczo przetwórczy	22	W15	Niski poziom przedsiębiorczości w stosunku do średniej krajowej	24
S5	Wykwalifikowana kadra pracownicza (siła robocza), zwłaszcza w dziedzinach technicznych	19	W11	Małe zainteresowanie inwestycjami na terenach brownfields (oraz miejskich nieużytkach i ugorach) co powoduje zaburzenia ładu estetycznego i funkcjonalnego miasta	21
S10	Zintegrowane inwestycje terytorialne Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego, Województwa Opolskiego i aglomeracji ostrawskiej	17	W9	Bariera językowa wśród młodych ludzi, w dziedzinach technicznych (język fachowy)	17
S9	Koncentracja dobrych miejsc pracy naukowej na niewielkim obszarze (Park Naukowo-Technologiczny Ostrawa)	16	W5	Brak promocji polskiej marki na rynku czeskim	15
S6	Chęć /gotowość firm do współpracy transgranicznej	12	W7	Różnice w systemach prawnych, administracyjnych i podatkowych	11
S8	Współpraca z wieloma instytucjami, zwłaszcza edukacyjnymi, w kraju Morawośląskim	6	W14	Brak kompatybilnych systemów certyfikacji zawodów i nadawania uprawnień	9
			W6	Brak bezpośredniego finansowania MŚP w ramach środków UE na współpracę CZ-PL	8
			W10	Niewystarczający i niespójny system informacji w obszarze przedsiębiorczości (realia zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej) i rynku pracy po obu stronach granicy	6

			W8	Niska podaż ofert pracy dla osób o wysokich kwalifikacjach i wąskiej specjalizacji zawodowej	5
			W13	Zwiększająca się liczba osób z wykształceniem podstawowym	4
			W12	System prawny regulujący działalność Izb gospodarczych w Czechach i Polsce (członkowsko/przynależność podmiotów gosp. do Izb nie jest obowiązkowe)	3

Szanse		Punkty	Zagrożenia		Punkty
O2	Wykorzystanie odpowiednich funduszy europejskich na lata 2021-2027 – cele „Europa Społeczna” i „Inteligentniejsza Europa”	38	T1	Niebezpieczeństwo odpływu młodych, wykształconych grup ludzi z terenu ERS	87
O8	Wspólne projekty szkół	37	T5	Zjawisko postępującej depopulacji powodujące ubytek ludności w wieku produkcyjnym	40
O7	Bliskość dużych ośrodków przemysłowych w CZ i PL	36	T6	Niewystarczające wsparcie dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Republice Czeskiej i Polsce	20
O1	Bliskość rynku o dużym potencjale zbytu	32	T2	Wzrost bezrobocia	20
O11	Wspieranie rozwoju kształcenia ustawicznego oraz łączenie kształcenia początkowego z kształceniem ustawicznym	20	T3	Spadek liczby podmiotów gospodarczych	20
O4	Potencjał brownfields (terenów poprzemysłowych) i wykorzystanie obiektów pozostałych po placówkach straży granicznej	17	T4	Przeniesienie siedzib przedsiębiorstw i ich oddziałów poza obszar ERS	18
O12	Zwiększenie elastyczności i mobilności siły roboczej oraz jej gotowość i motywacja do podjęcia pracy na transgranicznym rynku pracy	15	T7	Duży wpływ globalnej sytuacji ekonomiczno-gospodarczej na sytuację największych pracodawców w ERS (sektor górnictwa, metalurgii, mechaniki)	18
O10	Wprowadzenie bezpośredniego finansowania MŚP w ramach środków UE na współpracę CZ-PL	14	T8	Regularne negatywne kampanie medialne szkalujące polskie produkty/wyroby	14
O21	Zwiększenie zainteresowania technicznymi kierunkami nauczania	14	T10	Ryzyko spowolnienia rozwoju gospodarczego po obu stronach granicy	10
O14	Rozrost stref przemysłowych w regionie (nowe miejsca pracy)	13	T9	Prawne i administracyjne bariery pozyskiwania środków na współpracę transgraniczną	9
O13	Zachęty/ulgi inwestycyjne (w tym strefy ekonomiczne)	10	T11	Zamykanie przedszkoli i szkół podstawowych ze względu na brak uczniów	2
O3	Rozwój przedsiębiorczości w sferze turystyki	10			
O20	Współpraca placówek szkolnych z podmiotami gospodarczymi w celu poprawy sytuacji na rynku pracy	10			

O5	Współpraca z Czesko-Polskimi Izbami Handlowymi oraz Izbami gospodarczymi na terenie ERS	8			
O17	Modernizacja technicznego i dydaktycznego wyposażenia szkół	6			
O6	Restrukturyzacja regionu	6			
O9	Potencjał rynku usług dla osób starszych	5			
O15	Współpraca z EUWT TRITIA	3			
O19	Wykorzystanie potencjału kobiet w sferze biznesu	3			
O18	Istnienie Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich - transgraniczna współpraca naukowo-dydaktyczna uczelni wyższych położonych na obszarze czeskiego i polskiego Śląska	2			
O22	Zwiększający się odsetek osób z wykształceniem wyższym	2			
O16	Inicjatywa (międzynarodowe konsorcjum) PROGRES 3 - transgraniczne koneksje między uniwersytetami kraju Morawsko-Śląskiego, uniwersytetami Województwa Opolskiego oraz uczelniami kraju Żylińskiego w dziedzinie nauki, badań naukowych i innowacji	1			

Ludzie i warunki życia

Silne strony		Punkty	Słabe strony		Punkty
S1	Bliskość aglomeracji śląskiej oraz ostrawskiej	43	W2	Zanieczyszczenie powietrza z powodu niskiej emisji lokalnego ogrzewania, przemysłu oraz transportu	113
S2	Szerokie działania transgraniczne gmin w zakresie bezpieczeństwa na terenie ERS - zwłaszcza straży i policji	43	W3	Niski stopień „skanalizowania” na terenach wiejskich	46
S3	Istnienie Zintegrowanego systemu ratownictwa na terenie ERS	41	W6	Degradacja ekologiczna środowiska w wyniku braku odpowiedniej działalności przemysłowej	33
S8	Podłączenie gmin ERS do infrastruktury technicznej - woda, prąd, gaz, ciepło, itp.	25	W7	Brak systemowych rozwiązań w zakresie rewitalizacji terenów przemysłowych	33
S6	Funkcjonujący system zbierania, gromadzenia i segregacji odpadów komunalnych na czeskiej stronie ERS	22	W1	Niewykorzystane tereny ERS (brownfields - tereny przemysłowe)	32
S11	Zintegrowane inwestycje terytorialne Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego, Województwa Opolskiego i aglomeracji ostrawskiej	17	W4	Słaba jakość usług opieki zdrowotnej w porównaniu z czeską częścią Euroregionu	18
S4	Istnienie wyspecjalizowanych zakładów świadczących usługi zdrowotne na terenie ERS	15	W8	Stagnacja w wykorzystaniu zasobów odnawialnych źródeł energii	15

S10	Wystarczające zaopatrzenie w wodę pitną za pośrednictwem Ostrawskiego regionalnego zaopatrzenia w wodę	10	W5	Niski stopień recyding'u odpadów komunalnych	12
S9	Istnienie "Centrum edukacji o odpadach" na czeskiej stronie ERS	8	W10	Słabo funkcjonujący system zbierania, gromadzenia i segregacji odpadów komunalnych po polskiej stronie ERS	12
S7	System transportu publicznego ze znaczącym udziałem pojazdów przyjaznych dla środowiska po czeskiej stronie ERS	8	W9	Budowa obiektów biznesowych na greenfields	4
S5	Rozległa sieć placówek świadczących opiekę społeczną i profilaktykę na terenie ERS	7			
S12	Tworzenie społecznych planów usług socjalnych po stronie czeskiej	3			

Szanse		Punkty	Zagrożenia		Punkty
O1	Promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i technologii przyjaznych dla środowiska w celu zmniejszenia zużycia energii	79	T3	Zagrożenie dla zdrowia publicznego z powodu znacznego zanieczyszczenia środowiska oraz z powodu niewłaściwego stylu życia	100
O2	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz wzrost aktywności organizacji pozarządowych (w tym lokalnych grup działania) w zakresie współpracy transgranicznej	28	T1	Powrót do ogrzewania paliwami niskiej jakości, które obciążają środowisko z powodu rosnących cen gazu i energii elektrycznej	51
O6	Zmiana stylu życia ludności i podejścia do ochrony środowiska	25	T2	Odptyw ludności z ERS	43
O3	Realizacja projektów w ramach ochrony środowiska, bezpieczeństwa, infrastruktury technicznej z maksymalnym wykorzystaniem zewnętrznych źródła finansowania	24	T7	Zagrożenie dla zaopatrzenia w wodę pitną (Polska, w tym nasz region, ma najgorszy bilans wodny w UE)	34
O5	Promowanie wykorzystania nowych technologii do przetwarzania i wykorzystania wszystkich rodzajów odpadów komunalnych	19	T4	Pogarszająca się dostępność i pojemność (ilość łóżek) w placówkach opieki zdrowotnej (prywatyzacja, zamykanie szpitali, zamykanie gabinetów lekarskich, itp.) i opieki społecznej (brak finansów publicznych, wzrost liczby seniorów, itp.)	30
O7	Wzmocnienie współpracy transgranicznej w zakresie bezpieczeństwa, obsługi i opieki społecznej	18	T5	Brak zainteresowania ekologicznymi źródłami energii w gospodarstwach domowych	22
O8	Rozwój edukacji ekologicznej i zdrowotnej oraz wzrost świadomości społecznej w tych kwestiach	17	T6	Degradacja gleb pod wpływem zagrożenia erozją i niewłaściwym zarządzaniem rolnictwem	21
O9	Odzyskiwanie energii z odpadów	17			

O10	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (wiatraki, biomasa)	14			
O11	Polityka spójności UE na lata 2021-2027 – priorytet inwestycyjny „Zielona, niskoemisyjna Europa“	12			
O4	Koordinacja działań w celu efektywnego pozyskiwania środków UE przez podmioty odpowiedzialne za realizację polityk publicznych	6			

PROJEKTOWA CZĘŚĆ

6 OPIS OPRACOWANIA CZĘŚCI PROJEKT

6.1 OPIS OPRACOWANIA CZĘŚCI PROJEKTOWEJ

Drugim w kolejności działaniem podjętym w ramach aktualizacji Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na okres 2014-2020, jako podstawowego dokumentu strategicznego dla przyszłej współpracy strategicznej i wspierania działalności podmiotów realizujących współpracę transgraniczną, było opracowanie części projektowej. Prace organizowano na poziomie grupy roboczej w ścisłej współpracy z zespołem projektowym.

Część projektowa aktualizowana była na spotkaniach grupy roboczej w okresie od marca 2018 roku do kwietnia 2019 roku. Część projektowa Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na okres 2014-2020 oparta jest na zaktualizowanej analizie obecnego stanu euroregionu oraz zaktualizowanych analizach SWOT poszczególnych dziedzin tematycznych:

- TRANSPORT
- TURYSTYKA, KULTURA I SPORT
- EDUKACJA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
- LUDZIE I WARUNKI ŻYCIA,

które grupa robocza zaktualizowała, omówiła i oceniła przyznając punkty (więcej patrz rozdział 4).

Część projektowa Strategii jest kompleksowym planem rozwoju danego obszaru oraz współpracy transgranicznej.

Zawiera:

- sformułowanie misji Euroregionu Silesia;
- definicję wizji Euroregionu Silesia;
- definicję wizji danej dziedziny tematycznej;
- wytyczone cele strategiczne danej dziedziny tematycznej;
- wskazanie konkretnych działań do celów strategicznych i nawiązujących do nich możliwych przedsięwzięć projektowych prowadzących do realizacji strategii.

Przy udziale przedstawicieli obu stron ERS spotkania grup roboczych odbywały się dwujęzycznie. W trakcie spotkań pojawiały się nie tylko różnice prawne lub zwyczajowe pomiędzy obydwoma krajami, ale często okazywało się, że każdy kraj ma swoją specyfikę, która zwłaszcza w sąsiednim języku nie ma właściwego odpowiednika lub tożsamego znaczenia.

Ze wspólnych spotkań roboczych wyniknęło, że zaleta współpracy transgranicznej polega przede wszystkim na możliwości wykorzystania tzw. dobrych praktyk "sąsiada zza linii", a tym samym możliwości wykorzystania jego doświadczeń, oczywiście przy założeniu przestrzegania niezbędnych przepisów prawa i zasad danego kraju.

Celem aktualizacji części projektowej była aktualizacja konkretnych potrzeb euroregionu, identyfikacja priorytetów rozwoju ERS oraz uzupełnienie takich działań, które będą prowadziły do jego realizacji. W ramach aktualizacji części projektowej Strategii ustalono poniższe warunki wyjściowe:

- aktualizacja konkretnych propozycji projektów lub działań będzie oparta na potrzebach obszaru Euroregionu Silesia jako całości i nie będą ograniczane własnymi możliwościami stowarzyszeń tworzących Euroregion Silesia, czyli Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry i stowarzyszenia Euroregion Silesia – CZ (technicznymi, personalnymi, finansowymi, prawnymi, itp.),

- aktualizowane konkretne projekty lub działania nie muszą mieć koniecznie każdorazowo charakteru transgranicznego, muszą jednak przyczyniać się do dalszego rozwoju obszaru po danej stronie granicy, a tym samym przyczyniać się do rozwoju obszaru Euroregionu Silesia jako całości,
- podczas aktualizacji konkretnych projektów lub działań nie będą uwzględniane możliwości ich finansowania z programu INTERREG V-A RCz-RP 2014-2020 czy innych źródeł zewnętrznych,
- aktualizacja konkretnych projektów lub działań będzie stanowiła przykład odpowiednich projektów i działań a ich wykaz nie będzie stanowił pełnej i na dany moment ostatecznej listy. Ponadto będą one stanowiły kamień węgielny dla wdrażania dokumentu strategicznego.

Ponad ramy określonych dziedzin tematycznych przedstawiciele Euroregionu Silesia zaktualizowali także inne potrzeby rozwoju Euroregionu jako instytucji (więcej patrz rozdział 11 i 12).

7 MISJA EUROREGIONU

Misja jest odzwierciedleniem długoterminowej strategii organizacji ujętym w kilku zdaniach. To de facto najwyższe możliwe streszczenie całej strategii. Wszystkie cele cząstkowe, działania i projekty powinny skupiać się na jej realizacji.

Efektem rozmów prowadzonych w poszczególnych grupach roboczych, zatwierdzonym przez Zarządzającą grupę roboczą, jest misja zdefiniowana dla Euroregionu Silesia o poniższej treści:

Intensywna współpraca transgraniczna – nasz wspólny i zrównoważony rozwój

8 STRATEGICZNA WIZJA EUROREGIONU

Wizja bywa uzupełnieniem misji, definiując bardziej szczegółowo sposoby i ograniczenia istniejące na drodze do osiągnięcia misji. Sensem wizji jest deklaracja tego, co Euroregion Silesia chce osiągnąć do 2020 roku.

Efektem rozmów prowadzonych w poszczególnych grupach roboczych, zatwierdzonym przez Zarządzającą grupę roboczą, jest wizja Euroregionu Silesia o poniższej treści:

Prosperujący polsko-czeski region, który wspiera ideę jedności europejskiej oraz wspólnie rozwija swoją przyszłość w oparciu o współpracę partnerską

9 WIZJA, CELE STRATEGICZNE I DZIAŁANIA W OBSZARZE POSZCZEGÓLNYCH DZIEDZIN TEMATYCZNYCH

9.1 I. DZIEDZINA TEMATYCZNA - INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

9.1.1 Wizja tematycznej dziedziny

Infrastruktura transportowa w euroregionie dostatecznie rozbudowana i w odpowiednim stanie technicznym poprawia jakość życia, zwiększa mobilność mieszkańców i przyczynia się do zrównoważonego rozwoju regionu

9.1.2 Cele strategiczne, działania

I.1 Dokończenie budowy obwodnic i zwiększenie przepustowości dróg, łącznie z mostami granicznymi

Nawiązanie do SWOT: W1, W2, W10, O1, O2, O3, O4, T2, T1, T4, T7

- I.1.1 Zwiększenie przepustowości dróg pomiędzy największymi miastami ERS oraz w kierunku granicy PL i CZ
- I.1.2 Modernizacja/przebudowa i budowa dróg po obu stronach granicy
- I.1.3 Budowa „Drogi Głównej Południowej Rydułtowy - Wodzisław Śląski - Jastrzębie Zdrój“ z połączeniem z autostradą A1
- I.1.4 Budowa regionalnej drogi na odcinku Racibórz – Rybnik wraz ze wschodnią obwodnicą Raciborza łączącą się z drogą krajową nr 45
- I.1.5 Modernizacja/przebudowa mostów granicznych, łącznie z drogami dojazdowymi

I.2 Rozwój i optymalizacja transportu publicznego, łącznie z transgranicznym przewozem osób

Nawiązanie do SWOT: S5, S7, S6, S8, W3, W6, W4, W7, O1, O3, O6, O10, O5, T5, T8, T9

- I.2.1 Rozwój transgranicznego transportu publicznego (zwłaszcza w zachodniej części ERS)
- I.2.2 Lepsze informowanie podróżnych o możliwościach transportu publicznego w ramach ERS
- I.2.3 Zintegrowane systemy publicznego transportu zbiorowego

I.3 Rozwój regionalnej i lokalnej infrastruktury transportowej

Nawiązanie do SWOT: S4, S6, W1, W8, W9, W6, W7, O1, O8, O9, O10, O11, T4, T7

- I.3.1 Przebudowa i modernizacja dróg, łącznie z infrastrukturą towarzyszącą (przede wszystkim miejsca parkingowe, itd.)
- I.3.2 Modernizacja/przebudowa i budowa infrastruktury transgranicznej dla pieszych i rowerzystów
- I.3.3 Wsparcie rozwoju transportu wodnego w zgodzie z krajowymi i regionalnymi strategiami z poszanowaniem ochrony środowiska
- I.3.4 Budowa terminali kontenerowych i przeładunkowych
- I.3.5 Wsparcie rozwoju transportu ekologicznego (samochody elektryczne, CNG) w tym infrastruktury towarzyszącej

9.2 II. DZIEDZINA TEMATYCZNA - TURYSTYKA, KULTURA I SPORT

9.2.1 Wizja tematycznej dziedziny

Euroregion Silesia – transgraniczny region turystyczny z szeroką ofertą atrakcji historycznych, technicznych, przyrodniczych i kulturalnych. Poprzez zintegrowane podejście zapewnimy wspólną promocję, która zwiększy stopień świadomości o Euroregionie Silesia i polepszy jego wizerunek. Ukierunkowanym rozwojem ruchu turystycznego chcemy osiągnąć wyższy stopień aktywności turystycznej.

9.2.2 Cele strategiczne, działania

II.1 Wspólna realizacja imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych

Nawiązanie do SWOT: S1, S5, S7, S12, W2, W4, O1, O3, O4, O2, O13, O15, O16, T6

II.1.1 Wsparcie imprez kulturalnych wzmacniających spójność ERS

II.1.2 Wsparcie działań sportowych i rekreacyjnych wzmacniających spójność ERS

II.2 Wspólna promocja Euroregionu Silesia jako transgranicznego regionu turystycznego

Nawiązanie do SWOT: S12, S6, W2, W7, W6, O3, O4, O9, O5, O16, O6, T2, T1, T9

II.2.1 Transgraniczny zintegrowany system informacji turystycznych

II. 2.2 Rozwój transgranicznego ruchu turystycznego za pośrednictwem organizacji odpowiedzialnych za zarządzanie ruchem turystycznym

II.2.3 Tworzenie i wspieranie rozwoju produktów transgranicznych / ofert turystycznych

II.3 Zwiększenie atrakcyjności Euroregionu Silesia

Nawiązanie do SWOT: S1, S2, S4, S10, S11, S5, S7, S9, S8, W4, W7, W9, W8, W11, W10, O1, O3, O4, O13, O8, O18, O17, O11, O10, T3, T9, T4, T5

II.3.1 Powstanie nowych i rewitalizacja (modernizacja) obecnych atrakcji turystycznych i obiektów rekreacyjnych

II.3.2 Rozwój bazy noclegowej i placówek gastronomicznych

II.3.3 Rozwój turystyki wodnej i lotniczej

II.3.4 Rozwój agroturystyki

II.3.5 Rozwój turystyki „industrialnej”

II.3.6 Likwidacja bariery językowej

II.3.7 Rzeka Odra – wspólny symbol ERS

II.4 Zachowanie, wykorzystanie i rozwój przyrodniczego, kulturowego i historycznego dziedzictwa w ERS

Nawiązanie do SWOT: S1, S11, S5, S9, W4, W8, O1, O3, O7, O4, O2, O9, O15, T2, T4

II.4.1 Promocja wspólnej historii

II.4.2 Promocja tradycyjnego rzemiosła i tradycyjnych wyrobów z obszaru ERS

II.4.3 Bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i historyczne na obszarze ERS

II.4.4 Aktywny wypoczynek jako forma spędzania wolnego czasu

II.5 Rozwój ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych łącznie z infrastrukturą towarzyszącą

Nawiązanie do SWOT: S3, W1, W4, W3, W7, W6, O8, O16, O10

II.5.1 Budowa i modernizacja sieci ścieżek rowerowych

II.5.2 Rozwój tematycznych ścieżek dydaktycznych (edukacyjnych)

II.5.3 Rozwój zaplecza i infrastruktury towarzyszącej

9.3 III. DZIEDZINA TEMATYCZNA - EDUKACJA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

9.3.1 Wizja tematycznej dziedziny

Tworzymy atrakcyjny euroregion, w którym ludzie chcą i mogą żyć, uczyć się i pracować

9.3.2 Cele strategiczne, działania

III.1 Wykwalifikowana siła robocza zgodnie z potrzebami rynku pracy

Nawiązanie do SWOT: S1, S5, S9, W3, W2, W1, W10, W13, O2, O7, O12, O21, O17, T1, T3

- III.1.1 Wsparcie wyboru technicznych/rzemieślniczych kierunków nauczania
- III.1.2 Współpraca przedsiębiorców i szkół w obszarze kształcenia zawodowego oraz organizacji praktyk zawodowych
- III.1.3 Wspieranie inicjatyw transgranicznych zgodnie z potrzebami rynku pracy (w obszarze edukacji technicznej, zajęć praktyczno-technicznych)

III.2 Rozwój współpracy transgranicznej szkół wszystkich stopni i wspieranie pozostałych inicjatyw transgranicznych w dziedzinie edukacji

Nawiązanie do SWOT: S2, S4, S10, S9, S8, W9, O2, O8, O11, O21, O17, O18, O22, T11

- III.2.1 Fachowo/tematycznie ukierunkowana współpraca transgraniczna w dziedzinie edukacji, badań i szkoleń specjalistycznych
- III.2.2 Likwidacja barier między dziećmi i młodzieżą po obu stronach granicy
- III.2.3 Wspólne projekty szkół

III.3 Rozwój otoczenia biznesu/Rozwój przedsiębiorczości

Nawiązanie do SWOT: S10, W11, W6, W10, W12, O2, O1, O4, O10, O14, O13, O3, O5, T1, T5, T3, T7

- III.3.1 Wymiana informacji i edukacja przedsiębiorców
- III.3.2 Wspieranie współpracy transgranicznej między Izbami Gospodarczymi a innymi instytucjami otoczenia biznesu i samorządami
- III.3.3 Działania związane z wykorzystaniem terenów i obiektów przemysłowych i innych niewykorzystanych obiektów

9.4 IV. DZIEDZINA TEMATYCZNA - LUDZIE I WARUNKI ŻYCIA

9.4.1 Wizja tematycznej dziedziny

Wysoko rozwinięty euroregion oferujący zdrowe, przyjazne i bezpieczne miejsce dla życia z odpowiednimi usługami i infrastrukturą

9.4.2 Cele strategiczne, działania

IV.1 Rozszerzenie współpracy transgranicznej jednostek ds. bezpieczeństwa i ratunkowych

Nawiązanie do SWOT: S2, S3, O3, O7, O4

IV.1.1 Rozwój współpracy transgranicznej jednostek policyjnych i ds. bezpieczeństwa (służby mundurowe)

IV.1.2 Rozwój współpracy transgranicznej jednostek straży pożarnej

IV.1.3 Wspólna prewencja i rozwiązania w dziedzinie przestępczości, ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i w sytuacji klęsk żywiołowych

IV.2 Rozszerzenie współpracy transgranicznej placówek socjalnych i służby zdrowia

Nawiązanie do SWOT: S11, S4, S5, W4, O2, O7, O8, T3, T4

IV.2.1 Rozwój współpracy transgranicznej placówek usług socjalnych i opieki społecznej

IV.2.2 Rozwój współpracy transgranicznej placówek służby zdrowia

IV.3 Rozwój ekologicznego podejścia do środowiska i zdrowego stylu życia

Nawiązanie do SWOT: S6, S11, S9, S7, W2, W3, W6, W7, W8, W5, W10, O1, O2, O6, O3, O5, O8, O9, O10, O11, O4, T3, T1, T5, T6

IV.3.1 Wsparcie edukacji ekologicznej, nauczania i oświaty oraz zdrowego stylu życia

IV.3.2 Zmniejszenie energochłonności i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

IV. 3.3 Wzmocnienie działań na rzecz ochrony krajobrazu, w tym m.in. opracowania ekofizjograficzne

IV.3.4 Rozwój systemów gospodarki odpadami

IV.4 Rozwój niewykorzystanych lokalizacji na terytorium ERS (brownfields)

Nawiązanie do SWOT: W6, W7, W1, W9

IV.4.1 Rozwiązania systemowe w dziedzinie rewitalizacji, w tym terenów przemysłowych, powojkowych, popegeerowskich lub innych związanych z gospodarką rolną, zarówno na obszarach miast jak i wsi.

IV.5 Rozwój infrastruktury technicznej

Nawiązanie do SWOT: S8, S6, S10, S9, W3, W5, W10, O1, O3, O5, O9, T7

IV.5.1 Rozwój infrastruktury technicznej w dziedzinie gospodarki odpadami

IV.5.2 Rozwój infrastruktury technicznej w dziedzinie zaopatrzenia w wodę i kanalizacji

IV.5.3 Rozwój infrastruktury technicznej w dziedzinie oświetlenia publicznego

IV.6 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i działania pozostałych organizacji (łącznie z Lokalnymi Grupami Działania) w dziedzinie współpracy transgranicznej

Nawiązanie do SWOT: S11, S5, S12, O2, O3, O7, T4

IV.6.1 Wspólna prewencja i zwalczanie negatywnych zjawisk społecznych

IV.6.2 Wspólne działania transgraniczne ukierunkowane na osoby niepełnosprawne

IV.6.3 Wspólne działania transgraniczne ukierunkowane na seniorów

IV.6.4 Rozwój współpracy transgranicznej LDG

10 PRZYKŁADY PROJEKTÓW MOŻLIWYCH DO REALIZACJI

10.1 I.DZIEDZINA TEMATYCZNA - INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

I.1 Dokończenie budowy obwodnic i zwiększenie przepustowości dróg, łącznie z mostami granicznymi

I.1.1 Zwiększenie przepustowości dróg pomiędzy największymi miastami ERS oraz kierunku granicy PL i CZ

I.1.1.1 Studium wykonalności (realizator: ERS)

I.1.1.2 Budowa nowej drogi I/56, w tym obwodnic gmin i miast na jej trasie (realizator: Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz)

I.1.2 Modernizacja/przebudowa i budowa dróg po obu stronach granicy

I.1.2.1 Rozpoczęcie budowy zachodniej części północnej obwodnicy Opawy (realizator: Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz)

I.1.2.2 Poprawa połączenia północno-wschodniej obwodnicy miasta Karniów (Krnov) z przejściem granicznym Karniów - Pietrowice

I.1.2.3 Zakończenie przebudowy i modernizacji drogi nr 38 do Głubczyc, w tym budowa południowej obwodnicy Głubczyc dostosowanej także dla ruchu ciężarowego (realizator: Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz, GDDKiA)

I.1.2.4 Akceleracja przygotowania projektowego południowej obwodnicy Opawy-Komárova na drodze I/11 (realizator: Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz)

I.1.2.5 Akceleracja przygotowania projektowego północnej obwodnicy miejscowości Nové Sedlice na drodze I/11, w tym przełożenia obwodnicy Štítiny (realizator: Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz)

I.1.2.6 Akceleracja przygotowania projektowego obwodnicy Skrochovic na drodze I/57 oraz modernizacji drogi Brumovice – Boboluszki - Branice (realizator: Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz, Powiat Głubczycki)

I.1.2.7 Wydanie warunków zabudowy i pozwolenia na budowę w ramach budowy I/57 Linhartovy (usunięcie bariery punktowej) (realizator: Dyrekcja Dróg i Autostrad RCz)

I.1.2.8 Modernizacja/przebudowa drogi Město Albrechtice – Opavice – Pietrowice Głubczyckie (realizator: Powiat Głubczycki)

I.1.2.9 Modernizacja dróg wojewódzkich nr 919, 421, 922, 915 (realizator: Zarząd Dróg Wojewódzkich)

I.1.3 Budowa „Drogi Głównej Południowej Rydułtowy - Wodzisław Śląski - Jastrzębie Zdrój“ z połączeniem z autostradą A1

I.1.3.1 Budowa „Drogi Głównej Południowej Rydułtowy - Wodzisław Śląski - Jastrzębie Zdrój“ (realizator: Województwo Śląskie)

I.1.4 Budowa regionalnej drogi na odcinku Racibórz – Rybnik wraz ze wschodnią obwodnicą Raciborza łączącą się z drogą krajową nr 45

I.1.5 Modernizacja/przebudowa mostów granicznych, łącznie z drogami dojazdowymi

I.1.5.1 Budowa nowego mostu Opava–Vávrovice/Wiechowice, łącznie z modernizacją drogi dojazdowej do Głubczyc 12010 (realizator: Kraj Morawsko-Śląski, Powiat Głubczycki)

I.1.5.2 Modernizacja/przebudowa mostu Opava-Držkovice/Dzierzkowice, łącznie z drogą dojazdową do Gminy Branice (realizator: Kraj Morawsko-Śląski, Gmina Branice)

I.1.5.3 Modernizacja/przebudowa mostu Úvalno/Branice, łącznie z drogą dojazdową do Gminy Branice i Gminy Úvalno

I.1.5.4 Modernizacja/przebudowa pozostałych mostów na obszarze ERS

I.1.5.5 Projekt i budowa nowej przeprawy mostowej na Odrze pomiędzy gminami Nędza i Rudnik (realizator: Zarząd Dróg Wojewódzkich)

I.2 Rozwój i optymalizacja transportu publicznego, łącznie z transgranicznym przewozem osób

I.2.1 Rozwój transgranicznego transportu publicznego (zwłaszcza w zachodniej części ERS)

I.2.1.1 Analiza potrzeb i możliwości zbiorowego transgranicznego przewozu osób

I.2.1.2 Rozwój transgranicznych połączeń kolejowych na trasie Wodzisław Śląski – Bohumin/Ostrava (realizator: Województwo Śląskie / PKP IC)

I.2.2 Lepsze informowanie podróżnych o możliwościach transportu publicznego w ramach ERS

I.2.3 Zintegrowane systemy publicznego transportu zbiorowego

I.2.3.1 Przeniesienie przykładów dobrych praktyk w zakresie zintegrowanego systemu transportu publicznego (realizator: KODIS)

I.2.3.2 Integracja i rozwój transportu zbiorowego (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

I.3 Rozwój regionalnej i lokalnej infrastruktury transportowej

I.3.1 Przebudowa i modernizacja dróg, łącznie z infrastrukturą towarzyszącą (przede wszystkim miejsca parkingowe, itd.)

I.3.1.1 Aktualizacja studium BorderCrossing (realizator: ERS)

I.3.1.2 Przebudowa/modernizacja lokalnych dróg przygranicznych (realizator: Gminy, Kraj Morawsko-Śląski, powiaty, województwa)

I.3.1.3 Budowa parkingów wielopiętrowych i budowa miejsc postojowych (realizator: gminy)

I.3.1.4 Remont chodników i dróg gminnych (realizator: gminy)

I.3.1.5 Realizacja „bezpiecznych przejść” dla pieszych, montaż progów zwalniających i sygnalizacji świetlnej w celu zmniejszenia prędkości (realizator: gminy)

I.3.1.6 Realizacja inwestycji drogowych na terenie Miasta Wodzisławia Śląskiego w ramach Planu Rozwoju Sieci Dróg. (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

I.3.1.7 Poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez modernizację przejść dla pieszych na terenie miasta tj. doświetlenie, dodatkowe oznakowanie (realizator: miasto Wodzisław Śląski/ZDM)

I.3.2 Modernizacja/przebudowa i budowa infrastruktury transgranicznej dla pieszych i rowerzystów

I.3.2.1 Budowa transgranicznych ścieżek rowerowych (realizator: gminy)

I.3.3 Wsparcie rozwoju transportu wodnego w zgodzie z krajowymi i regionalnymi strategiami z poszanowaniem ochrony środowiska

I.3.4 Budowa terminali kontenerowych i przeładunkowych

I.3.5 Wsparcie rozwoju transportu ekologicznego (samochody elektryczne, CNG) w tym infrastruktury towarzyszącej

10.2 II. DZIEDZINA TEMATYCZNA – TURYSTYKA, KULTURA I SPORT

II.1 Wspólna realizacja imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych

II.1.1 Wsparcie imprez kulturalnych wzmacniających spójność ERS

II.1.1.1 Wsparcie zwiększenia frekwencji w teatrach po obu stronach granicy (realizator: teatry po stronie CZ i ERS)

II.1.1.2 Rozwój współpracy w dziedzinie kultury po obu stronach granicy (realizator: placówki kulturalne – domy kultury, muzea itp., ERS)

II.1.1.3 Opracowanie przewodnika po kulturze ERS (realizator: placówki kulturalne – domy kultury, muzea i in., ERS)

II.1.1.4 Festyn majowy w Nędzy (realizator: Gmina Nędza)

II.1.1.5 Rozwój współpracy w dziedzinie kultury- wymiana wystaw fotograficznych, malarskich w bibliotece, spotkania autorskie, projekt "Zaczytani" - czytanie po obu

stronach granicy. (realizator Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wodzisławiu Śląskim)

II.1.1.6 Rozwój kina – kino premierowe w Wodzisławiu Śląskim (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.1.1.7 Wsparcie w zakresie zwiększenia frekwencji w wydarzeniach kulturalnych organizowanych po obu stronach granicy (wydarzenia muzyczne, teatralne, wystawy, targi tematyczne, projekcje filmowe itp.); (realizator: miasto Wodzisław Śląski, Wodzisławskie Centrum Kultury)

II.1.1.8 Wsparcie partnerskich projektów kulturalnych opartych na potencjale zespołów Amatorskiego Ruchu Artystycznego (domy kultury oraz inne instytucje i organizacje pozarządowe); (realizator: miasto Wodzisław Śląski, Wodzisławskie Centrum Kultury)

II.1.1.9 Opracowanie przewodnika po kulturze ERS (inwentaryzacja zasobów kulturalnych występujących na terenie przygranicznym); (realizator: miasto Wodzisław Śląski, Wodzisławskie Centrum Kultury)

II.1.1.10 Opracowanie polsko-czeskiego systemu informacji kulturalnej (wykorzystanie nowoczesnych technologii i urządzeń do wspólnej prezentacji i promocji oferty kulturalnej np. zdalnie sterowane monitory w obiektach użyteczności publicznej); (realizator: miasto Wodzisław Śląski, Wodzisławskie Centrum Kultury)

II.1.1.11 Modernizacja infrastruktury ułatwiającej dostęp do atrakcji kulturalnych (w tym dla grup ze specjalnymi potrzebami jak np. osoby z niepełnosprawnością, rodziny z dziećmi, seniorzy) (realizator: miasto Wodzisław Śląski, Wodzisławskie Centrum Kultury)

II.1.2 Wsparcie działań sportowych i rekreacyjnych wzmacniających spójność ERS

II.1.2.1 Stworzenie znaku/marki „Puchar Euroregionu Silesia” (realizator: ERS, organizatorzy działań sportowych i rekreacyjnych)

II.1.2.2 Wykonanie inwentaryzacji placówek sportowych i rekreacyjnych po obu stronach granicy (realizator: ERS)

II.1.2.3 Stworzenie listy (bazy) potencjalnych kandydatów do współpracy w ramach partnerstwa w dziedzinie sportu i rekreacji (realizator: ERS, gminy)

II.1.2.4 Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Mondioringu w Nędzy (realizator: Gmina Nędza)

II.2 Wspólna promocja Euroregionu Silesia jako transgranicznego regionu turystycznego

II.2.1 Transgraniczny zintegrowany system informacji turystycznych

II.2.1.1 Wspólne działania promocyjne – strony internetowe, biuletyny, ulotki, billboardy i in. (realizator: ERS)

II.2.1.2 Przeniesienie doświadczeń z działającej sieci centrów informacji turystycznej ze strony czeskiej na stronę polską (realizator: ERS, poszczególne centra informacji, klaster turystyczny KLACR)

II.2.2 Rozwój transgranicznego ruchu turystycznego za pośrednictwem organizacji odpowiedzialnych za zarządzanie ruchem turystycznym

II.2.2.1 Nawiązanie i rozwój współpracy z instytucjami w dziedzinie turystyki (realizator: ERS, odpowiednie instytucje)

II.2.3 Tworzenie i wspieranie rozwoju produktów transgranicznych / ofert turystycznych

II.2.3.1 Transgraniczny produkt turystyczny „Silesianka” – szlak wież i platform widokowych” (realizator: ERS)

II.2.3.2 Wspólna mobilna aplikacja turystyczna (realizator: dobrowolne związki gmin, LGD, ERS)

II.3 Zwiększenie atrakcyjności Euroregionu Silesia

II.3.1 Powstanie nowych i rewitalizacja (modernizacja) obecnych atrakcji turystycznych i obiektów rekreacyjnych

II.3.1.1 Wieże widokowe na obszarze ERS (realizator: odpowiednie gminy)

II.3.1.2 Ścieżki dydaktyczne (edukacyjne)

II.3.1.3 Rewitalizacja wraz z rekultywacją terenów po zlikwidowanej KWK „ANNA” w Pszowie (realizator: Miasto Pszów)

II.3.1.4 Powstanie punktów informacji turystycznej (realizator : Gmina Jejkowice)

II.3.1.5 Utworzenie Ośrodka Sportów Wodnych – rewitalizacja wodzisławskiego Balatonu (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.3.1.6 Wodne place zabaw – nowe miejsca zabawy i rekreacji dla najmłodszych (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.3.1.7 Stworzenie centrum sportowo-rekreacyjnego na wodzisławskim Stadionie Miejskim (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.3.1.8 Rozwój Rodzinnego Parku Rozrywki „Trzy Wzgórza (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.3.1.9 Przyciągający Rynek Starego Miasta (estetyka i funkcjonalność) – budowa wygodnych ciągów pieszych w ulicach okalających wodzisławski Rynek, nowa mała architektura miejska, nowe oświetlenie ulic i placów, miejskie dekoracje (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.3.2 Rozwój bazy noclegowej i placówek gastronomicznych

II.3.2.1 Budowa i rekonstrukcja obiektów noclegowych i gastronomicznych (realizator: przedsiębiorcy)

II.3.3 Rozwój turystyki wodnej i lotniczej

II.3.3.1 Zwiększenie wykorzystania rzeki Odry i jej dopływów do rejsów rekreacyjnych (łódzie rekreacyjne)

II.3.3.2 Wsparcie zwiększenia atrakcyjności obszarów wodnych na terytorium ERS (realizator: gminy, grupy interesu, klaster turystyczny KLACR)

II.3.4 Rozwój agroturystyki

II.3.4.1 Promocja usług i produktów agroturystycznych – materiały promocyjne, ulotki, pakiety turystyki przygodowej (realizator: gminy, dobrowolne związki gmin, ERS, przedsiębiorcy)

II.3.5 Rozwój turystyki „industrialnej”

II.3.5.1 Promocja turystyki przemysłowej – materiały promocyjne, ulotki, pakiety turystyki przygodowej (realizator: gminy, dobrowolne związki gmin, ERS, organizacje turystyczne)

II.3.5.2 Kompleksowa rewitalizacja terenów po zlikwidowanej KWK „ANNA” w Pszowie na cele kulturalne oraz społeczne (realizator: Miasto Pszów)

II.3.6 Likwidacja bariery językowej

II.3.6.1 Podstawowy kurs języka czeskiego i języka polskiego dla pracowników w branży turystycznej (realizator: ERS)

II.3.6.2 Zapewnienie oferty produktów i usług turystycznych w języku partnera transgranicznego (realizator: dostawcy produktów i usług turystycznych)

II.3.6.3 Kursy językowe dla dorosłych i seniorów (realizator : gminy)

II.3.7 Rzeka Odra – wspólny symbol ERS

II.3.7.1 Międzynarodowe sympozjum „Odra z perspektywy polsko-czeskiego pogranicza“ (realizator: ERS)

II.3.7.2 Stworzenie ekspozycji poświęconej rzece Odrze – przyroda, historia, ludzie (realizator: gminy, grupy interesu ERS, Povodi Odry, ERS)

II.3.7.3 Wydanie publikacji „Szlak rzeki Odry“ (realizator: gminy, Povodi Odry, RZGW, ERS)

II.4 Zachowanie, wykorzystanie i rozwój przyrodniczego, kulturowego i historycznego dziedzictwa w ERS

II.4.1 Promocja wspólnej historii

II.4.1.1 Wystawy plenerowe na wodzisławskim Rynku oraz w Galerii Muzeum. Przedstawiać będą przeszłość miasta i regionu. Organizacja imprez kulturalnych – rekonstrukcji historycznych od pradziejów do czasów PRL-u (realizator: Muzeum w Wodzisławiu Śląskim)

II.4.2 Promocja tradycyjnego rzemiosła i tradycyjnych wyrobów z obszaru ERS

II.4.2.1 Stworzenie studium o tradycyjnych rzemiosłach i wyrobach z terenu ERS

II.4.3 Bogactwo przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe i historyczne na obszarze ERS

II.4.3.1 Realizacja wydarzeń społecznych mających na celu promocję i zachowanie dziedzictwa kulturowego, tradycji, gwary (realizator: gminy, dobrowolny związek gmin)

II.4.3.2 Atrakcje przyrodnicze na terenie ERS – identyfikacja, przewodnik ścieżki edukacyjnej (realizator: gminy, dobrowolne związki gmin, ERS, LGD)

II.4.3.3 Historyczne miejsca pielgrzymkowe na terenie ERS - zidentyfikowanie, przewodnik

II.4.3.4 Promocja Parku Krajobrazowego Rud Wielkich i Rezerwatu Przyrody Łęczczok (realizator: Gmina Nędza)

II.4.3.5 Rewitalizacja obszarów bogatych przyrodniczo lub historycznie (realizator: Gmina Jejkowice)

II.4.3.6 Wspólne oznakowanie terenów dziedzictwa przyrodniczego Miasta Wodzisławia Śląskiego i miejskiego obwodu Ostrava-Jih (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.4.4 Aktywny wypoczynek jako forma spędzania wolnego czasu

II.5 Rozwój ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych łącznie z infrastrukturą towarzyszącą

II.5.1 Budowa i modernizacja sieci ścieżek rowerowych

II.5.1.1 Studium kartograficzne i koncepcja rozwoju ścieżek rowerowych na obszarze ERS (realizator: ERS, Kraj Morawsko-Śląski, EUWT TRITIA)

II.5.1.2 Budowa ścieżek rowerowych na obszarze ERS (realizator: gminy)

II.5.1.3 Budowa ścieżki rowerowej Nędza - Pietrowice Wielkie - Velke Hostice - Mała Silesia (realizator: Gmina Nędza)

II.5.1.4 Nowe ścieżki pieszo-rowerowe łączące m.in. os. Batory (Jedłownik Osiedle) czy Wilchwy z Rodzinnym Parkiem Rozrywki „Trzy Wzgórza” i z centrum miasta (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.5.1.5 Żelazny Szlak Rowerowy – ciąg dalszy czyli Rozwój turystyki rowerowej w ERS poprzez stworzenie systemu tras rowerowych w oparciu o nieczynne szlaki kolejowe (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.5.1.6 Budowa nowych oraz rozwój istniejących tras pieszo-rowerowych wokół Balatonu i w okolicach Baszty (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

II.5.2 Rozwój tematycznych ścieżek dydaktycznych (edukacyjnych)

II.5.2.1 Budowa ścieżek edukacyjnych (realizator: gminy, stowarzyszenia, dobrowolne związki gmin)

II.5.3 Rozwój zaplecza i infrastruktury towarzyszącej

II.5.3.1 Parking dla rowerów

II.5.3.2 Wypożyczalnia rowerów

II.5.3.3 Montaż infrastruktury towarzyszącej, w tym oznakowanie (miejsca do odpoczynku, tablice informacyjne, kosze na śmieci, stojaki na rowery, stacje ładowania rowerów elektrycznych itp.) ścieżek i szlaków rowerowych (realizator: gminy, dobrowolne związki gmin)

10.3 III. DZIEDZINA TEMATYCZNA – EDUKACJA, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

III.1 Wykwalifikowana siła robocza zgodnie z potrzebami rynku pracy

III.1.1 Wsparcie wyboru technicznych/rzemieślniczych kierunków nauczania

III.1.1.1 Dni otwartych drzwi w szkołach (realizator: szkoły)

III.1.1.2 Warsztaty poświęcone kierunkom technicznym i rzemieślniczym dla uczniów szkół podstawowych (realizator: szkoły, urzędy pracy, LGD, przedsiębiorcy)

III.1.2 Współpraca przedsiębiorców i szkół w obszarze kształcenia zawodowego oraz organizacji praktyk zawodowych

III.1.2.1 Współpraca z biznesem i rozwój rynku pracy (realizator: Miasto Wodzisław Śląski)

III.1.3 Wspieranie inicjatyw transgranicznych zgodnie z potrzebami rynku pracy (w obszarze edukacji technicznej, zajęć praktyczno-technicznych)

III.1.3.1 Zajęcia z kreatywności oraz wyjazdy do centrów nauki po stronie CZ i PL dzieci przedszkolnych i uczniów szkół podstawowych (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

III.2 Rozwój współpracy transgranicznej szkół wszystkich stopni i wspieranie pozostałych inicjatyw transgranicznych w dziedzinie edukacji

III.2.1 Fachowo/tematycznie ukierunkowana współpraca transgraniczna w dziedzinie edukacji, badań i szkoleń specjalistycznych

III.2.1.1 Stworzenie kompendium (almanach) przykładów dobrej praktyki w dziedzinie edukacji (realizator: ERS)

III.2.2 Likwidacja barier między dziećmi i młodzieżą po obu stronach granicy

III.2.2.1 Czesko-polskie obozy dla dzieci (realizator: stowarzyszenia)

III.2.2.2 Kursy językowe w szkołach (realizator: gminy)

III.2.3 Wspólne projekty szkół

III.3 Rozwój otoczenia biznesu/Rozwój przedsiębiorczości

III.3.1 Wymiana informacji i edukacja przedsiębiorców

III.3.2 Wspieranie współpracy transgranicznej między Izbami Gospodarczymi a innymi instytucjami otoczenia biznesu i samorządami

III.3.2.1 Wspólne spotkania przedstawicieli środowiska biznesu, izb gospodarczych, urzędów pracy z obu stron granicy (realizator: urząd pracy, izba gospodarcza, przedsiębiorcy, dobrowolne związki gmin)

III.3.3 Działania związane z wykorzystaniem terenów i obiektów przemysłowych i innych niewykorzystanych obiektów

III.3.3.1 Opracowanie dokumentu koncepcyjnego dotyczącego wykorzystania brownfields w ERS (realizator: samorząd Kraju Morawsko-Śląskiego, uczelnie wyższe, ERS)

III.3.3.2 Rekultywacja terenów po wyrobiskach żwirowych na terenie Gminy Nędza (realizator: Gmina Nędza, przedsiębiorcy)

III.3.3.3 Wdrożenie programu „Masz pomysł – masz lokal” - preferencyjne warunki najmu lokali, w których mogą powstać pożądane miejsca z branży kulturalnej czy gastronomicznej (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

III.3.3.4 Wprowadzenie programów pomocowych dla przedsiębiorców (Stare Miasto Wodzisławia Śląskiego) (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

10.4 IV. DZIEDZINA TEMATYCZNA – LUDZIE I WARUNKI ŻYCIA

IV.1 Rozszerzenie współpracy transgranicznej jednostek ds. bezpieczeństwa i ratunkowych

IV.1.1 Rozwój współpracy transgranicznej jednostek policyjnych i ds. bezpieczeństwa (służby mundurowe)

IV.1.2 Rozwój współpracy transgranicznej jednostek straży pożarnej

IV.1.2.1 Wspólne ćwiczenia jednostek straży pożarnej (realizator: jednostki OSP, PSP, ERS)

IV.1.3 Wspólna prewencja i rozwiązania w dziedzinie przestępczości, ochrony przeciwpowodziowej, przeciwpożarowej i w sytuacji klęsk żywiołowych

IV.2 Rozszerzenie współpracy transgranicznej placówek socjalnych i służby zdrowia

IV.2.1 Rozwój współpracy transgranicznej placówek usług socjalnych i opieki społecznej

IV.2.2 Rozwój współpracy transgranicznej placówek służby zdrowia

IV.3 Rozwój ekologicznego podejścia do środowiska i zdrowego stylu życia

IV.3.1 Wsparcie edukacji ekologicznej, nauczania i oświaty oraz zdrowego stylu życia

IV.3.1.1 Transgraniczna wymiana doświadczeń i transfer dobrej praktyki w dziedzinie edukacji ekologicznej i oświaty (realizator: ERS – koordynator, szkoły, gminy, itp.)

IV.3.1.2 Edukacja proekologiczna (realizator: szkoły, stowarzyszenia i in.)

IV.3.1.3 Wspólne działania w dziedzinie ochrony środowiska

IV.3.1.4 Opracowanie podręcznika do edukacji ekologicznej dla uczniów (w wersji polskiej i czeskiej) – wraz z przykładowymi lekcjami dot. np. kształtowania świadomości ekologicznej (jak postępować aby chronić środowisko naturalne), korzyści płynących z recydingu

IV.3.1.5 Projekty uświadamiające dzieciom i dorosłym problemy wynikające z nadmiernego konsumpcjonizmu z wypracowaniem odpowiednich wniosków i wprowadzeniem zmian w stylu życia

IV.3.1.6 Projekty uświadamiające ludziom znaczenie zdrowego, aktywnego stylu życia i profilaktyki prozdrowotnej w celu zmniejszenia wydatków na służbę zdrowia i zapobieżenia chorobom cywilizacyjnym

IV.3.1.7 Projekty dotyczące utylizacji odpadów komunalnych i ochrony środowiska – kampanie, prelekcje (realizator, gminy, dobrowolne związki gmin)

IV.3.1.8 Dbłość o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci – edukacja prozdrowotna (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

IV.3.1.9 Zapewnienie edukacji i opieki na najwyższym poziomie w tym rozwój bazy edukacyjnej i sportowej) (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

IV.3.1.10 Projekty edukacyjne w zakresie poprawy jakości powietrza (realizator: szkoły, gminy)

IV.3.2 Zmniejszenie energochłonności i wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

IV.3.2.1 Wykorzystanie energii cieków wodnych na obszarze ERS (realizator: przedsiębiorcy, Povodi Odry)

IV.3.2.2 Wsparcie wykorzystania drobnych niekomercyjnych instalacji fotowoltaicznych (realizator: gminy)

IV.3.2.3 Wsparcie przejścia na zdalne i scentralizowane źródła energetyczne (realizator: gminy)

IV.3.2.4 Wspieranie rozwoju elektromobilności – działania oświatowe (realizator: przedsiębiorcy, właściwe podmioty)

IV.3.2.5 Wprowadzenie wodzisławskiego programu walki o lepszą jakość powietrza (realizator: Miasto Wodzisław Śląski)

IV.3.2.6 Modernizacja i renowacja miejskich budynków mieszkaniowych (m.in. termomodernizacje budynków) (realizator: Miasto Wodzisław Śląski).

IV. 3.3 Wzmocnienie działań na rzecz ochrony krajobrazu, w tym m.in. opracowania ekofizjograficzne

IV.3.3.1 Studia prognostyczne dla drobnych obszarów wodnych (woda w krajobrazie)

IV.3.3.2 Powrót rozproszonej zieleni do krajobrazu (realizator: gminy)

IV.3.3.3 Stworzenie instrumentu dla efektywnego i transparentnego zarządzania jakością powietrza „AQMS” (realizator: Wyższa Szkoła Górnicza – Uniwersytet Techniczny w Ostrawie, EUWT Tritia)

IV.3.3.4 Ustalenie występowania oraz likwidacja roślin inwazyjnych i jemioty (realizator: gmina, samorząd Kraju Morawsko-Śląskiego, powiat, dobrowolne związki gmin)

IV.3.3.5 Realizacja działań przeciwpowodziowych i przeciwozyjnych (realizator: gmina)

IV.3.3.6 Realizacja działań na rzecz zatrzymywania wody w krajobrazie (realizator: gmina, przedsiębiorcy)

IV.3.3.7 Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych (realizator: gminy)

IV.3.4 Rozwój systemów gospodarki odpadami

IV.4 Rozwój niewykorzystanych lokalizacji na terytorium ERS (brownfields)

IV.4.1 Rozwiązania systemowe w dziedzinie rewitalizacji, w tym terenów przemysłowych, powojkowych, popegeerowskich lub innych związanych z gospodarką rolną, zarówno na obszarach miast jak i wsi.

IV.4.1.1 Inwentaryzacja niewykorzystywanych obiektów i lokalizacji (realizator: ERS, gminy, szkoły wyższe)

IV.4.1.2 Rewitalizacja terenów miejskich

IV.4.1.3 Rewitalizacja byłych terenów przemysłowych

IV.4.1.4 Kompleksowa rewitalizacja na cele kulturalne, społeczne oraz gospodarcze, w tym rekultywacja obszarów peryferyjnych i zdegradowanych po zlikwidowanej KWK

„ANNA” w Pszowie w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (realizator: Miasto Pszów)

IV.4.1.5 Rewitalizacja zdegradowanych centrów miast i terenów peryferyjnych (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

IV.4.1.6 Przygotowanie terenów inwestycyjnych typu brownfield - tereny byłej KWK 1-Maja w Wodzisławiu Śląskim (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

IV.5 Rozwój infrastruktury technicznej

IV.5.1 Rozwój infrastruktury technicznej w dziedzinie gospodarki odpadami

IV.5.1.1 Budowa PSZOK-ów (realizator: gmina, przedsiębiorcy)

IV.5.1.2 Budowa kompostowni (realizator: gmina, przedsiębiorcy)

IV.5.1.3 Projekt umożliwiający wsparcie finansowe budowy/przygotowania budowy instalacji termicznego przekształcania odpadów jako zadanie międzygminne (Gminy / spółka komunalna / sektor prywatny)

IV.5.2 Rozwój infrastruktury technicznej w dziedzinie zaopatrzenia w wodę i kanalizacji

IV.5.2.1 Rozwój sieci kanalizacyjnej (realizator: miasto Wodzisław Śląski, we współpracy Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji)

IV.5.3 Rozwój infrastruktury technicznej w dziedzinie oświetlenia publicznego

IV.5.3.1 Efektywne zarządzanie energią – wymiana opraw oświetleniowych na terenie miasta Wodzisławia Śląskiego (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

IV.6 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i działania pozostałych organizacji (łącznie z Lokalnymi Grupami Działania) w dziedzinie współpracy transgranicznej

IV.6.1 Wspólna prewencja i zwalczanie negatywnych zjawisk społecznych

IV.6.1.1 Wspólne zajęcia rekreacyjne dla dzieci ze środowisk w trudnej sytuacji ekonomicznej (obozy, spotkania, konkursy, wystawy, wycieczki poznawcze)

IV.6.1.2 Wspólne działania domów dziecka

IV.6.1.3 Opracowanie wspólnotowych planów usług socjalnych (realizator: gmina, organizacje non-profit)

IV.6.2 Wspólne działania transgraniczne ukierunkowane na osoby niepełnosprawne

IV.6.2.1 Wzbogacenie (urozmaicenie) życia osób niepełnosprawnych dzięki wspólnym spotkaniom

IV.6.2.2 Wymiana doświadczeń opiekunów i asystentów osób niepełnosprawnych (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

IV.6.3 Wspólne działania transgraniczne ukierunkowane na seniorów

IV.6.3.1 Wspólne działania rekreacyjno-edukacyjne (spotkania, wycieczki, imprezy kulturalne) dla seniorów (realizator: gmina, dobrowolne związki gmin, organizacje non-profit, stowarzyszenia)

IV.6.3.2 Seniorzy bez granic – integracja środowisk senioralnych miasta Wodzisławia Śląskiego i Miejskiego Obwodu Ostrawa-Jih

IV.6.3.3 Idea wolontariatu senioralnego (międzypokoleniowa współpraca) (realizator: Wodzisławska Placówka Wsparcia Dziennego „Dziupła”)

IV.6.3.4 Współpraca Klubów Seniora Miasta Wodzisławia Śląskiego i Miejskiego Obwodu Ostrawa-Jih (realizator: miasto Wodzisław Śląski)

IV.6.4 Rozwój współpracy transgranicznej LDG

11 INNE DZIAŁANIA NA RZECZ INSTYTUCJONALNEGO ZAPEWNIENIA ROZWOJU EUROREGIONU SILESIA

Przedstawiciele Euroregionu Silesia zdefiniowali kolejne potrzeby rozwoju Euroregionu jako instytucji, wykraczające poza ramy zdefiniowanych dziedzin kluczowych, które oparte są na kierunkach działania Euroregionu określanych na bieżąco przez Prezydium Euroregionu Silesia od 2007 do 2018 roku, każdorazowo na okres 2-3 lat.

Definicja Euroregionu Silesia jako instytucji, jego struktura i rola została szczegółowo opisana w rozdziale 3.1.3. Na podstawie kluczowych ustaleń można zdefiniować kilka działań, które mogłyby przyczynić się do rozwoju Euroregionu jako instytucji.

- Euroregion Silesia jako europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej – analiza możliwości stworzenia EUWT
- aktywizacja i rozszerzenie bazy członkowskiej Euroregionu Silesia
- rozszerzenie roli Euroregionu Silesia
- rozwój współpracy Euroregionu Silesia z innymi podmiotami.

11.1 V.1 DZIAŁANIE: EUROREGION SILESIA JAKO EUROPEJSKIE UGRUPOWANIE WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ – ANALIZA MOŻLIWOŚCI UTWORZENIA EUWT

Euroregion Silesia jest tylko umową o współpracy zawartą między polskim Stowarzyszeniem Gmin Dorzecza Górnej Odry a czeskim stowarzyszeniem o nazwie "Euroregion Silesia - CZ" i jako taki nie ma osobowości prawnej i dlatego już w 2007 roku na szczelbu Prezydium Euroregionu rozpoczęto dyskusję nad możliwością stworzenia europejskiego ugrupowania z osobowością prawną.

Możliwość zakładania tzw. europejskich ugrupowań współpracy terytorialnej (EUWT) oparta jest na poniższym ustawodawstwie unijnym:

- Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej
- Rozporządzenie (UE) nr 1302/2013 z dnia 17 grudnia 2013r. zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).

Tworzenie EUWT przez polskie i czeskie podmioty opiera się na poniższych krajowych aktach prawnych:

- po stronie polskiej:
 - Ustawa z dnia 7 listopada 2008 roku o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej
- po stronie czeskiej:
 - Ustawa nr 154/2009 Dz. U. zmieniająca ustawę nr 248/2000 Dz. U. o wspieraniu rozwoju regionalnego z późniejszymi zmianami, ustawa nr 218/2000 Dz.U. o zasadach budżetowych i zmianie niektórych innych ustaw (zasady budżetowe) z późniejszymi zmianami oraz ustawa nr 89/1995 Dz. U. o państwowej służbie statystycznej z późniejszymi zmianami.

Oficjalny rejestr wszystkich założonych EUWT prowadzony przez Komitet Regionów jest na bieżąco aktualizowany i dostępny jest na stronach:

<https://portal.cor.europa.eu/eqtc/CoRAactivities/Pages/welcome.aspx>

Na dzień 03.07.2018r. zarejestrowanych było łącznie 72 europejskich ugrupowań.

W celu zintensyfikowania dyskusji nad możliwością lub przydatnością założenia EUWT, Prezydium Euroregionu Silesia powołało w dniu 25 września 2012 roku, zgodnie ze statutem, wspólną grupę roboczą ds. EUWT, której zadaniem było przygotowanie do 31.12.2013 roku materiałów będących podstawą do podjęcia decyzji przez organy Euroregionu Silesia w sprawie założenia EUWT (możliwe rekomendacje: założenie EUWT na poziomie Euroregionu Silesia, założenie EUWT na poziomie 2 lub kilku euroregionów, przystąpienie do innego EUWT, nietworzenie EUWT). W wyniku oceny działalności grupy roboczej Prezydium Euroregionu Silesia zdecydowało o przedłużeniu jej działania do 31.12.2015, z jednoczesnym zaleceniem by grupa robocza przygotowywała i nadal przedkładała organom euroregionu raporty z bieżącej działalności. Po ocenie działalności grupy roboczej Prezydium Euroregionu Silesia postanowiło o przedłużeniu jej prac do 31.12.2015 r. (na ten dzień działalność została zakończona), przy czym grupa robocza powinna nadal składać organom Euroregionu bieżące sprawozdania. W 2018 roku Prezydium Euroregionu Silesia zaleciło wznowienie prac tej grupy roboczej ze względu na aktualne przygotowania programów operacyjnych na okres 2021-2027, przy czym jednym z nich będzie ponownie program współpracy transgranicznej. W związku z tym w maju 2018 roku Komisja Europejska opublikowała pierwszy projekt rozporządzenia dotyczącego europejskiej współpracy terytorialnej „Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących celu „Europejska współpraca terytorialna” (Interreg) wspieranego w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz instrumentów finansowania zewnętrznego” (zwanego dalej Rozporządzeniem w sprawie EWT), w którym po raz pierwszy w historii zapisane są także fundusze małych projektów, w związku z czym fundusze małych projektów stają się praworządnym instrumentem programów współpracy transgranicznej. Ze względu na to, że zarządzanie Funduszem Małych Projektów stanowi główny przedmiot działalności Euroregionu Silesia, należy z tego projektu Rozporządzenia w sprawie EWT przyjąć fakt, o którym mowa w art. 24, czyli to, że *Beneficjentem funduszu małych projektów jest transgraniczny podmiot prawny lub EUWT*. Z tego powodu idea założenia europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej w ramach Euroregionu Silesia staje się bardzo realna.

11.2 V.2 DZIAŁANIE: AKTYWIZACJA I ROZSZERZENIE BAZY CZŁONKOWSKIEJ EUROREGIONU SILESIA

Na dzień 01.07.2018 roku polska strona Euroregionu Silesia miała łącznie 22 gminy członkowskie, natomiast strona czeska 51 gmin członkowskich i 5 członków stowarzyszonych. Aktywne zaangażowanie członków we współpracę transgraniczną, jak również w działalność euroregionu jest bardzo zróżnicowane, przy czym bardziej widoczne jest aktywne zaangażowanie po stronie polskiej. Chociaż wiele gmin i miast członkowskich realizuje wiele projektów transgranicznych lub podejmuje inne własne pozaprojektowe działania transgraniczne, wspiera współpracę transgraniczną podmiotów na swoim terenie, aktywnie uczestniczy w pracach organów Euroregionu, bierze udział w organizowanych przez niego wydarzeniach i pozostaje w ścisłym kontakcie z oboma sekretariatami, to niektóre gminy członkowskie, w szczególności po stronie czeskiej w minimalnym stopniu włączają się w działalność Euroregionu i współpracę transgraniczną. Niezbędne jest więc przyjęcie pewnych działań na rzecz aktywizacji całej bazy członkowskiej Euroregionu (w tym aktywizacji obwodów miejskich/dzielnicy miast, tzw. statutowych, po stronie czeskiej).

Śledząc rozwój bazy członkowskiej Euroregionu od momentu jego założenia (patrz tabela w podrozdziale 3.1.3) można wywnioskować, że w ostatnich latach baza członkowska dynamicznie się zmieniała. Ze względu na to, że obszar działania Euroregionu Silesia jest ograniczony i nie można dalej w większym stopniu go rozszerzać, nie można w przyszłości przewidywać rozszerzenia bazy członkowskiej w takim stopniu, jak miało to miejsce w latach 1998-2001. Pomimo to na obszarze działania Euroregionu Silesia są miasta i gminy, które nie są członkami Euroregionu, które mają jednak dobre przesłanki, aby włączyć się do współpracy

transgranicznej i działalności Euroregionu. Po czeskiej stronie Euroregionu Silesia są także inne instytucje, które mogłyby nawiązać współpracę z Euroregionem, stając się jego członkiem stowarzyszonym (np. uczelnie wyższe, podmioty zarządzające regionami turystycznymi, tzw. destynacjami managementy, i in.).

11.3 V.3 DZIAŁANIE: ROZSZERZENIE ROLI EUROREGIONU SILESIA

Chociaż Euroregion Silesia nie powstał bezpośrednio w celu włączenia się we wdrażanie programów unijnych dotyczących wspierania współpracy transgranicznej, stopniowo rola ta stała się przeważająca w jego działalności. Zwłaszcza zarządzanie "funduszem małych projektów" stanowi większą część zakresu prac jego obu sekretariatów. Na kolejny okres, względnie także w celu przygotowania się na okres po 2020 roku Euroregion powinien zdefiniować także inne swoje role, jak również przyjąć zadania wykraczające poza ramy "funduszu małych projektów". Konkretnie role i zadania, wśród których powinno się znaleźć przykładowo aktywne poszukiwanie partnerów do współpracy transgranicznej oraz pomoc przy jej rozpoczynaniu, opracowywanie wniosków projektowych dla innych podmiotów, współpraca z zewnątrz podczas realizacji projektów lub działań transgranicznych itp., powinny być zdefiniowane zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem i możliwościami w ramach planów działania.

11.4 V.4 DZIAŁANIE: ROZWÓJ WSPÓŁPRACY EUROREGIONU SILESIA Z INNYMI PODMIOTAMI

Euroregion Silesia jest stabilną i funkcjonalną strukturą transgraniczną z profesjonalną kadrami i dużym doświadczeniem w zakresie współpracy transgranicznej. Dzięki swojemu doświadczeniu jest dziś także partnerem dla wielu polskich, czeskich i europejskich instytucji zajmujących się rozwojem współpracy w regionach przygranicznych. W przyszłości należy dbać o dalszy rozwój zbudowanej już współpracy (np. z Województwem Opolskim i Śląskiem, Krajem Morawsko-Śląskiem, z euroregionami z polsko-czeskiego pogranicza itp.) i dążyć do nawiązania współpracy z nowymi podmiotami, zarówno z Polski i Czech, jak i w ramach Europy (np. z EUWT TRITIA i innymi EUWT, SERG, itp.).

12 SPECYFICZNE DZIAŁANIA I INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE ROZWÓJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ W EUROREGIONIE SILESIA

12.1 VI.1. PROGRAMY POLSKO-CZESKIEJ WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ ORAZ POZOSTAŁE PROGRAMY WSPIERAJĄCE

Współpraca transgraniczna ma kluczowe znaczenie dla działalności Euroregionu Silesia. Już od pierwszych programów UE wspierających czesko-polską współpracę transgraniczną Euroregion Silesia działał w celu wsparcia jak najlepszej realizacji tych programów. Bardzo szybko uświadomił sobie swoją rolę w tej dziedzinie: tj. udzielanie pomocy innym podmiotom i instytucjom przy korzystaniu ze środków europejskich przede wszystkim programów transgranicznych. Jednak z biegiem lat Euroregion Silesia jako znaczący element swojej działalności wyznaczył sobie również realizację własnych projektów, które przyczyniają się do wsparcia rozwoju współpracy transgranicznej w Euroregionie Silesia.

Programy polsko-czeskiej współpracy transgranicznej

od 1999	od 2004	od 2007	od 2014
			

Programy Unii Europejskiej dotyczące współpracy transgranicznej stanowią systemowy instrument mający zapewnić zrównoważony i trwały rozwój europejskich obszarów przygranicznych. Pomoc finansowa została uruchomiona w 1990 roku w postaci samodzielnej inicjatywy o nazwie **INTERREG** przeznaczonej dla państw członkowskich Unii Europejskiej. Nawiązała do niej kolejna inicjatywa, określona mianem **INTERREG II**, która istniała od 1994 roku. Inicjatywa ta została poszerzona o wspieranie obszarów przygranicznych z krajów pozaunijnych. W tych państwach pomoc ta była realizowana w formie rocznych programów **Phare CBC** (Cross-Border Cooperation = współpraca transgraniczna).

Pierwszymi regionami przygranicznymi Republiki Czeskiej, które mogły korzystać z tego finansowego wsparcia Unii Europejskiej, były obszary pogranicza czesko-niemieckiego i czesko-austriackiego. Systematyczne wsparcie finansowe rozwoju czesko-polskiego pogranicza i współpracy transgranicznej na tym terenie w postaci programu **Phare CBC** Republika Czeska – Polska uruchomiono dopiero kilka lat później, w 1999 roku. Wsparcie to zakończyło się wraz z programem w 2003 roku, a od następnego roku, gdy oba państwa stały się członkami Unii Europejskiej, umożliwiono im przystąpienie do inicjatywy INTERREG III.

W odróżnieniu od poprzednich dwóch inicjatyw, inicjatywa INTERREG III była w okresie finansowania 2000-2006 podzielona na trzy podstawowe kierunki, istniejące do dnia dzisiejszego:

- kierunek A** – współpraca transgraniczna,
- kierunek B** – współpraca ponadnarodowa,
- kierunek C** – współpraca międzyregionalna.

Na program **INTERREG IIIA Republika Czeska – Polska** w okresie 2004-2006 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczono kwotę 34,5 mln EUR dla obu stron polsko-czeskiego pogranicza. Program dotyczył wspierania rozwoju zarówno infrastruktury o znaczeniu transgranicznym – transportowej, biznesowej, turystycznej itp., jak i lokalnych społeczności na obszarze przygranicznym. Pomimo stosunkowo krótkiego okresu

wnioskodawcy wykazali duże zainteresowanie tym programem – złożono 300 projektów (oprócz mikroprojektów), spośród których 176 zatwierdzono do finansowania.

W związku z dużym rozszerzeniem Unii Europejskiej w latach 2004 i 2007 jednym z trzech podstawowych celów europejskiej polityki spójności na okres 2007-2013 stał się cel o nazwie **Europejska Współpraca Terytorialna (Cel 3)**. Podobnie jak poprzednia inicjatywa INTERREG III również ten cel miał trzy kierunki: współpracę transgraniczną, ponadnarodową i międzyregionalną, przy czym największy był udział współpracy transgranicznej.

Na czesko-polską współpracę za pośrednictwem **Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013** z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczono kwotę 219,4 mln EUR.

W porównaniu z poprzednim programem INTERREG IIIA w tym programie pojawiło się kilka nowych elementów: wnioski o dofinansowanie składano za pośrednictwem dwujęzycznej aplikacji internetowej Benefit7, budżet i późniejsze rozliczenie projektu nie było już opracowywane w walutach narodowych, ale w walucie euro, każdy projekt musiał spełnić co najmniej 2 z 4 kryteriów współpracy transgranicznej (wspólne przygotowanie, wspólna realizacja, wspólny personel, wspólne finansowanie) i po raz pierwszy wprowadzono w projektach tzw. zasadę Partnera Wiodącego.

Funkcję Instytucji Zarządzającej programem powierzono Ministerstwu Rozwoju Regionalnego RCz, a funkcję Koordynatora Krajowego – Ministerstwu Infrastruktury i Rozwoju RP (dawniej Ministerstwo Rozwoju Regionalnego). Powołano Wspólny Sekretariat Techniczny (WST) z siedzibą po stronie czeskiej, w Ołomuńcu. Za wybór projektów i monitorowanie całego programu odpowiedzialność ponosił Komitet Monitorujący, którego członkami byli m.in. przedstawiciele wszystkich sześciu euroregionów z polsko-czeskiego pogranicza. Ciągły nabór wniosków o dofinansowanie został ogłoszony w styczniu 2008 roku i przez cały okres realizacji programu Komitet Monitorujący zatwierdził do finansowania niemal 350 projektów (oprócz mikroprojektów).

Na okres 2014-2020 w ramach europejskiej polityki spójności określono dwa główne cele: Cel 1 „Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia“ oraz **Cel 2 „Europejska Współpraca Terytorialna“**, którego elementem jest także program **INTERREG V-A Republika Czeska – Polska**. Jego nazwa nawiązuje do wcześniej stosowanej nazwy, która jest obecnie – zgodnie z kolejnością okresu programowania – określona cyfrą rzymską V i literą A oznaczającą kierunek w ramach europejskiej współpracy terytorialnej – współpracę transgraniczną.

Program został zatwierdzony przez Komisję Europejską w czerwcu 2015 roku i zakończy się w 2023 roku. Środki finansowe z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczone na ten program w wysokości 226,2 mln EUR kierowane są na wspieranie współpracy transgranicznej w zakresie wspólnego zarządzania ryzykiem, rozwoju potencjału zasobów przyrodniczych i kulturowych na rzecz wspierania zatrudnienia, na kształcenie i podnoszenie kwalifikacji przyszłych absolwentów oraz na współpracę instytucji i społeczności.

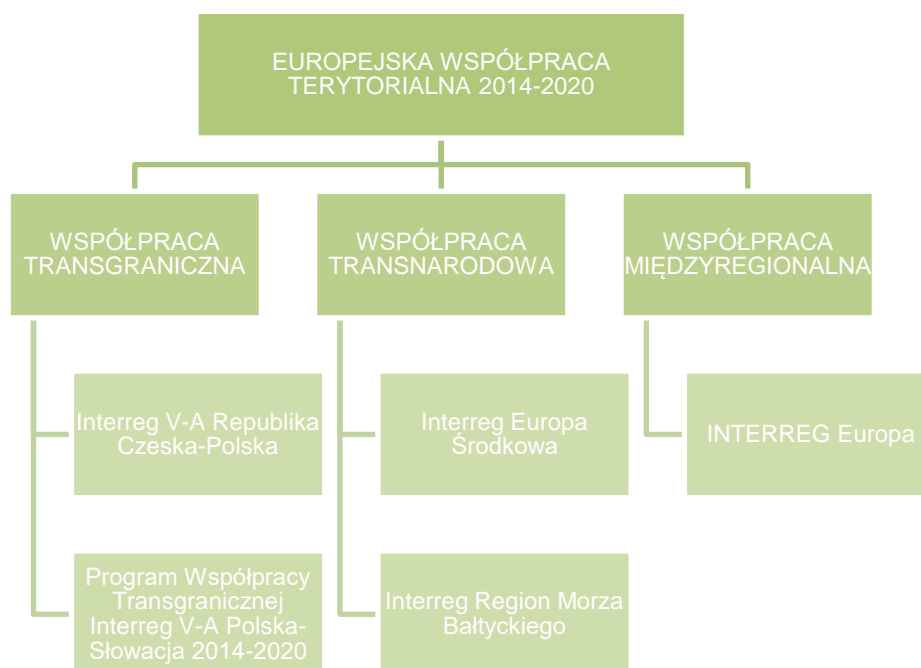
Podobnie jak w przypadku czesko-polskich programów współpracy transgranicznej, Euroregion Silesia po stronie czeskiej, dzięki swojemu położeniu terytorialnemu, może również korzystać z dotacji w ramach czesko-słowackiej współpracy transgranicznej - <https://www.sk-cz.eu/en/>.

Pozostałe programy wspierające

Europejska Współpraca Terytorialna służy wspieraniu, promocji i realizacji wspólnych projektów o charakterze międzynarodowym na terytorium całej Unii Europejskiej. O wyjątkowości programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) na tle innych instrumentów Unii Europejskiej świadczy ich międzynarodowy charakter. Wsparcie otrzymują tylko działania realizowane wspólnie przez partnerów z różnych krajów. Wszystkie programy współpracy terytorialnej obejmują co najmniej dwa państwa Unii. W drodze negocjacji państwa - partnerzy wybierają jedno, które będzie pełniło funkcję Instytucji Zarządzającej. Należy jednak podkreślić, że wszystkie najważniejsze decyzje w programach, w tym wybór projektów, dokonywane są z udziałem wszystkich państw objętych danym programem. Także uczestnicy projektu muszą reprezentować różne państwa. Dzięki takiemu rozwiązaniu, programy sprzyjają zawiązywaniu partnerstw pomiędzy podmiotami z całej Europy.

Podobnie jak w okresie 2007-2013, w okresie 2014-2020 EWT obejmuje trzy komponenty, z których w zależności od położenia geograficznego danego kraju w UE mogą korzystać poszczególne państwa:

Wykres 9 – Podstawowe trzy kierunki europejskiej współpracy terytorialnej od roku 2000 do tej pory, w tym przykład

Źródło: opracowanie własne

Tabela 90 – Obszary wsparcia w programach transnarodowych i międzyregionalnym:

Nazwa programu	Państwa UE uczestniczące w programie	Strony www programu
Interreg Europa Środkowa (Interreg Central Europe)	Austria, Chorwacja, Czechy, Niemcy – wybrane regiony, Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy – wybrane Regiony	https://www.interreg-central.eu/Content.Node/home.html http://www.europasrodkowa.gov.pl/

Interreg Europa (Interreg Europe)	UE (z Chorwacją), Norwegia, Szwajcaria	http://www.interreg4c.eu/
Interreg Danube Transnational Programme	Niemcy, Czechy, Słowacja, Ukraina, Mołdawia, Austria, Węgry, Rumunia, Słowenia, Chorwacja, Serbia, Bułgaria, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra	http://www.interreg-danube.eu/
ESPON 2020	EU, Islandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria	https://www.espon.eu/programme/espon/espon-2020-cooperation-programme
INTERACT III	UE, Norwegia, Szwajcaria	http://www.interact-eu.net
URBACT III	UE, Norwegia, Szwajcaria	https://urbact.eu/
Interreg Region Morza Bałtyckiego	Dania, Szwecja, Finlandia, Niemcy (niektóre regiony), Łotwa, Litwa, Polska, Estonia Białoruś, Norwegia, Rosja (niektóre regiony)	http://eu.baltic.net/ https://www.interreg-baltic.eu/home.html

Zródło: opracowanie własne

12.2 VI.2. WDRAŻANIE FUNDUSZU MAŁYCH PROJEKTÓW W EUROREGIONIE SILESIA

Nieodłącznym elementem programów Unii Europejskiej przeznaczonych na wspieranie współpracy transgranicznej są „fundusze małych projektów“, za których pośrednictwem finansowane są te najmniejsze projekty, przede wszystkim o charakterze nie inwestycyjnym. Małe projekty obejmują współpracę lokalnych społeczności z obu stron granicy. Ich podstawowym celem jest rozwijanie stosunków międzyludzkich, wspólne działania edukacyjne, kulturalne, sportowe i inne w zakresie spędzania wolnego czasu, usługi publiczne itp. Chociaż program **Phare CBC Republika Czeska – Polska (1999 - 2003)** dotyczył przede wszystkim wspierania dużych projektów inwestycyjnych, to w ramach tzw. Wspólnego Funduszu Małych Projektów wspierano także mniejsze projekty nie inwestycyjne typu people-to-people. Na te małe projekty przeznaczono maksymalnie 10% całkowitych środków finansowych programu przyznanych na dany rok. W programie **INTERREG IIIA Republika Czeska – Polska (2004 - 2006)** wspieraniu najmniejszych projektów służyło oddzielne działanie w ramach Priorytetu II pod nazwą Fundusz Mikroprojektów. Na działanie to alokowano 15% całkowitych środków finansowych, co stanowiło kwotę 5,1 mln EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na cały okres programu. Zarządzaniem Funduszem Mikroprojektów zajmowało się 6 euroregionów z polsko-czeskiego pogranicza: Nysa, Glacensis, Pradziad, Silesia, Śląsk Cieszyński i Beskidy. Alokacja przeznaczona na Fundusz Mikroprojektów była podzielona na sześć części w zależności od wielkości terytorium podlegającego pod poszczególne euroregiony i każdy z euroregionów ponosił odpowiedzialność za prawidłowe wykorzystanie tych środków na swoim terenie.

W ramach **Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007 - 2013** Fundusz Mikroprojektów stanowił odrębną dziedzinę wsparcia, w której alokowano 20% całkowitych środków finansowych programu – łącznie 43,8 mln EUR. Podobnie jak w poprzednim programie, również w tym okresie funkcję zarządzających Funduszem Mikroprojektów sprawowały euroregiony. W tym programie zrealizowano po obu stronach granicy ponad 3 000 małych projektów.

Fundusz Mikroprojektów jako sprawdzony elastyczny instrument programów współpracy transgranicznej przeznaczony na finansowanie projektów o mniejszym zakresie i zarządzany

przez euroregiony, które ponoszą odpowiedzialność za prawidłowe wykorzystanie alokowanych środków, został ujęty także w programie **INTERREG V-A Republika Czeska – Polska (2014 - 2020)** i wynosi 20% całkowitych środków finansowych programu, co daje kwotę 45,24 mln EUR.

Euroregion Silesia w czasie swojej dwudziestoletniej historii zdobył wiele doświadczeń, z których w pełnym zakresie korzysta także w ramach polsko-czeskich programów transgranicznych. Euroregion uczestniczy w przygotowaniu i wdrażaniu programów transgranicznych, ma swoich przedstawicieli w strukturach odpowiedzialnych za wybór projektów i monitorowanie programów (komitety monitorujące), a swoje doświadczenia wykorzystuje przede wszystkim w zarządzaniu „funduszami małych projektów“.

W ramach tej funkcji realizuje szereg zadań, począwszy od udzielania informacji i pomocy metodycznej na etapie przygotowywania wniosków o dofinansowanie z Funduszu, przez przyjmowanie i zatwierdzanie wniosków o dofinansowanie i kontrolę projektów w trakcie ich realizacji, po refundację dofinansowania po zakończeniu realizacji projektów i kontrolę ich trwałości. O dofinansowanie z Funduszu mogą aplikować podmioty prawa publicznego oraz non-profit – gminy, miasta, stowarzyszenia gmin, szkoły wszystkich szczebli, jednostki policji i straży pożarnej, izby gospodarcze, związki o różnych przedmiotach działalności, takie jak kluby sportowe, organizacje zajmujące się kulturą, działaniami rekreacyjno-edukacyjnymi czy rozwojem regionalnym, lokalne grupy działania, domy kultury, muzea, organizacje charytatywne i kościelne itp.

Dla każdego euroregionu wydzielono – w zależności od wielkości obszaru, na którym działa – określone środki pieniężne i Euroregion odpowiada za ich właściwe wykorzystanie. Fundusz małych projektów w różnych odmianach istnieje już od czasu programów przedakcesyjnych Phare CBC, przy czym przez ponad dwadzieścia lat funkcjonowania w Euroregionie Silesia alokowanych było ponad 13 800 000 euro, a do tej pory dofinansowano ponad 1000 mikroprojektów transgranicznych.

12.3 VI.3. SZEROKA PROMOCJA PROGRAMÓW TRANSGRANICZNYCH I DOBRYCH PRAKTYK W PROJEKTACH

Działalność Euroregionu Silesia polega na wsparciu i realizacji współpracy transgranicznej w regionach przygranicznych polskiego i czeskiego Śląska oraz Moraw Północnych w celu zniwelowania negatywnego wpływu istnienia granicy państwowej, zapewnienia równomiernego rozwoju terytorium przygranicznego po obu stronach granicy i umożliwienia w ten sposób płynnej integracji tego obszaru w ramach Unii Europejskiej.

Od wielu lat działania realizowane przez Euroregion Silesia skupiają się również na zapewnieniu promocji programów transgranicznych, działalności i obszaru Euroregionu. Pomimo tego, że Euroregion Silesia ma już za sobą niemal 20 lat istnienia, ciągle spotyka się w swojej działalności z niedostateczną wiedzą o zadaniach i znaczeniu euroregionu, zarówno wśród swoich członków, organów administracji publicznej jak i opinii publicznej. Dlatego też Euroregion realizuje działania, których celem jest zwiększenie informowania o euroregionie i jego znaczeniu w obszarze współpracy transgranicznej.

Działania te można podzielić na:

1. Promocja działalności euroregionu i obu stowarzyszeń tworzących Euroregion Silesia,
2. Promocja turystyczna obszaru Euroregionu w tym realizacja projektów własnych wpisujących się w cele strategiczne Euroregionu,
3. Promocja polsko-czeskiej współpracy transgranicznej, programów EWT, w tym przede wszystkim czesko-polskiego programu INTERREG i funkcjonującego w jego ramach Funduszu Mikroprojektów,
4. Promocja Mikroprojektów i dużych projektów transgranicznych realizowanych przez Beneficjentów z terenu Euroregionu Silesia,

5. Promocja Partnerstw transgranicznych w tym wyszukiwanie nowych potencjalnych realizatorów projektów transgranicznych dla Wnioskodawców z terenu Euroregionu Silesia,
6. Współpraca z pozostałymi Euroregionami w pogranicza polsko-czeskiego jak również instytucjami zaangażowanymi w realizację projektów transgranicznych.

Powyższe działania realizowane są m.in. w następującej formie:

1. Wydawnicza / wystawiennicza / promocja : druk publikacji, folderów, ulotek, informatorów turystycznych, Biuletynu Euroregionu Silesia, udziały w tragach turystycznych, wystawy promujące projekty, filmy promocyjne,
2. Strony i portale internetowe (przykładowe):
<https://www.euroregion-silesia.pl/>
<https://www.euroregion-silesia.cz/>
<https://www.euroregion-silesia.eu/>
<http://mapaprojektow2007-2013.euroregion-silesia.pl/>
<https://tourism-pl-cz.eu/>
https://www.youtube.com/channel/UCB_K8rHk5Bsb5SmBIAu59Yw
3. Projekty – wykazy zrealizowanych projektów znajdują się na:
 - Lata 2004-2006 <https://www.euroregion-silesia.pl/index,realizowane-w-ramach-interreg-iiia-2004-2006,34.html>
 - Lata 2007-2013 <https://www.euroregion-silesia.pl/index,realizowane-w-ramach-powt-2007-2013,35.html> oraz http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-cil3-o-programu2&open_menu=73
 - Lata 2014-2020 <https://www.euroregion-silesia.pl/index,realizowane-w-ramach-interreg-v-a-2014-2020,120.html>
4. Giełdy Partnerstw.
5. Spotkania, konferencje, wydarzenia transgraniczne.

12.4 VI.4. WYMIANA DOŚWIADCZEŃ W RAMACH EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ

Euroregion Silesia zajmuje się wspólnymi interesami w dziedzinie transgranicznej infrastruktury transportowej, wspólnymi problemami w dziedzinie środowiska naturalnego, wspiera rozwój transgranicznego ruchu turystycznego, współpracę między czeskimi i polskimi szkołami, rozwój kultury, edukacji i sportu po obu stronach granicy. Dba o dziedzictwo społeczno-kulturowe, wspiera współpracę gospodarczą i handlową, wspólne planowanie rozwoju regionu przygranicznego i pełni wiele innych zadań, które przyczyniają się do realizowania celów w ramach europejskiej współpracy terytorialnej oraz wymiany doświadczeń z innymi instytucjami na pograniczu.

Jednym z udanych projektów wymiany doświadczeń w ramach programów transgranicznych był wspólny trzyletni projekt wszystkich sześciu polsko-czeskich euroregionów pod nazwą „EUREGIO PL-CZ”, zarządzany przez polską część Euroregionu Silesia będącą Partnerem Wiodącym. Projekt zrealizowano z Programu POWT 2007-2013. Jego celem było zintensyfikowanie wzajemnej współpracy euroregionów, zdobycie nowych doświadczeń w rozwiniętych regionach zagranicznych (np. na granicy niemiecko-francusko-belgijskiej), rozpoznanie problemów polsko-czeskiej współpracy transgranicznej oraz podniesienie ogólnej wiedzy na temat możliwości i efektów współpracy transgranicznej (www.euroregions.org).

Euroregion Silesia wypracował sobie również znaczącą pozycję w ramach Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej, w której działaniach aktywnie uczestniczy już od 2000 roku. Komisja ta została powołana na podstawie umowy zawartej między rządami obu krajów we wrześniu 1994 roku i jej zadaniem jest określenie kierunków

i form współpracy transgranicznej, analizowanie problemów, które utrudniają współpracę, a także opracowywanie określonych zaleceń prowadzących do usunięcia tych problemów. W skład tej komisji wchodziły grupy robocze ukierunkowane na poszczególne dziedziny działalności. Znaczącym sukcesem czesko-polskich euroregionów było utworzenie we wrześniu 2001 roku podgrupy roboczej zajmującej się kwestiami euroregionów, na czele której stanęli właśnie przedstawiciele Euroregionu Silesia. W 2007 roku na podstawie decyzji Komisji podgrupa ta została przekształcona w samodzielną grupę roboczą ds. współpracy euroregionalnej, której sekretariat po polskiej stronie prowadzi Euroregion Silesia.

Pomimo wielu lat pracy na pograniczu, przejawiającej się w realizacji projektów własnych, zarządzaniu mikroprojektami jak również współpracy z innymi euroregionami, gminami członkowskimi i instytucjami na pograniczu, Euroregion Silesia w dalszym ciągu widzi potrzebę trwałego rozwoju i wymiany doświadczeń w tematyce tzw. współpracy transgranicznej. Tylko ciągłe doskonalenie, rozwój obu stowarzyszeń tworzących Euroregion przekładający się na rozwój gmin członkowskich skupionych w Euroregionie może przyczynić się skutecznego rozwoju obszarów przygranicznych.

13 WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU EUROREGIONU SILESIA NA OKRES 2014-2020

Celem części wdrożeniowej (projektowej) Strategii Rozwoju Euroregionu Silesia na okres 2014-2020 jest zdefiniowanie poszczególnych działań, aby część ta nie pozostała tylko zapisem "na papierze", ale stała się żywym dokumentem wskazującym jasny kierunek, którym ERS będzie podążał w ramach podejmowanych przez siebie działań.

Wdrażanie dokumentu strategicznego Euroregionu Silesia po jego zatwierdzeniu przez właściwe organy powinno być zapewnione w drodze 2-3 letnich planów działania oraz poprzez bieżącą aktualizację samego dokumentu. W tym celu zgodnie ze statutem ERS proponowane jest powołanie wspólnej grupy roboczej ds. wdrażania strategii. Zadaniem tej grupy roboczej byłoby opracowanie planów działania w celu ich przedstawienia właściwym organom Euroregionu, zapewnienie warunków do aktualizacji dokumentu strategicznego a w szczególności kontrola i raportowanie realizacji zdefiniowanych celów. Grupa robocza powinna spotykać się co najmniej 2x w roku. Organy narodowych części Euroregionu oraz najwyższy wspólny organ, Prezydium, powinny omawiać kwestie związane ze Strategią na bieżąco na swoich posiedzeniach.

14 ZAKOŃCZENIE

Głównym przedmiotem działalności Euroregionu Silesia, ustanowionego we wrześniu 1998 roku na podstawie umowy o współpracy między polskim i czeskim stowarzyszeniem, jest wspieranie i realizacja polsko-czeskiej współpracy w regionie przygranicznym polskiego Śląska oraz czeskiego Śląska i północnych Moraw w celu zniwelowania negatywnego wpływu istnienia granicy państwowej, zapewnienia równomiernego rozwoju obszaru przygranicznego po obu stronach granicy oraz umożliwienia w ten sposób płynnej integracji w ramach Unii Europejskiej. Realizacja takiego przedmiotu działalności i dotychczasowy rozwój Euroregionu Silesia od czasu jego powstania były jednak bardziej zależne od uwarunkowań obiektywnych, aniżeli własnych potrzeb określonych we własnych dokumentach planistycznych Euroregionu. Takie działania, jak uruchomienie systematycznego wsparcia finansowego dla polsko-czeskiej współpracy transgranicznej przez UE w formie odrębnych programów (Phare CBC 1999-2003, INTERREG IIIA 2004-2006, POWT 2007-2013, INTERREG V-A RCz-RP 2014-2020), oddelegowanie zarządzania "funduszem małych projektów" jako nieodłącznego elementu tych programów na euroregiony, stworzenie odrębnej grupy roboczej dla euroregionów w ramach Polsko-Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej na czele

z Euroregionem Silesia, przystąpienie Polski i Czech do Unii Europejskiej i obszaru Schengen, współdziałał w przygotowaniu programów czesko-polskiej współpracy transgranicznej – to wszystko stwarzało obiektywne uwarunkowania, które odgórnie ukierunkowały działalność Euroregionu Silesia w pierwszych piętnastu latach jego istnienia, przyczyniając się do jego znacznego rozwoju i stabilizacji działalności.

Obszerna zaktualizowana część analityczna dokumentu w drodze „mapping study” dostarcza dużej ilości informacji z obu stron granicy, zarówno ogólnych, które bez wątplenia przyczynią się do zrozumienia podstawowych różnic występujących w obu krajach (np. w zakresie szkolnictwa, gospodarki drogowej itp.), jak i konkretnych odnoszących się do obszaru euroregionu. Zaktualizowana „mapping study” ma jednocześnie formę „polsko-czeskiego kompendium” dostarczającego zbioru wielu pożytecznych informacji.

Zaktualizowana projektowa część dokumentu, oparta na zaktualizowanej „mapping study” oraz zaktualizowanych analizach SWOT definiuje wizję, cele strategiczne oraz działania niezbędne dla zapewnienia rozwoju obszaru i jakości życia mieszkańców Euroregionu Silesia, jak i dla instytucjonalnego rozwoju Euroregionu. Przykłady konkretnych projektów i działań przedstawiają natomiast sposób realizacji wytyczonych celów i działań.

W ramach aktualizacji części projektowej strategii uwzględniono zapotrzebowanie, na którego realizację Euroregion Silesia może mieć bezpośredni lub pośredni wpływ a zarazem wskazano propozycje, na które Euroregion Silesia wpływu nie ma, ale które uważa pod względem rozwoju strategicznego swojego obszaru za ważne (np. w zakresie infrastruktury transportowej). Wśród realizatorów konkretnych proponowanych projektów lub działań nie ma więc tylko Euroregionu, ale wymienione są także inne właściwe podmioty.

Strategia Rozwoju Euroregionu Silesia to otwarty dokument, który będzie na bieżąco uzupełniany i aktualizowany, aby w maksymalnym możliwym stopniu przyczyniał się do zrealizowania określonych celów i działań kluczowych dziedzin rozwoju, a tym samym do realizacji wizji strategicznej Euroregionu Silesia, aby stał się on "prosperującym polsko-czeskim regionem, który wspiera ideę jedności europejskiej i wspólnie rozwija swoją przyszłość w oparciu o współpracę partnerską".

15 WYKAZY

15.1 WYKAZ TABEL

Tabela 1 – Niewielkie (małoprzestrzenne) obszary chronione w Euroregionie Silesia	17
Tabela 2 - Specjalne obszary ochrony siedlisk w czeskiej części Euroregionu Silesia	21
Tabela 3 – Obszary specjalnej ochrony ptaków sięgające na teren Euroregionu Silesia	23
Tabela 4 – Rodzaj oraz powierzchnia obszarów chronionych na terenie polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku	25
Tabela 5 – Pomniki przyrody w polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku	28
Tabela 6 – Baza członkowska czeskiej części Euroregionu Silesia	29
Tabela 7 – Przegląd rozwoju bazy członków stowarzyszonych w czeskiej części Euroregionu Silesia	31
Tabela 8 – Dane statystyczne o Euroregionie Silesia na dzień 31.12.2017r.	33
Tabela 9 – Podsumowanie „funduszy małych projektów“ w Euroregionie Silesia w okresie 1999-2018	36
Tabela 10 - Liczba osób zamieszkujących czeską część Euroregionu Silesia na dzień 31.12. danego roku	42
Tabela 11 - Struktura wiekowa osób mieszkających na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia na dzień 31.12.2017r.	43
Tabela 12 – Liczba osób zamieszkujących polską część Euroregionu Silesia w latach 2015-2017	45
Tabela 13 – Struktura wieku ludności polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku	45
Tabela 14 - Przyrost/ubytek naturalny na dzień 31.12. danego roku w poszczególnych latach	46
Tabela 15 - Dodatnie/ujemne saldo migracji na 31.12. danego roku	48
Tabela 16 – Liczba urodzeń i zgonów (dane za rok 2017)	49
Tabela 17 – Migracje ludności polskiej części Euroregionu (dane za rok 2017)	49
Tabela 18 - Liczba podmiotów gospodarczych na dzień 31.12.2017r. w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców	51
Tabela 19 - Najwięksi pracodawcy w czeskiej części Euroregionu Silesia	51
Tabela 20 - Lista stref przemysłowych (SP) i terenów rozwojowych (TR) na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia, opracowana na dzień 30.06.2018r.	53
Tabela 21 – Podmioty wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w roku 2017	54
Tabela 22 – Liczba podmiotów zarejestrowanych w bazie REGON według przewidywanej liczby pracujących w 2017 roku	55
Tabela 23 – Strefy przemysłowe na terenie polskiej części Euroregionu Silesia (stan na 31.12.2017)	56
Tabela 24 - Udział bezrobotnych w % na dzień 31.12. danego roku	58
Tabela 25 - Liczba wolnych miejsc pracy, grudzień danego roku	58
Tabela 26 - Przyjazdy i wyjazdy mieszkańców do pracy w poszczególnych gminach czeskiej części Euroregionu Silesia w 2011 roku	58
Tabela 27 – Ilość zgłoszonych ofert pracy w latach 2013-2017	60
Tabela 28 – Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)	60
Tabela 29 – Stosunek liczby osób wyjeżdżających do pracy do osób przyjeżdżających do pracy (dane za rok 2011)	61
Tabela 30 - Dynamika zatrudnienia zagranicznego – liczba polskich obywateli zatrudnionych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia na dzień 31.12. w latach 2013-2017	62
Tabela 31 – Typy dróg na terenie kraju morawsko-śląskiego	64
Tabela 32 – Długość sieci drogowej w wybranych powiatach w km, stan na dzień 01.01.2019r.	64
Tabela 33 – Opis własności oraz zarządców dróg i ruchu w Polsce	69
Tabela 34 – Drogowe miejsca przekraczania granicy na terenie polskiej części Euroregionu Silesia	73
Tabela 35 – Drogi gminne wg lokalizacji w km - stan na dzień 31.12.2017	73
Tabela 36 – Drogi powiatowe wg lokalizacji w km (stan na rok 2017)	74
Tabela 37 – Struktura natężenia ruchu drogowego na odcinkach, na których natężenie ruchu przekracza 10000 pojazdów na 24h, stan na lata 2000, 2005, 2010, 2015	74
Tabela 38 – Stan połączeń komunikacji transportu publicznego - stan na dzień 31.12.2017	85
Tabela 39 – Opis europejskich, głównych i ponadregionalnych szlaków rowerowych i tras okólnych (pętli) biegnących przez teren czeskiej części Euroregionu Silesia	86

Tabela 40 - Długość oraz gęstość ścieżek rowerowych w gminach Euroregionu Silesia w 2017 roku	87
Tabela 41 – Zaopatrywanie mieszkańców w wodę z wodociągów publicznych w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości (stan na dzień 31.12.2017 r.).....	93
Tabela 42 – Ludność korzystająca z sieci wodociągowej wg gmin na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia	98
Tabela 43 – Podłączenie do kanalizacji i liczba oczyszczalni ścieków w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości (stan na dzień 31.12.2017 r.).....	100
Tabela 44 – Procent ludności korzystającej z kanalizacji wg gmin członkowskich polskiej części Euroregionu Silesia	101
Tabela 45 – Ludność korzystająca z sieci gazowej w polskiej części Euroregionu Silesia w 2017 roku	104
Tabela 46 - Udział paliw i technologii w produkcji energii elektrycznej brutto w wojództwie (kraju) morawsko-śląskim w 2017 roku.....	105
Tabela 47 – Dane na temat gospodarki odpadami w gminach członkowskich polskiej części Euroregionu Silesia – stan na 31.12.2017r.....	110
Tabela 48 – Czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne (stan na rok 2017)	111
Tabela 49 – Liczba szkół i placówek oświatowych na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia na dzień 01.09.2017 r.	114
Tabela 50 – Liczba szkół wszystkich szczebli na obszarze polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017	118
Tabela 51 – Placówki opieki społecznej w wybranych powiatach (liczba), stan na dzień 31. 12. 2016 r.	119
Tabela 52 – Placówki profilaktyki społecznej w wybranych powiatach (liczba), stan na dzień 31. 12. 2016r.	119
Tabela 53 – Instytucje pomocy społecznej działające na terenie polskiej części Euroregionu Silesia.....	120
Tabela 54 – Placówki służby zdrowia w wybranych powiatach, stan na dzień 31.12.2016r.	123
Tabela 55 - Informacje Turystyczne na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia, stan na dzień 24.04.2018 r.	127
Tabela 56 - Zamki i pałace	130
Tabela 57 – Katedry, ważne kościoły, klasztory, kaplice, miejsca pielgrzymkowe	131
Tabela 58 – Muzea, skanseny, ogrody zoologiczne, pomniki, zabytki techniki	131
Tabela 59 – Zabytki i miejsca objęte ochroną konserwatorską.....	133
Tabela 60 – Wydarzenia, festiwale	134
Tabela 61 – Zamki, pałace, dwory, zespoły parkowo-pałacowe - stan na dzień 31.12.2017	135
Tabela 62 – Katedry, kościoły, klasztory, kaplice, miejsca pielgrzymkowe, pomniki i obiekty sakralne - stan na dzień 31.12.2017	136
Tabela 63 – Muzea, skanseny, zabytki techniki, dziedzictwo kulturowe - stan na dzień 31.12.2017.	139
Tabela 64 – Obiekty zabytkowe, pomniki historii, miejsca pamięci - stan na dzień 31.12.2017.....	140
Tabela 65 – Imprezy cykliczne, festiwale, wydarzenia kulturalne - stan na dzień 31.12.2017	143
Tabela 66 – Ścieżki edukacyjne na terenie czeskiej części Euroregionu Silesia	147
Tabela 67 – Atrakcje przyrodnicze polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017..	149
Tabela 68 – Ścieżki edukacyjne / dydaktyczne na terenie polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017	150
Tabela 69 – Atrakcje sportowe polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017	154
Tabela 70 – Obiekty oferujące usługi agroturystyczne	160
Tabela 71 – Gospodarstwa agroturystyczne w polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017	161
Tabela 72 – Atrakcje turystyki wodnej w polskiej części Euroregionu Silesia - stan na dzień 31.12.2017	163
Tabela 73 – Turystyka konferencyjna – przykładowe odpowiednie obiekty	164
Tabela 74 - Obiekty z zapleczem konferencyjnym według stanu na 2017 rok	165
Tabela 75 - Turystyczne obiekty noclegowe	165
Tabela 76 – Jednostki policji	167
Tabela 77 – Jednostki policji/straży gminnej (miejskiej) w polskich gminach członkowskich Euroregionu Silesia	169
Tabela 78 – Kategorie jednostek ochrony przeciwpożarowej w Republice Czeskiej.....	171
Tabela 79 – Jednostki ochrony przeciwpożarowej.....	171

Tabela 80 – Jednostki straży pożarnej w polskich gminach członkowskich Euroregionu Silesia – stan na dzień 31.12.2017	175
Tabela 81 – Ramy finansowe Fundusz Mikroprojektów w Euroregionie Silesia	179
Tabela 82 – Całkowity przegląd Funduszu Mikroprojektów i wykorzystania alokacji na mikroprojekty za obie części Euroregionu Silesia	179
Tabela 83 – Przegląd wykorzystania środków EFRR na mikroprojekty	180
Tabela 84 - Przegląd środków EFRR i budżetów krajowych na administrację FM i całkowite podsumowanie wykorzystania środków	181
Tabela 85 - Struktura programu INTERREG V-A Republika Czeska – Polska	181
Tabela 86 – Ramy finansowe Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia	183
Tabela 87 - Skłuktura Funduszu Mikroprojektów 2014-2020 w Euroregionie Silesia i przebieg wykorzystania alokacji na dzień 31.12.2018r.	183
Tabela 88 - Harmonogram Funduszu Mikroprojektów od jego otwarcia w kwietniu 2016 do końca 2018 roku.	184
Tabela 89 – Całkowity przegląd Funduszu Mikroprojektów i wykorzystania akolacji na mikroprojekty w Euroregionie Silesia - stan na dzień 31.12.2018r.	184
Tabela 90 – Obszary wsparcia w programach transnarodowych i międzyregionalnym:	220
Tabela 91 – Dynamika zmian udziału osób bezrobotnych w poszczególnych gminach członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia (miesiąc grudzień, w %)	230
Tabela 92 – Dynamika zmian udziału osób bezrobotnych w poszczególnych gminach członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia (miesiąc grudzień, w %)	231

15.2 WYKAZ WYKRESÓW

Wykres 1 – Dynamika zmian liczby podróżnych (w tys.) oraz przewożonych ładunków (tys. ton) koleją w kraju morawsko-śląskim za rok	77
Wykres 2 – Dynamika zmian liczby podróżnych korzystających z miejskiej komunikacji zbiorowej w kraju morawsko-śląskim (mln osób) za rok	83
Wykres 3 – Dynamika liczby podróżujących (tys. osób) publiczną komunikacją autobusową w kraju morawsko-śląskim w latach 2013-2017	84
Wykres 4 – Wytwarzanie wszystkich odpadów w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości oraz łącznie w kraju morawsko-śląskim w latach 2013 – 2016	108
Wykres 5 – Wytwarzanie odpadów komunalnych w wybranych gminach o rozszerzonej właściwości oraz łącznie w kraju morawsko-śląskim w latach 2013 – 2016	109
Wykres 6 – Szansa uzyskania wsparcie w ramach Funduszu Mikroprojektów na lata 2007-2013 w Euroregionie Silesia	180
Wykres 7 – Ilość zakontraktowanych projektów wg. poszczególnych osi priorytetowych	185
Wykres 8 – Ilość projektów zakontraktowanych wg. typów	185
Wykres 9 – Podstawowe trzy kierunki europejskiej współpracy terytorialnej od roku 2000 do tej pory, w tym przykład	220

15.3 WYKAZ RYSUNKÓW

Rysunek 1 – Obszary zintegrowanych inwestycji terytorialnych w RCz	13
Rysunek 2 – Położenie Euroregionu Silesia	15
Rysunek 3 – Mapa Gmin członkowskich strony polskiej Euroregionu Silesia	24
Rysunek 4 – Schemat organizacyjny Euroregionu Silesia	34
Rysunek 5 – Najważniejsze ciągi komunikacyjne jezdne po czeskiej stronie Euroregionu Silesia połączone z siecią TEN-T	65
Rysunek 6 – Inwestycje drogowe na terenie kraju morawsko-śląskiego	65
Rysunek 7 – Połączenie dróg I/11 i I/57 – Slezský kříž (Śląski Krzyż)	66
Rysunek 8 – Mapa natężenia ruchu w regionie w 2016 roku	67
Rysunek 9 – Sieć dróg krajowych w Polsce (stan na dzień 31.10.2018)	70
Rysunek 10 – Sieć dróg krajowych na obszarze Euroregionu Silesia (stan na dzień 31.10.2018)	70
Rysunek 11 – Mapa drogowych odcinków sieci TEN-T w Polsce, horyzont czasowy do 2023 roku	72
Rysunek 12 – Natężenie ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich w 2015 roku	75
Rysunek 13 – Mapa sieci kolejowej w kraju morawsko-śląskim	77
Rysunek 14 – Mapa linii kolejowych w Polsce, Międzynarodowe linie AGC, AGTC	80
Rysunek 15 – Mapa linii kolejowych w Euroregionie Silesia	81
Rysunek 16 – Mapa krajowych szlaków dalekobieżnych (na dzień 1.01.2013)	86

Rysunek 17 – Natężenie ruchu rowerowego na drogach krajowych wg GPR.....	88
Rysunek 18 – Schemat zaopatrywania w wodę ze źródeł powierzchniowych systemu gospodarki wodnej dorzecza Odry.....	93
Rysunek 19 – Stopień zagrożenia suszą w podziale na powiaty.....	95
Rysunek 20 – Zapotrzebowanie na działania prokrajobrazowe na terenie poszczególnych obszarów katastralnych według warstwy HET.....	96
Rysunek 21 – Zagrożenie gleby erozją wodną.....	97
Rysunek 22 – Procent mieszkańców poszczególnych gmin podłączonych do sieci kanalizacyjnej (2011).....	100
Rysunek 23 – Obecny stan i rozwój sieci przesyłowej NET4GAS oraz zbiorników gazu.....	103
Rysunek 24 – Tereny nadające się do budowy elektrowni wiatrowych.....	107
Rysunek 25 – Jednostki ochrony przeciwpożarowej w woj. morawsko-śląskiego (RCz).....	173
Rysunek 26 – Obszar działania Funduszu Mikroprojektów w Euroregionie Silesia.....	178

15.4 WYKAZ SKRÓTÓW

RCz/CZ	Republika Czeska
ČD	České dráhy a. s. [Koleje Czeskie S.A.]
DSO	Dobrowolne svazky obcí [Dobrowolne Związki Gmin]
EO	Ekvivalentní obyvatelé [mieszkańcy przeliczeniowi]
ERS	Euroregion Silesia
EUWT	Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej
UE	Unia Europejska
ha	hektar
PSP	Państwowa Straż Pożarna
JSDH	Jednotka sboru dobrovolných hasičů [jednostka ochotniczej straży pożarnej]
KO	konserwatorium
MKZ	miejska komunikacja zbiorowa
KMŚ	kraj morawsko-śląski
MŠ	Mateřská škola [przedszkole]
MT	mírně teplý [umiarkowanie ciepły]
NPP	narodowy pomnik przyrody
ODIS	Zintegrowany System Komunikacji Kraju Morawsko-Śląskiego (dawniej pod nazwą Ostravský dopravní integrovaný systém = ODIS)
OOV	Ostravský oblastní vodovod [Ostrawskie Wodociągi Okręgowe]
ORP	Obec s rozšířenou působností [gmina o rozszerzonej właściwości]
MKZ	międzyzmiastowa komunikacja zbiorowa
PP	pomnik przyrody
PPa	park przyrodniczy
RP/PL	Rzeczpospolita Polska
RP	rezerwat przyrody
GR	grupa robocza
SP	strefa przemysłowa
TR	teren rozwoju
GS	grupa sterująca
SŠ	Střední škola [szkoła średnia]
TEN-T	Trans-European Transport Networks [Transeuropejska Sieć Transportowa]
tzw.	tak zwany
VOŠ	Vyšší odborná škola [policealna szkoła zawodowa]
ZŠ	Základní škola [szkoła podstawowa]
ZUŠ	Základní umělecká škola [szkoła muzyczna 1 st.]

16 ZAŁĄCZNIKI

16.1 ZAŁĄCZNIK 1 – CZĘŚĆ TABEL

Tabela 91 – Dynamika zmian udziału osób bezrobotnych w poszczególnych gminach członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia (miesiąc grudzień, w %)

Udział bezrobotnych w % na dzień 31.12. danego roku

Gmina (powiat)	2014	2015	2016	2017
Bílovec (powiat Nový Jičín)	7,5	5,2	5,5	4,2
Bolatice (powiat Opava)	8,2	7,4	5,9	4,6
Branka u Opavy (powiat Opava)	5,6	4,5	4,5	2,3
Brumovice (powiat Opava)	7,4	5,9	5,6	3,5
Budišov nad Budišovkou (powiat Opava)	14,3	13,4	10,7	9,2
Čermná ve Slezsku (powiat Opava)	27,9	21,3	18,3	15,4
Darkovice (powiat Opava)	6,6	4,5	3,2	3,7
Dolní Benešov (powiat Opava)	6,4	5,5	4,5	3,2
Dolní Životice (powiat Opava)	6,3	5,1	4,0	2,9
Fulnek (powiat Nový Jičín)	8,0	6,4	5,3	4,1
Hať (powiat Opava)	4,9	4,5	2,9	2,0
Hlavnice (powiat Opava)	6,3	7,3	5,1	3,0
Hlučín (powiat Opava)	6,7	5,7	4,2	2,9
Hněvošice (powiat Opava)	6,6	6,1	4,6	3,8
Holasovice (powiat Opava)	8,9	7,0	5,5	3,5
Horní Benešov (powiat Bruntál)	12,4	10,0	8,3	8,6
Horní Životice (powiat Bruntál)	6,8	7,1	8,7	6,7
Hradec nad Moravicí (powiat Opava)	7,3	5,6	4,2	2,6
Chlebičov (powiat Opava)	7,9	5,1	4,9	3,3
Chuchelná (powiat Opava)	6,1	7,5	5,9	4,8
Jeseník nad Odrou (powiat Nový Jičín)	7,5	7,7	5,8	4,5
Jezdkovice (powiat Opava)	6,0	2,5	1,8	1,9
Kobeřice (powiat Opava)	8,7	7,8	7,5	5,1
Kozmice (powiat Opava)	4,9	6,0	3,7	2,3
Kravaře (powiat Opava)	9,7	8,7	8,2	5,7
Litultovice (powiat Opava)	8,5	6,2	4,9	2,9
Melč (powiat Opava)	8,4	8,1	6,5	4,4
Mikolajice (powiat Opava)	6,5	7,8	4,0	2,0
Neplachovice (powiat Opava)	4,8	5,1	3,7	2,9
Nový Jičín (powiat Nový Jičín)	7,6	5,8	4,4	3,6
Odry (powiat Nový Jičín)	9,2	6,6	5,4	4,0
Oldřišov (powiat Opava)	7,7	6,3	4,8	2,7
Opava (powiat Opava)	9,0	7,6	6,0	4,2
Ostrava (powiat Ostrava-město)	10,8	10,0	8,9	6,9
Otice (powiat Opava)	6,7	5,4	3,8	2,5
Píšť (powiat Opava)	6,1	4,2	2,2	2,7
Rohov (powiat Opava)	8,5	9,5	8,8	5,7
Slatina (powiat Nový Jičín)	5,7	5,2	3,9	3,1
Slavkov (powiat Opava)	5,9	5,3	3,8	2,9
Služovice (powiat Opava)	9,4	8,3	4,9	4,0
Sosnová (powiat Opava)	11,0	9,9	6,2	3,2
Staré Heřminovy (powiat Bruntál)	15,2	12,1	11,0	5,9
Stěbořice (powiat Opava)	5,9	4,9	3,8	2,0
Strahovice (powiat Opava)	10,0	8,2	6,4	5,1
Sudice (powiat Opava)	10,0	10,1	8,6	5,8
Šilheřovice (powiat Opava)	5,8	4,5	3,3	2,7
Velké Heraltice (powiat Opava)	10,3	9,7	7,6	4,7

Velké Hoštice (powiat Opava)	7,5	5,5	5,0	4,1
Větkovice (powiat Opava)	8,7	8,4	8,2	5,3
Vítkov (powiat Opava)	13,4	12,8	10,3	7,8
Vřesina (powiat Opava)	4,6	3,3	3,4	2,3

Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

obj.: Danych za grudzień 2013 roku nie podano, ponieważ dane statystyczne dotyczące bezrobocia pod względem terytorialnym, podaży i popytu na rynku pracy nie są dostępne za okres styczeń 2012-luty 2014

Tabela 92 – Dynamika zmian udziału osób bezrobotnych w poszczególnych gminach członkowskich czeskiej części Euroregionu Silesia (miesiąc grudzień, w %)

Liczba wolnych miejsc pracy w ewidencji urzędów pracy na dzień 31.12.2017 r.

Gmina (powiat)	2014	2015	2016	2017
Bílovec (powiat Nový Jičín)	52	124	71	106
Bolatice (powiat Opava)	14	36	40	58
Branka u Opavy (powiat Opava)	1	6	7	12
Brumovice (powiat Opava)	5	1	6	3
Budišov nad Budišovkou (powiat Opava)	3	5	18	11
Čermná ve Slezsku (powiat Opava)	-	1	-	-
Darkovice (powiat Opava)	2	-	-	-
Dolní Benešov (powiat Opava)	26	32	40	49
Dolní Životice (powiat Opava)	5	8	15	14
Fulnek (powiat Nový Jičín)	38	59	29	88
Hať (powiat Opava)	1	2	10	5
Hlavnice (powiat Opava)	-	5	3	3
Hlučín (powiat Opava)	39	61	65	69
Hněvošice (powiat Opava)	1	-	2	2
Holasovice (powiat Opava)	2	1	5	6
Horní Benešov (powiat Bruntál)	3	16	11	44
Horní Životice (powiat Bruntál)	-	-	-	3
Hradec nad Moravicí (powiat Opava)	15	27	100	154
Chlebičov (powiat Opava)	-	1	-	-
Chuchelná (powiat Opava)	11	16	26	19
Jeseník nad Odrou (powiat Nový Jičín)	-	4	5	10
Jezdkovice (powiat Opava)	-	2	1	1
Kobeřice (powiat Opava)	3	1	6	6
Kozmice (powiat Opava)	1	4	1	-
Kravaře (powiat Opava)	22	22	34	33
Litultovice (powiat Opava)	3	2	4	5
Melč (powiat Opava)	1	-	-	-
Mikolajice (powiat Opava)	-	-	-	-
Neplachovice (powiat Opava)	1	5	3	6
Nový Jičín (powiat Nový Jičín)	81	451	319	311
Odry (powiat Nový Jičín)	24	87	178	87
Oldříšov (powiat Opava)	6	1	-	3
Opava (powiat Opava)	271	565	570	540
Ostrava (powiat Ostrava-město)	2 088	3 726	3 235	4 238
Otice (powiat Opava)	10	20	22	23
Píšť (powiat Opava)	7	16	3	10
Rohov (powiat Opava)	2	1	-	1
Slatina (powiat Nový Jičín)	-	-	-	-
Slavkov (powiat Opava)	-	-	1	3
Služovice (powiat Opava)	-	1	1	-
Sosnová (powiat Opava)	-	-	-	-
Staré Heřminovy (powiat Bruntál)	-	1	1	1

Stěbořice (powiat Opava)	1	1	-	-
Strahovice (powiat Opava)	-	-	-	-
Sudice (powiat Opava)	-	-	-	1
Šilheřovice (powiat Opava)	-	4	5	6
Velké Heraltice (powiat Opava)	1	7	9	2
Velké Hoštice (powiat Opava)	1	-	3	5
Větkovice (powiat Opava)	-	4	1	2
Vítkov (powiat Opava)	26	69	60	49
Vřesina (powiat Opava)	3	6	11	6

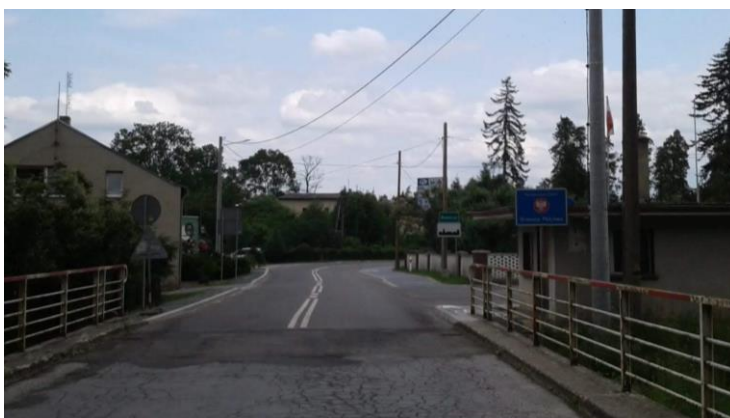
Źródło: Czeski Urząd Statystyczny, publiczna baza danych

obj.: Gdy zjawisko nie występowało, wpisano -.

Danych za grudzień 2013 roku nie podano, ponieważ dane statystyczne dotyczące bezrobocia pod względem terytorialnym, podaży i popytu na rynku pracy nie są dostępne za okres styczeń 2012-luty 2014

16.2 ZAŁĄCZNIK 2 – MIEJSCA PRZEKRACZANIA GRANICY PAŃSTWOWEJ

Przejście graniczne Úvalno/Branice

Przejście graniczne Skrochovice/Boboluszki

Przejście graniczne Držkovice/Dzierżkowice

Przejście graniczne Vávrovice/Wiechowice

Przejście graniczne Opava/Pilszcz

Przejście graniczne Hněvošice/Ściborzyce Wielkie

Przejście graniczne Třebom/Kietrz

Przejście graniczne Třebom/Gródczanki

Przejście graniczne Sudice/Pietraszyn

Przejście graniczne Strahovice/Krzanowice

Przejście graniczne Chuchelná/Krzanowice

Przejście graniczne Píšť/Owsiszcze

Przejście graniczne Hať u Hlučína/Tworków

Przejście graniczne Hať u Hlučína/Rudyszwałd

Przejście graniczne Šilheřovice/Chałupki

Przejście graniczne Šilheřovice/Rudyszwałd

